

**UCHWAŁA NR XXII.183.2021  
RADY GMINY WĄSEWO**

z dnia 29 czerwca 2021 r.

**w sprawie uchwalenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wąsewo**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2020 r. poz. 713 z późn. zm.), art. 12 ust. 1 i art. 28 ust. 2 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 2021 r. poz. 741 z późn. zm.) oraz w związku z uchwałą Nr XXXV/250/2014 Rady Gminy Wąsewo z dnia 17 kwietnia 2014 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Wąsewo zmienioną uchwałą Nr XXI.172.2021 Rady Gminy Wąsewo z dnia 26 maja 2021 r. zmieniającą uchwałę w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Wąsewo, Rada Gminy Wąsewo uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wąsewo”, zwane dalej „studium”.

§ 2. Integralną częścią uchwały są następujące załączniki:

- 1) Nr 1 – Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Wąsewo – tekst uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego,
- 2) Nr 2 - Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Wąsewo – mapa uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego gminy w skali 1:10 000
- 3) Nr 3 - Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Wąsewo – mapa kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy w skali 1:10 000,
- 4) Nr 4 - rozstrzygnięcie w sprawie rozpatrzenia nieuwzględnionych uwag do studium,
- 5) Nr 5 – dane przestrzenne studium.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Wąsewo.

§ 4. Traci moc uchwała Nr III/8/2002 Rady Gminy Wąsewo z dnia 30 grudnia 2002 r. w sprawie uchwalenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wąsewo zmieniona uchwałą Nr X/70/2011 Rady Gminy Wąsewo z dnia 27 września 2011 r.

§ 5. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy  
Wąsewo

**Grzegorz Jaworski**

Gmina Wąsewo

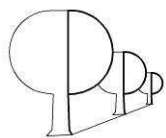


---

**STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA  
PRZESTRZENNEGO GMINY WĄSEWO**

---

Warszawa, 2021 r.



**„PRZESTRZEŃ” PRACOWNIA PROJEKTOWA s.c.**  
pl. Wilsona 4/18, 01-627 Warszawa, e-mail: przestrzen@poczta.fm

## **ZESPÓŁ AUTORSKI:**

mgr inż. arch. kraj. Małgorzata Hoser

mgr inż. Beata Andrzejewska

## UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO:

WSTĘP .....	3
MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE.....	3
<b>1. DOTYCHCZASOWE PRZEZNACZENIE, ZAGOSPODAROWANIE I UZBROJENIE TERENU.....</b>	<b>5</b>
1.1. Dotychczasowe zagospodarowanie – jednostki osadnicze .....	5
1.2. Dotychczasowe przeznaczenie terenów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.....	12
1.3. Stan systemów komunikacji .....	14
1.4. Stan systemów infrastruktury technicznej.....	15
<b>2. ŚRODOWISKO KULTUROWE - STAN DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ŁADU PRZESTRZENNEGO ORAZ WYMOGI JEGO OCHRONY .....</b>	<b>20</b>
2.1. Rozwój osadnictwa w gminie Wąsewo.....	20
2.2. Obiekty zabytkowe oraz dobra kultury współczesnej na terenie gminy Wąsewo .....	21
2.3. Stan ładu przestrzennego i wymogi jego ochrony.....	24
2.4. Rekomendacje i wnioski zawarte w audycie krajobrazowym lub określone przez audyt krajobrazowy granice krajobrazów priorytetowych .....	26
<b>3. ANALIZY ŚRODOWISKOWE - STAN I FUNKCJONOWANIE ŚRODOWISKA, W TYM STAN ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ .....</b>	<b>26</b>
3.1. Stan i funkcjonowanie poszczególnych elementów środowiska, występowanie udokumentowanych złóż kopalin i zasobów wód podziemnych, udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla oraz terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych .....	26
3.3. Stan rolniczej przestrzeni produkcyjnej .....	38
3.4. Zagrożenia dla elementów środowiska przyrodniczego oraz wymogi ochrony .....	42
3.5. Zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia, w tym występowanie naturalnych zagrożeń geologicznych a także występowanie obszarów szczególnego zagrożenia powodziowego .....	46
<b>4. OBIEKTY I TERENY CHRONIONE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH.....</b>	<b>48</b>
4.1. Obiekty i tereny objęte ochroną na mocy ustawy o ochronie przyrody .....	48
4.2. Obiekty i tereny objęte ochroną na mocy ustawy Prawo wodne .....	51
4.3. Obiekty i tereny objęte ochroną na mocy ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych .....	51
4.4. Obiekty i tereny objęte ochroną na mocy ustawy o lasach.....	51
4.5. Obiekty i tereny objęte ochroną na mocy ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.....	52
<b>5. STAN PRAWNY GRUNTÓW.....</b>	<b>57</b>
<b>6. ANALIZY SPOŁECZNE, W TYM PROGNOZY DEMOGRAFICZNE ORAZ WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW.....</b>	<b>59</b>
<b>7. ANALIZY EKONOMICZNE, W TYM MOŻLIWOŚĆ FINANSOWANIA PRZEZ GMINĘ WYKONANIA SIECI KOMUNIKACYJNEJ I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, A TAKŻE INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ, SŁUŻĄCYCH REALIZACJI ZADAŃ WŁASNYCH GMINY.....</b>	<b>69</b>
<b>8. ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH .....</b>	<b>74</b>
<b>9. BILANS TERENÓW PRZEZNACZONYCH POD ZABUDOWĘ.....</b>	<b>75</b>
9.1. Maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę.....	75
9.2. Szacunkowa chłonność, położonych na terenie gminy, obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostek osadniczych, rozumiana jako możliwość lokalizowania na tych obszarach nowej zabudowy.....	81
9.3. Szacunkowa chłonność, położonych na terenie gminy, obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę, rozumiana jako możliwość lokalizowania na tych obszarach nowej zabudowy .....	84
9.4. Wnioski dotycząca zapotrzebowanie na nową zabudowę wynikające z analiz opisanych w pkt 9.1 – 9.3 .....	88
9.5. Potrzeby inwestycyjne gminy wynikające z konieczności realizacji zadań własnych, związane z lokalizacją nowej zabudowy oraz możliwości ich finansowania.....	89

## KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO:

1. KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ GMINY ORAZ W PRZEZNACZENIU TERENÓW .....	93
2. KIERUNKI I WSKAŹNIKI DOTYCZĄCE ZAGOSPODAROWANIA ORAZ UŻYTKOWANIA TERENÓW, W TYM WYŁĄCZONE SPOD ZABUDOWY ORAZ OBSZARY PRZESTRZENI PUBLICZNEJ .....	97
3. OBSZARY ORAZ ZASADY OCHRONY ŚRODOWISKA I JEGO ZASOBÓW, OCHRONY PRZYRODY I KRAJOBRAZU .....	102
4. KIERUNKI I ZASADY KSZTAŁTOWANIA ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ .....	105
5. OBSZARY I ZASADY OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ .....	106
6. KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ .....	107
6.1. Komunikacja .....	107
6.2. Infrastruktura techniczna .....	108
7. OBSZARY ROZMIESZCZENIA INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU LOKALNYM I PONADLOKALNYM.....	112
8. OBSZARY SZCZEGÓLNEGO ZAGROŻENIA POWODZIĄ ORAZ OBSZARY OSUWANIA SIĘ MAS ZIEMNYCH ..	114
9. OBIEKTY LUB OBSZARY, DLA KTÓRYCH WYZNACZA SIĘ W ZŁOŻU KOPALINY FILAR OCHRONNY.....	115
10. OBSZARY POMNIKÓW ZAGŁADY I ICH STREF OCHRONNYCH.....	115
11. OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCEŃ, REHABILITACJI, REKULTYWACJI, REMEDIACJI ORAZ OBSZARY ZDEGRADOWANE.....	115
12. GRANICE TERENÓW ZAMKNIĘTYCH I ICH STREF .....	115
13. OBSZARY WYZNACZONE DO SPORZĄDZENIA MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO.....	115
14. PODSUMOWANIE - UZASADNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ ORAZ SYNTEZA USTALEŃ STUDIUM .....	116

## WSTĘP

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Wąsewo zostało opracowane na podstawie uchwały Nr XXXV/250/2014 Rady Gminy Wąsewo z dnia 17 kwietnia 2014 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Wąsewo oraz uchwały Nr XXI.172.2021 Rady Gminy Wąsewo z dnia 26 maja 2021 r. zmieniającej uchwałę w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Wąsewo. Dokument został opracowany zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 2021 r. poz. 741 z późn. zm.) oraz rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (Dz.U. z 2004 r. Nr 118, poz.1233).

Studium składa się z dwóch części:

- uwarunkowań, których zawartość merytoryczna została określona zgodnie z art. 10 ust. 1, 5, 6, 7 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym;
- kierunków, których zawartość merytoryczna została określona zgodnie z art. 10 ust. 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, z uwzględnieniem ust. 2a i 3a; przedstawionych w formie tekstowej oraz na rysunkach. Rysunki Studium obejmują obszar gminy Wąsewo w granicach administracyjnych i zostały sporządzone w skali 1:10 000 na kopii mapy topograficznej pochodzącej z państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy nie jest aktem prawa miejscowego, jest natomiast wiążące dla organów gminy przy sporządzaniu planów miejscowych.

## MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE

### Opracowania kartograficzne:

1. Mapa topograficzna w skali 1: 10 000;
2. Mapa glebowo-rolnicza pow. Ostrów Mazowiecka w skali 1:25 000. Instytut Upraw, Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach; 2002 r.;
3. Mapa geologiczna Polski, ark. Goworowo i Czerwin, 1:50 000 wraz z objaśnieniami, PIG, Warszawa;
4. Mapa geośrodowiskowa Polski A i B, ark. Goworowo i Czerwin, 1:50 000 wraz z objaśnieniami, PIG, Warszawa
5. Mapa hydrogeologiczna Polski w skali 1: 50 000, ark. Goworowo i Czerwin, PIG, Warszawa;
6. Matuszkiewicz J., Mapa potencjalnej roślinności naturalnej 1: 300 000, PWN, Warszawa;
7. Zdjęcia lotnicze terenu gminy Wąsewo - <http://mapy.geoportal.gov.pl>

### Opracowania tekstowe:

1. Aktualizacja Planu gospodarki odpadami dla gminy Wąsewo na lata 2012-2015, z perspektywą na lata 2016-2019, 2011 r.;
2. Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Wąsewo na lata 2012-2015, z perspektywą na lata 2016-2019, 2011 r.;
3. Analiza zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy Wąsewo oraz ocena aktualności studium i planów miejscowych sporządzona w kadencji Rady Gminy 2014-2018, przyjęta uchwałą Nr XXXI.223.2018 Rady Gminy Wąsewo z dnia 8 czerwca 2018 r.;

4. Bartniczak M. Oblicze Puszczy Białej. Ziemia 1967, PTTK; Wyd. SiT 1968;
5. Bartniczak M. Podziały administracyjne w powiecie Ostrów Maz.; Ostrów Mazowiecka – z dziejów miasta i powiatu. KiW. Warszawa 1975;
6. Dane Głównego Urzędu Statystycznego;
7. Dane z Urzędu Gminy w Wąsewo, w tym dane statystyczne oraz informacje i wnioski uzyskane w ramach wystąpień UG z zawiadomieniem o przystąpieniu do opracowania Studium;
8. Dane z Urzędu Starostwa Powiatowego w Ostrowi Mazowieckiej;
9. Dane ze stron internetowych: [www.pgi.gov.pl](http://www.pgi.gov.pl), [bip.wasewo.eur.pl](http://bip.wasewo.eur.pl), [www.wasewo.pl](http://www.wasewo.pl), [www.wios.warszawa.pl](http://www.wios.warszawa.pl), [www.gios.gov.pl](http://www.gios.gov.pl), [natura2000.mos.gov.pl/natura2000/index.php](http://natura2000.mos.gov.pl/natura2000/index.php);
10. Dokumentacja Planu Zadań Ochronnych obszaru specjalnej ochrony ptaków Puszcza Biała PLB 140007 w województwie mazowieckim, 2012 r. (<http://warszawa.rdos.gov.pl>);
11. Ewidencja cmentarza w Wąsewie oprac. przez mgr inż. T. Gurowską i mgr inż. M. Wydźga. Warszawa, lipiec 1987; mps w zbiorach PSOZ w Ostrołęce;
12. Ewidencja parku podworskiego w Trynosach oprac. przez Zespół pod kier. mgra inż. J. Zglińskiego. Ostrołęka 1979; mps w zbiorach PSOZ w Ostrołęce, nr ew. 140/92;
13. Galicka I., Sygietyńska H. Zabytki sztuki powiatu ostrowsko-mazowieckiego; w: Ostrów Mazowiecka – z dziejów miasta i powiatu. KiW, Warszawa 1975;
14. Gminna Ewidencja Zabytków gminy Wąsewo - Zarządzenie nr 40/2013 Wójta Gminy Wąsewo z dnia 5 lipca 2013 r.;
15. Inwentaryzacja ornitologiczna gminy Wąsewo, M. Wierzbę, W. Krasowski, 2008 r.;
16. Kondracki J., Geografia regionalna Polski, PWN, 1995, Warszawa;
17. Kowieszka Jadwiga, Łukasiewicz Juliusz. Powiat Ostrów Mazowiecka w latach 1867 – 1914; w: Ostrów Mazowiecka – z dziejów miasta i powiatu. KiW. Warszawa 1975;
18. Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Wąsewo przyjęty uchwałą nr XIX/88/08 Rady Gminy Wąsewo z dn. 26 września 2008 r. opublikowaną w (Dz.Urz. Woj. Maz. Nr 219, poz. 9453 dn. 22 grudnia 2008 r.);
19. Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Wąsewo przyjęty uchwałą Nr XXXV/249/2014 Rady Gminy Wąsewo z dnia 17 kwietnia 2014 r. (Dz.Urz. Woj. Maz. poz. 5679 z dn. 4 czerwca 2014 r.);
20. Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Wąsewo przyjęty uchwałą Nr XXXV/248/2014 Rady Gminy Wąsewo z dnia 17 kwietnia 2014 r. (Dz.Urz. Woj. Maz. poz. 6171 z dn. 26 czerwca 2014 r.);
21. Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Wąsewo w zakresie fragmentu sołectwa Zastawie przyjęty uchwałą Nr II.14.2014 Rady Gminy Wąsewo z dnia 30 grudnia 2014 r. (Dz.Urz. Woj. Maz. poz. 1474 z dn. 20 lutego 2015 r.);
22. Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego fragmentów miejscowości Bartosy, Przyborowie i Trynosy-Osiedle w gminie Wąsewo przyjęty uchwałą Nr XXXI.224.2018 Rady Gminy Wąsewo z dnia 8 czerwca 2018 r. (Dz.Urz. Woj. Maz. poz. 7489 z dn. 27 lipca 2018 r.);
23. Niegierysz L. Dokumentacja dotycząca melioracji podstawowych i szczegółowych gminy Wąsewo, 1998 r., Ostów Maz.;
24. Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe gminy Wąsewo, 2003 r.;
25. Plan gospodarki niskoemisyjnej dla gminy Wąsewo do 2020 roku (przyjęty uchwałą nr VII.52.2015 Rady Gminy Wąsewo z dnia 29 września 2015r.);
26. Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, 2016 r.;
27. Plan przeciwdziałania skutkom suszy w regionie wodnym Środkowej Wisły, 2017 r.;
28. Plan zadań ochronnych Obszaru Specjalnej Ochrony Ptaków Puszcza Biała PLB 140007, Zarządzenie Nr 15 RDOŚ w Warszawie z dn. 31 maja 2014 r., wraz ze zmianami wprowadzonymi Zarządzeniem RDOŚ w Warszawie z dnia 29 października 2014 r. oraz Zarządzeniem RDOŚ w Warszawie z dnia 4 maja 2016 r.;

29. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego, przyjęty Uchwałą Nr 22/18 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dn. 19 grudnia 2018 r. (Dz. Urz. Woj. Maz. z dn. 28 grudnia 2018 r. poz. 13180);
30. Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Wąsewo, 2011 r.;
31. Rozporządzenie Nr 13 Wojewody Mazowieckiego z dnia 26 lutego 2008 r. w sprawie pomników przyrody położonych na terenie powiatu ostrowskiego (Dz. Urz. Woj. Maz. z dn. 6 marca 2008 r. Nr 29, poz. 1069);
32. Stan środowiska w województwie mazowieckim, Inspekcja Ochrony Środowiska, WIOŚ, Warszawa 2016;
33. Strategia Rozwoju Gminy Wąsewo na lata 2016-2022 przyjęta uchwałą nr XI.85.2015 Rady Gminy Wąsewo z dnia 30 grudnia 2015 r.;
34. Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku, Innowacyjne Mazowsze. Uchwała Nr 158/13 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dn. 28 października 2013 r.;
35. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wąsewo, Mabrys Zakład Projektowania, uchwała Rady Gminy Wąsewo nr III/8/02 z dnia 30 grudnia 2002 r., ze zm. (uchwała Nr XXII/96/08 z dn. 30.12.2008 r. oraz uchwała Nr X/70/2011 z dn. 27.09.2011 r.)
36. Woś A., Klimat Polski, PWN, Warszawa 1999;
37. Wykaz lądowisk cywilnych wpisanych do ewidencji, 2019 r. (<http://www.ulc.gov.pl/pl/lotniska/rejestr-lotnisk-i-ewidencja-ladowisk>)
38. Wysocki Cz., Sikorski P., Zarys fitosocjologii stosowanej, Wydawnictwo SGGW, Warszawa 2000;
39. Zabytki architektury i budownictwa w Polsce - województwo ostrołęckie (28). Ośrodek Dokumentacji Zabytków. Warszawa, 1989r.;
40. Zmiana miejscowego ogólnego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Wąsewo przyjęta uchwałą nr XI/50/99 Rady Gminy Wąsewo z dnia 30 grudnia 1999 r. (Dz.Urz. Woj. Maz. Nr 18, poz. 125 z 2000 r.);
41. Zmiana miejscowego ogólnego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Wąsewo przyjęta uchwałą nr XV/80/2000 Rady Gminy Wąsewo z dnia 29 sierpnia 2000 r. (Dz.Urz. Woj. Maz. Nr 122, poz. 1189 z 2000 r.);
42. Zmiana miejscowego ogólnego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Wąsewo przyjęta uchwałą nr XXVIII/134/2002 Rady Gminy Wąsewo z dnia 6 października 2002 r. (Dz.Urz. Woj. Maz. Nr 288, poz. 7585 z 2002 r.);
43. Zmiana miejscowego ogólnego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Wąsewo przyjęta uchwałą nr III/9/2002 Rady Gminy Wąsewo z dnia 30 grudnia 2002 r. (Dz.Urz. Woj. Maz. Nr 36, poz. 988 w 2003 r.).

## **1. DOTYCHCZASOWE PRZEZNACZENIE, ZAGOSPODAROWANIE**

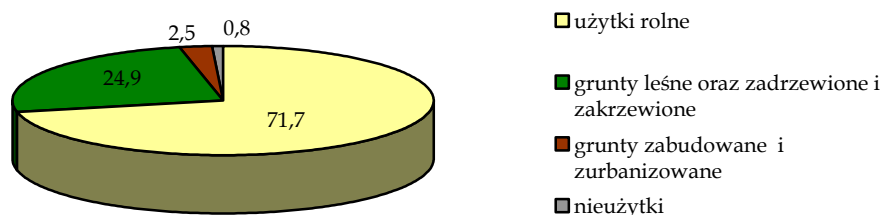
### **I UZBROJENIE TERENU**

#### **1.1. Dotychczasowe zagospodarowanie - jednostki osadnicze**

Gmina Wąsewo zajmuje powierzchnię ogółem 11 949 ha, w tym największy udział w jej powierzchni mają użytki rolne stanowiące 71,7% jej powierzchni tj. 8 573 ha. Jest to więc gmina typowo rolnicza. Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione stanowią 24,9% powierzchni gminy tj. 2 973 ha, grunty zabudowane i zurbanizowane – 2,5% powierzchni gminy tj. 299 ha, nieużytki 0,8% powierzchni gminy tj. 95 ha, a grunty pod wodami 0,1% powierzchni gminy tj. 9 ha.



Rys.1 Stan użytkowania i zagospodarowania gminy Wąsewo, stan na 2016 r.



W powierzchni gruntów zabudowanych i zurbanizowanych dominują drogi, które stanowią prawie 82% tych terenów. Pozostałe grunty zabudowane i zurbanizowane to tereny zabudowy mieszkaniowej stanowiące 2% tych gruntów, tereny przemysłowe stanowiące 1% tych gruntów, inne tereny zabudowane stanowiące 5,4% tych gruntów oraz tereny kolejowe stanowiące 9,6% tych gruntów.

Poza gruntami zabudowanymi i zurbanizowanymi zabudowa usytuowana jest również na gruntach rolnych zabudowanych. Grunty te stanowią nieco ponad 2,4% powierzchni gminy. Zatem zdecydowana większość terenów zabudowanych, w tym budynkami mieszkalnymi znajduje się na gruntach rolnych.

#### Układy przestrzenne jednostek osadniczych

Jednostki osadnicze w gminie Wąsewo charakteryzuje duże zróżnicowanie zarówno skali zainwestowania jak i formy układów przestrzennych.

W części północnej i zachodniej gminy, na terenach o znacznie mniejszym stopniu zalesienia niż obszary południowe i południowo-wschodnie, występują z reguły większe wsie o układach pasmowych w formie ulicówek o charakterze zwartym (Brudki Stare, Brzezienko, Mokrylas, Przyborowie, Rososz, Wysocze, Zastawie), w mniejszym stopniu o charakterze rozluźnionym (Bagatele, Bartosy, Dalekie, Majdan Suski, Rząśnik Włociański, Przedświt, Ulasek, Zgorzałowo). Uzupełniają je niewielkie koncentracje zabudowy o układzie ulicowym zwartym (Czesin, Modlinek, Trynosy) i rozluźnionym (Króle) oraz gniazdowym (Rząśnik Szlachecki, Rynek, Trynosy-Osiedle).

Układy rozproszone o charakterze kolonijnym na tym terenie reprezentują: Brzezienko i Króle położone na północno-zachodniej części gminy, Przyborowie leżące na skraju północno-wschodnim oraz miejscowości położone w centrum gminy.

Odmienny charakter zabudowy cechuje część południowo-wschodnią gminy, odcięta od północnej drogą krajową. Centrum tego układu stanowi rozległy obszar leśny będący częścią północno-wschodnią kompleksu Puszczy Białej. Po północnej i południowo-wschodniej stronie zwartego kompleksu leśnego, wśród mniejszych fragmentów leśnych, występuje osadnictwo o formach charakterystycznych dla terenów zalesionych, poprzecinanych licznymi lokalnymi ciekami odwadniającymi tereny położone wokół zwartego kompleksu leśnego. Przeważają tu układy luźne, rozproszone (Brudki Nowe, Rząśnik-Majdan, Choiny) oraz znaczne części sołectw: Grądy (część południowa) i Grębki (część północna).

Niewielkie zwarte układy osadnicze występują wzdłuż wschodniej granicy kompleksu leśnego, np. Jarzábka o układzie ulicowym oraz gniazdowe formy osadnictwa widoczne w Grębkach i Rudzie. Większą jednostką o układzie wielodrożnym z zarysowującym się centrum usługowym na tym terenie są Grądy, położone przy drodze krajowej.

Położony w północno-zachodniej części gminy ośrodek gminny - Wąsewo jest największą miejscowością w gminie. Jego zwarty układ przestrzenny cechuje wielodrożność, podporządkowana krzyżowemu układowi głównych dróg w centrum miejscowości.

Znaczna część terenów zabudowy mieszkaniowej charakteryzuje się schludnym wyglądem, estetycznymi elewacjami i ogrodzeniami działek oraz dbałością o ład w ich zagospodarowaniu. Większość zabudowy w gminie stanowią budynki w dobrym stanie technicznym powstałe w ostatnim trzydziestoleciu.

Największy chaos przestrzenny panuje w południowo-wschodniej i południowo-zachodniej części gminy, gdzie z uwagi na nieurządzone drogi ograniczona jest dostępność komunikacyjna terenu.

Wśród zabudowy mieszkaniowej gminy często występuje typ budynku drewnianego o konstrukcji zrębowej z ozdobnym deskowaniem na szczytach. W niektórych wsiach spotykane jest jeszcze na starych budynkach zwłaszcza gospodarczych charakterystyczne dla Kurpiowszczyzny zwieńczenie szczytów w formie „sparogów”.

Występująca w gminie funkcja produkcyjna związana z gospodarką mleczno-hodowlaną (odbiorca mleka: Zakład Mleczarski „Ostrowia”) wywołała potrzebę budowy obszernych zagród z mocno rozbudowaną częścią gospodarczą (obory i pomocnicze budynki gospodarcze o znacznych gabarytach). Formę przestrzenną takiej zagrody podkreśla wyraźnie wydzielony, obszerny i estetycznie wykończony murowany budynek mieszkalny. Wśród tych zagród wyodrębniają się gospodarstwa związane z hodowlą bydła mlecznego, bydła opasowego oraz trzody chlewnej.

Nowym zjawiskiem w gminie, które prawdopodobnie przekształci się w rosnący trend, zwłaszcza we wsiach o uboższych gruntach i niewątpliwych walorach rekreacyjnych (zwłaszcza na terenach północno-wschodnich i południowo-wschodnich gminy), jest pojawienie się „zagród turystycznych”, powstających na bazie opuszczanych zagród rolniczych lub zabudowy letniskowej na „surowym korzeniu”, w których wznoszone są zabudowania formą i materiałem nawiązujące do tradycji (drewno, strzecha).

Większość wsi w gminie Wąsewo nie wykształciło wyraźniejszych ośrodków koncentrujących podstawowe usługi. Jedynie w Wąsewie wyraźnie rysuje się taki ośrodek w rejonie skrzyżowania głównych dróg. Pewne cechy krystalizacji takiego centra można zauważyć także w Grądach i Brudkach Starych. W pozostałych wsiach usługi występują w znacznym rozproszeniu.

W strukturze przestrzennej osadnictwa w gminie Wąsewo wyróżniają się cztery strefy o nieco odmiennych formach ukształtowania jednostek osadniczych.

Strefa centralna obejmująca tereny o znacznie mniejszym stopniu zalesienia niż obszary południowo-wschodnie, występują tu z reguły większe wsie o największym stopniu koncentracji zabudowy, ułożone wokół ośrodka gminnego, tworzą na ogół duże układy o zwartej, przynajmniej na znacznych odcinkach, zabudowie. Takie układy przestrzenne w formie ulicówek widoczne są w miejscowościach: Brudki Stare, Brzezienko, Mokrylas, Rososz, Wysocze, Zastawie. Uzupełniają je mniejsze koncentracje zabudowy o układzie ulicowym widoczne w Czesinie, Modlinku i Trynosach. Korzystną stroną takiej formy zagospodarowania jednostki osadniczej jest niewątpliwie możliwość zorganizowania łatwiejszej i tańszej obsługi komunikacyjnej oraz stosowania bardziej ekonomicznych rozwiązań systemów infrastruktury technicznej.

Mniej zwarta w tej strefie zabudowa, choć również rozciągnięta na znacznych przestrzeniach wzdłuż drogi, występuje w formie ulicówek o charakterze rozluźnionym. Forma taka widoczna jest w miejscowościach: Bagatele, Bartosy, Dalekie, Majdan Suski, Rząśnik Włociański, Przedświt, Ulasek, Zgorzałowo. Uzupełniają je niewielkie koncentracje

zabudowy o układzie gniazdowym charakteryzujące strukturę przestrzenną występującą we wsiach: Rząśnik Szlachecki, Rynek i Trynosy-Osiedle.

Strefa północno - wschodnia obejmuje północno wschodnie tereny gminy położone przy linii kolejowej. Strefę tę charakteryzuje postępująca eksploatacja zasobów kruszywa naturalnego zmieniająca w zasadniczy sposób dotychczasowy krajobraz i dotychczasowe funkcje obszaru. Widoczne są tu rosnące tendencje do przekształceń obecnej rolniczej funkcji obszaru w kierunku rozwoju funkcji produkcyjnej pozarolniczej i funkcji rekreacyjnej oraz obsługi wypoczynku. Należą do niej długa ulicówka o zwartej zabudowie - wieś Przyborowie, rozluźnione układy wsi Zgorzałowo oraz zanikające w związku z rozwijaną eksploatacją kruszywa - Przyborowie-Kolonia.

Strefę południową i południowo-wschodnią gminy cechuje w większości luźny charakter zabudowy o charakterze kolonijnym występujący w jednostkach osadniczych: Brudki Nowe, Choiny, Rząśnik-Majdan oraz na znacznych obszarach sołectw: Grądy i Grębki. Większa zwartość zabudowy występuje w Jarząbkach (układ ulicowy) oraz w gniazdowych układach występujących w głównych koncentracjach zabudowy w sołectwach: Grądy, Grębki i Ruda.

Strefę zachodnią gminy przeciętą przebiegającą równoleżnikowo drogą krajową charakteryzuje bardziej rozproszony charakter zabudowy. Rozluźniona forma zabudowy wzdłuż ulicy występuje w południowej części omawianej strefy, w miejscowościach: Króle, Majdan Suski, Przedświt. Forma zabudowy rozproszona o charakterze kolonijnym występuje w północnej części strefy, w Brzezienku (d. Nowym i Rościszewskim). Strefę tę cechuje ograniczona dostępność komunikacyjna drogami gruntowymi.

Struktury przestrzenne występujące w strefie południowej i zachodniej trudne są do obsłużenia sieciami infrastruktury i komunikacji. Zwłaszcza układy przestrzenne położone przy zachodniej granicy gminy (Majdan Suski, Króle, Brzezienko) oraz w strefie południowo-wschodniej (zwłaszcza Brudki Nowe, Choiny, Rząśnik-Majdan) i zabudowa rozproszona na terenie sołectw Grądy i Grębki wykazują największe braki w zakresie dostępności komunikacyjnej oraz infrastruktury i na poprawę wyposażenia tych terenów winny być skierowane wysiłki Samorządu.

#### Charakterystyka funkcjonalno - przestrzenna jednostek osadniczych

**Bagatele** - wieś bez wykształconego centrum o układzie ulicowym położona w środkowej części gminy. Zabudowa jest luźna, w części zachodniej przy skrzyżowaniu z drogą powiatową Wąsewo - Rząśnik Szlachecki - skupiona. Dogodne powiązanie z ośrodkiem gminnym.

**Bartosy** (stara wieś wzmiankowana w XVI wieku jako Wysocze Bartosze) - wieś o układzie ulicowym położona przy północnej granicy gminy z gminami Goworowo i Czerwin. Zabudowa wsi jest zwarta, głównie po wschodniej stronie drogi powiatowej Długosiodło - Czerwin. Brak jest wykształconego centrum usługowego. W środku wsi po zachodniej stronie drogi znajduje się rozległy staw. Woda i sąsiedztwo kompleksów leśnych na granicy gminy stwarzają predyspozycje dla rozwoju funkcji rekreacyjnej. Istnieje dogodne powiązanie komunikacyjne wsi z ośrodkiem gminnym.

**Brudki Nowe** - niewielka wieś o rozproszonym charakterze zabudowy położona w centrum gminy, na południe od drogi krajowej nr 60. Przez południową część wsi przebiega droga powiatowa Przedświt - Rząśnik Włociański.

**Brudki Stare** - duża wieś znana już w XVI wieku o charakterze rozbudowanej ulicówki, położona w środkowo-zachodniej części gminy w sąsiedztwie drogi powiatowej Długosiodło-Czerwin nieopodal skrzyżowania z drogą krajową nr 60. Liczne usługi rozproszone są przy braku zarysowanego centrum usługowego. Zabudowa w większości jest w dobrym stanie technicznym. Istnieje dogodne powiązanie z ośrodkiem gminnym.

**Brzezienko** (d. Brzezienko Małe) – wieś wzmiankowana w XVI wieku, o rozproszonej zabudowie położona w północno-zachodniej części gminy, z trzech stron otoczona terenami należącymi do gminy Goworowo w pow. ostrołęckim. Istnieje powiązanie z ośrodkiem gminnym drogą powiatową Brzeźno - Wąsewo.

**Choiny** (d. Wysocze Chojny) – niewielka wieś wzmiankowana już w XVI wieku, położona w południowo-wschodniej części gminy. Zabudowa rozproszona, ulokowana jest wzdłuż bezimiennego cieką płynącego nieopodal wschodniej granicy kompleksu leśnego. Teren jest trudnodostępny komunikacyjnie. Brak jest powiązania z ośrodkiem gminnym. Wieś posiada predyspozycje dla funkcji rekreacyjnej (agroturystyka).

**Czesin** – niewielka wieś położona w północno wschodniej części gminy, w pobliżu nieczynnej linii kolejowej Ostrołęka – Małkinia. Występuje tutaj krótka ulicówka o zabudowie skupionej głównie po wschodniej stronie drogi. We wsi występują relikty zabudowy z charakterystycznymi dla Kurpiowszczyzny detalami. Istnieje powiązanie z ośrodkiem gminnym drogą powiatową.

**Dalekie** – niewielka wieś położona w środkowej części gminy o rozluźnionym układzie zabudowy wzdłuż biegnącej przez wieś drogi. Przez wschodni kraniec wsi przebiega droga powiatowa łącząca Dalekie z ośrodkiem gminnym.

**Grądy** – duża wieś znana już w XVI wieku, d. siedziba władz gromady, położona w środkowej części gminy, przy drodze krajowej nr 60 w pobliżu granicy z gminą Ostrów Maz. Wieś o układzie wielodrożnym i skupionej zabudowie. Liczne usługi skoncentrowane w sąsiedztwie skrzyżowania z drogą krajową tworzą zręby centrum usługowego wsi. W sąsiedztwie skrzyżowania, przy drodze krajowej zlokalizowana jest stacja paliw z parkingiem i zajazdem. Istnieje dogodne powiązanie z ośrodkiem gminnym.

**Grębki** – niewielka wieś o układzie skupionym wzdłuż drogi, położona jest w południowej części gminy przy granicy z gminami: Ostrów Maz. (pow. ostrowski) i Długosiodło (pow. wyszkowski) na polanie otoczonej lasami. Teren jest trudnodostępny komunikacyjnie. Brak jest powiązania z ośrodkiem gminnym. Wieś posiada predyspozycje dla funkcji rekreacyjnej (agroturystyka).

**Jarząbka** – mała wieś o układzie ulicowym i zabudowie głównie jednostronnej położonej po wschodniej stronie drogi, zlokalizowana w południowej części gminy na niewielkiej polanie otoczonej lasami. Wieś posiada predyspozycje dla funkcji rekreacyjnej (agroturystyka).

**Króle** – mała wieś o układzie rozproszonym, położona nad Potokiem Czerny w północno zachodniej części gminy, przy granicy z gminą Goworowo. Istnieją powiązania z ośrodkiem gminnym drogą gminną. Wieś posiada predyspozycje dla funkcji rekreacyjnej (agroturystyka).

**Majdan Suski** – mała wieś o układzie luźnej ulicówki położona w zachodniej części gminy przy granicy z gminami: Goworowo (pow. ostrołęcki) i Długosiodło (pow. wyszkowski). Teren jest trudnodostępny komunikacyjnie. Brak jest powiązania z ośrodkiem gminnym.

**Modlinek** – mała wieś złożona z dwóch członów przestrzennych, położona w sołectwie Trynosy. Istnieją powiązania z ośrodkiem gminnym poprzez przebiegającą w pobliżu drogę powiatową.

**Mokrylas** – (d. Mokry Las, znany już w XVI wieku, siedziba rodu Zielińskich, właścicieli dóbr Mokry Las). Miejscowość położona jest w północnej części gminy. Dwa człony przestrzenne wsi o układzie ulicowym ułożone są w stosunku do siebie pod kątem prostym. W centrum układu istnieje rozległy staw. Istnieje bardzo dobre powiązanie komunikacyjne z ośrodkiem gminnym. Przez wschodni kraniec wsi przebiega droga powiatowa Wąsewo-Skarżyn, zaś przez człon północny droga powiatowa w kierunku Rososzy.

**Przedświt** – duża wieś, niegdyś gromadzka położona w południowo – zachodniej części gminy przy granicy z gminą Długosiodło (pow. wyszkowski) częścią zachodnią nad rz. Ostrówką, a wschodnią w sąsiedztwie dużego kompleksu leśnego. Układ przestrzenny wsi tworzy formę długiej, luźno zabudowanej ulicówki, ciągnącej się po obu stronach drogi

powiatowej Długosiodło-Czerwin. Brak jest wykształconego ośrodka usługowego. Istnieje dogodnie powiązanie z ośrodkiem gminnym drogą powiatową Długosiodło-Czerwin.

**Przyborowie** (d. Przyborowie Malinowo – wieś istniejąca już w XVI wieku) - duże sołectwo położone na północno-wschodnim krańcu gminy przy granicy z gminą Czerwin (pow. ostrołęcki) i gminą Ostrów Maz. (pow. ostrowski), w sąsiedztwie drogi wojewódzkiej nr 627 Ostrów-Ostrołęka. Zabudowa jest w formie długiej ulicówki wzdłuż drogi powiatowej Wąsewo-Jelonki, w części zachodniej (wieś **Przyborowie-Kolonia**) luźno zabudowanej głównie po północnej stronie drogi. Brak jest wykształconego centrum usługowego. Z uwagi na położenie w sąsiedztwie rozległych wyrobisk kruszywa, które po zakończeniu eksploatacji powinny zostać przekształcone w znaczący kompleks rekreacyjny – wieś ma potencjalne warunki uzyskania nowej funkcji - obsługi wypoczynku pobytowego z możliwością powstania zabudowy pensjonatowej. Istnieje dogodnie powiązanie z sąsiednimi miastami powiatowymi (droga wojewódzka nr 627) i ośrodkiem gminnym (droga powiatowa). W części północno-zachodniej obszaru sołectwa – istnieje duży opuszczony dawny zakład produkcji betonów Przedsiębiorstwa Robót Kolejowych, możliwy do wykorzystania dla nowej formy działalności gospodarczej. Południową granicą zachodniej części sołectwa przebiega wyłączona z ruchu jednotorowa linia kolejowa Ostrołęka-Małkinia ze znajdującym się na terenie sołectwa nieczynnym przystankiem kolejowym Jelonki.

**Rososz** – duża wieś znana z przekazów z XVI wieku, położona w północno-zachodniej części gminy bezpośrednio przy granicy z gminą Goworowo (pow. ostrołęcki). Jest to ulicówka w jednostronnie zwartej zabudowie. Wieś bezpośrednio łączy się z Brzeźnem – Kolonią należącym do gminy Goworowo, tworząc jednolity przestrzennie zespół osadniczy. Istnieje powiązanie z ośrodkiem gminnym poprzez drogi gminne.

**Ruda** – niewielka wieś położona w południowej części gminy w sąsiedztwie dużego kompleksu leśnego. Jest to wieś o gniazdowym charakterze zabudowy, ze szkołą i boiskiem sportowym. Teren jest trudnodostępny komunikacyjnie. Brak jest powiązania z ośrodkiem gminnym. Wieś wykazuje predyspozycje dla funkcji rekreacyjnej (agroturystyka).

**Rynek** – niewielka wieś o skupionej zabudowie położona w środkowo-wschodniej części gminy, znana z przekazów pochodzących z XVI wieku, jako folwark dworu w Trynosach. W ostatnim okresie ośrodek PGR-u. Występują tutaj liczne obiekty gospodarcze. Istnieje powiązanie drogą powiatową z ośrodkiem gminnym oraz z drogą krajową nr 60 poprzez drogę gminną.

**Rząśnik-Majdan** - niewielka wieś o rozproszonej zabudowie, położona w środkowej części gminy, po południowej stronie drogi krajowej, w sąsiedztwie dużego kompleksu leśnego. Przez teren sołectwa przebiega droga powiatowa. Pomimo tego teren jest trudno dostępny komunikacyjnie. Brak powiązania z ośrodkiem gminnym. Predyspozycje dla funkcji rekreacyjnej (agroturystyka).

**Rząśnik Szlachecki** – średniej wielkości wieś o gniazdowym charakterze zabudowy położona przy drodze krajowej nr 60 po jej północnej stronie w centralnej części gminy. Brak jest wykształconego centrum usługowego. Istnieje dogodnie połączenie z ośrodkiem gminnym drogą powiatową.

**Rząśnik Włościański** - średniej wielkości wieś o skupionym charakterze zabudowy położona w centrum obszaru gminy, w sąsiedztwie drogi krajowej nr 60 po jej północnej stronie. Brak jest wykształconego centrum usługowego. Istnieje dogodnie połączenie z ośrodkiem gminnym drogą powiatową.

**Trynosy** – niewielka wieś położona we wschodniej części gminy przy granicy z gminą Ostrów Maz., w bezpośrednim sąsiedztwie nieczynnej linii kolejowej Ostrołęka-Małkinia. Wieś skupiona, z zabudową wzdłuż ulicy zlokalizowanej po jednej stronie. Przeciwna strona drogi stanowi granicę kompleksu leśnego. Nieopodal wsi na południe przebiega droga powiatowa, łącząca wieś Jelenie z Wąsewem. Wieś posiada predyspozycje dla funkcji

rekreacyjnej (agroturystyka i zabudowa letniskowa). Teren sołectwa obejmuje także miejscowość **Trynosy-Osiedle**.

W Trynosach-Osiedlu istnieje zachowany zabytkowy zespół parkowo-dworski i zespół zabudowy gospodarczej i mieszkaniowej dużego gospodarstwa rolnego (w poprzednich latach ośrodek PGR Trynosy). Istnieje dogodne połączenie komunikacyjne ośrodka z Wąsewem drogą powiatową Wąsewo-Jelonki. Trynosy znane są z przekazów dotyczących XVI wieku.

**Ulasek** - niewielka wieś położona w zachodniej części gminy przy drodze krajowej nr 60. Zabudowa wsi o rozproszonym charakterze zlokalizowana jest na południe od tej drogi. Istnieje dogodne połączenie z ośrodkiem gminnym drogą powiatową przez wieś Zastawie.

**Wąsewo** (d. Wąsowo) - miejscowość znana w XVI wieku jako siedziba parafii. Od wielu dziesiątków lat siedziba władz gminnych (dawniej gminy Komorowo). Rozplanowanie wsi w 1 połowie XIX wieku znane jest z dokumentu przedstawiającego plan gruntów wsi Wąsewo. Miejscowość położona w północno zachodniej części gminy w odległości 3 km na północ od drogi krajowej nr 60.

Układ przestrzenny Wąsewa posiada charakter wielodrożny z zarysowanym centrum na skrzyżowaniu dróg powiatowych o kierunkach: W-Z i N-S, który nosi znamiona układu urbanistycznego. Podkreśla go niewielki, trójkątny rynek, zamknięty od północy bryłą neogotyckiego, dwu wieżowego kościoła usytuowanego na niewielkim wzgórzu, dominującą nad miejscowością i wyeksponowaną ze wszystkich prawie kierunków dojazdowych do Wąsewa. Wspomniany układ urbanistyczny jest być może echem podobnego układu występującego w Białymstoku, gdzie podobnie trójkątny rynek przymyka usytuowana na wzgórzu katedra neogotycka, będąca wcześniejszym dziełem tego samego autora co kościół w Wąsewie.

Wspomniany wyżej plac, wraz z otaczającą go zabudową, stanowi zręby kształtującego się centrum usługowego Wąsewa. Ponadto występują tu liczne usługi rozproszone oraz tereny d. bazy GS wykorzystywanej do celów produkcyjnych i usługowych.

**Wąsewo-Kolonia** - wieś średniej wielkości z zabudową rozproszoną, przylegająca od wschodu do terenu zainwestowanego miejscowości gminnej.

**Wąsewo-Lachowiec** - mała wieś z zabudową rozproszoną, położona w centrum gminy, w sąsiedztwie drogi krajowej nr 60.

**Wysocze** (d. Wysocze Stara Wieś znana w XVI wieku) - duża wieś położona w północnej części gminy, o zwartej zabudowie rozlokowanej wzdłuż drogi powiatowej Wąsewo-Jelonki. Brak jest wykształconego centrum. Istnieje dogodne powiązanie z miejscowością gminną odległą o ok. 3 km.

**Zastawie** - duża wieś położona w północnej części gminy ok. 1,5 km na północ od drogi krajowej nr 60. Jest to miejscowość o zwartej zabudowie rozlokowanej na zachód od drogi powiatowej Długosiodło-Czerwin. Brak jest wykształconego centrum. Istnieje dogodne powiązanie z miejscowością gminną odległą o ok. 1,5 km. We wsi znajduje się baza GS „SCh” w Wąsewie, stacja paliw oraz dwie stacje bazowe telefonii komórkowej.

**Zgorzałowo** - wieś średniej wielkości znana z przekazów pochodzących z XVI wieku, położona w północnej części gminy przy jednotorowej nieczynnej linii kolejowej Ostrołęka-Małkinia. Wieś o charakterze ulicówki z zabudową kolonijną w północnej części. Zabudowa wsi wzdłuż ulicy zlokalizowana jest po północnej stronie drogi. W kierunku południowym rozciąga się malownicza panorama na dolinę prawobrzeżnego bezimiennego dopływu Potoku Czerna. Atrakcyjne zróżnicowanie wysokościowe terenu i sąsiedztwo kompleksu leśnego stwarzają predyspozycje dla rozwoju funkcji rekreacyjnej (agroturystyka). Na terenie sołectwa w rejonie miejscowości Zgorzałowo występują miejsca poboru kruszywa przekształcające krajobraz, które po zaprzestaniu eksploatacji i rekultywacji mogą potencjalnie stać się terenami rekreacyjnymi.

## 1.2. Dotychczasowe przeznaczenie terenów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego

Obszar gminy Wąsewo jest w dużym stopniu pokryty planami miejscowymi (ok. 74% powierzchni gminy). Obowiązujące plany to:

- zmiana miejscowego ogólnego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Wąsewo przyjęta uchwałą nr XI/50/99 Rady Gminy Wąsewo z dn. 30 grudnia 1999 r. (Dz.Urz. Woj. Maz. Nr 18, poz. 125 z 2000 r.) – plan ten obejmował fragmenty wsi: Przyborowie, Ruda, Rząśnik Szlachecki, Wąsewo, Wąsewo-Kolonia oraz Zastawie. Przedmiotem ustaleń były tereny pod zabudowę mieszkaniową, zabudowę usługową, zabudowę letniskową i turystyczną, tereny górnicze, tereny infrastruktury technicznej - oczyszczalni ścieków oraz ujęcia wody. Część ustaleń ww. planu straciła moc na podstawie uchwały nr XIX/88/08 Rady Gminy Wąsewo z dnia 26 września 2008 r. oraz uchwały nr XXXV/249/2014 Rady Gminy Wąsewo z dnia 17 kwietnia 2014 r.;
- zmiana miejscowego ogólnego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Wąsewo przyjęta uchwałą nr XV/80/2000 Rady Gminy Wąsewo z dn. 29 sierpnia 2000 r. (Dz.Urz. Woj. Maz. Nr 122, poz. 1189 z 2000 r.) – plan dotyczy fragmentu wsi Przyborowie i Przyborowie-Kolonia. Przedmiotem ustaleń są tereny eksploatacji kruszywa naturalnego i składowania mas ziemnych;
- zmiana miejscowego ogólnego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Wąsewo przyjęta uchwałą nr XXVIII/134/2002 Rady Gminy Wąsewo z dn. 6 października 2002 r. (Dz.Urz. Woj. Maz. Nr 288, poz. 7585 z 2002 r.) – plan dotyczy fragmentu wsi Trynosy, przedmiotem ustaleń są tereny zakładu uboju zwierząt rzeźnych, dotychczas ustalenia planu nie zostały zrealizowane;
- zmiana miejscowego ogólnego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Wąsewo przyjęta uchwałą nr III/9/2002 Rady Gminy Wąsewo z dn. 30 grudnia 2002 r. (Dz.Urz. Woj. Maz. Nr 36, poz. 988 w 2003 r.) – plan dotyczy fragmentu wsi Wąsewo, przedmiotem ustaleń są tereny eksploatacji kruszywa naturalnego;
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Wąsewo przyjęty uchwałą nr XIX/88/08 Rady Gminy Wąsewo z dn. 26 września 2008 r. (Dz.Urz. Woj. Maz. Nr 219, poz. 9453 dn. 22 grudnia 2008 r.) – plan ten obejmował ok. 8 567 ha, co stanowi niecałe 72% powierzchni gminy i dotyczył obszaru sołectw: Wąsewo, Bagatele, Bartosy, Brudki Nowe, Brudki Stare, Czesin, Dalekie, Jarząbka, Majdan Suski, Modlinek, Mokrylas, Przedświt, Przyborowie, Rososz, Rynek, Rząśnik Szlachecki, Rząśnik Włociański, Ulasek, Trynosy, Trynosy-Osiedle, Wąsewo-Kolonia, Wysocze, Zgorzałowo oraz części sołectw: Brzezienko, Grądy, Przyborowie-Kolonia, Ruda, Zastawie, z wyłączeniem terenów objętych obowiązującymi ww. zmianami miejscowego ogólnego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Wąsewo. Plan ten realizował kompleksowo i spójnie politykę przestrzenną dużej części gminy, ustalając tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, adaptując tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, a także wyznaczając tereny zabudowy zagrodowej z towarzyszącymi usługami, tereny zabudowy letniskowej, tereny produkcji, składów, magazynów, usług, w tym usług publicznych, zieleni urządzonej, cmentarza, ogrodów działkowych, infrastruktury technicznej (wodociągów, kanalizacji, gospodarki odpadami, gazownictwa) i komunikacji (dróg i terenów komunikacji kolejowej) oraz tereny rolne i leśne, w tym tereny obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych i ogrodniczych;
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Wąsewo przyjęty uchwałą nr XXXV/249/2014 Rady Gminy Wąsewo z dnia 17 kwietnia 2014 r. (Dz.Urz. Woj. Maz. poz. 5679 z dn. 4 czerwca 2014 r.) – plan ten obejmuje 48 oddzielnych obszarów w sołectwach: Bagatele, Bartosy, Brudki Nowe, Brudki Stare, Brzezienko, Grądy, Przyborowie-Kolonia, Króle, Modlinek, Mokrylas, Przedświt, Przyborowie, Rynek, Rząśnik Szlachecki, Rząśnik

- Włociański, Trynosy, Trynosy-Osiedle, Ulasek, Wąsewo, Wąsewo-Kolonia, Wysocze, Zastawie i Zgorzałowo, które razem zajmują powierzchnię około 130 ha. Plan ten wprowadza podstawowo zmiany w planowanym przeznaczeniu w stosunku do ustaleń planu miejscowego z roku 2008, a także zmienia ustalenia zmiany miejscowego ogólnego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Wąsewo z dnia 30 grudnia 1999 r. (uchwała nr XI/50/99) w obrębie sołectwa Zastawie. Ponadto ustala prawo miejscowe w obszarach dotychczas go pozbawionych w sołectwach: Króle i Zastawie. Plan ten wyznaczał nowe tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, zabudowy zagrodowej, zabudowy usługowej, obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych i ogrodnich, obiektów produkcyjnych, składów i magazynów, zaplecza komunikacji samochodowej – parkingi, zieleni urządzonej, tereny eksploatacji kruszywa naturalnego, a także adaptował część terenów rolnych, leśnych i wód powierzchniowych;
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Wąsewo przyjęty uchwałą nr XXXV/248/2014 Rady Gminy Wąsewo z dnia 17 kwietnia 2014 r. (Dz.Urz. Woj. Maz. poz. 6171 z dn. 26 czerwca 2014 r.) – plan ten obejmuje 23 oddzielne obszary położone w Obszarze Specjalnej Ochrony Ptaków sieci Natura 2000 „Puszcza Biała”, w sołectwach Bagatele, Brudki Nowe, Grądy, Grębki, Jarzabka, Majdan Suski, Przedświt, Ruda, Rzańnik Szlachecki, które razem zajmują powierzchnię około 23,12 ha. Plan ten wprowadza podstawowo zmiany w planowanym przeznaczeniu w stosunku do ustaleń planu miejscowego z roku 2008, a także ustanawia prawo miejscowe w obszarach dotychczas nieposiadających planu miejscowego w sołectwach Grębki i Grądy. Plan ten wyznaczał nowe tereny zabudowy zagrodowej oraz mieszkaniowej jednorodzinnej, tereny zabudowy usługowej (usług publicznych), a także zaadaptował część terenów rolnych i leśnych oraz wyznaczył nowe tereny zalesień;
  - miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Wąsewo w zakresie fragmentu sołectwa Zastawie przyjęty uchwałą nr II.14.2014 Rady Gminy Wąsewo z dnia 30 grudnia 2014 r. (Dz.Urz. Woj. Maz. poz. 1474 z dn. 20 lutego 2015 r.) – plan ten obejmuje dwa obszary o powierzchni łącznej ok. 3,1 ha w sołectwie Zastawie i wprowadza zmiany przeznaczenia w stosunku do planowanego w planie miejscowym z 2008 r. W planie tym zmodyfikowano ustalenia dla części wyznaczonych wcześniej terenów zabudowy i je lokalnie powiększono. W planie wyznaczono tereny zabudowy zagrodowej z dopuszczeniem usług oraz teren rolny, a także teren produkcji, składów, magazynów i usług;
  - miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego fragmentów miejscowości Bartosy, Przyborowie i Trynosy-Osiedle w gminie Wąsewo przyjęty uchwałą nr XXXI.224.2018 Rady Gminy Wąsewo z dnia 8 czerwca 2018 r. (Dz.Urz. Woj. Maz. poz. 7489 z dn. 27 lipca 2018 r.) – plan ten obejmuje trzy obszary o powierzchni łącznej ok. 8 ha w sołectwach: Bartosy, Przyborowie i Trynosy-Osiedle i wprowadza zmiany w stosunku do planowanych ustaleń w planie miejscowym z 2008 r. W planie tym ustalono tereny zabudowy zagrodowej z dopuszczeniem usług, zabudowa obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych, ogrodnich, leśnych i rybackich, tereny rolne oraz tereny dróg publicznych, modyfikując dotychczasowe przeznaczenie i zasady zagospodarowania tych terenów.

W obowiązujących planach w gminie Wąsewo w głównej mierze zachowano funkcję rolniczą gminy. Tereny rolne są dominującym przeznaczeniem (na terenach rolnych w planach istotnie ograniczono możliwość lokalizowania nowej zabudowy zagrodowej). W planach zaadaptowano większość terenów leśnych, a w ich sąsiedztwie zaplanowano zalesienia.

Z pośród zabudowy w planach miejscowych dominuje zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i zagrodowa z dopuszczeniem towarzyszących usług. Znaczną część terenów



zabudowy zajmują również wyznaczone w planach tereny produkcji, składów, magazynów i usług oraz tereny, na których dopuszczono zabudowę letniskową. Zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna została wyznaczona w akcie prawa miejscowego wyłącznie jako adaptacja istniejącego zagospodarowania.

W planach zachowano dotychczas funkcjonujący cmentarz położony w Wąsewie i Mokrymlesie oraz nieczynny cmentarz wojenny w Brzezienku, a także wskazano obszar powiększenia ww. czynnego cmentarza o tereny położone w Wąsewie i Mokrymlesie.

### 1.3. Stan systemów komunikacji

#### Sieć drogowa

Układ podstawowy sieci komunikacyjnej gminy i jej powiązanie z zewnętrznym układem regionalnym stanowi droga krajowa nr 60 klasy Gp (główna ruchu przyspieszonego) relacji Ostrów Maz. - Ciechanów - Płock - Kutno przecinająca obszar gminy z południowego wschodu na zachód i omijająca jednostki osadnicze gminy.

Ważny element powiązania z zewnętrznym układem komunikacyjnym stanowi również przechodząca przez północno-wschodni fragment gminy (na odcinku ok. 116 m oś drogi), droga wojewódzka nr 627 klasy G (główna) relacji Ostrów Maz. - Ostrołęka.

Lokalny układ powiązań realizują drogi powiatowe i gminne zaliczone do klas zbiorczych, lokalnych i dojazdowych.

W gminie Wąsewo łączna długość dróg wynosi:

krajowych - 9,7 km,

wojewódzkich - 0,12 km,

powiatowych - 69,5 km,

gminnych - 10536 km.

Tabela nr 1 Wykaz dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych w gminie Wąsewo

L.p.	Nr drogi	Relacja Klasa	Długość drogi [km]	Rodzaj nawierzchni		
				ulepsz. (twarde)	nie ulep.	
Droga krajowa Gp III klasa techniczna						
1.	60	Ostrów Mazowiecka - Różan - Ciechanów - Płock - Kutno	9,700	9,700	-	
Droga wojewódzka G						
2.	627	Ostrów Mazowiecka - Ostrołęka	0,116	0,116	-	
Drogi powiatowe L/Z V klasa techniczna						
L.p.	Nr drogi Klasa	Relacja	Długość drogi [km]	Rodzaj nawierzchni		
				bitum.	żwirowa	grunt.
3.	2567w (L)	Brzeźno Kol. - Rososz - Mokrylas	3,729	3,729	-	-
4.	2642w (L)	(Wąsewo)-dr. nr 2643w-Dalekie-Czesin-gr. gm. (Jelenie)	6,278	2,278	-	4,000
5.	2643w (Z)	Jelonki - Wąsewo - Brzezienko - Wólka Brzezińska	15,948	15,948	-	-
6.	2644w (L)	(Wąsewo) droga nr 4401w - Wysocze - Przyborowie	5,152	5,152	-	-
7.	2645w (L)	Wąsewo - Bagatele - Rząśnik Szlachecki	4,322	3,722	0,600	-
8.	2646w (L)	(Stok)-Rynek-Rząśnik-BrudkiN.-Przedświt-dr.nr 4401w	15,605	4,605	5,100	5,900
9.	4401w (Z)	(Długosiodło)-Przedświt - Wąsewo - Bartosy - (Czerwin)	11,364	11,364	-	-
10.	2647w (L)	(dr. kraj. nr 60) Grądy - Choiny - Jarząbka - (Wiśniewo)	7,110	-	6,510	0,600
Razem powiatowe:			69,508	46,798	12,21	10,500

Własność Gminy Wąsewo stanowią drogi gminne (publiczne: lokalne i dojazdowe oraz wewnętrzne) o łącznej długości ok. 105 km, w tym: 28 km o nawierzchni bitumicznej, 31 km o nawierzchni żwirowej i 46 km o nawierzchni gruntowej.

Obecnie sytuacja w zakresie stanu dróg gminnych jest mniej korzystna niż w zakresie dróg powiatowych. Udział dróg o nawierzchni twardej wynosi tu tylko niecałe 27% ogółu dróg gminnych. Drogi o nawierzchni żwirowej stanowią ok. 29%, zaś drogi gruntowe 44% ogółu dróg gminnych. Występują one zwłaszcza w południowej i wschodniej części gminy.

Konieczność poprawy stanu dróg jest jednym z najistotniejszych problemów wymagających rozwiązania, jest to bardzo ważny czynnik określający standard życia. W Strategii rozwoju gminy Wąsewo na lata 2016-2020 wskazano jako działanie z zakresu dostępności komunikacyjnej – poprawę standardu sieci drogowej tj. „modernizację i przebudowę dróg gminnych, wiejskich i dojazdowych, poszerzenie dróg”, a także modernizację oświetlenia ulicznego i właściwe oznakowanie na drogach.

#### Komunikacja zbiorowa

Autobusowa komunikacja pasażerska prowadzona jest przez prywatne przedsiębiorstwa autobusowe, które obsługują ważniejsze ciągi drogowe w gminie, łącząc wsie w gminie z Ostrowią Mazowiecką. Przystanki autobusowe w części wyposażone są w wiaty. W Wąsewie główny przystanek autobusowy usytuowany jest w centrum miejscowości.

#### Stacje paliw

Na terenie gminy Wąsewo znajdują się dwie stacje paliw – obie w sąsiedztwie drogi krajowej nr 60 przy jej skrzyżowaniach: z drogą powiatową nr **4401w** w miejscowości Zastawie, z drogą powiatową nr **2647w** w miejscowości Grądy.

#### Parkingi

Obecnie na terenie gminy jest ok. 100 miejsc na parkingach zorganizowanych. Występują one głównie w Wąsewie oraz przy stacjach paliw w Grądach i Zastawiu. Parking na 40 stanowisk zlokalizowany jest w sąsiedztwie kościoła, zaś przed cmentarzem na ok. 25 stanowisk. W centrum miejscowości gminnej parkowanie odbywa się wzdłuż ulic. Parkowanie wzdłuż ulic, zwłaszcza o intensywniejszym ruchu ogranicza ich przepustowość i warunki bezpieczeństwa ruchu drogowego.

#### Komunikacja kolejowa

W północno-wschodniej części gminy zlokalizowana jest jednotorowa linia kolejowa relacji Ostrołęka–Małkinia ze znajdującym się w miejscowości Przyborowie-Kolonia przystankiem kolejowym „Jelonki”. Obecnie linia ta jest nieczynna.

#### Transport lotniczy

W Antoniewie, gmina Ostrów Mazowiecka, w sąsiedztwie miejscowości Grądy zlokalizowane jest lądowisko cywilne Grądy (EPGY) wpisane do ewidencji lądowisk (nr ewidencyjny 41 z 2008 r.) prowadzonej przez Prezesa Urzędu Lotnictwa Cywilnego o dopuszczonym ruchu lotniczym: VFR, NTL, N, P (lot z widocznością, ruch krajowy, nierozkładowy, prywatny). W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego (2018 r.) wskazane zostało ww. lądowisko. W dokumencie tym uwzględnia się ograniczenia wynikające z sieci lotnisk i lądowisk, tj. strefy ograniczenia wysokości zabudowy oraz obszary ograniczonego użytkowania.

### **1.4. Stan systemów infrastruktury technicznej**

#### System wodociągowy

W gminie Wąsewo funkcjonuje sieć wodociągowa obejmująca swym zasięgiem 94,4% mieszkańców gminy, a 95,6 % budynków mieszkalnych (dane GUS 2015 r.).

Wodociąg zasilany jest z ujęć wód podziemnych zlokalizowanych w miejscowościach:

Wąsewo - o zatwierdzonych zasobach eksploatacyjnych w wysokości 45,0 m<sup>3</sup>/h,

Brzezienko - o zatwierdzonych zasobach eksploatacyjnych w wysokości 40,0 m<sup>3</sup>/h,

Przyborowie (poza granicami gm. Wąsewo) - o zatwierdzonych zasobach eksploatacyjnych w wysokości 21,0 m<sup>3</sup>/h,

Majdan Suski - o zatwierdzonych zasobach eksploatacyjnych w wysokości 28,0 m<sup>3</sup>/h,

Rząśnik Włociański - o zatwierdzonych zasobach eksploatacyjnych w wysokości 20,0 m<sup>3</sup>/h. Pozwolenia wodnoprawne na pobór wód podziemnych i eksploatację ujęć określają poniżej przedstawione wielkości poboru dla poszczególnych ujęć wód.

Tabela nr 2 Ujęcia wód podziemnych

	Wąsewo	Brzezienko	Przyborowie	Majdan Suski	Rząśnik Wł.
Q <sub>maxh</sub> (m <sup>3</sup> /h)	36,0	35,0	21,0	28,0	52,2
Q <sub>śrd</sub> (m <sup>3</sup> /d)	474,0	144,0	166,0	300,0	625,9
Q <sub>max rok</sub> (m <sup>3</sup> /rok)	207 525,0	105 120,0	90 820,0	136 145,0	297 000,0

Wokół ujęć wód podziemnych brak jest wyznaczonych stref ochrony pośredniej.

W Wąsewie woda pobierana jest z dwóch studni i uzdatniana na stacji uzdatniania wody, zgodnie z warunkami zawartymi w pozwoleniu nr: ROŚ.6341.1.46.2013, ważnym od 2014.01.01 do 2023.12.31.

W Brzezienku woda pobierana jest z dwóch studni i uzdatniana na stacji uzdatniania wody, zgodnie z warunkami zawartymi w pozwoleniu nr: ROŚ.6341.1.48.2013, ważnym od 2014.01.01 do 2023.12.31.

W Przyborowiu woda pobierana jest z jednej studni i uzdatniana na stacji uzdatniania wody, zgodnie z warunkami zawartymi w pozwoleniu nr: ROŚ.6341.1.47.2013, ważnym od 2014.01.01 do 2023.12.31.

W Majdanie Suskim woda pobierana jest z dwóch studni i uzdatniana na stacji uzdatniania wody, zgodnie z warunkami zawartymi w pozwoleniu nr: ROŚ.6341.1.49.2013, ważnym od 2014.01.01 do 2023.12.31.

W Rząśniku Włociańskim woda pobierana jest z dwóch studni i uzdatniana na stacji uzdatniania wody, zgodnie z warunkami zawartymi w pozwoleniu nr: ROŚ.6341.1.11.2015, ważnym od 2005.08.19 do 2025.05.19.

W ciągu ostatnich lat zużycie wody na potrzeby eksploatacji sieci wodociągowej na terenie całej gminy Wąsewo znacząco wzrosło - w 2006 r. wyniosło 116 800 m<sup>3</sup>/rok, w tym na potrzeby gospodarstw domowych - 113 200 m<sup>3</sup>/rok, zaś w roku 2015 wyniosło 316 000 m<sup>3</sup>/rok, w tym na potrzeby gospodarstw domowych - 308 000 m<sup>3</sup>/rok. Wzrosło więc też zużycie wody z wodociągu na 1 mieszkańca z 24,6 m<sup>3</sup> w roku 2006 do 69,4 m<sup>3</sup> w roku 2015.

Długość sieci wodociągowej rozdzielczej ogółem (bez przyłączy) w gminie Wąsewo w 2006 r. wynosiła 81 km, zaś w roku 2015 - 101,2 km. Do sieci zbiorowego zaopatrzenia w wodę podłączonych było ogółem w 2006 r. 845 budynków mieszkalnych, co stanowiło niemalże 80% ogółu budynków w gminie, zaś 10 lat później 1 235 budynków mieszkalnych co stanowiło ok. 96% ogółu budynków w gminie.

W Strategii rozwoju gminy Wąsewo na lata 2016-2020 wskazano jako działania z zakresu zaopatrzenia w wodę - modernizację przestarzałych odcinków sieci wodociągowej oraz modernizację SUW w Wąsewie (w roku 2017).

Obecnie sieć wodociągowa zlokalizowana jest we wszystkich 32 sołectwach gminy.

#### System kanalizacyjny

Odprowadzanie ścieków w gminie Wąsewo odbywa się poprzez system kanalizacji sanitarnej do mechaniczno-biologicznej oczyszczalni, z podwyższonym usuwaniem związków biogenych, zlokalizowanej w zachodniej części wsi Wąsewo, której głównym odbiornikiem oczyszczonych ścieków jest Potok Czerna. W latach 2014-2016 oczyszczalnia została zmodernizowana i rozbudowana. Przedsięwzięcie to miało na celu zwiększenie średniej przepustowości istniejącej oczyszczalni ze 120 do 350 m<sup>3</sup>/d oraz zmianę technologii oczyszczania ścieków opartej na pracy cyklicznej w sekwencjach reaktorowych biologicznych na reaktor biologiczny zespolony z osadnikiem wtórnym o ciągłym odpływie

ścieków. Oczyszczalnia ta może obsłużyć ogółem 4145 osób, a zatem większą część mieszkańców gminy. Obecnie z oczyszczalni korzysta 990 osób.

Na terenie gminy znajduje się również lokalna oczyszczalnia ścieków, która w 2016 r. została nabyta przez Gminę Wąsewo, z przeznaczeniem na realizację zadań własnych gminy w zakresie usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych tj. budowę nowej oczyszczalni ścieków. Zlokalizowana jest ona w północno-zachodniej części wsi Trynosy-Osiedle.

W ciągu ostatnich lat nastąpiła rozbudowa sieci kanalizacyjnej z 5,2 km w roku 2006, do 23,5 km w roku 2015. Zwiększyła się w związku z powyższym ilość budynków mieszkalnych podłączonych do sieci ze 110 w 2006 r. (co stanowiło około 60% ogółu budynków w miejscowości Wąsewo i zaledwie 9% ogółu budynków mieszkalnych w gminie) do 375, tym samym zwiększył się procentowy udział ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej z 12% do 32,7%.

Obecnie sieć kanalizacyjna obejmuje sołectwa Bartosy, Brudki Stare, Mokrylas, Wąsewo, Wysocze, Zastawie oraz część sołectwa Wąsewo-Kolonia i Trynosy.

W Strategii rozwoju gminy Wąsewo na lata 2016-2020 wskazano jako działanie z zakresu uporządkowania gospodarki ściekowej m.in.: budowę kanalizacji w miejscowościach: Rososz, Bagatele i Dalekie (wykonane w latach 2017-2018), a także budowę kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków w m. Brzezienko (wykonane w latach 2019-2020). Działania te były zgodne z zasadami określonymi w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa, który jednak oprócz budowy zbiorczych systemów kanalizacji, na obszarach o małym skupieniu zabudowy na terenach wiejskich (jednostkach osadniczych poniżej 2000 równoważnych mieszkańców) dopuszcza również budowę przydomowych oczyszczalni ścieków, a nawet zbiorników bezodpływowych i wywożenie ścieków przy zapewnieniu ich oczyszczania.

W 2015 r. na terenie gminy funkcjonowała 1 stacja zlewna, 62 oczyszczalnie przydomowe oraz 574 zbiorniki bezodpływowe na nieczystości ciekłe.

#### Usuwanie odpadów stałych

W związku z nowelizacją ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach z dniem 1 lipca 2013 r. gmina objęła wszystkich właścicieli nieruchomości nowym systemem gospodarowania odpadami komunalnymi. Odbiorem i zagospodarowaniem odpadów z terenu Gminy Wąsewo zajmuje się Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o w Ostrowi Mazowieckiej.

Zgodnie z *Planem gospodarki odpadami dla województwa mazowieckiego 2024* przyjęto regionalizację gospodarki odpadami w województwie mazowieckim w oparciu o pięć regionów. Gmina Wąsewo znajduje się w regionie wschodnim. Docelowo zagospodarowanie zmieszanych odpadów komunalnych ma odbywać się w regionalnych instalacjach przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK) położonych w poszczególnych obszarach. Najbliższa taka regionalna instalacja mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych i wydzielania ze zmieszanych odpadów komunalnych frakcji nadających się w całości lub w części do odzysku (MBP) w regionie wschodnim znajduje się w miejscowości Stare Lubiejewo w gminie Ostrów Mazowiecka. W przypadku, gdy uległaby ona awarii lub nie mogłaby przyjmować odpadów z innych przyczyn, jako instalacje MBP zastępcze wskazano instalacje w Ostrołęce oraz w m. Wola Suchożebrska. Regionalnymi instalacjami do przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów oraz wytwarzania z nich produktu o właściwościach nawozowych lub środków wspomagających uprawę roślin dla regionu wschodniego są kompostownie: w m. Stare Lubiejewo, w Ostrołęce oraz w m. Wola Suchożebrska. Jako regionalne instalacje do składowania odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów

komunalnych wskazano dla regionu wschodniego składowiska odpadów: w m. Stare Lubiejewo, w Ostrołęce oraz w m. Wola Suchożebrska.

Wg danych GUS na terenie gminy Wąsewo w 2015 r. zebrano ogółem ok. 339,4 ton odpadów zmieszanych (76,4 kg / mieszkańca), w tym z gospodarstw domowych ok. 303,2 kg (ok. 68,3 kg/mieszkańca). W ciągu ostatnich lat znacząco wzrosła ilość zbieranych odpadów, dla porównania w roku 2006 zebrano ogółem 171,4 ton odpadów, zatem nastąpił wzrost prawie dwukrotny.

Miejscami zagospodarowania zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów zielonych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania z gminy Wąsewo są aktualnie instalacje do mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych, kompostownia oraz składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne zlokalizowane w m. Stare Lubiejewo w gm. Ostrów Mazowiecka.

Gminny Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) znajduje się w Wąsewie przy ulicy Lipowej 1A prowadzony jest przez Gminę. Odbiorem odpadów z Gminnego Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych zajmuje się Zakład Gospodarki Komunalnej w Ostrowi Mazowieckiej, podobnie jak i odbiorem zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego pochodzącego z gospodarstw domowych.

Na terenie gminy, we wsi Króle (d. Brzezienko Rościszewskie), zlokalizowane było od 1996 r. składowisko odpadów stałych o powierzchni całkowitej 1,26 ha. Do 2006 r. składowisko to stanowiło własność gminną, obecnie znajduje się w zarządzie MPK Sp. z o.o. z Ostrołęki.

Po zakończeniu eksploatacji składowiska, która nastąpiła w 2013 r., w celu ograniczenia negatywnego wpływu na środowisko, zarządzający obiektem zobowiązany jest do:

- prawidłowej rekultywacji składowiska, przeprowadzonej zgodnie z zapisami *Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 24 marca 2003 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów*
- prowadzenia monitoringu składowiska na podstawie *Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu, czasu, sposobu oraz warunków prowadzenia monitoringu składowisk odpadów.*

#### Zaopatrzenie w gaz ziemny i ciepło

Gazociąg wysokiego ciśnienia (6,3 MPa) DN 100 zasilający gminę Wąsewo (od zestawu zaporowego Zalesie do miejscowości Przyborowie, Wysocze) został wybudowany w 1994 r. Gazociąg wchodzi w obszar administracyjny gminy we wsi Przyborowie (granica gminy - przy drodze Ostrów Maz. - Ostrołęka w m. Przyborowie), długość w obszarze gminy wynosi 6,774 km.

Stacja redukcyjno-pomiarowa I<sup>o</sup> znajduje się w m. Przyborowie (Q max=1500 m<sup>3</sup>/h), ale zlokalizowana jest poza granicami administracyjnymi gminy. W Przyborowie znajdują się również urządzenia ochrony katodowej gazociągu.

Gazociągi rozdzielcze - zasilające poszczególne miejscowości gminy to gazociągi w technologii polietylenowej (PE), występują w następujących miejscowościach: Bagatele, Bartosy, Brudki Stare, Dalekie, Przyborowie-Kolonia, Mokrylas, Przyborowie, Rząśnik Włociański, Ulasek, Trynosy-Osiedle, Wąsewo, Wysocze, Zastawie, Zgorzałowo.

Tabela nr 3 Zestawienie danych GUS dot. sieci gazowej na terenie gminy Wąsewo w 2006 r. i 2015 r.

Dane	2006 r.	2015 r.
długość czynnej sieci ogółem na terenie gminy	53 901	53 457
długość czynnej sieci przesyłowej	9 013	2 056
długość czynnej sieci rozdzielczej	44 888	51 401
czynne przyłączenia do budynków	238	249

Dane	2006 r.	2015 r.
odbiorcy gazu (gospodarstwa)	87	98
odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem (gospodarstwa)	84	97
zużycie gazu w tys. m <sup>3</sup>	88,40	71,1
ludność korzystająca z sieci gazowej (osób)	159	323
ludność korzystająca z sieci gazowej – udział procentowy	3,5%	7,3%

Jak wynika z powyższego zestawienia w ciągu analizowanych 10 lat nastąpiło umiarkowane rozbudowanie sieci gazowej ogółem na terenie gminy, wzrosła jednak ilość sieci rozdzielczej, w wyniku czego zwiększyła się nieznacznie ilość odbiorców gazu i ludności korzystającej z sieci gazowej. W minimalnym stopniu zwiększyła się ilość gospodarstw wykorzystujących gaz sieciowy do ogrzewania budynków.

Południowo-wschodnim skrajem gminy, w sołectwie Grębki, przebiega gazociąg przesyłowy wysokiego ciśnienia (6,3 MPa) DN 250 relacji Wólka Radzymińska – Ostrów Mazowiecka – Białystok, nie zasila on odbiorców z gminy Wąsewo.

W gminie Wąsewo zaopatrzenie w ciepło odbywa się z indywidualnych kotłowni, brak jest centralnego systemu grzewczego obsługującego poszczególne miejscowości. Jedynie w miejscowości Trynosy-Osiedle funkcjonuje lokalna sieć ciepłownicza, do której podłączone są budynki mieszkalne wielorodzinne. Domy mieszkalne w zabudowie jednorodzinnej i zagrodowej posiadają kotłownie indywidualne, w większości opalane są węglem i drewnem.

W Strategii rozwoju gminy Wąsewo na lata 2016-2020 wskazano jako działania z zakresu racjonalnej gospodarki energetycznej m.in.: wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w budynkach użyteczności publicznej i zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych poprzez montaż kolektorów słonecznych i ogniw fotowoltaicznych.

#### System elektroenergetyczny

Zasilanie gminy Wąsewo w energię elektryczną odbywa się z Głównych Punktów Zasilających (GPZ), zlokalizowanych w mieście Ostrów Maz., za pomocą sieci elektroenergetycznych średniego (SN 15 kV) i niskiego napięcia (nn).

Przez teren gminy przebiega linia NN 220 kV relacji Ostrołęka – Miłosna wraz z pasem technologicznym o szerokości 50 m (pas terenu po 25 m w obie strony od osi linii).

#### Melioracje

Ukształtowanie terenu, a przez to spływ wód powierzchniowych utworzyło na terenie gminy pięć zlewni do cieków podstawowych.

Do każdej zlewni należą poszczególne wsie:

zlewnia rzeki Wymakracz – wsie: Grębki, Ruda, Jarzábka, Choiny, Grądy;

zlewnia rzeki Kabat – wsie: Przedświt, Majdan Suski, Brudki Nowe, Rząśnik-Majdan, Rząśnik Szlachecki, Rząśnik Włociański, Bagatele;

zlewnia rzeki Czerna – wsie: Ulasek, Zastawie, Króle, Mokrylas, Bartosy, Wąsewo, Wąsewo-Kolonia, Wysocze, Zgorzałowo, Trynosy-Osiedle;

zlewnia kanału Przyjmy-Zalesie – wsie: Przyborowie, Czesin, Trynosy;

zlewnia rzeki Orz – wieś: Brzezienko.

W gminie Wąsewo nie występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią, występują natomiast tereny podmokłe, o stosunkach wilgotnościowych niewłaściwych dla produkcji rolniczej.

Według danych Spółki Wodnej stan urządzeń melioracyjnych objętych działalnością spółki w gminie Wąsewo liczy 1624,915 ha obszaru zmeliorowanego (ok. 13,6% powierzchni ogólnej gminy), w tym: 755,305 ha drenowania (ok. 46,5% obszaru zmeliorowanego), 869,61 ha zmeliorowanego rowami, 79,18 km rowów, 206 szt. budowli przejazdowych oraz 13 szt. budowli przejazdowo-piętrzących.

### Cmentarze

W gminie istnieje jeden czynny cmentarz o powierzchni ok. 1,5 ha wraz z rezerwą terenową o powierzchni ok. 0,7 ha (wg obowiązującego planu miejscowego). Zlokalizowany jest on na pograniczu miejscowości Wąsewo i Mokrylas. Ponadto w sołectwie Brzezienko znajduje się cmentarz zamknięty z okresu I Wojny Światowej.

## **2. ŚRODOWISKO KULTUROWE - STAN DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ŁADU PRZESTRZENNEGO ORAZ WYMOGI JEGO OCHRONY**

W gminie Wąsewo znajduje się wiele stanowisk archeologicznych, zabytki architektury - zespół parkowo-pałacowy w Trynosach-Osiedlu, zabytki budownictwa, zwłaszcza drewnianego, zabytki techniki, cmentarz, miejsce pamięci oraz liczne kapliczki, figury i krzyże przydrożne, należące do grupy szeroko rozumianych wartości krajobrazu kulturowego.

### **2.1. Rozwój osadnictwa w gminie Wąsewo**

Początki osadnictwa na terenie gminy Wąsewo sięgają czasów bardzo odległych. Najstarsze ślady osadnictwa z epoki kamienia znaleziono podczas badań archeologicznych m. in.: w Bagatelach, Choinach, Mokrymlesie, Przyborowiu, Wąsewie, Wąsewie-Kolonii, Wysoczu i Trynosach; z epoki brązu m.in.: w Brudkach Nowych, Grębkach, Choinach, Rudzie, Rzaśniku-Majdanie.

Ciągłość osadnictwa na terenie obecnej gminy Wąsewo przewija się poprzez epokę żelaza, okres wpływów rzymskich, całe średniowiecze aż po czasy nowożytne. Świadczy o tym liczny materiał ceramiczny pochodzący z osadnictwa z okresu rzymskiego między I w. p.n.e. i II-III w. n.e. (m.in. fragmenty naczyń należących do kultury przeworskiej znalezione na stanowiskach w Choinach i Grądach). Na okres ten datowane są też znaleziska w Bagatelach, Brzezienku Starym, Rzaśniku Włościańskim, Rynku, Trynosach, Wąsewie, Wąsewie-Kolonii, Wysoczu, Zastawiu i Zgorzałowie.

Ślady osadnictwa z okresu wczesnośredniowiecznego (XI-XIII w.) stwierdzono na stanowiskach w Bagatelach, Brzezienku (d. Brzezienku Starym), Choinach, Grądach, Grębkach, Królach, Rynku, Wąsewie i Zastawiu.

Średniowieczne osadnictwo (XIV-XV w.), w zakresie raczej ograniczonym jedynie do północnej części gminy dokumentują znaleziska w Brzezienku, Przyborowiu-Kolonii, Mokrymlesie, Rzaśniku Włościańskim, Wąsewie, Wąsewie-Kolonii i Zastawiu.

Kolejnym etapem rozwoju kolonizacji osadniczej wschodniego Mazowsza był okres schyłku średniowiecza, a wynikało to ze świadomej polityki książąt mazowieckich. Do czasu zawarcia unii polsko-litewskiej rozwój osadnictwa na terenie wschodniego Mazowsza narażonego na ekspansję wojowniczych zagonów jaćwieskich, ruskich i litewskich został praktycznie zahamowany a dotychczasowe osady pokryła puszcza. Trwały pokój, obejmujący prawie trzy kolejne stulecia (do połowy XVII w.), spowodował ponowny rozwój osadnictwa na terenach sąsiadujących z trasami szlaków handlowych, które przebiegały wzdłuż Narwi (Pułtusk, Ostrołęka, Łomża do Grodna i Wilna) oraz Bugu (z Pułtuska przez Brok, Ostrów, Nur do Mińska i Smoleńska). Okres ten reprezentują odkrycia archeologiczne w Bagatelach, Brzezienku, Królach, Rzaśniku-Majdanie, Rzaśniku Włościańskim, Rudzie, Rynku, Trynosach, Ulasku, Wąsewie, Wąsewie-Kolonii, Wysoczu, Zastawiu i Zgorzałowie.

Obszary puszczańskie stosunkowo długo broniły się przed ponowną ekspansją osadnictwa na tereny między Narwią i Bugiem. Uległy ostatecznie wytrzebieniu w miarę ekspansji rolnictwa, którego intensywniejszy rozwój nastąpił w okresie nowożytnym od XVII wieku.

Niemniej już w XVI wieku osadnictwo na śródpuszczańskich polanach musiało się rozwijać w sposób znaczący, bowiem już w 1450 r. była wzmiankowana, a w 1463 r. została erygowana przez bpa Pawła Giżyckiego parafia w Wąsewie i zapewne wzniesiono tu drewniany kościół w miejscu kolejnego drewnianego zbudowanego w 1731 r. przez właściciela wioski Tomasza Zielińskiego. Tezę tę potwierdzają również znaleziska archeologiczne świadczące o szerzącym się również na terenach południowych gminy osadnictwie (m. in. w Bagatelach, Brudkach Nowych, Choinach, Grądach, Grębkach, Jarzabce, Przyborowiu, Rząśniku-Majdanie, Rząśniku Włociańskim, Rudzie, Wąsewie i Zgorzałowie).

## 2.2. Obiekty zabytkowe oraz dobra kultury współczesnej na terenie gminy Wąsewo

Obiekty zabytkowe na terenie gminy Wąsewo **ujęto w Gminnej Ewidencji Zabytków**. Wpisano do niej:

- obiekty i obszary będące w **Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków** - zarówno obiekty wpisane do rejestru zabytków, jak i obiekty zabytkowe o wysokich wartościach historycznych i kulturowych nie ujęte w rejestrze zabytków,
- **pozostałe obiekty zabytkowe o wysokich wartościach historycznych i kulturowych,**
- **stanowiska archeologiczne.**

Wykaz obiektów znajdujących się w Gminnej Ewidencji Zabytków znajduje się w rozdziale 4.5. „Obiekty i tereny objęte ochroną na mocy ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami”. Na terenie gminy znajduje się ponad 60 obiektów ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków oraz niecałe 100 stanowisk archeologicznych.

W gminie Wąsewo nie wyznaczono dóbr kultury współczesnej wymagających ochrony.

W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego (2018 r.) w ustaleniach dotyczących ochrony dziedzictwa kulturowego oraz krajobrazu kulturowego obszar gminy Wąsewo został zakwalifikowany do strefy ochrony wartości krajobrazów przyrodniczo-kulturowych w pasmach rzecznych. Krajobraz osadnictwa drobnoszlacheckiego z charakterystycznym typem drewnianej zabudowy zagrodowej uznano jako typowy m.in. dla powiatu ostrowskiego, w którym położona jest gmina Wąsewo.

### Obiekty architektoniczne o wysokich wartościach kulturowych

Wśród zabytków architektury w gminie wysokimi walorami odznacza się kościół parafialny w Wąsewie, będący jednocześnie zdecydowaną dominantą architektoniczną w tej miejscowości oraz okolicy.

#### Zespół Sakralny kościoła parafialnego p.w. Narodzenia NMP

Wizytówką historycznej architektury Wąsewa jest Zespół Sakralny murowanego kościoła parafialnego pod wezwaniem Narodzenia NMP wpisany do rejestru zabytków pod numerem 149, zaprojektowany przez czołowego architekta polskiego końca XIX i początku XX wieku Józefa Piusa Dziekońskiego, budowniczego wielu neogotyckich kościołów zwłaszcza na Mazowszu i Podlasiu (m.in. katedra w Białymstoku, kościoły: w Rzekuniu, Kołbieli, Kosowie Lackim, Rykach i sąsiednim Długosiodle) oraz murowanej plebani z 2 połowy XIX w.

Kościół neogotycki, orientowany, usytuowany jest na wzgórzu w północno-wschodniej części Wąsewa przy drodze wiodącej do Wysocza. Skarpa wzniesienia od strony drogi wyłożona jest ciosami kamiennymi. Świątynię otacza ażurowe, metalowe ogrodzenie na murowanych z cegły słupkach z bramą główną, do której dojście prowadzi szerokimi schodami. Teren przykościelny porastają okazałe jesiony, buki i klony.

Na wschód od kościoła znajduje się dom parafialny, a na południowy wschód – murowana plebania z 2 poł. XIX wieku i zabudowania gospodarcze.



Obecny kościół neogotycki został wzniesiony w latach 1912-1920 w miejscu poprzedniego, z końca XVIII wieku, restaurowanego w 1873 i 1882 r., a rozebranego w 1916 r., gdy znalazł się w obrębie murów nowo wznoszonego kościoła. W tym też roku ukończono prezbiterium i zakrystię.

W czasie II wojny światowej (sierpień 1944 r.) kościół uległ częściowemu zniszczeniu (mury części zachodniej z wieżami, transept, częściowo prezbiterium, dach z wieżbą). W 1946 roku odbudowana została zniszczona fasada (bez wież) oraz prezbiterium. W 1947 r. przykryto dachem nawy. W latach 50-tych ub. stulecia wykonano freski wg proj. prof. Przeworskiej, a w 1980 r. wykończono wieże.

Kościół trójnawowy, założony został na planie krzyża łacińskiego z transeptem i prezbiterium tej samej szerokości co nawa główna, jednoprzęsłowym, zamkniętym ambitem. Po obu stronach do prezbiterium przylegają symetrycznie zakrystia (od południa) i skarbiec (od północy). Szerokość nawy głównej jest dwukrotnością szerokości naw bocznych.

Nawa główna i boczne przesklepione są kolebkami. Ramiona transeptu przekrywają sklepienia kryształowe. W prezbiterium, zakrystii, skarbcu i kruchtach występują sklepienia kolebkowe z lunetami, zaś w obejściu apsydy – sklepienie kolebkowe.

Bryła kościoła oskarpowana o pseudohalowym (nawa główna tylko niewiele wyższa od naw bocznych) układzie przestrzennym charakteryzuje się znacznym rozczłonkowaniem. Korpus nawowy przykrywa wspólny dach dwuspadowy; nad półkolistym prezbiterium – trójpołaciowy, łamany; nad ramionami transeptu – dwuspadowy z naczółkiem, zaś zakrystie i przedsionki i ambit przekrywają dachy pulpitowe. Wieżba dachowa o konstrukcji krokwiowo-jętkowej wzmocniona jest krzyżulcami z podwieszonymi stolcami i zastrzałami. Dachy pokryte są blachą cynkową.

Wieże zwieńczone hełmami wiciowymi o konstrukcji stalowej pokrytymi blachą miedzianą mają po cztery kondygnacje. Dwie niższe kondygnacje wzniesiono na planie prostokąta, wyższe na rzucie ośmioboku. Kalenicę korpusu nawowego wieńczy sygnaturka – wsparta na filarkach wieżyczka na rzucie kwadratu przykryta dachem namiotowym łamany.

Przyziemie kościoła wzniesione jest z ciosów granitowych, wyższe partie z cegły spoinowanej.

Otwory drzwiowe zewnętrzne zamknięte są półkoliście z drzwiami do krucht drewnianymi, dwuskrzydłowymi osadzonymi na kutyh neogotyckich zawiasach. Otwory okienne przesklepione są ostrołukowo o ramach stalowych. Okna naw i obejścia prezbiterium zdobią witraże.

Elewację frontową zdobi po środku niewielki ryzalit z wnęką przesklepioną lękiem odcinkowym i ujętą w dwa boniowane filary z kapitelami tokańskimi, które wspierają masywne konsole balkonu. Po jego bokach występują dwie tynkowane płyciny. Podobne płyciny występują także wyżej, w szczycie nad wejściem głównym.

Elewacje boczne są symetryczne, siedmioosiowe. W elewacji wschodniej występują okulusy w zakrystii i skarbcu.

Do najcenniejszego wyposażenia wnętrza kościoła należy Obraz Matki Boskiej Wąsewskiej pochodzący z 1 poł. XVIII wieku oraz ok. 30 tabliczek wotywnych z XVIII i 1 połowy XIX wieku. Wśród plaketek o zróżnicowanym poziomie artystycznym wyróżnia się wyrób znanego złotnika warszawskiego Karola Malcza – plakietka z 1863 r. z profilem męskiej głowy, z trzema nacięciami na policzku – niewątpliwym echem wydarzeń związanych z powstaniem styczniowym. Pozostałe wyposażenie pochodzi z lat 50-tych i 60-tych XX wieku.

### Cmentarz parafialny w Wąsewie

Usytuowany w odległości ok. 400 m na północ od kościoła cmentarz parafialny pochodzi z 2 ćwierćwiecza XIX w. Jeszcze w XIX wieku został powiększony w kierunku zachodnim, a po 1945 roku – w kierunku północnym. Pierwotnie było to założenie geometryczne oparte na dwóch osiach tworzących krzyż. W końcu XIX wieku oś podłużna poza terenem cmentarza została przymknięta małą kaplicą cmentarną wzniesioną z drewna. Po powiększeniu cmentarza w XIX w. osie zostały przedłużone, a teren urządzony.

Obecnie „krzyżowy” układ cmentarza został zatarty poprzez utworzenie nowych alejek. Kapliczkę przeniesiono na nowy teren. Drzewa przy obu osiach zostały w znacznym stopniu zniszczone. Do najstarszych nagrobków zachowanych w stosunkowo dobrym stanie, chociaż opuszczonych i zarośniętych, należą:

- pomnik żeliwny w kształcie obelisku Piotra Zielińskiego zm. w 1869 r. właściciela dóbr Mokrylas,
- pomnik w kształcie betonowego obelisku z 1898 r.

### Kaplica cmentarna

Obiektem zabytkowym o charakterze sakralnym reprezentującym prowincjonalne budownictwo drewniane bez cech stylowych jest pochodząca z końca XIX wieku kaplica cmentarna położona na zakończeniu głównej alei poprzecznej, tuż przy ogrodzeniu cmentarza parafialnego w Wąsewie. Frontem zwrócona jest w kierunku południowo-wschodnim.

Jest to obiekt jednoprzestrzenny, założony na rzucie prostokąta.

Budynek jest jednokondygnacyjny o konstrukcji zrębowej z bali sosnowych na niskiej podmurówce z cegły, na zaprawie cementowej i sosnowej podwalinie. Ściany wykonane są z bali sosnowych, z zewnątrz oszalowane sosnowymi deskami pionowo. Dach jest dwuspadowy o krokwiowo-jętkowej konstrukcji więźby, kryty blachą.

### Pozostałości zespołu dworskiego w Trynosach

Dobra Trynosy złożone z folwarków Trynosy i Przyborowie obejmowały teren o łącznej powierzchni ok. 2100 morgów. Najstarsza znana wzmianka o Trynosach pochodzi z 1827 roku. Znajdowało się tutaj wtedy 16 domów i 131 mieszkańców. W 1892 roku funkcjonowała tu gorzelnia i cegielnia. Ostatnim właścicielem majątku przed wybuchem II wojny światowej był Jan Baczyński.

Pierwotny ogród dworski założony został na początku XIX wieku wg projektu nieznanego autora. Na temat kompozycji parku z tego okresu brak jest informacji. Obecny park krajobrazowy o pow. ok. 1,30 ha powstał w 1907 roku wg projektu Stefana Celichowskiego. Teren parku ma kształt zbliżony do trapezu wydłużonego i rozszerzonego w kierunku wschodnim. Przy południowo-wschodnim skraju parku znajduje się wyschnięty staw.

Ślady alei parkowych zostały zatarte. We wschodniej części parku występują stare drzewa (ok. 150 lat), są to gatunki: lipa drobnolistna, klon zwyczajny, kasztanowce, grab, platan, jesion wyniosły, grochodrzewy. Przy południowo-wschodnim skraju parku oraz w jego północno-wschodniej części rosną dwa dęby w wieku ok. 600 lat będące pomnikami przyrody.

Centralnym elementem kompozycyjnym założenia jest dwór pochodzący z II połowy XIX w. z eliptycznym podjazdem pod zachodnią elewację. Wokół znajdują się cztery klomby z drzewami i żywopłotami.

Dwór wzniesiony na planie prostokąta jest budynkiem parterowym, murowanym z dachem dwuspadowym, kryty eternitem. Część centralną tynkowanej elewacji zachodniej ozdobionej gzymsami podkreśla piętrowy ryzalit. Przy narożu północno-wschodnim dobudowany jest ganek.

W sąsiedztwie parku znajduje się murowana stodoła z końca XIX wieku. Na północ od parku zlokalizowane są budynki gorzelnii i magazynu spirytusowego, a za nimi 2 stawy przedzielone groblą, po której przebiega droga doprowadzająca do dworu.

#### Budynki mieszkalne

W historycznej zabudowie ludowej w gminie Wąsewo zdecydowanie przeważały obiekty drewniane. Ze względu na małą trwałość materiału z jakiego były wzniesione, do chwili obecnej z okresów wcześniejszych zachowało się ich stosunkowo niewiele, a i to pochodzących głównie z XX wieku i poddanych znacznej przebudowie i modernizacji, co spowodowało zagubienie cech historycznych.

W zabudowie zagród wiejskich typowe rozwiązanie dla terenu gminy Wąsewo sprowadza się do trzech podstawowych obiektów: domu mieszkalnego, budynku inwentarskiego i stodoły.

Tradycja tego układu widoczna jest również w licznie występującej nowej zabudowie siedliska, zwłaszcza związanego z mleczno-hodowlanym typem produkcji rolniczej.

W starszych obiektach drewnianych występuje głównie konstrukcja zrębowa lub stosowana w okresie późniejszym - sumikowo-łątkowa. Składa się na nią podwalina posadowiona na głazach narzutowych lub ceglanej podmurówce. Od góry konstrukcję ściany spinają oczepy oraz związane z nimi belki stropowe ułożone w poprzek budynku. Przekrycie stanowi dach dwuspadowy z więźbą krokwiowo-jętkową. W większości budynków występuje zewnętrzny szalunek, często o ozdobnym rysunku układu desek, stosowany zwłaszcza na szczytach. Otwory okienne często otaczają zdobione opaski i rzadziej już spotykane okiennice. Występują też, zwłaszcza na ścianach szczytowych oraz pod okapami, ozdobne fryzy. Rzadko też spotyka się charakterystyczne dla Kurpiowszczyzny zwieńczenia szczytów (śparogi).

#### Kapliczki, figury i krzyże przydrożne

Wznoszenie kapliczek, figur i krzyży przy drogach lub w przydomowych ogródkach jest zwyczajem bardzo starym i szeroko praktykowanym na Mazowszu. W krajobrazie gminy dominują jednak oprócz wysokich krzyży drewnianych - współczesne betonowe obeliski nieudolnie naśladujące dawne kapliczki, zimne i obce dla łagodnego krajobrazu gminy.

Na terenie gminy Wąsewo spotykamy różnorodne przykłady w tej grupie obiektów. Licznie występują skromniejsze w swym wystroju kapliczki w postaci słupów bądź filarów z małymi wnękami, w których umieszczane są rzeźby lub obrazy przedstawiające postacie boskie lub świętych. Obiekty te często są zdobione szczykami, gzymsami, niszami, daszkami lub są tylko wieńczone metalową lub drewnianą formą krzyża.

Kapliczki, figury i krzyże przydrożne z zasady ogradzane są dekoracyjnymi płotkami oraz obsadzone grupami niskiej i wysokiej zieleni.

### **2.3. Stan ładu przestrzennego i wymogi jego ochrony**

Jako elementy zagrażające harmonii kompozycji krajobrazu należy uznać te obiekty, które nie komponują się ze środowiskiem przyrodniczym i kulturowym gminy. Są to:

- maszty stacji bazowych telefonii komórkowej znajdujące się w pobliżu miejscowości: Rząśnik Szlachecki oraz Zastawie,
- linia elektroenergetyczna najwyższego napięcia 220 kV relacji Ostrołęka - Miłosna (przebiega w zachodniej części gminy),
- nierekultywowane, nielegalne wyrobiska kruszywa naturalnego,
- niefunkcjonujące - legalne i „dzikie” wysypiska odpadów w miejscowości: Króle, Brzezienko, Ulasek, Majdan Suski, Rososz,

- zabudowa nie komponująca się z istniejącymi elementami środowiska naturalnego i kulturowego: bloki mieszkalne w miejscowości Trynosy-Osiedle i Przyborowie, 3-kondygnacyjny budynek w Brudkach Starych, jaskrawe elewacje budynków w Brudkach Nowych, teren poprzemysłowy w Przyborowiu-Kolonii,
- zanik różnorodności regionalnej w budownictwie wiejskim – unifikacja architektury, zastępowanie tradycyjnych materiałów budowlanych (drewna) prefabrykatami, przenoszenie miejskich wzorów architektonicznych, niedostosowanych do wiejskiego stylu życia.

Utrzymywanie wartości historycznych i przyrodniczych, odpowiednie ich wyeksponowanie oraz podporządkowanie im koncepcji rozwoju przestrzennego i charakteru architektonicznego, wpłynie na stan ładu przestrzennego, podniesie niewątpliwie rangę i znaczenie Wąsewa w regionie, a również przyczyni się do rozwoju aktywności społecznej wzmacniając rozwijającą się od stosunkowo niedawna funkcję gminy jaką jest rekreacja i wypoczynek.

Istotną sprawą jest należyte wyeksponowanie występujących tu wartościowych obiektów tworzących krajobraz kulturowy oraz przyrodniczy, korzystny dla rozwoju funkcji wypoczynkowej.

W prawie miejscowym należy zabezpieczyć warunki pozwalające na ochronę obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru, obiektów wpisanych do ewidencji zabytków wymienionych w rozdziale 4.5 oraz innych obiektów cennych pod względem kulturowym takich jak kapliczki przydrożne, ogrodzenia, charakterystyczne dla tradycji detale architektoniczne i ozdoby.

Ze względu na występujące w Wąsewie deniwelacje terenu, z wielu odległych miejsc rozciągają się interesujące widoki na atrakcyjne krajobrazowo tereny gminy. Do nich należą tereny w północnej części gminy (rejon wsi Zgorzałowo) oraz dolina Potoku Czerna, zwłaszcza w rejonie wsi Wąsewo – Króle.

Nowym elementem w krajobrazie gminy Wąsewo są duże wyrobiska kruszywa znajdujące się w północno wschodniej i południowo zachodniej części gminy oraz na zachód od Wąsewa. Po zakończeniu eksploatacji kruszywa, rekultywacja tych terenów winna zmierzać w kierunku przystosowywania ich dla całorocznych funkcji wypoczynkowych. Dotyczy to zwłaszcza rejonu Zgorzałowo - Przyborowie, gdzie powstałe na skutek poboru kruszywa deniwelacje terenu oraz występująca na znacznej powierzchni wyrobisk woda, stwarzają warunki dla kreacji obszaru wypoczynkowego o ponadlokalnej skali, zainicjowanego na bazie agroturystycznej i ukierunkowanego na dalszy rozwój bazy pensjonatowej.

W celu wyeksponowania dominant przestrzennych w krajobrazie gminy Wąsewo należałoby zachować następujące okna widokowe:

- w Wąsewie - z miejsca przed bramą główną cmentarza parafialnego w kierunku miejscowości Wąsewo,
- ze wzniesienia przy wyrobisku kruszywa przy drodze Wąsewo - Króle w kierunku na miejscowość Wąsewo,
- z drogi wojewódzkiej nr 627 w kierunku terenów po wyrobisku kruszywa zlokalizowanych w miejscowości Przyborowie,
- ze wzniesienia po wyrobisku kruszywa w miejscowości Przyborowie, przy zachodniej granicy sołectwa, w kierunku północnym,
- z drogi gminnej w miejscowości Mokrylas w kierunku na zabytkowy kościół w Wąsewie,
- z drogi powiatowej nr 2643w z kierunku od miejscowości Trynosy w kierunku na zabytkowy kościół w Wąsewie,

- z drogi powiatowej nr 2645w z kierunku od miejscowości Bagatele w kierunku na zabytkowy kościół w Wąsewie,
- z drogi powiatowej nr 4401w z kierunku od miejscowości Zastawie w kierunku na zabytkowy kościół w Wąsewie.

W celu upowszechnienia atrakcyjnego krajobrazu występującego w gminie Wąsewo należy dążyć do udostępnienia i zagospodarowania następujących ciągów widokowych:

- wzdłuż drogi Przyborowie-Kolonia - Zgorzałowo - Wysocze z widokiem na dolinę bezimiennego potoku będącego prawym dopływem Potoku Czerna w górnym jego biegu powyżej Wąsewa,
- wzdłuż dróg otaczających dolinę Potoku Czerna w dolnym jego biegu między Wąsewem i Królami.

W celu zachowania ładu przestrzennego, oprócz ochrony konserwatorskiej należy:

- utrzymywać historyczne układy przestrzenne wsi – gniazdowe, wielodrożne, ulicówki.
- dążyć do zachowania i preferować w nowej zabudowie formy nawiązujące do regionalnego budownictwa, z wykorzystaniem tradycyjnych materiałów budowlanych – charakterystycznych dla chałup mazowieckich,
- ograniczać wpływ architektury „egzotycznej”, nadmiernie fantazyjnego i wybujałego indywidualizmu inwestorów;
- stosować zasadę koncentracji zabudowy na terenach istniejących miejscowości z zachowaniem lokalnych powiązań przyrodniczych.

#### **2.4. Rekomendacje i wnioski zawarte w audycie krajobrazowym lub określone przez audyt krajobrazowy granice krajobrazów priorytetowych**

W Studium nie uwzględniono rekomendacji i wniosków z audytu krajobrazowego lub określonych przez audyt krajobrazowy granic krajobrazów priorytetowych, ponieważ na terenie województwa mazowieckiego taki audyt nie został dotychczas opracowany.

### **3. ANALIZY ŚRODOWISKOWE - STAN I FUNKCJONOWANIE ŚRODOWISKA, W TYM STAN ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ**

#### **3.1. Stan i funkcjonowanie poszczególnych elementów środowiska, występowanie udokumentowanych złóż kopalin i zasobów wód podziemnych, udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla oraz terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych**

##### **Uwarunkowania zewnętrzne**

Gmina Wąsewo znajduje się w regionie o małym stopniu przekształcenia środowiska przyrodniczego. Położona jest w widłach rzek Narwi i Bugu, a na jej terenie istnieje fragment dużego kompleksu leśnego – Puszcza Biała. Takie położenie uwarunkowało:

- włączenie części gminy (głównie na południe od drogi krajowej) do europejskiej sieci Natura 2000 poprzez utworzenie Obszaru Specjalnego Ochrony Ptaków (OSO) – Puszcza Biała (kod obszaru PLB 140007);
- wyznaczenie korytarzy ekologicznych obejmujących lasy Puszczy Białej i tereny położone na wschód od nich, na południe od drogi krajowej nr 60 (sołectwa Choiny, Jarzabka, Ruda, Grębki, Grądy) oraz lasy i towarzyszące im pola uprawne położone na wzgórzach moreny czołowej od sołectw Rososz i Bartosy do Majdanu Suskiego.

Wynikające z położenia gminy uwarunkowania zewnętrzne zagospodarowania przestrzennego mają swoje dobre i złe strony. Z jednego punktu widzenia:

- pozwalają na prawidłowe funkcjonowanie i utrzymanie dobrego stanu środowiska przyrodniczego,
- zachowanie rygorów określonych dla obszarów Natura 2000 może przyczynić się do utrzymania ładu przestrzennego na ich obszarze,
- dobry stan środowiska wpływa pozytywnie na jakość życia mieszkańców,
- duże walory przyrodnicze terenów sąsiadujących i obszaru gminy, w tym duże zbiorniki wodne, mogą być atutem w promocji turystyki w tym obszarze,
- dobry stan środowiska sprzyja rozwojowi rolnictwa ekologicznego.

Z drugiej strony utrzymanie przyrodniczych powiązań zewnętrznych ogranicza sposób zagospodarowania przestrzennego i stosowanie uciążliwych dla środowiska i zdrowia ludzi technologii. Ponadto rygory obszaru Natura 2000 na terenach ścisłej zabudowy wsi, będą mogły wpływać na ograniczenie ich rozwoju.

### **Uwarunkowania wynikające z lokalnych wartości środowiska**

#### Rzeźba terenu

Według podziału fizyczno-geograficznego Polski J.Kondrackiego (2000 r.) gmina Wąsewo leży w pasie Nizin Środkowopolskich, w makroregionie: Nizina Północnomazowiecka (318.6), mezoregionie: Międzyrzecze Łomżyńskie (318.67).

Nizina Północnomazowiecka znajduje się w widłach dolnej Narwi i dolnego Bugu, na wschód i na południe od linii zasięgu zlodowacenia wiślanego. Międzyrzecze Łomżyńskie jest wysoczyzną morenową. Ukształtowanie terenu, wynikające z działalności akumulacyjnej lodowca (stadiału środkowopolskiego oraz stadiału Wkry i Mławy), a także działalności erozyjno-akumulacyjnej wód lodowcowych, zostało silnie przekształcone peryglacialnie. Spowodowało to, wyrównanie wcześniejszej niwelety. Znaczący wpływ na ukształtowanie terenu miała działalność akumulacyjna i erozyjna rzek.

Na terenie opracowania wyróżniono następujące naturalne jednostki morfogenetyczne:

- wysoczyzna moreny dennej – ostrość tej formy rzeźby terenu została silnie zatarta w wyniku procesów denudacyjnych. Wysoczyzna ma aktualnie charakter płaskiej równiny o średniej wysokości 110-120 m n.p.m. Przeważają spadki od 2 do 5%. W części wschodnio-środkowej znajduje się fragment płaskiego wału o asymetrycznych zboczach, o wysokości względnej dochodzącej do 15 m. Jest to tzw. krawędź ostrowska. Na wale krawędzi ostrowskiej położony jest najwyższy punkt terenu w gminie Wąsewo, na wysokości 132,5 m n.p.m. Morena denna jest również urozmaicona niewielkim zagłębieniami bezodpływowymi o płaskich dnach. Zagłębiają się one na głębokość względną od 1 do 2 m;
- zdenudowane wzgórza moreny czołowej – są to formy płaskie, o łagodnych zboczach. Spadki zboczy kształtują się w granicach od 2 do 15%. Główny ciąg moreny znajduje się w zachodniej części gminy i przebiega z północnego-wschodu (NNE) na południowy-zachód (SSW). W części północnej znajduje się również kilka mniejszych pagórków morenowych;
- wzgórza kemowe – główny wał kemowy położony jest w północno-wschodniej części gminy, niewielkie płaty pagórków są usytuowane również wzdłuż Potoku Czerna. Wał kemowy znajduje się na kierunku wschód-zachód. Zbocza wału charakteryzują się niewielkimi spadkami od 2 do 10%. Wysokość względna wynosi od 5 do 10 m;
- tarasy zalewowe – utworzone są przez wody fluwoglacialne, aktualnie wykorzystane przez współczesną sieć rzeczną, cieków: Potok Czerna, Kabat i odnogi Wymakracza. Tarasy mają zmienną szerokość od kilkudziesięciu do kilkuset metrów, są płaskie i często podmokłe. Dolina Potoku Czerna silnie wcina się w wał moreny czołowej tworząc przełomy;

- pola piasków przewianych - są to najmłodsze formy ukształtowania terenu - holoceni. Na polach tych lokalnie występują niewielkie wzniesienia o wysokości względnej od 1 do 2 m.

Rzeźba terenu została przekształcona antropogenicznie w niektórych fragmentach gminy. Odkształcenia powstały wskutek wydobywania metodą odkrywkową złóż kruszywa naturalnego. Największe wyrobiska znajdują się w miejscowościach Przyborowie, Przyborowie-Kolonia, Wąsewo, Zastawie i Zgorzałowo.

Oprócz dużych wyrobisk w gminie znajduje się również kilka niewielkich lokalnych odkrywek. Na terenie gminy zinwentaryzowano otwory po wyrobiskach znajdujące się w pobliżu: Przyborowia, Rynku, Rososzy, Zgorzałowa, Wysocza, Króli, na zachód od Wąsewa i przy drodze Wąsewo-Wysocze.

W wyniku działań wydobywczych przekształceniom uległy w znacznej części wzgórza kemowe oraz fragment wału moreny czołowej na północ od Króli. Wielkość nieczynnej odkrywki w Przyborowiu wynosi około 150 000 m<sup>2</sup>, a Wąsewie około 45 000 m<sup>2</sup>.

Antropogeniczne zmiany rzeźby terenu, takie jak nasypy i wykopy, występują również wzdłuż drogi krajowej nr 60 i nieczynnej linii kolejowej relacji Ostrołęka-Małkinia.

#### Budowa geologiczna

Miąższość utworów czwartorzędowych, stanowiących wierzchnią warstwę gruntu w gminie Wąsewo, jest różna, waha się od 100 do 200 m. Najstarszymi osadami czwartorzędu są piaski i mułki rzeczne peryglacjału. Na nich leżą kilkunasto metrowej wysokości osady zlodowacenia środkowopolskiego. Pokrycie terenu gliną zwałową po przejściu lodowca spowodowało zupełne wyrównanie wcześniejszej niwelety. W wielu profilach glina została zanieczyszczona przez działalność wód fluwoglacjalnych, które osadziły wyżej leżące piaski i żwiry.

Na terenie gminy Wąsewo znajdują się następujące utwory czwartorzędowe (na poziomie do 4,5 m p.p.t.):

- gliny zwałowe z otczakami na mułkach i piaskach zastoiskowych (utwory plejstocenu, Stadiału Wkry i Stadiału Mławy) - utwory twaroplastyczne, zwarte, w kontakcie z wodą miękkoplastyczne. Są to utwory o korzystnych warunkach budowlanych. Występują na głębokości od 0 do poniżej 4,5 m p.p.t. Stanowią podłoże piasków i żwirów wodnolodowcowych. W okolicach miejscowości Wysocze-Bartosy występują utwory zastoiskowe reprezentowane przez gliny pylaste, pyły i pyły piaszczyste.
- piaski i żwiry wodnolodowcowe na glinach zwałowych (utwory plejstocenu) - utwory średnio zagęszczone i zagęszczone, o zmiennym składzie granulometrycznym. Są to utwory o korzystnych warunkach budowlanych. Gliny zwałowe występują na głębokości poniżej 1,5 m p.p.t. W części północno-wschodniej budują wzgórza kemowe, pozostałe tworzą płaską wysoczyznę moreny dennej,
- piaski i żwiry z otczakami w strefie moreny czołowej (utwory plejstocenu, Stadiału Mławy) - utwory te charakteryzują się zmiennością składu granulometrycznego. Są to utwory o korzystnych warunkach budowlanych. Występują przeważnie od 0 do poniżej 4,5 m p.p.t.,
- mułki i piaski deluwialne i rzeczne na glinach zwałowych (utwory plejstoceni i holoceni) - utwory o zmiennej miąższości. Są to utwory o średnich warunkach posadowienia budynków.
- namuły, torfy, piaski humusowe rzeczne i bagienne (utwory holoceni) - są to utwory o mało korzystnych i niekorzystnych warunkach posadowienia budynków
- piaski eoliczne (utwory plejstoceni i holoceni) - reprezentowane przez piaski luźne, drobne o zróżnicowanej miąższości. Tworzą pola piasków przewianych

i wyniesienia wydm. Są to utwory o średnich warunkach posadowienia budynków, ze względu na możliwość osypywania się gruntu.

Zmiany budowy geologicznej związane są z wydobywaniem kruszywa naturalnego. Na obszarach eksploatacji, po wydobywaniu kruszywa, dna odkrywek są wypełniane wodą lub pokrywane wcześniej usuniętą warstwą humusową gleby. Następuje częściowe przemieszanie profilu glebowego.

Surowce naturalne, w tym udokumentowane złoża kopalin i tereny górnicze oraz udokumentowane kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla

Obszar gminy Wąsewo jest zasobny w surowce naturalne – złoża piasku i żwiru. W gminie występują następujące udokumentowane złoża kruszywa naturalnego:

- Jelonki - Przyborowie: lokalizacja: Przyborowie, Jelonki, eksploatacja złoża zaniechana, historyczna powierzchnia udokumentowanego złoża: 11,16 ha (data rozpoczęcia eksploatacji: 1973-01-01, projekt zagospodarowania złoża: decyzja Ministra Środowiska nr DGwk/HS/483-2493/01 z dn. 2001-06-20), brak aktualnych terenów i obszarów górniczych
- Jelonki - Przyborowie 1: lokalizacja: Przyborowie-Kolonia dz. ewid.: 408, eksploatacja złoża zaniechana, powierzchnia udokumentowanego złoża: 17,16 ha (data rozpoczęcia eksploatacji: 2009-07-01, data zakończenia eksploatacji: 2012-12-31, projekt zagospodarowania złoża: decyzja Marszałka Województwa Mazowieckiego nr 32/09/PŚ.G z dn. 2009-01-20), brak aktualnych terenów i obszarów górniczych
- Jelonki - Przyborowie 2: lokalizacja: Przyborowie-Kolonia dz. ewid.: 19-36, złożo eksploatowane okresowo, powierzchnia udokumentowanego złoża: 10,01 ha (data rozpoczęcia eksploatacji: 2008-01-02, projekt zagospodarowania złoża: decyzja Marszałka Województwa Mazowieckiego nr 204/08/PŚ.G z dn. 2008-09-30), brak aktualnych terenów i obszarów górniczych
- Jelonki - Przyborowie 3: lokalizacja: Przyborowie-Kolonia, dz. ewid.: 33, 37-40, 125, 127, złożo eksploatowane okresowo, powierzchnia udokumentowanego złoża: 17,12 ha (projekt zagospodarowania złoża: decyzja Marszałka Województwa Mazowieckiego nr 141/09/PŚ.G z dn. 2009-05-14), brak aktualnych terenów i obszarów górniczych
- Króle: lokalizacja: Króle dz. ewid.: 67-68, 73, 76, 78-80, 82-83 i 93, złożo rozpoznane szczegółowo, powierzchnia udokumentowanego złoża: 2,65 ha (koncesja na wydobywanie złóż: nr 266/17/PE.I wydana przez Marszałka Województwa Mazowieckiego, ważna do 2037-11-09, teren i obszar górniczy: Króle, decyzja nr 266/17/PE.I wydana przez Marszałka Województwa Mazowieckiego, ważna do 2037-11-09, projekt zagospodarowania złoża: decyzja nr koncesja- 266/17/PE.I z dn. 2017-11-08)
- Przyborowie: lokalizacja: obręb Przyborowie-Kolonia, złożo skreślone z bilansu zasobów, sposób użytkowania na terenie złoża: gospodarka rolna na pow. 1,6 ha, brak aktualnych terenów i obszarów górniczych
- Przyborowie I: lokalizacja: obręb Przyborowie-Kolonia dz. ewid.: 40/9, złożo skreślone z bilansu zasobów, powierzchnia gruntu nad złożem: obszar gosp. przemysłowej 8,95 ha, brak aktualnych terenów i obszarów górniczych
- Przyborowie II: lokalizacja: Przyborowie dz. ewid. 86-90/1, 92-94/1, 263/1, złożo skreślone z bilansu zasobów, sposób użytkowania powierzchni na terenie złoża: gospodarka rolna, brak aktualnych terenów i obszarów górniczych
- Przyborowie III: lokalizacja: Przyborowie, złożo zagospodarowane, powierzchnia udokumentowanego złoża: 28,86 ha (data rozpoczęcia eksploatacji: 2020-01-02, koncesja na wydobywanie złóż: nr 188/19/PE.I wydana przez Marszałka Województwa



- Mazowieckiego, ważna do 2038-12-31, teren i obszar górniczy: Przyborowie III, decyzja nr 188/19/PE.I wydana przez Marszałka Województwa Mazowieckiego, ważna do 2038-12-31, projekt zagospodarowania złoża: decyzja nr koncesja 188/19/PE.I z dn. 2019-07-25)
- Przyborowie-Kolonia: lokalizacja: obręb Przyborowie-Kolonia dz. ewid: 9, 10 i 11, złożo rozpoznane szczegółowo, powierzchnia udokumentowanego złoża: 4,35 ha, brak aktualnych terenów i obszarów górniczych
  - Wąsewo: lokalizacja: Wąsewo dz. 235-240, złożo skreślone z bilansu zasobów, brak aktualnych terenów i obszarów górniczych
  - Wąsewo I: lokalizacja: Wąsewo dz. 245, 246/1-246/3, złożo zagospodarowane, powierzchnia udokumentowanego złoża: 7,74 ha (data rozpoczęcia eksploatacji: 2007-03-01, koncesja na wydobywanie złóż: nr 314/07/PŚ.G wydana przez Marszałka Województwa Mazowieckiego, ważna do 2020-12-31, teren i obszar górniczy: Wąsewo I/1, decyzja nr 184/10/PŚ.G wydana przez Marszałka Województwa Mazowieckiego, ważna do 2020-12-31, projekt zagospodarowania złoża: decyzja nr PŚ.II./kk/7514-1/10 z dn. 2010-02-17)
  - Wąsewo II: lokalizacja: Wąsewo dz. 230-232, 125, złożo zagospodarowane, powierzchnia udokumentowanego złoża: 7,12 ha (koncesja na wydobywanie złóż: nr 77/11/PŚ.G wydana przez Marszałka Województwa Mazowieckiego, ważna do 2020-12-31, teren i obszar górniczy: Wąsewo II/1, decyzja nr 77/11/PŚ.G wydana przez Marszałka Województwa Mazowieckiego, ważna do 2020-12-31, projekt zagospodarowania złoża: decyzja nr 77/11/PŚ.G z dn. 2011-04-18)
  - Wysocze: lokalizacja: Wysocze, złożo rozpoznane szczegółowo, powierzchnia złoża: 1,04 ha, przewidywany sposób eksploatacji: odkrywkowy, przewidywany sposób rekultywacji: rolniczo-wodny, brak aktualnych terenów i obszarów górniczych
  - Zastawie: lokalizacja: Zastawie dz. 501, 502/1, 502/2, złożo zagospodarowane, powierzchnia udokumentowanego złoża: 6,94 ha (data rozpoczęcia eksploatacji: 2016-01-02, koncesja na wydobywanie złóż: nr 37/12/PŚ.G wydana przez Marszałka Województwa Mazowieckiego, ważna do 2023-02-28, teren i obszar górniczy: Zastawie, decyzja nr 37/12/PŚ.G wydana przez Marszałka Województwa Mazowieckiego, ważna do 2023-02-28, projekt zagospodarowania złoża: decyzja nr koncesja 37/12/PŚ.G z dn. 2012-02-07)
  - Zastawie I: lokalizacja: Zastawie, złożo rozpoznane szczegółowo, powierzchnia udokumentowanego złoża: 8,72 ha, brak aktualnych terenów i obszarów górniczych
  - Zgorzałowo: lokalizacja: Zgorzałowo dz. 119, złożo rozpoznane szczegółowo, powierzchnia udokumentowanego złoża: 2,06 ha, brak aktualnych terenów i obszarów górniczych
  - Zgorzałowo I: lokalizacja: Zgorzałowo dz. 119, eksploatacja złoża zaniechana, powierzchnia udokumentowanego złoża: 2,37 ha, brak aktualnych terenów i obszarów górniczych
  - Zgorzałowo IA: lokalizacja: Zgorzałowo dz. 119/1, złożo skreślone z bilansu zasobów, powierzchnia na terenie złoża: gosp. rolna 1,67 ha, brak aktualnych terenów i obszarów górniczych
  - Zgorzałowo II: lokalizacja: Zgorzałowo dz. nr 120/1, 121/1, 122/1, złożo skreślone z bilansu zasobów, powierzchnia na terenie złoża: gosp. rolna 1,93 ha, brak aktualnych terenów i obszarów górniczych
  - Zgorzałowo III: lokalizacja: Zgorzałowo dz. nr 120/1, 121/1, 122/1, złożo rozpoznane szczegółowo, powierzchnia złoża: 1,89 ha, przewidywany sposób eksploatacji: odkrywkowy, brak aktualnych terenów i obszarów górniczych.

Według Mapy geośrodowiskowej Polski w gminie Wąsewo występują cztery obszary perspektywiczne kopalin w następujących sołectwach: Króle, Wysocze i Zastawie (część obszaru usytuowanego w sołectwie Zastawie jest położona w wyznaczonych w planach miejscowych obszarach eksploatacji kruszywa). Wszystkie te obszary stanowią w dominującej części tereny otwarte – rolne lub leśne – ewentualnie z pojedynczą zabudową.

W obowiązujących m.p.z.p. wyznaczono tereny eksploatacji kruszywa naturalnego<sup>1</sup> w miejscowości Zastawie o powierzchni około 25,9 ha oraz w miejscowości Wąsewo o powierzchni około 8,14 ha. W dotychczas obowiązującym Studium (zmianach z 2008 r. i 2011 r.) wyznaczono dodatkowo kolejne potencjalne tereny eksploatacji kruszywa naturalnego – w miejscowości Mokrylas o powierzchni około 5 ha, Wysocze o powierzchni około 1 ha oraz w miejscowości Zastawie o powierzchni około 50 ha.

W gminie Wąsewo nie występują udokumentowane kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla.

### Zasoby wód powierzchniowych

Obszar gminy Wąsewo znajduje się w dorzeczu Narwi:

- północna część gminy jest odwadniana przez dopływy rz. Orz (bezpośrednio m. Brzezienko) – Potok Czerna i jego odnogi (Ulasek, Zastawie, Króle, Mokrylas, Bartosy, Wąsewo, Wąsewo-Kolonia, Wysocze, Zgorzałowo, Trynosy-Osiedle) oraz kanał Przyjmy-Zalesie (Przyborowie, Przyborowie-Kolonia, Czesin, Trynosy);
- środkowo-wschodnia część gminy znajduje się w zlewni rz. Ostrówki i jej dopływu Kabatu (m. Przedświt, Majdan Suski, Brudki Nowe, Rząśnik-Majdan, Rząśnik Szlachecki, Rząśnik Włociański, Bagatele);
- pozostała część gminy jest odwadniana przez rz. Wymakracz i jej dopływy (m. Grębki, Ruda, Jarzábka, Choiny, Grądy).

Orz, Ostrówka i Wymakracz są dopływami III rzędowymi. Obszar gminy jest odwadniany głównie przez cieki IV rzędowe i wyższe. Sieć wodna gminy jest bogata.

Potok Czerna wypływa u podnóża wzgórza kemowego we wschodniej części gminy, a następnie w części zachodniej przecina wał moreny czołowej tworząc przełomy. Ostrówka bierze swój początek w pobliżu m. Przedświt, natomiast Kabat niedaleko m. Bagatele. Górny bieg rzeki Wymakracz znajduje się w gminie Ostrów Mazowiecka, nie dochodzi jednak do strefy zurbanizowanej miasta Ostrów.

Wezbrania wód w rzekach występują wczesną wiosną: luty-kwiecień, natomiast najniższe stany obserwuje się latem: lipiec-wrzesień. W gminie Wąsewo brak jest obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, jak również nie wyznaczono obszarów podtopień. Występują natomiast tereny z wysokim poziomem wód gruntowych.

Przez środek gminy przebiegają działy wodne rzek: Potok Czerna, Ostrówka i Wymakracz.

Na obszarze gminy znajduje się kilka niewielkich naturalnych zbiorników wody stojącej. Stawy i oczka wodne znajdują się w pobliżu miejscowości: Wysocze, Majdan Suski, Rynek, Modlinek i Zgorzałowo. Jest też kilka sztucznych stawów hodowlanych w miejscowościach: Brzezienko i Trynosy-Osiedle. Największy zbiornik wodny znajduje się w m. Przyborowie. Powstał on w wyniku wypełnienia wodą nieczynnego wyrobiska kruszywa naturalnego.

Wszystkie z wymienionych zbiorników mają znaczenie retencyjne.

Zmiany układu sieci wodnej dotyczą również przekształcenia znacznej części koryt rzecznych w rowy (zlikwidowano meandry) oraz zmeliorowania obszarów podmokłych.

<sup>1</sup> Wprowadzenie obszaru eksploatacji kruszywa naturalnego nie uprawnia właścicieli gruntów do podjęcia prac związanych z wydobywaniem. Wymagane jest udokumentowanie złoża i posiadanie koncesji na ww. działalność.

Ogółem na omawianym terenie odwadniane przez rowy melioracyjne jest 7,3% powierzchni gminy, a drenowane 6,3%. Co stanowi razem obszar ok. 1625 ha, czyli ok. 13,6% powierzchni gminy.

### Zasoby wód podziemnych

Znaczna część gminy Wąsewo (ok. 2/3 powierzchni) charakteryzuje się swobodnym zwierciadłem wody pierwszego poziomu wodonośnego (tzw. wody gruntowe). Związane jest to z występowaniem w utworach powierzchniowych łatwo przepuszczalnych piasków.

Na terenie zalegania glin zwałowych moreny dennej ciągłość pierwszego zwierciadła wody może ulec zakłóceniu i wykazuje napięcie. W tym rejonie występują w niektórych miejscach wody przypowierzchniowe (tzw. wierzchówki), które utrzymują się na głębokości od 0,5 do 3,5 m i okresowo, w czasie suszy, mogą zanikać.

Na przeważającej części terenu zwierciadło wody gruntowej kształtuje się na głębokości poniżej 4 m p.p.t. Wahania roczne, w zależności od ilości opadów, mogą wynosić od 0,2 do 2 m.

Płytze występowanie wód pierwszego poziomu jest związane z obniżeniem się poziomu terenu w dolinach rzecznych. W najniższych partiach dolin poziom wody gruntowej kształtuje się na wysokości powyżej 1 m p.p.t. Na obszarach pradolinnych zwierciadło wody gruntowej zalega na głębokości około 2 - 3 m p.p.t. Wahania roczne w dolinach mogą wynosić od 0,5 do 1,5 m. Kierunek spływu wód pierwszego poziomu jest zgodny z nachyleniem terenu. Miąższość tego poziomu wynosi około 4 m.

Na terenie pól piasków przewianych poziom wody kształtuje się na poziomie poniżej 4 m p.p.t., ale na obszarach silnie zwydmionych zróżnicowanie głębokości może być bardzo duże od 1 do 30 m p.p.t.

Pierwszy poziom wodonośny zasilany jest przez wody opadowe. Część wód przesącza się wskutek grawitacji wgłąb profilu, część zasila w wodę sieć rzeczną i rowy melioracyjne.

Deformacje pierwotnego zwierciadła wody wywoływane są przez melioracje, drenaż, a także są związane z istnieniem na terenie gminy odkrywkowych wyrobisk piasku i żwiru. Znacznej wielkości wyrobiska mają charakter drenujący. Pozytywny wpływ na zahamowanie zmian stosunków wodnych ma zachowanie w gminie części mokradeł towarzyszących obniżeniom powierzchniowym i dolinom rzecznych.

Drugi poziom wodonośnym występuje na głębokości 23 - 62 m p.p.t. pod glinami Stadiału Wkry. Na terenie gminy wydajność studni jest wysoka. Przeważają tereny, gdzie wydajność wynosi  $> 70 \text{ m}^3/\text{h}$  lub od 70 do  $50 \text{ m}^3/\text{h}$ . Jedynie w rejonie Brzezienka, Rynku i Grębek wydajność spada do  $30\text{-}50 \text{ m}^3/\text{h}$ , co również nie jest niską wydajnością. Woda ujmowana jest na cele wodociągu gminnego w miejscowościach: Brzezienko, Majdan Suski, Przyborowie (poza granicami administracyjnymi gminy), Rząśnik Włociański i Wąsewo. W rozdziale 1.3. „Stan systemów infrastruktury technicznej - System wodociągowy” zostały podane zatwierdzone zasoby eksploatacyjne dla poszczególnych ujęć. Drugi poziom wodonośny jest całkowicie izolowany od powierzchni ziemi, przez co wody w nim występujące są czyste, wymagają jedynie prostego uzdatniania.

Gmina Wąsewo położona jest w obrębie obszaru Jednolitych Części Wód Podziemnych (JCWPd) nr 51 (rejon doliny Narwi). Wg danych zamieszczonych w Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (2016 r.) JCWD nr 51 charakteryzują się dobrym stanem ilościowym, co wskazuje na fakt, iż zasoby wód podziemnych nie ograniczają rozwoju gminy.

W północnym i środkowym fragmencie gminy znajduje się udokumentowany Główny Zbiornik Wód Podziemnych w utworach czwartorzędowych GZWP nr 221 - Zbiornik Doliny Kopalnej Wyszaków. Zbiornik ten został udokumentowany w 2013 r., a dokumentacja hydrogeologiczna określa warunki hydrogeologiczne ustanowienia obszarów ochrony tego

zbiornika (obecnie zbiornik nie podlega ochronie). Jest to zbiornik porowy. Spływ wód do tego zbiornika następuje z kierunku północnego. Najczęściej spotykana głębokość studni wynosi 100 m (średnio występuje na głębokości od 54 do 106 m). Miąższość utworów wodonośnych wynosi od 20 do 40 m, wydajność kształtuje się na poziomi od 15 do 30 m<sup>3</sup>/h. Zasoby omawianego zbiornika wynoszą 80 000 m<sup>3</sup>/d.

W utworach trzeciorzędowych - paleogeńsko-neogeńskich na terenie gminy położony jest ponadto Główny Zbiornik Wód Podziemnych nr 215 - Subniecka Warszawska. Jest to zbiornik nieudokumentowany i niepodlegający ochronie. Jest on przykryty przez półprzepuszczalne osady pliocenu i złożone strukturalnie osady czwartorzędowe, występuje poniżej 150 m p.p.t. Znajdująca się na terenie gminy Wąsewo część zbiornika nie została w pełni rozpoznana. Wiadomo natomiast, że wykazuje on bardzo skomplikowany system krążenia wód, posiada średnią zasobności wód dyspozycyjnych - 250 000 m<sup>3</sup>/d. Moduł zasobowy jest niewielki (0,055 1/skm<sup>2</sup>). Wody tego zbiornika zostały zakwalifikowane do najlepszych klas czystości Ic oraz Ia, Ib.

### Klimat

Podstawowe parametry charakteryzujące warunki klimatyczne:

- temperatury: średnia roczna temperatura powietrza wynosi około 7,2 - 7,1°C;  
dni mroźnych jest ok. 48 w ciągu roku;  
okres wegetacyjny - 210-220 dni;  
średni czas trwania zimy termicznej ze średnimi dobowymi temperaturami poniżej 0°C wynosi około 100 dni
- opady: suma rocznych opadów atmosferycznych wynosi poniżej 550 mm;  
suma opadów atmosferycznych w mies. V-X wynosi około 350 mm;  
pokrywa śniegowa utrzymuje się 60-90 dni w ciągu roku;  
średnia liczba dni z burzą - 12-16 dnia;
- zachmurzenie: średnia ilość dni pogodnych wynosi 35, a dni pochmurnych 140;  
liczba dni z mgłą - 43 dni
- wiatry: przeważają wiatry południowo-zachodnie (15%) i zachodnie (13%),  
najrzadziej notowane są wiatry północno-wschodnie (8%) i wschodnie (8%)  
średnia prędkość wiatrów wynosi około 2,6 m/sek.

Powyższa charakterystyka określa warunki makroklimatyczne *dzielnicy środkowej*. Na mezoklimat gminy mają wpływ czynniki lokalne takie jak: ukształtowanie i pokrycie terenu, warunki wodne.

Znaczna część terenu gminy Wąsewo charakteryzuje się niewielkimi amplitudami dobowymi temperatur, brakiem zalegania zimnego powietrza. Warunki te posiadają tereny dostatecznie przewietrzane, o głębokim zaleganiu wody gruntowej (poniżej 2 m p.p.t.) pokryte utworami o dużej pojemności cieplnej (gleby z udziałem gliny). Nieco większe wahania temperatur związane są z występowaniem utworów piaszczystych, które w warstwie powierzchniowej nagrzewają się szybko i szybko tracą ciepło.

Okresowo gorszymi warunkami termicznymi odznaczają się tereny, gdzie zwierciadło wody gruntowej periodycznie się podnosi. Zwiększenie wilgotności powietrza powoduje możliwość występowania przymrozków i wolniejsze nagrzewanie się gleby.

Na największe dobowe i roczne amplitudy temperatur narażone są wilgotne doliny cieków i obniżenia bezodpływowe. Zastoiska zimnego powietrza mogą powstawać głównie w dolinie Potoku Czerna w miejscu przecięcia wału moreny czołowej. Na terenie dolin mogą

częściej niż w innych rejonach występować przyziemne przymrozki głównie w okresie wiosennym i jesiennym w godzinach nocnych oraz inwersje temperatur<sup>2</sup>.

Najbardziej wyrównane amplitudy temperatur posiadają tereny lasów i zadrzewień śródpolnych na glebach suchych i świeżych oraz tereny położone w ich pobliżu. Lasy mają również istotny wpływ na skład powietrza. Są naturalnym filtrem zanieczyszczeń takich jak pyły i gazy. Same również wprowadzają związki chemiczne i jony do atmosfery. Na terenie gminy Wąsewo występują lasy, w których składzie gatunkowym przeważają drzewa i krzewy iglaste. W tego typu drzewostanach produkcja tlenu utrzymuje się na średnim poziomie, ale trwa cały rok, wzrasta w sezonie wegetacyjnym (ok. 70% produkcji), a maleje w półroczu zimowym. Przewietrzanie tych zbiorowisk jest bardzo duże. Następuje więc ciągła wymiana mas powietrza pomiędzy środkiem lasu, a jego otoczeniem. Zdolność absorpcji zanieczyszczeń pyłowych i metali ciężkich jest niska w stosunku do zbiorowisk o większym udziale roślin liściastych. Drzewa iglaste są jednak największym producentem fitoaeozoli (głównie monoterpentyn), które mają właściwości bakteriobójcze i grzybobójcze. Bioklimat tych lasów jest wolny w zasadzie od czynników alergogennych. Korzystne warunki arosanitarne utrzymują się zarówno w lesie jak i w jego otoczeniu.

#### Szata roślinna, w tym leśna przestrzeń produkcyjna i świat zwierzęcy

Dominującą część obszaru gminy pokrywają różnego typu zbiorowiska roślinne. Są to głównie zbiorowiska półnaturalne i antropogeniczne.

Największy udział w terenach pokrytych roślinnością mają zbiorowiska roślin uprawnych i towarzyszących im chwastów. Zbiorowiska te zajmują niecałe 58% powierzchni gminy. Różnią się między sobą w zależności od żyzności gleb, które porastają. Ze względu na dominację upraw zbożowych, najczęściej reprezentowane są przez roślinność z klasy *Secalietea* (zb. segetalne towarzyszące uprawom roślin zbożowych i lnu). Występują tu rośliny jednoroczne i dwuletnie, przystosowane do zabiegów agrotechnicznych, takie jak kąkol polny, chaber bławatek, nawrot polny, mak polny. Są to pospolite gatunki roślin. W południowej części gminy duża część terenów upraw jest odłogowana, w wyniku czego zarasta roślinnością niską, a na niektórych polach pojawia się roślinność wysoka.

Zdecydowanie mniejszą powierzchnię zajmują uprawy roślin ogrodniczych. Uprawom tym towarzyszą zbiorowiska z klasy *Chenopodieta* (zb. jedno- i dwuletnich roślin towarzyszących uprawom rolno-ogrodniczym). Należą tu również rośliny jedno- i dwuletnie tj. mleczyk zwyczajny, jasnota purpurowa, stulisz lekarski, chwastnica jednostronna.

Drugie, co do wielkości zajmowanej przestrzeni w gm. Wąsewo, są zbiorowiska leśne i zaroślowe. Pokrywają niecałe 25% powierzchni gminy. Lesistość gminy jest przeciętna, porównując z lesistością w województwie – 23,3% i w Polsce – 29,5%. Aktualny Program Zwiększania Lesistości Województwa Mazowieckiego do roku 2020 (2007 r.) określa wskazany udział lasów w województwie na poziomie 25%. Zatem gmina Wąsewo realizuje powyższy Program stopniowo zwiększając udział terenów pokrytych lasami. W Programie tym jako obszar priorytetowy rekomendowany do zwiększenia lesistości wskazano pas położony w północno-zachodniej części gminy (na wzgórzach moreny czołowej). Tereny tych lasów wskazano jako korytarz ekologiczny wpływający na spójność obszarów ochrony przyrody.

Największy kompleks leśny znajduje się w południowej części gminy. Jest to fragment dużego kompleksu *Puszczy Białej*, który rozciąga się od Pułtuska do Małkini. W obrębie tego kompleksu zinwentaryzowano wiele gatunków roślin podlegających ochronie: *Aquilegia vulgaris*, *Arctostaphylos uva-ursi*, *Centaurea erythraea*, *Cephalanthera longifolia*, *Chimaphila umbellata*,

<sup>2</sup> Inwersja temperatur - wzrost temperatury w miarę wzrostu wysokości względnej, jest to sytuacja przeciwna do normalnej.

*Convallaria majalis, Dactylorhiza fuchsii, Dactylorhiza incarnata, Dactylorhiza majalis, Daphne mezereum, Diphasiastrum zeilleri, Diphasium complanatum, Epipactis helleborine, Frangula alnus, Gentiana pneumonanthe, Hedera helix, Iris sibirica, Lilium martagon, Lycopodium annotinum, Lycopodium clavatum, Melittis melissophyllum, Neottia nidus-avis, Platanthera bifolia, Primula elatior, Primula veris, Viburnum opulus.*

W gminie Wąsewo wyróżniają się również: kompleks leśny znajdujący się w północno-wschodniej części gminy w pobliżu miejscowości Trynosy-Osiedle i Przyborowie-Kolonia oraz ww. lasy porastające wał moreny czołowej (w północno-zachodniej części gminy), które aktualnie nie tworzą jeszcze zwartej kompleksu (zostały wskazane w Programie Zwiększania Lesistości Województwa Mazowieckiego do roku 2020, jako obszar preferowany do uzupełnienia zalesień).

Oprócz wymienionych zespołów występują też niewielkie powierzchniowo obszary leśne „porozrzucane” wśród pól. Zdecydowanie więcej jest ich w części południowej gminy. Zarośla porastają często brzegi cieków. Występują też zadrzewienia liniowe wzdłuż dróg.

Lasy w gminie Wąsewo należą do dwóch nadleśnictw: Wyszaków (obejmuje kompleks leśny Puszczy Białej) i Ostrów Mazowiecka (pozostałe).

Lasy są w niewielkim stopniu zróżnicowane pod względem siedliskowym i są to głównie lasy gospodarcze. 58,2% gruntów leśnych stanowią grunty należące do Państwowych Gospodarstw Leśnych, pozostałe to grunty prywatne.

Tereny aktualnie zajmowane przez większe kompleksy leśne według Mapy roślinności potencjalnej należą do siedlisk borowych. Fragment Puszczy Białej położony jest na siedlisku kontynentalnego boru świeżego i suchego. Kompleksy leśne położone w północnej części gminy porastają siedlisko kontynentalnego boru mieszanego. Tereny wzdłuż cieków wodnych są naturalnym siedliskiem łąg olszowych i roślinności bagiennej. W części środkowej gminy występuje siedlisko grądów subkontynentalnych lipowo-dębowo-grabowych, jednak w całości (ze względu na wysoką jakość gleb) zajmowane jest obecnie przez uprawy polowe.

Istniejące zbiorowiska leśne nawiązują składem gatunkowym do roślinności potencjalnej. Stan zdrowotny lasów jest zadawalający. W gminie można wyróżnić następujące fizjocenozy leśne:

- bór świeży – jest to zbiorowisko najczęściej spotykane na terenie gminy. Występuje w różnych fazach rozwoju. W kompleksach zwartych jest lepiej wykształcony niż w niewielkich, młodych zadrzewieniach porolnych. Fizjocenozy boru świeżego porastają gleby ubogie o niskim poziomie wody gruntowej, bielicowe i pseudobielicowe. Są to najczęściej lasy gospodarcze, w jednakowym wieku, średnio 50-cio letnie. W drzewostanie, oprócz sosny, pojawia się również brzoza. Warstwa krzewów jest słabo rozwinięta, bujnie natomiast rozwinięta jest warstwa krzewinek i mchów. Przydatność dla gospodarki leśnej tego zespołu jest średnia i duża.

Obszary skrajnie suche i ubogie, szczyty wydm, pokrywa bór suchy. Zbiorowiska tego typu występują w sołectwach Ruda, Grębki i Grądy. W drzewostanie tego zbiorowiska występuje tylko sosna. Słabo rozwinięta jest warstwa krzewów i krzewinek. Charakterystyczna dla zespołu jest bogata warstwa porostów z rodzaju *Cladonia*. Zbiorowisko to wymaga szczególnej ochrony ze względu na przeciwdziałanie nadmiernej erozji wietrznej.

- bór mieszany świeży – występuje w kompleksie Puszczy Białej i kompleksie północno-wschodnim. Zbiorowisko to porasta gleby umiarkowanie żyzne, piaszczyste. Gatunkami lasotwórczymi są sosna i dąb szypułkowy. Udział sosny za sprawą gospodarki leśnej jest większy. Wiek drzewostanu jest zróżnicowany, od formacji w wieku poniżej 10 lat do kompleksów powyżej 100 lat. Średnio można przyjąć, że są to drzewostany starsze od poprzednio omawianych o około 10-20 lat.

Przydatność tego typu zbiorowisk dla gospodarki leśnej jest bardzo duża ze względu na szybki przyrosty masy drzewnej.

- łągi olszowe - występują wzdłuż cieków wodnych. Są na różnych poziomach rozwoju, w niektórych miejscach ich obecność ogranicza się do rzędu olsz wzdłuż strumieni i rowów, w niektórych są bardziej rozbudowane, jak np. w dolinie Potoku Czerna.

Gatunkiem dominującym w drzewostanie jest olsza czarna z niewielkim udziałem jesionu wyniosłego (w młodych zbiorowiskach brak jest jesionu). Przydatność tego zbiorowiska w gospodarce leśnej jest średnia ze względu na dużą wilgotność. Łągi olszowe spełniają bardzo ważną rolę w filtracji zanieczyszczeń przedostających się do wód powierzchniowych oraz regulują poziom wody.

Kolejną grupą zbiorowisk, pod względem zajmowanej powierzchni na terenie gm. Wąsewo, są łąki i pastwiska. Pokrywają około 10,5% powierzchni gminy.

Są to zbiorowiska roślinne o charakterze półnaturalnym. Na terenach, gdzie poziom wody gruntowej jest bardzo wysoki, powyżej 0,5 m p.p.t. występuje roślinność z rzędu *Molinietalia* (łąki wilgotne). Ze względu na ich niewielką przydatność w rolnictwie często zarastają przez łągi olszowe. Pokrywają gleby mułowo-błotne. W przypadku intensywnego nawożenia wykształcają się na nich wysoko produkcyjne łąki, jednak takie użytkowanie jest bardzo niebezpieczne dla środowiska.

Drugi typ łąk występuje w pradolinach rzek, na terenach nieco bardziej wyniesionych, gdzie zwierciadło wody gruntowej kształtuje się na poziomie od 0,5 do 2 m p.p.t. Są to zbiorowiska z rzędu *Arrhenatheretalia* (łąki świeże). Przydatność w rolnictwie tego typu łąk i pastwisk jest o wiele większa. Ze względu na intensywne użytkowanie ich skład gatunkowy w stosunku do umiarkowanie użytkowanych jest znacznie uboższy.

W związku z melioracją obszarów podmokłych z obszaru gminy znikło wiele obszarów bagiennych. Jednym z wyjątków jest niewielkie torfowisko zachowane w kompleksie leśnym Puszcza Biała. Jest to zbiorowisko należące do klasy niskoturzycowych torfowisk niskich i przejściowych. Dla zachowania go, niezbędne jest utrzymanie wysokiego poziomu wody gruntowej i stałego przepływu wody. Przydatność tego zbiorowiska dla produkcji paszy jest znikoma, ma natomiast bardzo ważną rolę regulacyjną dla środowiska naturalnego.

Na gruntach odłogowanych, klasy V i VI wytworzonych z piasków, przy głębokim poziomie zalegania wody gruntowej, głównie w części południowej gminy, na odłogowanych polach, występują suche murawy. Oprócz gatunków trawiastych porastają je również chwasty związane z polami uprawnymi. Aktualnie obserwuje się w gminie proces zarastania odłogowanych pól niskich klas bonitacyjnych roślinnością leśną. Wtórne zbiorowiska roślinne są składem gatunkowym w pierwszej fazie zbliżone do borów suchych, natomiast po kilku latach do borów świeżych.

Poszczególne zbiorowiska roślinne są miejscem bytowania i żerowania różnych grup zwierząt. Środowisko wnętrza lasu (głównie dotyczy to fragmentu Puszczy Białej) jest miejscem życia dużych ssaków takich jak: jeleń, dzik, sarna, lisy, wilk oraz małych: wiewiórek, zajęcy, kun, jeży. Na terenach łąk przylegających do lasów powszechnie występują sarny i zajęce, krety.

Na „Mapie przebiegu korytarzy ekologicznych w Polsce” opracowanej przez Zakład Badania Ssaków PAN w Białowieży w gminie wytyczono dwa korytarze ekologiczne. Pierwszy z nich obejmuje lasy Puszczy Białej i tereny położone na wschód od nich poniżej drogi krajowej nr 60 (sołectwa Choiny, Jarzabka, Ruda, Grębki, Grądy). Drugi tworzą lasy i towarzyszące im pola uprawne położone na wzgórzach moreny czołowej od sołectw Rososz i Bartosy do Majdanu Suskiego.

Charakterystyka ornitologiczna obszaru Natura 2000 została zamieszczona w rozdziale 4.1. Na terenie gminy najliczniejszą grupę stanowią ptaki krajobrazu rolniczego, natomiast

najmniej liczna jest grupa ptaków wodno-błotnych. Za najcenniejsze siedliska ptaków w gminie uznano:

- tereny położone na glebach torfowych w pasie od wsi Ruda i Jarzábka przez Choiny po Grądy,
- dolinę cieku Kabat,
- dolinę cieku Czerna w pobliżu wsi Króle,
- stawy i ich okolice w m. Przyborowie,
- brzeziny pomiędzy wsiami Brzezienko a Mokrylas.

Zdecydowana większość terenów lęgowych ptaków w gminie Wąsewo znajduje się przy granicach gminy, w miejscach o małym zainwestowaniu terenu, o największej wilgotności, zwarciu drzewostanów i krzewów. Bardzo istotną funkcję przyrodniczą pełnią również aleje drzew przydrożnych. Z tego względu na terenach rolniczych zaleca się wprowadzanie niewielkich zadrzewień, tzw. remiz śródpolnych.

Gady na terenie gminy są reprezentowane przez jaszczurki zwinki, zaskrońce, padalce. Ponieważ na terenie gminy nie były prowadzone dokładne badania fauny, dlatego brak jest szczegółowych informacji na ten temat.

Obecnie terenem atrakcyjnym dla ptactwa wodnego stają się poeksploatacyjne zbiorniki wodne w północno-wschodniej części gminy. Posiadają one dobre warunki lęgowe, ponieważ w obrębie wyrobisk powstały niedostępne wyspy i częściowo zarośnięte, rozrzeźbione brzegi. Brak jest opracowań przyrodniczych dotyczących wyrobisk w Przyborowiu, ale podobne tego typu sztuczne biotopy występują w gm. Rzewnie (powiat makowski), tamte zbiorniki są miejscem bytowania takich ptaków jak: rybitwa rzeczna i białoczelna, perkoz, nurogęsi, czarnice i krzyżówki. Ptaki te znalazły odpowiednie warunki dla bytowania dzięki funkcjonowaniu tam niegdyś kopalni.

Podczas inwentaryzacji w gminie stwierdzono występowania kilku gniazd bocianich w miejscowościach: Bartosy, Króle, Wąsewo-Kolonia. Miedze, pojedyncze drzewa oraz niewielkie zadrzewienia na terenach upraw są ważną enklawą dla żyjących zwierząt oraz bankiem genów roślinności naturalnej.

#### Funkcjonowanie środowiska przyrodniczego

Funkcjonowanie środowiska przyrodniczego zależy od utrzymania powiązań systemu przyrodniczego oraz od wielkości antropopresji. Z tego względu konieczne jest zachowanie ciągłości przestrzennej i funkcjonalnej pomiędzy poszczególnymi obiektami o wartościowych cechach środowiska przyrodniczego. Lokalny system ekologiczny spełnia podwójną funkcję. Prawidłowe użytkowanie systemu zapewnia swobodny przepływ materii, energii i informacji genetycznej, przez co zapobiega powstawaniu tzw. wysp cennej przyrody w krajobrazie oraz reguluje stosunki wodne, poprzez zapobieganie powstawania deficytu wody.

Obszar gminy Wąsewo powiązany jest z innymi obszarami o dużym znaczeniu dla funkcjonowania przyrody w regionie poprzez kompleksy leśne: Puszczy Białej od strony północno-zachodniej i północnej, pas lasów pokrywających wzgórze moreny czołowej od sołectw Rososz i Bartosy do Majdanu Suskiego oraz poprzez korytarze dolin rzecznych: Potoku Czerna, Ostrówki i Kabata oraz Wymakracza z doliną Narwi od strony zachodniej.

Głównym węzłem systemu przyrodniczego gminy o znaczeniu regionalnym jest teren objęty ochroną w postaci Obszaru Specjalnej Ochrony Ptaków „Puszcza Biała”. Węzły o znaczeniu lokalnym tworzą kompleksy leśne na północnym-wschodzie, wschodzie i południowym wschodzie gminy.



Poprzez gminę przechodzi korytarz leśny łączący Puszcę Białą z terenami położonymi na północ od gminy oraz korytarze dolin rzecznych Potoku Czerna, Ostrówek, Kabat i dopływów Wymakracza.

Obszarami wspomagającymi ten system są tereny otwarte o charakterze rolniczym.

Na obszarach znajdujących się w lokalnym systemie ekologicznym w szczególności sposób powinno się przestrzegać zasad rozwoju zrównoważonego, gdzie obok zapewnienia realizacji potrzeb społeczności lokalnej, konieczna jest ochrona zasobów przyrodniczych.

Na rysunku „Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego” określono przybliżony schemat Systemu Przyrodniczego Gminy (SPG): obszary w granicach węzła ekologicznego o znaczeniu regionalnym, obszary w granicach węzła ekologicznego o znaczeniu lokalnym oraz obszary w granicach korytarzy ekologicznych. Wskazane granice SPG mają charakter umowny (przybliżony), w przybliżeniu określają one główne drogi i obszary wymiany materii, energii i informacji w środowisku. Określając kierunki zagospodarowania przestrzennego wskazane jest kształtowanie tak zagospodarowania w obrębie tych dróg i obszarów, aby zachować przepływ materii, energii i informacji w środowisku, jednak same granice mogą zostać skorygowane.

### 3.3. Stan rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Gleba jest elementem środowiska, który warunkuje funkcjonowanie systemów ekologicznych, a jednocześnie najważniejszym elementem rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

Ubytek gleb w wyniku zabudowy jest nieuchronnym procesem związanym ze zwiększaniem zainwestowania terenów zurbanizowanych. Przejawem nieracjonalnej gospodarki zasobami gleb jest zarówno zabudowa terenów o cennych, urodzajnych glebach, szczególnie tworzących duże zwarte kompleksy, które mogą być podstawą rozwoju wysokoproduktywnego rolnictwa oraz glebach mających znaczenie dla utrzymania równowagi przyrodniczej jak i nasilenie procesów degradacji gleb. Degradację gleb powodują różnorodne czynniki obejmujące zarówno niewłaściwą gospodarkę rolną jak i urbanizację i przemysł.

Zarówno przeznaczenie gleb na inne cele niż rolnicze i leśne, jak i przeciwdziałanie degradacji gleb sterowane jest w dużym stopniu poprzez planowanie przestrzenne, które powinno zapewnić:

- utrzymanie gleb w takim stanie, aby zachowana została ciągłość procesów ekologicznych, przebiegających w środowisku abiotycznym i biotycznym oraz zachowana naturalna różnorodność typów ekosystemów, a tym samym gatunków roślin i zwierząt,
- zachowanie zdolności produkcyjnej gleb w oparciu o równowagę chemiczną, biologiczną oraz korzystne warunki wodno-powietrzne,
- zachowanie kompleksów gleb o najwyższej produktywności dla celów gospodarki rolnej,
- wyłączenie z użytkowania rolniczego terenów o najniższej przydatności rolniczej.

Ponadto jako zadania gospodarki przestrzennej w zakresie restrukturyzacji rolnictwa uznaje się:

- tworzenie przestrzennych warunków dla rozwoju pozarolniczych miejsc pracy na wsiach oraz rozwoju funkcji komplementarnych,
- wskazywanie terenów dla rozwoju bazy obsługi rolnictwa i bazy przetwórczej,
- konieczność wyposażenia terenów rolnych w infrastrukturę techniczną.

Naturalne zasoby środowiska przyrodniczego gminy Wąsewo tworzą potencjał produkcyjny, który jest przede wszystkim wykorzystywany przez rolnictwo. To, w jaki

sposób gmina wykorzysta ten potencjał, zależy od intensywności gospodarowania, wyznaczonej przez warunki ekonomiczno-organizacyjne, a zwłaszcza przez strukturę agrarną, sytuację ekonomiczną rolnictwa i infrastrukturę gospodarstw i obszarów wiejskich. Gmina Wąsewo jest gminą wiejską, typowo rolniczą. Jest raczej obszarem jednorodnym rolniczo z podziałem na część północną i południową - o różnej przydatności rolniczej. Do charakterystyki zróżnicowania rolnictwa w gminie wykorzystano dane zestawione według sołectw, udostępnione przez Urząd Gminy oraz dane opublikowane przez Urząd Statystyczny w Warszawie.

Na podstawie danych Starostwa Powiatowego w Ostrowi Mazowieckiej z 2016 r. ocenia się, iż powierzchnia:

- 1) użytków rolnych wynosi 8 573 ha co stanowi 71,7% ogólnej powierzchni gminy:
  - grunty orne - 6884 ha, co stanowi 80,3% powierzchni użytków rolnych,
  - sady - 79 ha - 0,9% powierzchni użytków rolnych,
  - łąki - 611 ha - 7,1% użytków rolnych,
  - pastwiska 642 ha - 7,5% użytków rolnych,
  - grunty rolne zabudowane - 290 ha - 3,4% użytków rolnych,
  - grunty pod stawami i rowami - 67 ha - 0,8% użytków rolnych;
- 2) lasy i grunty zadrzewione i zakrzewione zajmują ogółem 2 973 ha - 24,9% powierzchni gminy;
- 3) zaś powierzchnia pozostałych gruntów i nieużytków wynosi 403 ha - 3,4%.

Powierzchnia użytków rolnych przypadająca na 1 mieszkańca gminy wyniosła w 2015 r. 1,9 ha, natomiast dla Polski wskaźnik ten kształtuje się na poziomie 0,5 ha tj. na poziomie zbliżonym do Francji, Danii i Grecji.

Według danych Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 r. w gminie Wąsewo ogółem gospodarstw rolnych było 770 (zajmujących powierzchnię 8136,64 ha). Wszystkie gospodarstwa w gminie to gospodarstwa indywidualne. W stosunku do Spisu z roku 2002 ilość gospodarstw spadła znacząco o 96 szt.

W tym czasie największą grupę stanowiły gospodarstwa rolne zajmujące powyżej 15 ha (33,9%). Niewiele mniejsza powierzchnia gminy była użytkowana przez gospodarstwa agrarne liczące 5-10 ha (28,9%). Co czwarta posiadłość rolna zajmowała tereny od 10 do 15 ha. Niewielki odsetek wśród gospodarstw miały te, o powierzchni do 5 ha (razem 12,1%).

Użytki rolne stanowiły 85,11% całości powierzchni gruntów rolnych na terenie gospodarstw agrarnych. Wśród użytków rolnych - 97,38% utrzymywanych było w dobrej kulturze.

Najwięcej gospodarstw rolnych posiadało grunty pod zasiewami i łąkami trwałymi, z kolei najmniej - grunty pod uprawami stałymi i sadami. Warto odnotować, że tereny porośnięte lasami (13,35% całej powierzchni użytków rolnych) występowały na terenach 564 posiadłości rolnych, czyli na 73,73% wszystkich gospodarstw z użytkami rolnymi ogółem.

Na gruntach ornych największe obszary zajmowały zasiewy zbóż (82,1%). Pozostałe tereny agrarne stanowiły: ziemniaki (3,6%), uprawy przemysłowe (3,1%) i kukurydza na ziarno (2,1%). Warzywa gruntowe nie były wówczas uprawiane w gminie.

Wśród zbóż największą powierzchnię zajmowało żyto, tj. ponad 1 tys. hektarów. Pozostałe tereny gruntów ornych stanowiły zasiewy i uprawy o powierzchniach liczących poniżej 1 tys. hektarów. Dokładny udział poszczególnych zasiewów na terenie użytków ornych gminy, przedstawia poniższe zestawienie.

Tabela nr 4 Powierzchnie zasiewów w gminie Wąsewo (stan na 2010 r.)

Rodzaj uprawy	Powierzchnia zasiewów [ha]	Udział w ogólnej powierzchni zasiewów [%]
<b>zasiewy ogółem</b>	5 119,63	100
<b>zboża razem</b>	4 201,35	82,1
zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	4 083,13	79,8
pszenica ozima	123,44	2,4
pszenica jara	93,10	1,8
żyto	1 472,72	28,8
jęczmień ozimy	13,69	0,3
jęczmień jary	66,23	1,3
owies	807,98	15,8
pszenżyto ozime	342,56	6,7
pszenżyto jare	104,32	2,0
mieszanki zbożowe ozime	114,04	2,2
mieszanki zbożowe jare	945,05	18,5
kukurydza na ziarno	106,61	2,1
ziemniaki	181,86	3,6
uprawy przemysłowe	160,28	3,1
buraki cukrowe	5,68	0,1
rzepak i rzepik razem	154,60	3,0
strączkowe jadalne na ziarno razem	6,06	0,1

Źródło danych: Powszechny Spis Rolny, 2010 r.

Według Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 r. wśród zwierząt gospodarskich najpowszechniejsza była hodowla drobiu (6673 sztuki) w obrębie 230 gospodarstw rolnych. Następnie dużą grupę hodowlaną tworzyła trzoda chlewna, tj. 5277 sztuk, z czego 12% stanowiły lochy. Hodowla trzody chlewnej odbywała się na terenie 278 gospodarstw. Mniejsze znaczenie w opasie pogłowia zwierząt miało bydło (4934 sztuki), hodowane jednak w największej liczbie gospodarstw rolnych. Wśród bydła ponad połowę stanowiły krowy. Jeszcze mniejszy udział przypadł na konie, tj. 100 sztuk utrzymywanych w 64 posiadłościach.

Tabela nr 5 Gospodarstwa rolne z hodowlą zwierząt ogółem (stan na 2002 r. i 2010 r.)

Zwierzęta hodowlane	Liczba gospodarstw rolnych z hodowlą zwierząt ogółem		Udział w ogólnej liczbie gospodarstw		Różnica udziału w ogólnej liczbie gospodarstw w latach 2002 - 2010
	2002 r.	2010 r.	2002 r.	2010 r.	
bydło razem	596	391	68,82%	50,78%	- 18,04%
krowy	581	350	67,09%	45,45%	- 21,64%
trzoda chlewna	519	278	59,93%	36,10%	- 23,83%
konie	149	64	17,21%	8,32%	- 8,89%
owce	3	b.d.	0,35%	-	-
drób	b.d.	230	-	-	-
bez zwierząt gospodar.	217	244	25,06%	31,69%	6,63%

Źródło danych: Powszechny Spis Rolny, 2002 r. i 2010 r.

Tabela nr 6 Liczba zwierząt hodowlanych w latach 2002 i 2010

Zwierzęta	Liczba zwierząt		Różnica w liczbie zwierząt hodowlanych pomiędzy latami 2002 i 2010
	2002 r.	2010 r.	
bydło	3 511	4 934	1 423
krowy	2 056	2 637	581
trzoda chlewna	10 382	5 277	- 5 105
trzoda chlewna lochy	1 105	629	- 476
konie	223	100	- 123
kury	16 813	5680	- 11 133

Źródło danych: Powszechny Spis Rolny, 2002 r. i 2010 r.

Stan hodowli zwierząt pomiędzy ostatnimi dwoma spisami rolnymi uległ zdecydowanej zmianie. Przybyło gospodarstw, które nie zajmują się hodowlą zwierząt o 6,6%, natomiast

ubyło gospodarstw, które posiadają zwierzęta hodowlane wszystkich typów. Zdecydowanie zmniejszył się udział gospodarstw rolnych zajmujących się hodowlą trzody chlewnej i krów. Natomiast jeśli chodzi o ilość zwierząt w gospodarstwach to bydła, w tym krów na terenie gminy przybyło, a ubyło trzody chlewnej, koni i kur.

Pod względem warunków przyrodniczych rolnicza przestrzeń produkcyjna w granicach gminy Wąsewo jest zróżnicowana. Warunki klimatyczne na tym terenie określone zostały jako średnie, a obszar cechuje się niewielką wyrazistością, na którą składa się niewielka ilość dni z pogodą umiarkowanie chłodną i umiarkowanie ciepłą, mało jest też dni ciepłych z opadami atmosferycznymi, za to więcej z pogodą mroźną z opadem jak i bez opadu.

Grunty orne najwyższych klas bonitacyjnych występują w północnej części gminy Wąsewo. Największy udział gleb tych klas znajduje się w sołectwach: Wąsewo-Kolonia, Trynosy-Osiedle, Wysocze, Bartosy, Brzezienko, Zastawie, Modlinek. Są to gleby powstałe na glinach słabych, pyłach gliniastych mocnych, pyłach gliniastych lekkich. Typologicznie należą do gleb brunatnych wyługowanych i bielcowych. W gminie Wąsewo występują gleby klasy IIIa i IIIb zaliczane do kompleksu ornego pszennego dobrego, pszennego wadliwego i żytniego bardzo dobrego (zajmują około 4% powierzchni gruntów ornych). Gleby te wyróżniają się dużą miąższością poziomu próchniczego, stosunkowo dobrymi właściwościami fizycznymi i chemicznymi oraz są łatwe do uprawy.

W środkowej części gminy dominują na użytkach ornych gleby o średniej przydatności dla rolnictwa. Największy udział tych gleb jest w sołectwach: Brudki Stare, Rynek, Rząśnik Włociański, Dalekie, Bagatele, Zgorzałowo i Mokrylas. Są to gleby wytworzone z piasków gliniastych, typologicznie zaliczają się do ziem brunatnych wyługowanych. Należą do klas Iva i Ivb (zajmują 39% powierzchni gruntów ornych), kompleksu gleb ornych żytniego dobrego, czasem żytniego słabego.

W części północnej gminy dominują użytki zielone i grunty leśne. Wynika to z niewielkiej przydatności gruntów ornych dla rolnictwa. Występujące tu gleby orne należące do klas V i VI, kompleksu żytniego najsłabszego i zbożowego pastewnego słabego. Są wytworzone z piasków lekkich na bielcach. Gleby te są zwykle zbyt suche lub zbyt wilgotne oraz ubogie w składniki pokarmowe, ich uprawa nie jest ekonomiczna.

Tereny dolin rzecznych oraz zagłębień bezodpływowych są zagospodarowane w formie użytków zielonych. Dominują użytki średnie, rzadziej słabe:

- na glebach organicznych, gdzie wierzchnią warstwę stanowią: torf, mursz z torfem i mursz występują gleby: torfowe, murszowo-torfowe,
- na glebach organicznych, płytkich, na podłożu mineralnym (piskach i glinach), występują gleby: murszaste i murszowate,
- na glebach mineralnych, występują gleby: czarne ziemie zdegradowane i gleby szare.

Grunty te są zaliczane do IV – VI klasy bonitacyjnej.

Przekształcenia gleby wynikają ze sposobu jej użytkowania. Nieodwracalne zmiany profilu glebowego nastąpiły w wyniku wydobycia kruszywa naturalnego. Zmiany wierzchniej warstwy gleby są związane również z wykorzystaniem gruntów na cele mieszkaniowe, gospodarcze i komunikacyjne. W gminie Wąsewo grunty inne niż rolne i leśne zajmują około 3,4% powierzchni gminy (2016 r.). Są to najczęściej grunty o zmienionym profilu glebowym.

Przekształceniu podlegają również gleby intensywnie wykorzystywane rolniczo, wskutek prac agrotechnicznych tj. melioracje, drenaż, nawożenie. Na istotne zmiany narażone są gleby słabe, które wymagają intensywnych zabiegów oraz gleby znajdujące się w pobliżu obszarów pól piasków przewianych i odkrywek kruszywa naturalnego, skąd następuje przewiewanie drobin piasku i żwiru na podłoże humusowe.

Generalnie gleby gminy Wąsewo, mimo ich dobrego rodzaju i typu wykazują zróżnicowanie, zależnie od struktury podłoża, jego składników i pozostałych elementów środowiska, głównie rzeźby i stosunków wodnych. W celu ich rolniczego wykorzystania gleby te często wymagają wielu nakładów i zabiegów agrotechnicznych, np. odwadniania, nawadniania, nawożenia, wapnowania.

Jako główne uwarunkowania rozwoju Wąsewa w zakresie gospodarki rolnej przyjmuje się:

czynniki sprzyjające rozwojowi:

- stosunkowo korzystne warunki glebowe,
- dominacja prywatnej własności gruntów,
- korzystne warunki środowiskowe w zakresie czystości gleb, dające możliwości rozwoju produkcji zdrowej żywności,
- korzystne warunki produkcji rolnej panujące w województwie mazowieckim sprzyjające ogólnemu podnoszeniu kultury rolnej w regionie, a także rozwojowi urządzeń obsługi,
- wyposażenie gminy w obiekty obsługi rolnictwa,
- możliwość uzupełniania źródeł dochodów gospodarstw rolnych, a tym samym szans na inwestycje, wskutek przydatności terenu dla rozwoju agroturystyki,
- wprowadzanie produkcji rolnej zgodnie z ustawą o rolnictwie ekologicznym oraz uwzględnienie wspierania i promowania rolnictwa ekologicznego jako celu szczegółowego w przyjętym na lata 2012-2015 (z perspektywą na lata 2016-2019) programie ochrony środowiska gminy Wąsewo;

czynniki ograniczające rozwój:

- niedoinwestowanie w zakresie przetwórstwa płodów rolnych,
- podatność gleb na erozję i trudne miejscami warunki fizjograficzne, wymuszające stosowanie zabiegów przeciwozyjnych oraz stanowiące utrudnienie dla stosowania maszyn rolniczych,
- mało korzystna struktura obszarowa gospodarstw,
- ograniczone możliwości chemizacji rolnictwa, ze względu na wrażliwe podłoże gruntowo-wodne.

### **3.4. Zagrożenia dla elementów środowiska przyrodniczego oraz wymogi ochrony**

Poszczególnym elementom środowiska przypisano zagrożenia, które mogą wystąpić w gminie Wąsewo:

Rzeźba terenu i budowa geologiczna

- przekształcenia rzeźby w wyniku eksploatacji metodą odkrywkową kruszywa naturalnego. Na terenie gminy znajdują się największe w powiecie ostrowskim wyrobiska kruszywa naturalnego;
- zajmowanie terenów o naturalnej rzeźbie na potrzeby osadnictwa i infrastruktury wypłaszczenie istniejących form terenu w wyniku intensywnego użytkowania rolniczego oraz zajmowanie terenów o naturalnej rzeźbie na potrzeby osadnictwa i infrastruktury technicznej,
- budowa nasypów i wykopów przy realizacji dróg i linii kolejowej.

W gminie Wąsewo głównym zagrożeniem jest przekształcenie rzeźby terenu i zmiany budowy geologicznej poprzez kopalnie odkrywkowe piasków i żwirów. Dotyczy to przede wszystkim wzniesień – pagórków kemowych i wzgórz moreny czołowej, które oprócz wartości gospodarczych, mają istotne znaczenie krajobrazowe. Przekształceniu uległy duże tereny w miejscowościach: Przyborowie, Przyborowie-Kolonia, Wąsewo, Zastawie,

Zgorzałowo. Na obszarze legalnych wyrobisk właściciel terenu zgodnie z koncesją jest zobowiązany do rekultywacji terenu m.in. poprzez nałożenie wcześniej zebranej wierzchniej warstwy gleby lub wypełnienie wodą nieczynnego wykopu.

Poza ww. odkrywkowym wydobywaniem kopalin pozostałe zagrożenia mają charakter umiarkowany. Dla ochrony istniejącej rzeźby terenu wskazane jest nie lokalizowanie nowego zagospodarowania na terenach o wyróżniającej się w skali gminy rzeźbie terenu.

#### Jakość wód powierzchniowych i podziemnych

- zanieczyszczenia pochodzenia komunalnego, tj. przedostające się ścieki bytowe z nieszczelnych szamb lub ścieki wylewane bezpośrednio do gruntu lub wód płynących na terenach skupisk ludności. W gminie sieć kanalizacyjna obsługuje miejscowości: Bartosy, Brudki Stare, Mokrylas, Wąsewo, Wysocze, Zastawie oraz część sołectwa Wąsewo-Kolonia i Trynosy – to jest ok. 32,7% ogółu mieszkańców gminy. Pozostali mieszkańcy korzystają podstawowo ze zbiorników bezodpływowych, których na terenie gminy jest aż 574. Ponadto część mieszkańców korzysta z przydomowych oczyszczalni ścieków, których jest obecnie 62 w gminie,
- zanieczyszczenia obszarowe związane z gospodarką rolną. Szczególne zagrożenie stanowią obszary intensywnego stosowania nawozów i środków ochrony roślin, których nadmiar spłukiwany jest z pól uprawnych i przedostaje się do układu hydrologicznego (głównie związki azotu i fosforu). Dotyczy to przede wszystkim terenów o małej przydatności gleb dla rolnictwa. Znaczne zagrożenie powstaje na terenach rolniczego wykorzystywania gnojowicy i w miejscach niewłaściwego magazynowania nawozów mineralnych (ze względu na łatwość migracji duże niebezpieczeństwo stanowią nawozy azotowe). W ostatnich latach znacznie wzrosła ilość płyt gnojowych oraz zbiorników na płynne odchody zwierzęce w gospodarstwach rolnych, co przyczynia się do zmniejszenia wymywania substancji biogenych do wód,
- zanieczyszczenia pochodzenia komunikacyjnego tzn. smary, oleje oraz substancje przedostające się do atmosfery, które opadają na ziemię i rośliny, a następnie są wypłukiwane do gleby i dostają się do wód gruntowych i powierzchniowych. Zagrożenie dotyczy przede wszystkim rejonu drogi krajowej nr 60 i wojewódzkiej nr 627, a w mniejszym stopniu innych dróg publicznych i istniejących stacji paliw,
- zanieczyszczenia wypłukiwane z terenu cementarza,
- nieczystości wypłukiwane z odpadów składowanych na nielegalnych wysypiskach,
- nadzwyczajne zagrożenia dla wód mogą stanowić stacje paliw zlokalizowane w Grądach i Zastawiu, w razie powstania przecieku ze zbiorników paliw.

Najbardziej narażone na działanie antropopresji są wody powierzchniowe oraz pierwszy poziom wód podziemnych. Głębsze poziomy wodonośne odizolowane są od powierzchni terenu warstwą trudno przepuszczalnych glin.

Rzeki na terenie gminy nie podlegają monitoringowi czystości, dlatego wielkość zmian ich jakości nie jest znana. Monitoringowi jakości wód, prowadzonymi przez Państwowy Monitoring Środowiska w Warszawie, podlega rzeka Orz, do której uchodzi Potok Czerna, który odwadnia obszar gminy. Punkt pomiarowo-kontrolny rzeki Orz znajduje się w miejscu ujścia Potoku Czerna. W tym miejscu wody rzeki Orz oceniono w roku 2017 następująco:

- klasa elementów biologicznych (ocena 5-cio klasowa) – II ze względu na przekroczenie wartości granicznych dla klasy II fitobentosu;
- klasa elementów hydromorfologicznych (ocena 2-u klasowa) – II;
- klasa elementów fizykochemicznych z grupy: stan fizyczny, warunki tlenowe, zasolenie, zakwaszenie, substancje biogenne (ocena 3 klasowa) – Poniżej Stanu Dobrego ze względu

na przekroczenie wartości granicznych dla substancji biogenych - azotu Kieldahla, azotu azotynowego, azotu azotanowego, azotu ogólnego.

W wyniku powyższych ocen stan ekologiczny w punkcie pomiarowo-kontrolnym w Czarnowie (ocena 5-cio klasowa od stanu maksymalnego do złego) oceniono jako umiarkowany. Stan ogólny oceniono jako zły.

W celu ochrony jakości wód powierzchniowych i podziemnych wskazana jest dalsza rozbudowa systemu kanalizacji w gminie lub budowa lokalnych i przydomowych oczyszczalni ścieków, a także zalesianie gruntów o najniższych wartościach dla rolnictwa (co zmniejszy stosowanie nawozów), sprawne funkcjonowanie systemu gospodarki odpadami oraz przestrzeganie zasad ustalonych dla stref od cmentarza w przepisach odrębnych.

#### Ilość wód podziemnych i powierzchniowych

- pobór wód podziemnych na potrzeby gospodarstw domowych i obiektów usługowych. Większość zabudowań na tym terenie jest zaopatrywana w wodę z wodociągów gminnych pobierających wodę z ujęć w Wąsewie, Brzezienku, Przyborowiu (tuż poza granicami gminy), Majdanie Suskim i Rząśniku Włociańskim, wokół których w wyniku poboru wód utworzyły się lokalne leje depresyjne,
- celowe osuszanie terenów podmokłych poprzez melioracje i drenaż, dotyczy to ok. 13,6% powierzchni gminy,
- regulacja naturalnych koryt rzecznych, prostowanie ich biegu, przez co woda szybciej odpływa z obszaru gminy,
- niewystarczający udział lasów, dzięki którym utrzymuje się prawidłowy poziom wody gruntowej (dotyczy to głównie północnej części gminy).

W celu zwiększenia retencji wód wskazane jest zachowanie terenów dolinnych i zawodnionych obniżen w postaci terenów otwartych stanowiących naturalne poldery dla wód opadowych, a także zwiększenie lesistości gminy w celu ograniczenia szybkiego spływu wód opadowych.

#### Jakość gleb

- przekształcenie struktury gleb w wyniku realizacji inwestycji budowlanych i infrastruktury technicznej (ubijanie gruntu),
- zmniejszenie zwężłości gleb w wyniku obniżenie poziomu wody gruntowej, przez co narażone są w większym stopniu na erozję wietrzną (dotyczy to gleb, które okresowo nie są porośnięte przez roślinność),
- przemieszczanie się wierzchniej warstwy gleby na obszarach o spadku powyżej 15% spowodowane brakiem stałej pokrywy roślinnej,
- zanieczyszczenia przedostające się do gleby ze źródeł wymienionych w części dotyczącej wód powierzchniowych i podziemnych. Obiektem o dużej uciążliwości jest droga krajowa nr 60.

Istniejące zagrożenia są umiarkowanie znaczące. Dla ochrony gleb istotne jest zachowanie gruntów najwyższych klas bonitacyjnych w użytkowaniu rolniczym, zaś dopuszczenie zalesień na terenach o niskich walorach dla rolnictwa (położonych wzdłuż głównych tras komunikacyjnych i o niskich klasach bonitacyjnych).

#### Warunki aerosanitarne

- powierzchniowe - stanowią podstawowe źródło zanieczyszczeń atmosferycznych na terenie gminy. Są to: niska emisja z terenów zabudowy - budynków ogrzewanych indywidualnie oraz zanieczyszczenia produkcyjno-usługowe (piekarnie, tartak), a także unos pyłu z powierzchni dróg (duża część dróg gminnych posiada nawierzchnię gruntową), dachów, zaoranych pól itp.,

- liniowe - emisja zanieczyszczeń związana z ruchem pojazdów po drogach: krajowej, wojewódzkiej oraz powiatowych. W zależności od kategorii drogi i ruchu pojazdów na drogach uciążliwość ta jest większa lub mniejsza. Szczególnie uciążliwy jest ruch pojazdów po drodze krajowej nr 60 oraz drodze wojewódzkiej 627 (zlokalizowanej w okolicach północno-wschodniego krańca gminy, w gm. Ostrów Maz. i Czerwin).

Obecnie jakość powietrza w gminie jest dobra. Gmina Wąsewo znajduje się w strefie mazowieckiej w klasyfikacji jakości powietrza. W wyniku klasyfikacji opracowanej przez WIOŚ dla 2017 r. stwierdzono, że większość zanieczyszczeń atmosferycznych mieści się w klasie A, co oznacza, że stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają poziomów dopuszczalnych i poziomów docelowych. Przekroczenie poziomu dopuszczalnego, docelowego lub długoterminowego stwierdzono dla pyłu zawieszonego PM<sub>10</sub>, PM<sub>2,5</sub>, bezo(a)pirenu w pyłe oraz ozonu. Według klasyfikacji na podstawie kryteriów dotyczących ochrony roślin strefa mazowiecka została zakwalifikowana do klasy A ze względu na stężenie zanieczyszczeń SO<sub>2</sub>, NO<sub>2</sub>, i O<sub>2</sub> - poziomu docelowego, natomiast do klasy D2 ze względu na stężenie O<sub>3</sub> dla poziomu długoterminowego.

Nie mniej na terenie gminy nie stwierdzono przekroczenia pyłem zawieszonymi PM<sub>10</sub> i PM<sub>2,5</sub>. W 2017 r. występowało przekroczenie poziomu dopuszczalnego benzo(a)pirenu oraz poziomu docelowego dla O<sub>3</sub>-8h i AOT40.

W celu ograniczenia poziomu zanieczyszczeń atmosferycznych wskazane jest zachowanie obszarów umożliwiających przewietrzanie obszaru gminy, zachowanie i kształtowanie roślinności mającej zdolność filtracji zanieczyszczeń oraz ograniczenie stosowania wysokoemisyjnych instalacji i paliw jako czynników grzewczych w budynkach mieszkalnych i usługowych.

#### Warunki akustyczne

- hałas komunikacyjny - w skali gminy szczególnie dużą uciążliwością odznaczają się drogi: krajowa nr 60 oraz wojewódzka nr 627. W porównaniu jednak do innych dróg krajowych i wojewódzkich w Polsce drogi te prowadzą na odcinkach przebiegających przez teren gminy ruch umiarkowany (droga krajowa nr 60 - ogółem w 2015 r. 3560 pojazdów, droga wojewódzka nr 627 - ogółem w 2015 r. 3080 pojazdów). Potencjalnie źródłem hałasu może być również ruch kolejowy na linii Małkinia - Ostrołęka, obecnie linii ta jest jednak zamknięta,
- hałas instalacyjny wzdłuż linii elektroenergetycznej najwyższego napięcia 220 kV,
- hałas lotniczy - ruch samolotów z lotniska w Antoniewie w gminie Ostrów Maz. (nr ewidencyjny 41 z 2008 r.) znajdującego się w pobliżu gminy Wąsewo. Ze sporządzonej przed kilku laty oceny oddziaływania na środowisko lądowiska wynika, iż nie ma zagrożenia akustycznego dla okolicznych miejscowości. Aktualnie natężenie ruchu samolotów jest niewielkie, a stosunkowo krótki pas startowy pozwala na obsługę lekkich maszyn, które nie powodują znacznego hałasu,
- hałas bytowy występuje na terenach zabudowy, w szczególności zabudowy zagrodowej, gdzie związany jest z pracą maszyn rolniczych.

W celu ochrony akustycznej mieszkańców gminy wskazane jest ograniczenie lokalizacji budynków gdzie przebywają ludzie w pobliżu takich źródeł hałasu jak droga krajowa i wojewódzka oraz linia elektroenergetyczna najwyższego napięcia. W celu zmniejszenia uciążliwości od zabudowy zagrodowej wskazane jest ograniczenie mieszania się zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej jednorodzinnej.



### Pola elektromagnetyczne

- urządzenia radiokomunikacyjne znajdujące się w miejscowościach: Rzańnik Szlachecki, Wąsewo i Zastawie (2 szt.),
- linia elektroenergetyczna najwyższego napięcia 220 kV,
- linie elektroenergetyczne średniego napięcia 15 kV.

### Szata roślinna i świat zwierzęcy

- duża fragmentaryzacja kompleksów leśnych w środkowej i północnej części gminy,
- lasy spełniają podstawowo funkcję gospodarczą, mają uboższy skład gatunkowy, są to głównie monokultury sosny. Jednowiekowe i jednogatunkowe drzewostany mają obniżoną podatność na szkodniki,
- nadmierna wycinka starych, przydrożnych drzew,
- powstawanie monokulturowych upraw na dużych arealach pól i zanik mozaiki pól z zakrzaczeniami na miedzach,
- wyprostowania koryt rzecznych oraz zmeliorowanie terenów podmokłych spowodowało zmniejszenie obszarów siedlisk hydrofilnych,
- droga krajowa nr 60 jest barierą na szlakach migracji zwierząt i zbiorowisk roślinnych.

W celu kształtowania struktury przyrodniczej gminy wskazane jest zachowanie i kształtowanie lokalnych powiązań przyrodniczych, w postaci terenów otwartych - łąk, pastwisk a także lasów i zadrzewień. Niezbędne jest zachowanie istniejącego systemu przyrodniczego gminy.

### **3.5. Zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia, w tym występowanie naturalnych zagrożeń geologicznych a także występowanie obszarów szczególnego zagrożenia powodziowego**

Zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia mogą być spowodowane klęską żywiołową. Według ustawy z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej klęską może być katastrofa naturalna lub awaria techniczna, których skutki zagrażają życiu lub zdrowiu dużej liczby osób, mieniu w wielkich rozmiarach albo środowisku na znacznych obszarach, a pomoc i ochrona mogą być skutecznie podjęte tylko przy zastosowaniu nadzwyczajnych środków, we współdziałaniu różnych organów i instytucji oraz specjalistycznych służb i formacji działających pod jednolitym kierownictwem.

#### Katastrofy naturalne

Do czynników naturalnych mogących wywołać katastrofę należy zaliczyć m.in.:

- zalewy powodziowe lub susze - na terenie gminy nie zostały wyznaczone obszary szczególnego zagrożenia powodzią, w związku z powyższym nie przedstawia się w Studium wymagań dotyczących ochrony przeciwpowodziowej.

Dla obszaru dorzecza Wisły, w tym regionu wodnego, w którym jest położona gmina Wąsewo opracowano Plan przeciwdziałania skutkom suszy. Wg ww. opracowania dominująca część obszaru gminy jest w umiarkowanym stopniu narażona na suszę (zakwalifikowana została do typu zagrożenia 2 stopnia narażenia na suszę w skali 0-4, gdzie występują 2 typy suszy w 3 lub 4 klasie, są to susze rolnicza i hydrologiczna). Najmniej narażona na suszę jest część północna gminy (zakwalifikowana została do typu zagrożenia 1 stopnia narażenia na suszę w skali 0-4, gdzie występuje 1 typ suszy w 3 lub 4 klasie). Podstawowym zagrożeniem dla gminy jest susza hydrogeologiczna (związana ze zmniejszeniem zasobności wód podziemnych), a w nieco mniejszym susza rolnicza (związana z niedoborem wody dla roślin, spowodowana nadmiernym przesuszaniem gleby). W ww. dokumencie przewidziano następujące działania przeciwdziałające skutkom suszy na terenie gminy:

- odbudowa lub przebudowa systemów melioracyjnych z odwadniających na nawadniająco-odwadniające i budowa systemów melioracyjnych nawadniająco-odwadniających,
  - zwiększanie retencji leśnej,
  - zwiększanie retencji na obszarach rolniczych,
  - propagowanie zmiany struktury upraw rolniczych na gatunki i odmiany roślin uprawnych bardziej odpornych na suszę rolniczą oraz odpowiednie nawożenie gleb,
  - renaturalizacja koryt cieków i ich brzegów, przywracanie naturalnych meandrów oraz funkcji retencyjnych cieków,
  - prowadzenie uprawowych zabiegów agrotechnicznych w sposób zapobiegający przesuszaniu gleby,
  - tworzenie i ochrona roślinnych pasów ochronnych.
- *naturalne zagrożenia geologiczne* – związane są z możliwością wystąpienia różnych zjawisk geodynamicznych. Jako jedno z bardziej groźnych zjawisk geodynamicznych uważa się ruchy masowe ziemi, a w szczególności osuwanie się mas ziemnych. Jest to szybkie przemieszczanie się w dół stoku mas glebowo-zwierzelinowych. Osuwanie ma miejsce najczęściej na skutek nadmiernego uwilgotnienia lub zmian w rzeźbie powodujących zwiększenie nachylenia stoku, w wyniku czego traci on stateczność. W gminy Wąsewo nie występuje zagrożenie erozją wodną (w tym osuwisk) na terenach o naturalnym ukształtowaniu terenu (wg danych Starostwa Powiatowego, które zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska, prowadzi rejestr terenów zagrożonych ruchami masowymi lub na których występują te ruchy, brak jest dokumentów o występowaniu ww. terenów w gminie) – występujące tu zbocza o stosunkowo niewielkich nachyleniach zbudowane są z utworów takich jak piaski i żwiry – średnio podatnych na erozję wodną, dodatkowo jest to rejon o stosunkowo małych opadach atmosferycznych, niewielkich przepływach wody w rzekach, a zbocza o największych nachyleniach porośnięte są w większości lasami. Siedliska leśne, najlepiej wiążą glebę poprzez gęsty system korzeniowy, mają zdolność dużej intercepcji opadów (rozpraszania i zatrzymywania części opadu w koronach drzew), wpływają na równomierny rozkład pokrywy śnieżnej oraz równomierne i opóźnione jej roztopianie oraz akumulację materiału wynoszonego z wyższych partii terenu. Z tego powodu przyjmuje się, że pod lasami występuje zupełny brak zagrożenia osuwania się mas ziemnych. Największe nachylenia stoków znajdują się w rejonie rozcięcia wału morenowego przez dolinę Potoku Czerna, w przypadku okresowego odsłonięcia stoków może zachodzić obsypywanie się gruntu, ale nie ma zagrożenia osuwania się mas ziemi. Na terenach gdzie spadki dochodzą do 15% wskazane jest kształtowanie stałej pokrywy roślinnej – łąk i lasów.
- Zagrożenie erozją wodną może wystąpić na terenach nieczynnych wyrobisk kruszywa naturalnego. Dotyczy to w szczególności dużych obszarów powyrobiskowych w sołectwie Przyborowie i Przyborowie-Kolonia. Nachylenie stoków wyrobiska jest stosunkowo duże, ale w dużej części ich zbocza porasta roślinność niska i wysoka, wiążąca grunt. Istnieje zatem konieczność zachowania lub uzupełnienia stałej pokrywy roślinnej na stokach powstałych na terenach eksploatacji kruszywa naturalnego w celu ograniczenia wystąpienia procesów erozyjnych, w tym osuwania się mas ziemnych.
- Jako mniej zagrażające ludności i ich mieniu uważa się procesy geodynamiczne takie jak; erozja wietrzna. Na terenie gminy występuje potencjalne zagrożenie erozją wietrzną w związku z występowaniem pól piasków eolicznych i piasków w wydmach. Tereny zbudowane z piasków eolicznych są w znacznej części obszaru gminy porośnięte przez lasy i łąki. Dodatkowo na tych obszarach notuje się przeważnie wiatry o małej sile i stosunkowo dużo dni z ciszą, nie ma więc niebezpieczeństwa uruchomienia procesów związanych z tym typem erozji;

– *pożary lasów* - na terenie gminy istnieje natomiast poważne zagrożenie wystąpienia pożarów. Jest to związane z kilkoma czynnikami: dużą powierzchnią lasów w południowej części gminy, z których znaczna część położona jest na siedliskach suchych i świeżych; ze sposobem zabudowy niektórych miejscowości - zwarta zabudowa często o konstrukcji palnej położona w pobliżu kompleksów leśnych (m.in. Jarząbka, Ruda, Grębki, Przedświt, Grądy), a także z zabudową indywidualną gospodarstw rolnych, na terenie których przechowuje się łatwo palne materiały takie jak słoma i siano. Na terenie gminy znaczną część lasów stanowią lasy prywatne, w których zdecydowanie częściej notuje się występowanie pożarów niż w lasach państwowych. Spowodowane jest to brakiem prowadzenia systematycznych prac pielęgnacyjnych (zaleganie suszu, brak pasów przeciwpożarowych).

#### Awarie techniczne

Na terenie gminy nie znajdują się zakłady o zwiększonym ryzyku i o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rozwoju z dnia 29 stycznia 2016 r. w sprawie rodzajów i ilości znajdujących się w zakładzie substancji niebezpiecznych, decydujących o zaliczeniu zakładu do zakładu o zwiększonym ryzyku lub dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

Zagrożenie awariami na terenie gminy może być związane jednak z kilkoma czynnikami:

- *przesyłem gazu gazociągiem wysokiego ciśnienia* - przez obszar gminy przebiegają gazociągi: Ø250 mm CN 6,3 MPa Wólka Radzywińska – Ostrów Mazowiecka – Białystok oraz Ø100 mm CN 6,3 MPa Przyborowie - Wysocze;
- *transportem substancji niebezpiecznych drogami* - transport takich materiałów odbywa się na terenie gminy Wąsewo głównie drogą krajową i wojewódzką. Rejonem zagrożonym są więc tereny położone wzdłuż dróg: krajowej nr 60 i wojewódzkiej nr 627. Potencjalnie materiały niebezpieczne mogą być również przewożone linią kolejową Małkinia – Ostrołęka, w przypadku jej uruchomienia;
- *gromadzeniem paliw płynnych i gazowych na terenach stacji paliw* w m. Grądy i Zastawie.

## **4. OBIEKTY I TERENY CHRONIONE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH**

### **4.1. Obiekty i tereny objęte ochroną na mocy ustawy o ochronie przyrody**

#### Obszar Natura 2000

Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 południowa część gminy Wąsewo została włączona do Obszaru Specjalnej Ochrony Ptaków Puszcza Biała (kod obszaru PLB 140007). Zgodnie z obowiązującym rozporządzeniem w obrębie gminy Wąsewo ochroną objęte jest 3 843,3 ha, co stanowi 32% jej powierzchni. Ochroną został objęty na terenie gminy podstawowo kompleks leśny Puszczy Białej, ale również tereny otwarte, w tym dolinki niewielkich cieków wodnych i tereny rolne, a także tereny zabudowy wsi. Wg ustawy o ochronie przyrody w obszarach Natury 2000 zabrania się podejmowania działań mogących w znaczący sposób pogorszyć stan siedlisk gatunków roślin i zwierząt, a także w znaczący sposób wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został dany obszar wyznaczony.

Przedmiotem ochrony w obszarze Natura 2000 Puszcza Biała są następujące gatunki ptaków i ich siedliska:

- bocian czarny (*Ciconia nigra*),
- błotniak łąkowy (*Circus pygargus*),
- lelek (*Caprimulgus europaeus*),

- dudek (*Upupa epops*),
- dzięcioł czarny (*Dryocopus martius*),
- lerka (*Lullula arborea*),
- świergotek polny (*Anthus compestris*),
- jarzębatka (*Sylvia nisoria*),
- derkacz (*Crex crex*),
- gąsiorek (*Lanius collurio*),
- kobuz (*Falco subbuteo*).

Rozporządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie został ustanowiony plan zadań ochronnych dla ww. Obszaru. W Planie zadań ochronnych przedstawiono m.in. identyfikację istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony gatunków ptaków i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony, cele działań ochronnych, działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania oraz wskazania do zmian w istniejących studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych, niezbędne dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony gatunków ptaków i ich siedlisk, dla których wyznaczono obszar Natura 2000.

W dokumencie tym nie wskazano na potrzebę weryfikacji zapisów obowiązujących planów miejscowych oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wąsewo. Z pośród zadań ochronnych w obrębie gminy Wąsewo wskazano m.in. na potrzebę koszenia i odkrzaczania łąk ze względu na ochronę bociana czarnego i derkacza, określono zasady rębności drzewostanów, w tym dla lasów położonych na siedliskach boru świeżego i mieszanego świeżego zewidencjonowanych na terenie gminy Wąsewo w obrębie obszaru Natura 2000 w celu ochrony lelka i lerki, ustalono ograniczenie zalesiania gruntów w celu ochrony lerki, świergotka polnego i dudka (w trakcie obowiązywania planu zadań ochronnych dopuszcza się zalesienie maksymalnie 1% powierzchni użytków rolnych w gminie w granicach obszaru Natura 2000, nie należy zalesiać obszarów zinwentaryzowanych jako siedlisko lerka) oraz ustalono konieczność pozostawienia zadrzewień wzdłuż pasów drogowych i cieków w celu ochrony jarzębatki i gąsiorka.

#### Użytek ekologiczny

Utworzony rozporządzeniem Wojewody Ostrołęckiego z dnia 19 sierpnia 1996 r. w sprawie uznania za użytek ekologiczny tworów przyrody na terenie województwa ostrołęckiego (nr 213). Znajduje się na terenie podlegającym Nadleśnictwu Wyszaków, w leśnictwie Czary, na działce ewidencyjnej nr 24 w obrębie Leśniczówka Czary. Teren użytku ekologicznego to bagno o powierzchni 0,38 ha położone na gruntach Skarbu Państwa. Stanowi ono, zgodnie z ustawą o ochronie przyrody, pozostałość ekosystemu mającą znaczenie dla zachowania unikatowych zespołów genowych i typów środowisk.

Według obowiązującego rozporządzenia (*rozporządzenie nr 72 Wojewody Mazowieckiego z dnia 8 lipca 2005 r. w sprawie użytków ekologicznych oraz rozporządzenie nr 35 Wojewody Mazowieckiego z dnia 13 lipca 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie użytków ekologicznych*) na terenie użytku zabrania się:

- niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu lub obszaru;
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z budowa, odbudowa, utrzymywaniem, remontem lub naprawa urządzeń wodnych;
- uszkodzenia i zanieczyszczenia gleby;

- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;
- likwidowania, zasypywania i przekształcania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych;
- wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia użytkowanych gruntów rolnych;
- zmiany sposobu użytkowania ziemi;
- wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- zbioru, niszczenia, uszkodzenia roślin i grzybów na obszarach użytków ekologicznych, utworzonych w celu ochrony stanowisk, siedlisk lub ostoi roślin i grzybów chronionych;
- umieszczania tablic reklamowych.

### Pomniki przyrody

Zostały utworzone Orzeczeniem Wojewody Ostrołęckiego Nr 41/80 z 15 sierpnia 1980 r. Obecnie regulującym formę ochrony aktem jest rozporządzenie Nr 13 Wojewody Mazowieckiego z dnia 26 lutego 2008 r. w sprawie pomników przyrody położonych na terenie powiatu ostrowskiego. Pomniki usytuowane są na terenie dawnego parku dworskiego w Trynosach-Osiedlu.

Tabela nr 7 Wykaz pomników przyrody

Lokalizacja		Gatunek - Nazwa polska	Gatunek - Nazwa łacińska	Obwód (cm)	Pierśnica (cm)	Wys. (m)
Trynosy- Osiedle	Działka numer ewidencyjny 65/13, park podworski w dzierżawie Spółki Agromer s.c.	Dąb szypułkowy	Quercus robur	450		16
Trynosy- Osiedle	Działka numer ewidencyjny 65/13, park podworski w dzierżawie Spółki Agromer s.c.	Jesion wyniosły	Fraxinus excelsior	290	126	26
Trynosy- Osiedle	Działka numer ewidencyjny 65/13, park podworski w dzierżawie Spółki Agromer s.c.	Platan klonolistny	Platanus xacerifolia	260	111	24
Trynosy- Osiedle	Działka numer ewidencyjny 65/13, park podworski w dzierżawie Spółki Agromer s.c.	Kasztanowiec biały	Aesculus hippocastanum	220	94	19
Trynosy- Osiedle	Działka numer ewidencyjny 65/13, park podworski w dzierżawie Spółki Agromer s.c.	Lipa drobnolistna	Tilia cordata	145; 90; 135; 160; 175; 110		12-21 (6- pniowa)

Według obowiązującego rozporządzenia w stosunku do wymienionych w tabeli pomników przyrody ustala się, iż ochrona drzew w granicach lokalizacji obejmuje zasięg korony i systemu korzeniowego nie mniejszy niż w promieniu 15 metrów od zewnętrznej krawędzi pnia drzewa, ponadto zabrania się m.in.:

- niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu lub obszaru;
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymywaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;
- uszkodzenia i zanieczyszczenia gleby;
- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;

- wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia użytkowanych gruntów rolnych;
- zmiany sposobu użytkowania ziemi;
- wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- umieszczania tablic reklamowych.

#### **4.2. Obiekty i tereny objęte ochroną na mocy ustawy Prawo wodne**

Według ustawy Prawo wodne celem ochrony wód jest osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych oraz obszarów chronionych, a także poprawa jakości oraz biologicznych stosunków w środowisku wodnym i na terenach podmokłych.

Zgodnie z ww. ustawą dla każdego ujęcia wód wyznacza się strefę ochrony bezpośredniej (z wyłączeniem ujęć wody służących do zwykłego korzystania z wód) oraz w zależności od potrzeb strefę ochrony pośredniej (na podstawie ustaleń zawartych w dokumentacji hydrogeologicznej ujęcia dla obszaru zasilania tego ujęcia). Powyższa ustawa określa zasady ochrony wód powierzchniowych i podziemnych w rozdziale 1, działu III.

Dla wszystkich ujęć wody w gminie, w celu zapobieżenia zanieczyszczenia wód podziemnych, zostały utworzone strefy ochrony bezpośredniej (w m. Wąsewo, Brzezienko, Przyborowie, Majdan Suski, Rząśnik Włościański) na podstawie decyzji wodnoprawnych. Na terenie stref ochrony bezpośredniej obowiązują przepisy ustawy Prawo Wodne.

Dla znajdujących się na terenie gminy ujęć wód podziemnych, biorąc pod uwagę ustalenia zawarte w dokumentacji hydrogeologicznej tych ujęć, nie ustanowiono stref ochrony pośredniej.

Na terenie gminy Wąsewo znajduje się nieudokumentowany Główny Zbiornik Wód Podziemnych w utworach trzeciorzędowych – Subniecka Warszawska – GZWP 215 oraz udokumentowany Główny Zbiornik Wód Podziemnych w utworach czwartorzędowych – GZWP 221 - Zbiornik Doliny Kopalnej Wyszaków. Zbiorniki te nie podlegają obecnie ochronie.

#### **4.3. Obiekty i tereny objęte ochroną na mocy ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych**

Ochrona gruntów rolnych i leśnych na podstawie ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych polega m.in. na zapobieganiu przeznaczenia tych gruntów na inne cele, a także na zapobieganiu procesom degradacji, rekultywacji gruntów na cele rolnicze lub leśne, zachowaniu torfowisk i oczek wodnych (naturalne zbiorniki wodne do 1 ha).

W gminie Wąsewo ograniczaniu przeznaczenia gruntów na cele nierolnicze i nieleśne podlegają:

- grunty rolne stanowiące użytki rolne klasy III – wymagają uzyskania zgody ministra właściwego do spraw rozwoju wsi, z zastrzeżeniem określonym w ww. ustawie,
- grunty leśne stanowiące własność Skarbu Państwa - wymaga uzyskania zgody właściwego ministra do spraw środowiska,
- pozostałe grunty leśne – wymagają uzyskania zgody marszałka województwa.

#### **4.4. Obiekty i tereny objęte ochroną na mocy ustawy o lasach**

W gminie Wąsewo znajdują się lasy uznane Decyzjami Ministra Środowiska za lasy ochronne, które zgodnie z ustawą o lasach: „chronią glebę przed zmywaniem lub wyjałowieniem, powstrzymują osuwanie się ziemi; chronią zasoby wód powierzchniowych i

podziemnych, regulują stosunki hydrologiczne w zlewni oraz na obszarach wododziałów; ograniczają powstawanie lub rozprzestrzenianie się lotnych piasków; stanowią drzewostany nasienne lub ostoje zwierząt i stanowiska roślin podlegających ochronie gatunkowej; mają szczególne znaczenie przyrodniczo-naukowe.”

Lasy ochronne wskazano na rysunku Uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego. Są one położone w kompleksie Puszczy Białej (w części południowej gminy) w nadleśnictwie Wyszaków, leśnictwo Czary, a także w części północno-wschodniej w Nadleśnictwie Ostrów Mazowiecka, Leśnictwo Trynosy.

#### 4.5. Obiekty i tereny objęte ochroną na mocy ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami

W gminie Wąsewo w Gminnej Ewidencji Zabytków (GEZ) znajdują się:

- obiekty i obszary ujęte w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków (Tabela 8)
- pozostałe obiekty zabytkowe o wysokich wartościach historycznych i kulturowych (Tabela 9)
- stanowiska archeologiczne (Tabele 10 - 14)

Poniżej obiekty te zostały wymienione:

Tabela nr 8 Obiekty i obszary zabytkowe ujęte w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków, w tym obiekty będące w rejestrze zabytków

Lp.	Typ obiektu	Nazwa obiektu	Miejscowość	Nr rej.	Chronologia
1.	architekton.	Dom mieszkalny	Brudki Stare 78		
2.	architekton.	Młyn	Brudki Stare		
3.	architekton.	Dwór murowany	Trynosy-Osiedle	na terenie A-517	
4.	architekton.	Stodoła murowana	Trynosy-Osiedle		
5.	architekton.	Murowany kościół paraf. p.w. Narodzenia NMP; arch. Józef Pius Dziekoński	Wąsewo	A-488	1912 - 1920 odbud. 1949
6.	architekton.	Kaplica cmentarna	Wąsewo	A-538	
7.	architekton.	Plebania	Wąsewo		pocz. XX w.
8.	cmentarz parafialny	Najstarsza część cmentarza rzymsko-katolickiego (z pomnikami w kształcie obelisków: żeliwnym z 1869r. i betonowym z 1898r.)	Wąsewo	A-538	2 poł. XIX w.
9.	cmentarz	Cmentarz z okresu I wojny światowej	Brzezienko		2 dziesięciolec. XX w.
10.	założenie parkowe	Park dworski	Trynosy-Osiedle	A-517	1 poł. XIX w. - 1907

Tabela nr 9 Pozostałe obiekty zabytkowe o wysokich wartościach historycznych i kulturowych

L.p.	Obiekt	Charakterystyka obiektu	Adres	Chronologia
1.	dom	budynek drewniany	Bagatele nr 31	po 1910
2.	dom	budynek drewniany	Czesin nr 5	lata 20 XX w.; przen. z Osuchowa
3.	dom	budynek drewniany	Czesin nr 9	1 poł. XX w.
4.	dom	budynek drewniany	Dalekie nr 6	1 poł. XX w.
5.	dom	budynek drewniany	Dalekie nr 13	1920
6.	dom	budynek drewniany	Dalekie nr 20	ok. 1920
7.	kapliczka	krzyż drewniany	Dalekie 21	1 poł. XX w.
8.	dom	budynek drewniany	Grądy nr 5	1 poł. XX w.
9.	dom	budynek drewniany	Grądy nr 23	1936
10.	dom	budynek drewniany	Grądy nr 43	lata 30 XX w.
11.	dom	budynek drewniany	Grądy nr 44	1 poł. XX w.

L.p.	Obiekt	Charakterystyka obiektu	Adres	Chronologia
12.	dom	budynek drewniany	Grębki nr 17	pocz. XX w.
13.	dom	budynek drewniany	Jarząbka nr 6	1935
14.	dom	budynek drewniany	Jarząbka nr 7	1918
15.	dom	budynek drewniany	Jarząbka nr 18	lata 20 XX w.
16.	dom	budynek drewniany	Jarząbka nr 19	1 poł. XX w.
17.	dom	budynek drewniany	Jarząbka nr 23	1 poł. XX w.
18.	dom	budynek drewniany	Leśniczówka Czary	1936r.
19.	dom	budynek drewniany	Majdan Suski nr 1	1 poł. XX w.
20.	dom	budynek drewniany	Majdan Suski nr 2	1947
21.	dom	budynek drewniany	Mokrylas nr 13	1 poł. XX w.
22.	dom	budynek drewniany	Mokrylas nr 18	1 poł. XX w.
23.	dom	budynek drewniany	Mokrylas nr 23	1 poł. XX w.
24.	dom	budynek drewniany	Nowe Brudki nr 1	lata 20 XX w.
25.	dom	budynek drewniany	Przedświt nr 19	1 poł. XX w.
26.	dom	budynek drewniany	Przedświt nr 33	1 poł. XX w.
27.	dom	budynek drewniany	Przedświt nr 48	1 poł. XX w.
28.	dom	budynek drewniany	Przedświt nr 50	1 poł. XX w.
29.	dom	budynek drewniany	Przedświt nr 51	1920
30.	dom	budynek drewniany	Rososz nr 4	lata 30 XX w.
31.	dom	budynek drewniany	Rososz nr 11	1 poł. XX w.
32.	dom	budynek drewniany	Rososz nr 12	1 poł. XX w.
33.	dom	budynek drewniany	Rososz nr 16	1 poł. XX w.
34.	dom	budynek drewniany	Rososz nr 18	lata 20 XX w.
35.	dom	budynek drewniany	Rososz nr 24	pocz. XX w.
36.	dom	budynek drewniany	Rososz nr 25	koniec XIX w.
37.	dom	budynek drewniany	Rososz nr 35	pocz. XX w.
38.	dom	budynek drewniany	Ruda nr 5	1 poł. XX w.
39.	dom	budynek drewniany	Ruda nr 8	pocz. XX w.
40.	dom	budynek drewniany	Ruda nr 10	lata 20 XX w.
41.	dom	budynek drewniany	Ruda nr 16	1922
42.	dom	budynek drewniany	Ruda nr 17	lata 30 XX w.
43.	pofolwarcz. bud. gosp.	murowany	Rynek	po 1900 r
44.	d.gorzelnia	budynek murowany	Trynosy-Osiedle	
45.	kapliczka	murowana	Trynosy-Osiedle	2 poł. XX w.
46.	grób wojenny	pomnik	Trynosy-Osiedle	1944
47.	dom	budynek drewniany	Wąsewo, ul. Goworowska 9	1 poł. XX w.
48.	dom	budynek drewniany	Wąsewo, ul. Goworowska 14	1 poł. XX w.
49.	dom	budynek drewniany	Wąsewo, ul. Goworowska 16	1 poł. XX w.
50.	dom	budynek drewniany	Wąsewo, ul. Goworowska 18	1 poł. XX w.
51.	dom	budynek drewniany	Wąsewo, ul. Goworowska 22	1 poł. XX w.
52.	kapliczka	murowana	Wąsewo	pocz. XX w.
53.	dom	budynek drewniany	Wysocze nr 14	1 poł. XX w.
54.	dom	budynek drewniany	Wysocze nr 15	1 poł. XX w.
55.	dom	budynek drewniany	Wysocze nr 19	1 poł. XX w.
56.	dom	budynek drewniany	Wysocze nr 28	1 poł. XX w.
57.	dom	budynek drewniany	Wysocze nr 30	1 poł. XX w.
58.	dom	budynek drewniany	Wysocze nr 36	1 poł. XX w.
59.	dom	budynek drewniany	Zastawie nr 2	lata 20 XX w.
60.	dom	budynek drewniany	Zastawie nr 3	1 poł. XX w.
61.	dom	budynek drewniany	Zastawie nr 4	1 poł. XX w.
62.	dom	budynek drewniany	Zastawie nr 15	lata 30 XX w.
63.	dom	budynek drewniany	Zastawie nr 21	1 poł. XX w.



Stanowiska archeologiczne będące w Gminnej Ewidencji Zabytków:

Tabela nr 10 Obszar AZP 43-72

Lp.	Nr stan. na obszarze	Miejscowość	Nr stan. w miejscowości	Kultura	Chronologia
1.	1	Wąsewo	1		średniowiecze / późne średniowiecze
2.	2	Wąsewo	2		średniowiecze / późne średniowiecze okres nowożytny
3.	3	Wąsewo	3		wczesne średniowiecze późne średniowiecze
4.	4	Wąsewo	4		epoka kamienia wczesne średniowiecze
5.	5	Wąsewo	5		późne średniowiecze
6.	6	Wąsewo	6		okres wpl. rzymskich późne średniowiecze
7.	7	Króle	1		średniowiecze / późne średniowiecze
8.	8	Wąsewo	7		późne średniowiecze
9.	9	Wąsewo	8		późne średniowiecze
10.	10	Zastawie	1		wczesne średniowiecze późne średniowiecze
11.	11	Wąsewo	9		wczesne średniowiecze średniowiecze
12.	12	Ulasek	1		późne średniowiecze
13.	21	Brzezienko	1		okres wpl. rzymskich wczesne średniowiecze średniowiecze / późne średniowiecze
14.	22	Brzezienko	2		średniowiecze
15.	23	Mokrylas Szlach.	1		epoka kamienia średniowiecze
16.	24	Wąsewo	10		średniowiecze
17.	25	Zastawie	2		okres wpl. rzymskich późne średniowiecze
18.	26	Zastawie	3		okres wpl. rzymskich średniowiecze
19.	27	Zastawie	4		mezolit okres wpl. rzymskich
20.	28	Brzezienko	3		okres wpl. rzymskich średniowiecze
21.	32	Zastawie	5		okres wpl. rzymskich średniowiecze
22.	33	Zastawie	1		okres wpl. rzymskich
23.	34	Króle	2		okres wpl. rzymskich wczesne średniowiecze średniowiecze / późne średniowiecze

Tabela nr 11 Obszar AZP 43-73

Lp.	Nr stan. na obszarze	Miejscowość	Nr stan. w miejscowości	Kultura	Chronologia
1.	1	Bagatele	1		epoka kamienia okres wpl. rzymskich późne średniowiecze
2.	2	Bagatele	2		okres wpl. rzymskich
3.	3	Bagatele	3		okres wpl. rzymskich późne średniowiecze
4.	4	Bagatele	4		epoka kamienia wczesne średniowiecze późne średniowiecze
5.	5	Bagatele	5		epoka kamienia późne średniowiecze

Lp.	Nr stan. na obszarze	Miejscowość	Nr stan. w miejscowości	Kultura	Chronologia
6.	6	Bagatele	6		epoka kamienia
7.	7	Rząśnik Włościański	1		okres wpl. rzymskich średniowiecze późne średniowiecze
8.	8	Rząśnik Włościański	2		okres wpl. rzymskich późne średniowiecze
9.	9	Dalekie	1		późne średniowiecze
10.	10	Wąsewo-Kolonia	1		okres wpl. rzymskich
11.	11	Wąsewo-Kolonia	2		epoka kamienia okres wpl. rzymskich średniowiecze
12.	12	Wąsewo-Kolonia	3		epoka kamienia
13.	13	Wąsewo-Kolonia	4		epoka kamienia okres wpl. rzymskich
14.	14	Wąsewo-Kolonia	5		Średniowiecze późne średniowiecze
15.	15	Wąsewo-Kolonia	6		epoka kamienia
16.	16	Wąsewo-Kolonia	7		okres wpl. rzymskich późne średniowiecze
17.	17	Wysocze	1		epoka kamienia
18.	18	Wysocze	2		okres wpl. rzymskich późne średniowiecze
19.	19	Wysocze	3		epoka kamienia okres wpl. rzymskich
20.	20	Zgorzałowo	1		okres wpl. rzymskich
21.	21	Zgorzałowo	2		późne średniowiecze okres nowożytny
22.	22	Kaczeniec	1		okres nowożytny
23.	23	Przyborowie	1		średniowiecze okres nowożytny
24.	24	Przyborowie	2		epoka kamienia
25.	26	Trynosy	2		okres wpl. rzymskich
26.	28	Rynek	1		okres wpl. rzymskich wczesne średniowiecze późne średniowiecze
27.	29	Trynosy	4		okres wpl. rzymskich

Tabela nr 12 Obszar AZP 44-72

Lp.	Nr stan. na obszarze	Miejscowość	Nr stan. w miejscowości	Kultura	Chronologia
1.	1	Brudki Stare	1		
2.	2	Brudki Stare	2		
3.	3	Brudki Nowe	1		
4.	4	Brudki Nowe	2		
5.	5	Przedświt	1		
6.	7	Przedświt	2		
7.	8	Brudki Stare	3		
8.	9	Brudki Stare	4		
9.	10	Brudki Stare	5		
10.	11	Brudki Stare	6		
11.	12	Majdan Suski	1		
12.	26	Przedświt	3		

Tabela nr 13 Obszar AZP 44-73

Lp.	Nr stan. na obszarze	Miejscowość	Nr stan. w miejscow.	Kultura	Chronologia
1.	5	Choiny	1	osada	okr. nowożytny
2.	6	Ruda	1	osada (trzcieniecka)	wcz. epoka brązu
				śląd osad.	okr. nowożytny
3.	7	Choiny	2	śląd osad.	okres wpl. rzymskich
				śląd osad.	okr. nowożytny (XIXw)
4.	8	Choiny	3	śląd osad.	epoka brązu.
				śląd osad.	okr. nowożytny
5.	9	Choiny	4	osada	okres wpl. rzymskich
				osada	wczesne średniowiecze
6.	10	Choiny	5	osada	mł. okres przedrzy. /wcz. okres wpływów rzymskich
				śląd osad.	późne średniowiecze
				osada	późne średniow. /okr. Nowożyt.
7.	11	Choiny	6	śląd osad. (przeworska)	okres wpl. rzymskich
8.	12	Grądy	1	śląd osad. (przeworska)	okres wpl. rzymskich
				osada	wczesne średniowiecze
9.	13	Choiny	7	osada (przeworska)	mł. okres przedrzy. /wcz. okres wpływów rzymskich
10.	14	Grądy	2	osada	okr. nowożytny (XVI-XVII w.)
11.	15	Bagatele	7	śląd osad. ceramiki sznurowej	późny neolit
12.	16	Bagatele	8	osada	okres wpl. rzymskich
				osada	wczesne średniow. (IX-XIII w.)
				osada	okr. nowożytny (XVI-XVII w.)
13.	17	Bagatele	9	śląd osad. (łużycka)	epoka brązu
14.	18	Brudki Nowe	3	śląd osad.	okres nowożytny
15.	19	Brudki Nowe	4	śląd osad. (niemeńska)	neolit
				śląd osad.	okres nowożytny
16.	20	Brudki Nowe	5	osada (trzcieniecka)	wcz. epoka brązu.
17.	21	Rząśnik Majdan	1	osada	późne średniowiecze (XIV-XV w.)
18.	22	Rząśnik Majdan	2	osada (łużycka)	epoka brązu
				śląd osad.	okr. nowożytny
19.	23	Rząśnik Majdan	3	śląd osad.	starożytność
				osada (grobow kloszowych)	wczesna epoka żelaza
20.	24	Rząśnik Majdan	4	osada (niemeńska)	neolit
21.	25	Ruda	2	cmentarzysko (ceramiki sznurowej)	neolit
22.	26	Ruda	3	śląd osad. (niemeńska)	neolit
				osada	późne średn. (XIV - XV w.)
				śląd osad.	okr. nowożytny
23.	27	Jarżabka	1	śląd osad.	starożytność
				śląd osad.	okr. nowożytny
24.	28	Ruda	4	osada (trzcieniecka)	wczesna epoka brązu
				osada (grobow kloszowych)	wczesna epoka żelaza
				osada	okres wpl. rzymskich
25.	29	Choiny	8	śląd osad.	epoka kamienia
				śląd osad. (łużycka)	epoka brązu
26.	30	Jarżabka	2	osada	okr. nowożytny
27.	31	Grądy	3	osada	okr. nowożytny

Tabela nr 14 Obszar AZP 45-73

Lp.	Nr stan. na obszarze	Miejscowość	Nr stan. w miejscowości	Kultura	Chronologia
1.	9	Grębki	1	osada (starożytność)	nieokreślona
				osada	epoka kamienia/ epoka brązu
				osada (trzciniacka)	wczesna epoka brązu
				osada (grobow kloszowych)	
				osada	wczesne średniowiecze (X-XIII w)
2.	10	Grębki	2	osada	okr. nowożytny
3.	11	Grębki	3	osada (starożytność)	nieokreślona
				osada (trzciniacka)	wczesna epoka brązu
				śląd osad.	okr. nowożytny
4.	13	Ruda	1	osada (starożytność)	nieokreślona
				osada (łużycka)	
5.	14	Grębki	2	osada	późne średniowiecze/ okres nowożytny (XV - XVI w.)
				śląd osad.	mezolit
6.	15	Grębki	3	osada	okres nowożytny (XVI - XIX w.)
				osada (łużycka)	
7.	16	Grębki	1	osada (łużycka)	okres nowożytny (XVI - XVIII w.)
8.	17	Grębki	4	śląd osad. (łużycka)	okres nowożytny (XVI - XVII w.)

## 5. STAN PRAWNY GRUNTÓW

Przeważająca część gruntów w gminie Wąsewo jest własnością osób fizycznych - 78,6% ogólnej powierzchni gminy (9397 ha), w tym są to głównie grunty wchodzące w skład gospodarstw rolnych (stanowią 86,2% gruntów osób fizycznych), mniejszą zaś część stanowią lasy (13% gruntów osób fizycznych). Pozostałą część tych gruntów stanowią tereny zabudowane i zurbanizowane, w tym mieszkaniowe i przemysłowe, grunty pod wodami i nieużytki.

Grunty samorządu gminnego stanowią ok. 1,5% ogólnej powierzchni gminy (181 ha). Są to głównie grunty pod drogami (77,9% gruntów będących własnością gminy). Pozostałe grunty zabudowane i zurbanizowane stanowią 2,2% gruntów samorządu gminnego, zaś tereny wolne od zabudowy i niezurbanizowane 19,9% (36 ha). Te ostatnie stanowią potencjalną rezerwę terenów pod inwestycje gminne celu publicznego. Należy uznać, iż tereny wolne od zabudowy będące własnością samorządu gminnego tworzą stosunkowo duży zasób gruntów, jak na potrzeby gminy typowo wiejskiej, o małej intensywności zaludnienia.

Grunty Skarbu Państwa zajmują ok. 18,3% powierzchni gminy (2181 ha). Przy czym 79,1% tej powierzchni stanowią grunty będące w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego.

Pozostałe formy własności skupiają niewielki odsetek ogólnej powierzchni w gminie. Grunty samorządu powiatowego stanowią 0,53% (są to wyłącznie grunty pod drogami), grunty spółek prawa handlowego - 0,81% ogólnej powierzchni gminy, zaś grunty kościołów i wspólnot wyznaniowych, grunty spółdzielni, grunty wspólnot gruntowych pozostałych stanowią łącznie 0,26% ogólnej powierzchni gminy.



Tabela nr 15 Własność gruntów w gminie Wąsewo, stan na 1 stycznia 2016 r.

Wyszczególnienie gruntów / Własność	Pow. ogólna w ha	Użytki rolne							Grunty leśne oraz zadrzew. i zakrz.		Grunty zabudowane i zurbanizowane							Nieużytki	Grunty pod wodami
		Grunty orne	Sady	Łąki trwałe	Pastw. trwałe	Gr. rolne zabud.	Gr. pod stawami	Rowy	Lasy	Gr. zadrz. i zakrz.	Tereny mieszk.	Tereny przemysł.	Inne ter. zabud.	Tereny komunik.					
														Drogi	Koleje				
Gr. wchodzące w skład Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa	263	165		1	8	1			1	2								2	
Gr. w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego L.P.	1752	9		6	8				1726									3	
Gr. w trwałym zarządzie państ. jedn. organiz. z wyłącz. gr. PGL	41															33			
Gr. wchodzące w skład zasob. nieruch. Sk. Państwa z wyłącz. gr. przekazanych w trwały zarząd	1															1			
Pozostałe gr. Skarbu Państwa (SP)	7	251														3			
<b>RAZEM: Gr. SP z wyłącz. gruntów przekazanych w użytk. wieczyste</b>	<b>2079</b>	<b>272</b>		<b>7</b>	<b>16</b>	<b>1</b>	<b>4</b>	<b>8</b>	<b>1727</b>	<b>2</b>						<b>37</b>		<b>5</b>	
Gr. SP w użytk. wiecz. osób fiz.	73	49		2	2		9					2				1		8	
Gr. SP w użytk. wieczystym państwowych osób prawnych.	29																29		
<b>RAZEM: Gr. SP przek. w użytk. wiecz.</b>	<b>102</b>	<b>49</b>		<b>2</b>	<b>2</b>		<b>9</b>									<b>1</b>	<b>29</b>	<b>8</b>	
<b>RAZEM: Gr wchodz. w skład gm. zasobu nieruchom. z wyłącz. gr. przek. w trw.zarząd</b>	<b>177</b>	<b>13</b>			<b>3</b>	<b>3</b>			<b>2</b>				<b>4</b>			<b>141</b>		<b>11</b>	
<b>Razem: Grunty gmin i zw. międzygminnych przekazane w uż. wieczyste</b>	<b>4</b>	<b>1</b>		<b>1</b>	<b>1</b>				<b>1</b>										
<b>RAZEM: Grunty, które są własn. województwa, osób prawnych oraz gr., których właściciele są nieznani</b>	<b>7</b>	<b>7</b>																	
Gr. osób fizycznych wchodzą. w skład gospodarstw rolnych	9197	6388	73	583	600	248	11	28	1193	2	2	1	4			2		53	9
Gr. osób fizycz. nie wchodzą. w skl. gospodarstw rolnych	200	101	5	14	16	34		1	23		4		1					1	
<b>RAZEM: Gr. osób fizycznych</b>	<b>9397</b>	<b>6489</b>	<b>78</b>	<b>5971</b>	<b>616</b>	<b>282</b>	<b>11</b>	<b>29</b>	<b>1216</b>	<b>2</b>	<b>6</b>	<b>1</b>	<b>5</b>			<b>2</b>		<b>54</b>	<b>9</b>
<b>RAZEM: Pozostałe gr. spółdzielni</b>	<b>6</b>	<b>1</b>				<b>1</b>						<b>4</b>							
<b>RAZEM: Gr. kościołów i zw. wyznan.</b>	<b>7</b>	<b>2</b>		<b>2</b>		<b>1</b>						<b>2</b>							
<b>Razem: wspólnoty gruntowe</b>	<b>3</b>				<b>1</b>													<b>2</b>	
Gr. wchodzą. w skład powiat. zasobu nieruch. z wyłącz. przek. w trw. zarząd	32															32			
Gr. powiatów przekazane w trw. zarząd oraz gr., których właściciele są nieznani	11															11			
Pozostałe grunty powiatu z wyłącz. przek. w trw. zarząd	20															20			
<b>RAZEM: Gr. powiatów z wyłącz. gr. przekazanych w użytkowanie</b>	<b>63</b>															<b>63</b>			
Gr. spółek prawa handlowego	90	45	1	2	3	2			21				1					15	
Pozostałe gr. spośród gr. będących przedmiotem własności i władania osób nie wymienionych w w/w pkt	7							6								1			
<b>RAZEM: Gr. będące przedmiotem własności i władania osób nie wymienionych w w/w pkt</b>	<b>97</b>	<b>45</b>	<b>1</b>	<b>2</b>	<b>3</b>			<b>6</b>	<b>21</b>				<b>1</b>			<b>1</b>		<b>15</b>	
<b>RAZEM: powierzchnia ewidencyjna</b>	<b>11 942</b>	<b>6 879</b>	<b>79</b>	<b>611</b>	<b>642</b>	<b>290</b>	<b>24</b>	<b>43</b>	<b>2967</b>	<b>4</b>	<b>6</b>	<b>3</b>	<b>16</b>			<b>245</b>	<b>29</b>	<b>95</b>	<b>9</b>
<b>RAZEM: powierzchnia geodezyjna</b>	<b>11 949</b>	<b>6 884</b>	<b>79</b>	<b>611</b>	<b>642</b>	<b>290</b>	<b>24</b>	<b>43</b>	<b>2969</b>	<b>4</b>	<b>6</b>	<b>3</b>	<b>16</b>			<b>245</b>	<b>29</b>	<b>95</b>	<b>9</b>

Źródło danych: Starostwo Powiatowe w Ostrowi Mazowieckiej

## 6. ANALIZY SPOŁECZNE, W TYM PROGNOZY DEMOGRAFICZNE ORAZ WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

### Demografia - analiza danych z dziesięciolecia 2006-2015

W gminie Wąsewo liczba ludności wynosi ogółem 4 430 mieszkańców - według danych GUS na 2015 rok, co stanowi około 9% mieszkańców części wiejskiej powiatu ostrowskiego (w latach 2012-2015<sup>3</sup> udział liczby mieszkańców Wąsewa do liczby mieszkańców w części wiejskiej powiatu był stabilny i kształtował się na poziomie od 8,96% do 9,00%). Gęstość zaludnienia na obszarze gminy wynosi 37 os./km<sup>2</sup> i jest znacznie mniejsza od średniej dla powiatu ostrowskiego, gdzie wynosi 61 os./km<sup>2</sup>.

Według danych Urzędu Gminy na 31.12.2015 r. gminę zamieszkiwały 4534 osoby. Największym sołectwem było Wąsewo, z 590 mieszkańcami, następnie Brudki Stare (312 mieszkańców) i Przedświt (287 mieszkańców). Najmniejszymi miejscowościami gminy są natomiast: Jarząbka, Wąsewo-Lachowiec i Ruda, które zamieszkuje odpowiednio: 41, 42 i 56 osób.

Tabela nr 16 Statystyka ludności - mieszkańcy zameldowani na stałe (stan na 31.12.2015 r.)

Lp.	Nazwa miejscowości	Liczba mieszkańców	Lp.	Nazwa miejscowości	Liczba mieszkańców
1.	Bagatele	125	17.	Przyborowie	214
2.	Bartosy	84	18.	Rososz	99
3.	Brudki Nowe	73	19.	Ruda	56
4.	Brudki Stare	312	20.	Rynek	73
5.	Brzezienko	209	21.	Rząśnik-Majdan	90
6.	Choiny	46	22.	Rząśnik Szlachecki	127
7.	Czesin	87	23.	Rząśnik Włociański	123
8.	Dalekie	81	24.	Trynosy	80
9.	Grądy	246	25.	Trynosy-Osiedle	253
10.	Grębki	62	26.	Ulasek	81
11.	Jarząbka	41	27.	Wąsewo	590
12.	Króle	68	28.	Wąsewo-Kolonia	118
13.	Majdan Suski	58	29.	Wąsewo-Lachowiec	42
14.	Modlinek	75	30.	Wysocze	213
15.	Mokrylas	161	31.	Zastawie	225
16.	Przedświt	289	32.	Zgorzałowo	135
<b>Razem:</b>					<b>4534</b>

Źródło danych: Urząd Gminy Wąsewo

Zmiany demograficzne w dziesięcioleciu 2006-2015 przedstawia poniższa tabela (dane GUS):

Tabela nr 17 Zmiany demograficzne w latach 2006-2015

Rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba ludności	4551	4522	4523	4483	4556	4522	4500	4476	4459	4430
Zmiany ilości osób w stosunku do roku poprzedniego	-48	-29	+1	-40	+73	-34	-22	-24	-17	-29
Liczba ludność na 1 km <sup>2</sup>	38	38	38	38	38	38	38	37	37	37

Źródło danych: GUS, Bank Danych Lokalnych

W dziesięcioleciu 2006-2015 poza latami 2008 i 2010 liczba ludności malała na różnym poziomie, średnio w ciągu 10 lat o prawie 17 mieszkańców w ciągu roku. W sumie w ciągu analizowanych dziesięciu lat liczba ludności w gminie zmniejszyła się o 121 osób, tj. o 2,7%. Na powyższy stan miały wpływ: przyrost naturalny oraz migracje.

<sup>3</sup> Liczba ludności części wiejskiej powiatu ostrowskiego z lat 2012-2015 jest dostępna w GUS.

Tabela nr 18 Przyrost naturalny w latach 2006-2015

Rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Urodzenia ogółem	46	48	59	43	51	44	38	56	39	58
Zgony ogółem	52	51	49	62	52	57	60	60	45	43
Przyrost naturalny ogółem	-6	-3	10	-19	-1	-13	-22	-4	-6	15

Źródło danych: GUS, Bank Danych Lokalnych

Z przeprowadzonych porównań liczby zgonów i urodzeń w analizowanym dziesięcioleciu można wnioskować, że w gminie utrzymuje się tendencja wyższej umieralności w stosunku do urodzeń. W analizowanym dziesięcioleciu w poszczególnych latach najczęściej występował ujemny przyrost naturalny. Jedynie w latach 2008 i 2015 przyrost był dodatni. Średni przyrost naturalny kształtował się na poziomie ok. -5.

Na malejący przyrost naturalny ludności gminy Wąsewo może mieć również wpływ malejąca ilość zawieranych małżeństw. Wg danych GUS w latach 2006–2015 zostało zawartych łącznie 290 małżeństw, co daje średnią 29 małżeństw rocznie. Najwięcej małżeństw zostało zawartych w latach 2007: 43 i 2008: 38. Natomiast w latach 2010-2015 ilość zawieranych małżeństw spadła średnio do 25 na rok, przy czym najniższa była w latach 2010 i 2014 i wynosiła 21 małżeństw w ciągu roku.

Tabela nr 19 Migracje w latach 2006-2015

Rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
zameldowania ogółem	52	32	41	29	49	27	42	29	26	.*
zameldowania z miast	26	23	18	19	15	8	16	10	13	11
zameldowania z wsi	26	9	22	9	34	18	26	18	13	9
zameldowania z zagranicy	0	0	1	1	0	1	0	1	0	.*
wymeldowania ogółem	87	75	62	54	49	48	48	47	38	.*
wymeldowania do miast	50	41	34	31	17	29	25	18	13	33
wymeldowania do wsi	37	32	28	19	31	17	23	27	25	24
wymeldowania za granicę	0	2	0	4	1	2	0	2	0	.*
saldo migracji	-35	-43	-21	-25	0	-21	-6	-18	-12	.*

\* brak danych

Źródło danych: GUS, Bank Danych Lokalnych

Z przeprowadzonego porównania również saldo migracji w gminie w analizowanych latach było ujemne, za wyjątkiem roku 2010, kiedy wyniosło „0”. Średnio w ciągu analizowanych 10 lat saldo migracji kształtowało się na poziomie -20 osób. Podstawowy wpływ na poziom salda migracji mają migracje wewnątrz Polski, natomiast migracje za granicę mają znikomy wpływ, choć również saldo tych migracji w ciągu analizowanego dziesięciolecia utrzymuje się na poziomie ujemnym. Najwięcej osób emigruje z gminy Wąsewo do miast – średnio ponad 29 osób rocznie. Nieco mniej osób emigruje do gmin wiejskich – średnio około 26 osób w ciągu roku. Natomiast w przypadku zameldowań – dominują zameldowania osób z gmin wiejskich – średnio ok. 18 rocznie, natomiast z miast przybywa ok. 16 osób rocznie.

Poza zmianami dotyczącymi przyrostu naturalnego oraz salda migracji w gminie następują również przemiana struktury wiekowej.

Tabela nr 20 Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w latach 2006-2015

Rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
w wieku przedprodukcyjnym	1 043	996	979	937	930	908	870	855	831	832	18,8%
w wieku produkcyjnym	2 607	2 632	2 653	2 665	2 752	2 735	2 755	2 746	2 738	2 692	60,8%
w wieku poprodukcyjnym	901	894	891	881	874	879	875	875	890	906	20,4%

Źródło danych: GUS, Bank Danych Lokalnych



W roku 2006 struktura wieku przedstawiała się następująco: ok. 23% stanowiły osoby w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), 57% w wieku produkcyjnym i 20% w wieku poprodukcyjnym. Dziesięć lat później struktura ta uległa zmianie: ok. 19% stanowiły osoby w wieku przedprodukcyjnym, 61% w wieku produkcyjnym i 20% w wieku poprodukcyjnym. Zatem ludności w wieku przedprodukcyjnym ubyło o ok. 4%, średnio w ciągu roku ubywało 21 osób w tej kategorii wiekowej.

Liczba ludności w wieku produkcyjnym w tym czasie wzrosła o 2%, przy czym do roku 2012 liczba ludności systematycznie wzrastała (w tym czasie w tej kategorii wiekowej przybyło 148 osób, tj. średnio rocznie przybywało ok. 15 osób), natomiast od roku 2013 liczba ta zaczęła spadać (średnio o 18 osób w ciągu roku).

Liczba osób w wieku poprodukcyjnym w dziesięcioleciu 2006-2015 utrzymuje się na porównywalnym poziomie, przy czym do roku 2010 malała, a następnie zaczęła powoli rosnać.

Dla planowania infrastruktury społecznej istotne znaczenie mają tendencje zmian związane ze zmianami ludności w wieku przedprodukcyjnym. Wg danych GUS w latach 2006-2015 przybyło dzieci w wieku od 0 do 2 lat (okres opieki żłobkowej) z 134 do 148 dzieci. Przy czym najwięcej dzieci w tej kategorii wiekowej było w 2010 r. – 161, najmniej zaś w 2014 r. – 129. W kolejnej grupie wiekowej: dzieci w wieku 3-6 lat (okres przedszkolny) – dzieci ubyło z 195 do 167, przy czym najwięcej było w roku 2012: 201, a najmniej w 2015. W grupie wiekowej 7-12 lat (okres szkoły dawnej podstawowej) dzieci również ubyło z 341 do 273, przy czym w roku 2006 było dzieci najwięcej, najmniej zaś w 2014 r.: 269. Również w kolejnych grupach wiekowych ubyło dzieci: w grupie dzieci w wieku 13-15 lat (okres dawnego gimnazjum) ubyło z 219 do 145, zaś w grupie dzieci w wieku 16-19 lat (okres liceum/technikum) z 322 do 199.

### Prognoza demograficzna

Poniżej przedstawiono prognozę demograficzną sporządzoną wg opracowania GUS „Prognoza ludności dla powiatów i miast na prawach powiatu oraz podregionów na lata 2014-2050” (opracowana w 2014 r.) dla powiatu ostrowskiego, przyjmując jako punkt odniesienia oszacowaną liczbę ludności w części wiejskiej powiatu Ostrow Mazowiecka. Wg danych GUS ludność gminy Wąsewo stanowi ok. 9% ludności części wiejskiej powiatu (od 2006 r. do 2015 r. średnio 9,02%, najniższy udział wystąpił w 2009 r. – 8,83%, najwyższy w 2014 r. – 9,07%). W pierwszym wariantcie prognozy przyjęto, iż w ciągu 30 lat ten udział będzie stały. W drugim wariantcie, uwzględniając rozbieżności między rzeczywistymi a prognozowanymi wielkościami liczby ludności odnotowanymi w ostatnich latach, wzięto pod uwagę zaobserwowany trend nieznaczego wzrostu udziału rzeczywistej liczby ludności gminy Wąsewo w prognozowanej liczbie ludności części wiejskiej powiatu ostrowskiego (o ok. 0,01% na rok). Dla 2027 r. przyjęto, iż ten udział będzie na poziomie 9,14%, dla 2037 r. – 9,24%, a dla 2047 r. – 9,34%. Jako prognozowaną liczbę ludności w gminie Wąsewo na najbliższe 30 lat przyjęto średnią arytmetyczną ww. wariantów.

Tabela nr 21 Prognoza demograficzna dla części wiejskiej powiatu Ostrow Mazowiecka oraz gm. Wąsewo na najbliższe 10, 20 oraz 30 lat

Prognoza ludności	Część wiejska powiatu ostrowskiego	Gmina Wąsewo			Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym	Udział ludności w wieku produkcyjnym	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym
		udział 9%	udział: 9,14%, 9,24% i 9,34%	prognozowana liczba ludności			
w roku 2027	45 004 os.	4050 os.	4112 os.	<b>4082 os.</b>	16,1%	62,2%	21,7%
w roku 2037	41 170 os.	3705 os.	3804 os.	<b>3755 os.</b>	13,9%	61,6%	24,5%
w roku 2047	36 488 os.	3284 os.	3408 os.	<b>3346 os.</b>	12,1%	58,1%	29,8%

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie „Prognozy ludności dla powiatów i miast na prawach powiatu oraz podregionów na lata 2014-2050”, GUS 2014 r.

Według powyższych szacunków nastąpi zatem stopniowy spadek liczby ludności w odniesieniu do danych z 2015 r. o ok. 7,8% w pierwszym okresie – do roku 2027, a w kolejnych dziesięcio-

leciach o 7,4% i 9,2%. Zakładany jest więc dużo większy spadek liczby ludności niż miało to miejsce w dziesięcioleciu 2006-2015, kiedy spadek wynosił 2,7% liczby ludności.

W ww. prognozie sporządzonej przez GUS uwzględniono przewidywane trendy zmian w przebiegu procesów demograficznych (płodności i umieralności) oraz kierunki i rozmiary ruchów migracyjnych, ponadto przyjęto dla kobiet i mężczyzn wiek poprodukcyjny powyżej 67 roku życia (obecnie nieobowiązujący).

W dalszej części Studium w przeprowadzanych analizach odniesiono się do perspektywy 20-to letniej (do roku 2037). Przyczyny przyjęcia takiej zasady zostały omówione w rozdziale 9.1.

Udziały poszczególnych grup wiekowych adekwatnych do prognozowanych danych z poziomu powiatu w gminie Wąsewo będą się stopniowo zmieniały. Prognozuje się zwiększanie udziału ludności w wieku poprodukcyjnym i zmniejszanie udziału w wieku przedprodukcyjnym, natomiast nie zmieni się znacząco udział ludności w wieku produkcyjnym. W perspektywie 20 lat, w roku 2037 zmniejszy się udział ludności w wieku przedprodukcyjnym o 4,9%, zaś w 2047 r. o 6,7%, natomiast zwiększy się udział ludności w wieku produkcyjnym o 0,8% (dla 2047 r. zmniejszy się o 2,71%) i w wieku poprodukcyjnym zwiększy się odpowiednio o 4,1% oraz o 9,4% w porównaniu z udziałami w 2015 r.

Ze względu na konieczność zaplanowania odpowiedniej liczby miejsc w placówkach oświatowo-wychowawczych istotne jest przedstawienie prognozy demograficznej w grupach wiekowych odpowiadających poszczególnym szczeblom systemu edukacyjno-wychowawczego. Poniżej przedstawiono podział na grupy wiekowe dzieci odpowiadające grupom wiekowym uczęszczającym do placówek edukacyjno-wychowawczych zgodnie z obowiązującym stanem prawnym. Sytuacja ta jednak w ostatnich latach ulegała zmianom. Obecnie powrócono do modelu szkoły podstawowej ośmioklasowej dla dzieci w wieku od 7 lat do 14 lat.

Tabela 22. Stan istniejący i prognozowana liczba dzieci w gminie Wąsewo na poszczególnych etapach edukacyjno-wychowawczych

Lata /wiek dzieci	2015 r.	2027 r.	2037 r.	2047 r.
0-2	148	97	75	59
3-6	167	136	105	82
7-14	369	293	232	186

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie „Prognozy ludności dla powiatów i miast na prawach powiatu oraz podregionów na lata 2014-2050”, GUS 2014 r.

Analizując powyższe zestawienia, przy uwzględnieniu tendencji wynikających z prognozy ludności dla powiatów, zauważalne jest znaczne zmniejszenie liczby dzieci na poszczególnych etapach edukacyjno-wychowawczych w kolejnych dziesięcioleciach. W perspektywie 20 lat (do 2037 r.) zmniejszy się liczba dzieci w wieku odpowiadającym szkole podstawowej (7-14 lat) o ok. 37%, podobnie jak dzieci w wieku przedszkolnym (3-6 lat), natomiast liczba dzieci w wieku żłobkowym (0-2 lata) spadnie o ok. 49%.

Prognozowany spadek liczby mieszkańców gminy jest powodem do podjęcia działań w zakresie tworzenia różnorodnej oferty nowych miejsc pracy, a także terenów budownictwa mieszkaniowego w celu zahamowania ujemnych wskaźników demograficznych. Według „Społeczno-demograficznych uwarunkowań rozwoju Mazowsza” (opracowanych w 2012 r.) konieczne jest tworzenie zachęt do pozostania w miejscach dotychczasowego zamieszkania.

### Warunki i jakość życia mieszkańców

W studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy zwraca się przede wszystkim uwagę na elementy jakości życia, które mają aspekt przestrzenny, ważny ze względu na sposób przestrzennego zagospodarowania gminy. Z tego względu w niniejszym rozdziale przeanalizowano komfort zamieszkania w gminie, dostępność usług oraz stan bezrobocia i rynek pracy.

### Mieszkalnictwo

Zasoby mieszkaniowe gminy Wąsewo według danych GUS z 2015 r. wynoszą 1278 budynków mieszkalnych, w tym 1358 mieszkań, co wskazuje, że w gminie dominowały budynki mieszkalne jednorodzinne, jednolokalowe (ponadto na terenie gminy znajduje się kilka budynków mieszkaniowych wielorodzinnych w miejscowości Trynosy-Osiedle związane z funkcjonowaniem w tym miejscu dawniej PGR'u).

Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wynosiła 85,6 m<sup>2</sup>, a na 1 osobę przypadało 26,2 m<sup>2</sup>.

Tabela nr 23 Zasoby mieszkaniowe w gminie Wąsewo w latach 2006-2015

Rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ilość mieszkań	1 260	1 262	1 264	1 266	1 345	1 346	1 348	1 351	1 355	1 358
Ilość osób na mieszkanie	3,61	3,58	3,58	3,54	3,39	3,36	3,34	3,31	3,29	3,26
Powierzchnia użytkowa mieszkań (m <sup>2</sup> )	102 916	103 056	103 350	103 621	114 562	114 627	114 779	115 225	115 823	116 212
Powierzchnia użytkowa mieszkań (m <sup>2</sup> ) na osobę	22,6	22,8	22,8	23,1	25,1	25,3	25,5	25,7	26,0	26,2

*Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS*

W przeciągu analizowanych 10 lat ilość mieszkań w gminie wzrosła o ok. 7,2%, zaś ich powierzchnia o 13,7%, co skutkowało zmniejszeniem ilości osób przypadających na mieszkanie z 3,6 osób w 2006 r. do 3,3 w 2015 r. oraz zwiększeniem powierzchni użytkowej przypadającej na osobę z 22,6 m<sup>2</sup> w 2006 r. do 26,3 m<sup>2</sup> w 2015 r. Średnio w ciągu 10 lat ilość osób przypadająca na mieszkanie spadała zatem o 0,38 (przyjmując powyższy trend ilość osób przypadająca na mieszkanie w 2027 r. można oszacować na poziomie 2,85, w 2037 r.: 2,47, a w 2047 r.: 2,09). Mimo odnotowanego spadku liczby ludności ilość mieszkań wzrosła. Widoczny jest więc w gminie trend związany z odejściem od schematu rodziny wielopokoleniowej zamieszkującej jedno mieszkanie oraz dążenie do zwiększenia komfortu zamieszkania poprzez zwiększenie powierzchni mieszkania przypadającej na jedną osobę.

Wg danych GUS nowo oddane budynki w ostatnich latach posiadają znacznie większą powierzchnię użytkową niż przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań w gminie. Średnia powierzchnia użytkowa tych mieszkań w latach 2006-2015 wynosiła 120,5 m<sup>2</sup> (była większa o ok. 34,9 m<sup>2</sup> od przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkań z ww. lat; maksymalna powierzchnia wystąpiła w 2014 r. i wynosiła 149,5 m<sup>2</sup>), a średnia powierzchnia użytkowa przypadająca na jedną osobę wynosiła 35,3 m<sup>2</sup> (była większa o ok. 9,1 m<sup>2</sup> od przeciętnej).

Tabela nr 24 Nowe zasoby mieszkaniowe w gminie Wąsewo w latach 2006-2015 na podstawie danych GUS

Rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ilość nowych mieszkań oddanych do użytku	4	3	3	2	2	1	4	3	4	4
Powierzchnia użytkowa nowych mieszkań oddanych do użytku	425	342	402	271	212	65	450	446	598	535
Średnia powierzchnia użytkowa nowych mieszkań	106,3	114	134	135,5	106	65	112,5	148,7	149,5	133,8
Średnia powierzchnia użytkowa przypadająca na jedną osobę w nowym mieszkaniu*	29,4	31,8	37,4	38,3	31,3	19,3	33,7	44,9	45,4	41,0

\* przyjęto ilość osób przypadającą na mieszkanie wg tabeli „Zasoby mieszkaniowe w Wąsewo w latach 2006-2015 wg danych GUS”

Warunki mieszkaniowe w 2015 r. w gminie na tle województwa mazowieckiego przedstawia poniższa tabela:

Tabela nr 25 Warunki mieszkaniowe w 2015 r. w gminie na tle województwa mazowieckiego

Wyszczególnienie	Gmina	Województwo
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w m <sup>2</sup>	85,5	71,9
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w m <sup>2</sup> na 1 osobę	26,0	29,5
Liczba osób w 1 mieszkaniu	3,29	2,44
Liczba osób przypadająca na 1 izbę	0,83	0,67
Przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu	3,99	3,63
Liczba mieszkań na 1000 mieszkańców	303,9	410,1

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, 2015 r.

Mieszkania w gminie są nieco większe niż na terenie województwa, ale na jedną osobę w mieszkaniu przypada mniejsza powierzchnia. Mieszkania są zatem bardziej zaludnione niż na terenie całego województwa, ale wynika to też z ich nieco większej powierzchni. Ogółem liczba mieszkań na 1000 mieszkańców jest zdecydowanie mniejsza niż w województwie, a także w krajach Unii Europejskiej (gdzie kształtuje się w przedziale 450-500 mieszkań na 1000 mieszkańców), co świadczy o niskim poziomie komfortu zamieszkania. Zgodnie z danymi z niniejszego rozdziału komfort ten jednak powoli wzrasta.

Oprócz wskaźników charakteryzujących warunki mieszkaniowe, o standardzie mieszkań świadczy wyposażenie w urządzenia techniczne takie jak: wodociąg, kanalizacja, centralne ogrzewanie i gaz przewodowy. Wg danych GUS w 2015 r. mieszkań wyposażonych w wodociąg było 83,2%, łazienkę – 66,9%, w centralne ogrzewanie – 52,5%, zaś w sieć gazową – 7,3%. Dane te świadczą o stosunkowo niskim standardzie wyposażenia w urządzenia techniczne, nie mniej wg danych GUS z każdym rokiem wszystkie te wskaźniki rosną.

Mieszkaniowy zasób gminy, tj. ilość lokali mieszkalnych będących własnością gminy Wąsewo, stanowią 2 budynki wielorodzinne usytuowane w Wąsewie (Dom Nauczyciela) i Trynosach-Osiedlu oraz lokale mieszkalne znajdujące się w budynkach użyteczności publicznej. Budynek wielorodzinny w Wąsewie ma 8 lokali mieszkalnych i znajduje się w dobrym stanie technicznym. Budynek położony w Trynosach-Osiedlu ma 5 lokali mieszkalnych, znajduje się w niezadawalającym stanie technicznym.

Pozostałe gminne lokale mieszkalne znajdują się w szkołach w Wąsewie i Rząśniku Włociańskim oraz w budynku komunalnym w Wąsewie. Wszystkie lokale w tych budynkach są w dobrym stanie technicznym.

Obecnie łączna powierzchnia lokali mieszkalnych w tych budynkach wynosi 798 m<sup>2</sup>.

W latach 2017-2018, zgodnie z przyjętym przez gminę „Wieloletnim programem gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Wąsewo na lata 2016 – 2020”, planowana jest sprzedaż lokali mieszkalnych w budynkach wolno stojących w miejscowości Trynosy-Osiedle i Wąsewo (Dom Nauczyciela), w celu pozyskania środków na remont pozostałych lokali mieszkaniowych. Tym samym przewiduje się redukcję ilości lokali mieszkalnych będących własnością gminy z 22 do 9.

W Strategii rozwoju gminy Wąsewo na lata 2016-2020 wskazano jako działanie na ww. lata przygotowanie (uzbrojenie) terenu gminnego pod budownictwo mieszkaniowe oraz rekreację.

#### Usługi podstawowe

##### *Oświata i opieka na dziećmi*

Wg danych z 2015 r. w gminie Wąsewo funkcjonuje pięć szkół i placówek oświatowych, w tym 3 prowadzone przez jednostkę samorządu gminnego oraz 2 przez organizacje społeczne i stowarzyszenia.

Placówki prowadzone przez samorząd gminny to (dane UG Wąsewo z 2014 r.):

- szkoła podstawowa w Brudkach Starych, która ogółem zatrudnia 9 nauczycieli w pełnym wymiarze godzin i 3 w niepełnym. Do szkoły uczęszcza 69 uczniów oraz 13 uczniów w oddziale przedszkolnym.

- szkoła podstawowa w Rząśniku Włościańskim, która zatrudnia 10 nauczycieli w pełnym wymiarze godzin i 1 w niepełnym, do szkoły uczęszcza 68 uczniów oraz 13 uczniów w oddziale przedszkolnym. Przy szkole funkcjonuje Punkt Przedszkolny, do którego uczęszcza 13 dzieci w wieku 3-4 lata.
- zespół placówek oświatowych w Wąsewie, zatrudniający ogółem 22 nauczycieli w pełnym wymiarze godzin i 4 w niepełnym. W skład zespołu wchodzi:
  - a) Publiczne Gimnazjum w Wąsewie, do którego uczęszcza 121 uczniów,
  - b) Szkoła Podstawowa w Wąsewie, do której uczęszcza 114 uczniów,
  - c) Gminne Przedszkole w Wąsewie, do którego uczęszcza 54 dzieci.

Ponadto na terenie Gminy Wąsewo funkcjonują dwie niepubliczne placówki oświatowe prowadzone przez Stowarzyszenie „Przyszłość w Gminie Wąsewo” są to szkoła podstawowa i punkt przedszkolny w miejscowości Trynosy-Osiedle.

Warunki dydaktyczne uczniów są dobre, we wszystkich szkołach nauka odbywa się na jedną zmianę. Wszyscy uczniowie począwszy od przedszkola uczą się języka angielskiego jako przedmiotu obowiązkowego. W szkole w Wąsewie znajduje się multimedialna biblioteka, z której korzystają uczniowie jak również dostępna jest dla mieszkańców Wąsewa i całej gminy. W pozostałych placówkach również działają biblioteki.

W związku z reformą oświaty w Polsce na podstawie uchwały Rady Gminy Wąsewo z dnia 9 lutego 2017 r. nastąpiło włączenie Publicznego Gimnazjum w Wąsewie do Szkoły Podstawowej w Wąsewie z dniem 31 sierpnia 2017 r.

Na terenie gminy brak jest żłobków lub innych zorganizowanych form opieki nad dziećmi w wieku od 0 do 2 lat, a także szkół ponadgimnazjalnych.

W Strategii rozwoju gminy Wąsewo na lata 2016-2020 wskazano jako działania z zakresu poprawy jakości usług oświaty m.in.: rozwój i modernizację szkolnej i przedszkolnej bazy dydaktycznej, promowanie rozwoju utalentowanej sportowo młodzieży.

#### *Kultura, sport i rekreacja*

W gminie Wąsewo aktywnie działają stowarzyszenia i organizacje pozarządowe. Należą do nich:

- Stowarzyszenie „Ziemia Wąsewska” (ul. Zastawska 13, Wąsewo),
- Stowarzyszenie Kół Gospodyń Wiejskich wsi Przedświt „Świtanki” (Przedświt 37a),
- Stowarzyszenie „Przyszłość w Gminie Wąsewo” (Trynosy-Osiedle 14, Wąsewo),
- Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Wsi „Sąsiad” (Rososz),
- Klub Sportowy „Wąsewo” (ul. Armii Krajowej 6, Wąsewo),
- Zespół Ludowy „Świtanki” z Przedświcia,
- Parafia pw. Narodzenia NMP w Wąsewie,
- Chór Parafialny w Wąsewie.

Działania wszystkich stowarzyszeń skierowane są do społeczności lokalnej. Poprzez swoją aktywność kulturalną chcą zwiększyć poziom integracji między mieszkańcami, wzmocnić wzajemne więzi i zacieśnić stosunki międzysąsiedzkie.

Zadania z zakresu kultury pełni również Gminna Biblioteka Publiczna w Wąsewie, zlokalizowana w budynku Urzędu Gminy Wąsewo. Placówka ta funkcjonuje od 21 czerwca 2016 roku. Natomiast od drugiej połowy 2015 r. w miejscowości Przedświt funkcjonuje Wiejski Dom Kultury, który jest miejscem spotkań integracyjnych lokalnej społeczności. W gminie funkcjonują również świetlice wiejskie zlokalizowane w remizach strażackich w Ulasku i Zgorzałowie.

Główną bazę sportową w gminie pełni Gminne Centrum Sportu i Rekreacji (GCSiR) zlokalizowane w miejscowości Wąsewo. Infrastrukturę niniejszego obiektu tworzy m.in.:

- pełnowymiarowa hala sportowa,
- kompleks boisk powstałych w ramach realizacji programu „Moje Boisko ORLIK 2012”,
- pełnowymiarowe boisko piłkarskie z bieżnią.

Oprócz tych obiektów, na terenie gminy funkcjonują także: kompleks rekreacyjno-sportowy przy szkołach w Rząśniku Włociańskim i boisko piłkarskie w Brudkach Starych.

#### *Ochrona zdrowia*

W ramach ochrony zdrowia w gminie Wąsewo działa jedna placówka opieki medycznej – NZOZ Przychodnia Lekarska VISH-MED (ul. Goworowska 39, Wąsewo).

Ponadto na terenie gminy prowadzona jest jedna praktyka lekarska (prowadzi ją lekarz stomatolog dojeżdżający z Ostrołęki), a do roku 2011 funkcjonowała jedna przychodnia niepubliczna.

W ostatnim latach wg danych GUS odnotowywano ciągle zmniejszanie się liczby udzielanych porad lekarskich. Ilość porad w dziesięcioleciu 2006-2015 spadła o 8,6%.

Innym obiektem z zakresu ochrony zdrowia działającym na terenie gminy Wąsewo jest apteka w miejscowości Wąsewo.

Ponadto w gminie od końca 2015 r. działa Dzienny Dom Pobytu „Senior – Wigor” w Wąsewie. Jest to jednostka organizacyjna pomocy społecznej dziennego pobytu, działającą w formie jednostki budżetowej. Zapewnia ona wsparcie seniorom nieaktywnym zawodowo w wieku powyżej 60 roku życia. Jej celem jest zaspokojenie potrzeb towarzyskich, rekreacyjnych i kulturalnych.

#### *Bezpieczeństwo mieszkańców*

Za pilnowanie przestrzegania prawa i zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom na terenie gminy odpowiedzialne są instytucje:

- Ochotnicza Straż Pożarna (na obszarze gminy działa 13 jednostek OSP: Bartosy, Brudki Stare, Brzezienko, Czesin, Dalekie, Grądy, Mokrylas, Przyborowie, Rząśnik Włociański, Wąsewo, Wysocze, Zastawie, Zgorzałowo; na lata 2017-2018 zaplanowano modernizację budynku w Wysoczu),
- Komenda Powiatowa Policji w Ostrowi Mazowieckiej z punktem przyjęć interesantów w Wąsewie (budynek Urzędu Gminy).

#### *Pomoc społeczna*

Działania z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy realizowane są przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wąsewie (GOPS). Do nadrzędnych obowiązków pracowników instytucji należy realizacja zleceń z budżetu wojewódzkiego oraz zadań własnych Gminy. Ośrodek pomocy społecznej transferuje otrzymane środki finansowe dla osób i rodzin objętych programem wsparcia.

#### Rynek pracy i bezrobocie

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na koniec 2015 r. zarejestrowanych w systemie REGON było 235 podmiotów gospodarczych, w tym ponad 76% stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Najwięcej podmiotów wg PKD 2007 jest związanych z budownictwem (sekcja F) – 20% oraz handlem hurtowym i detalicznym, naprawą pojazdów samochodowych (sekcja G) – 17,9%.

Tabela nr 26 Podmioty gospodarki narodowej wg sekcji PKD 2007

Wyszczególnienie	2009	2015	Zmiany w % między 2015 a 2009 r.	Osoby fizyczne 2015 r.	Osoby prawne 2015 r.
A - Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	24	23	-0,5	20	3
C - Przetwórstwo przemysłowe	10	13	1,5	9	4
D - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	2	0	-1,0	0	0
E - Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	1	0	-0,5	0	0
F - Budownictwo	37	47	5,1	45	2
G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych włączając motocykle	40	42	1,0	39	3

Wyszczególnienie	2009	2015	Zmiany w % między 2015 a 2009 r.	Osoby fizyczne 2015 r.	Osoby prawne 2015 r.
H - Transport i gospodarka magazynowa	15	21	3,0	20	1
I - Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	6	7	0,5	6	1
J - Informacja i komunikacja	0	1	0,5	1	0
K - Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	3	6	1,5	5	1
L - Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	1	2	0,5	1	1
M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	6	10	2,0	9	1
N - Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	3	5	1,0	5	0
O - Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenie społeczne	15	15	0,0	0	15
P - Edukacja	8	9	0,5	0	9
Q - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	6	7	0,5	5	2
R - Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	4	4	0,0	2	2
S i T - Pozostała działalność usługowa oraz Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	16	23	3,6	12	11
Ogółem	197	235	19,3	179	56

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, 2016 r.

Liczba istniejących podmiotów od 2009 r. wykazuje tendencje wzrostowe. W ciągu 6 lat przybyło ich 38 (ok. 19,3% w porównaniu z rokiem 2009). Największa różnica wystąpiła w dziale dotyczącym budownictwa, wzrost nastąpił również w liczbie podmiotów związanych z pozostałą działalnością usługową oraz gospodarstwami domowymi zatrudniającymi pracowników lub produkującymi wyroby i świadczącymi usługi na własne potrzeby, a także w transporcie i gospodarce magazynowej.

Tabela nr 27 Podmioty gospodarki narodowej wg sekcji PKD 2007

Podmioty wg klas wielkości	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
ogółem	216	212	226	197	207	202	213	227	230	235
0 - 9	207	202	217	189	199	194	205	220	223	228
10 - 49	9	10	9	8	8	8	8	7	7	7

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, 2016 r.

Według klas wielkości niemal wszystkie podmioty (97%) przynależą do grupy, w których zatrudnionych jest od 0 do 9 pracowników. W ciągu ostatnich lat udział takich podmiotów nieznacznie wzrósł (od 95,8% do 97%, przy czym najniższy był w 2007 r. - 95,3%).

Tabela nr 28 Podmioty gospodarki narodowej wg grup rodzajów działalności PKD 2007

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	24	26	27	27	27	23	23
Przemysł i budownictwo	50	53	49	51	58	56	60
Pozostała działalność	123	128	126	135	142	151	152
Ogółem	197	207	202	213	227	230	235

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, 2016 r.

Analizując dane z lat 2009-2015 dotyczące podmiotów gospodarki narodowej wg grup rodzajów działalności PKD 2007 należy zauważyć, iż w gminie Wąsewo liczba podmiotów w przemyśle i budownictwie sukcesywnie wzrasta, podobnie jak w pozostałej działalności. Liczba podmiotów w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie utrzymuje się na podobnym poziomie.

Wskaźnik liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym wynosi 6,8 (w powiecie ostrowskim 11,2).

Średnio na 1000 mieszkańców przypada 55 podmiotów gospodarczych, czyli mniej niż w powiecie ostrowskim (86 podmiotów) oraz prawie trzykrotnie mniej niż w województwie mazowieckim (143 podmiotów).

Tabela nr 29 Pracujący poza rolnictwem i poza podmiotami gospodarczymi o liczbie pracujących do 9 osób

Rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Pracujący	178	188	171	198	198	199	215	254	245	242
Pracujący mężczyźni	52	52	39	64	65	77	75	102	80	98
Pracujący kobiety	126	136	132	134	133	122	140	152	165	144
Pracujący na 1000 ludności	39	42	38	44	43	44	48	57	55	55

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, 2016 r.

W latach 2006-2015 liczba osób pracujących poza rolnictwem znacząco wzrosła - o 73%. Przemiany te były głównie spowodowane zwiększeniem się udziału w tej grupie ludności mężczyzn. W ciągu ostatnich lat liczba mężczyzn pracujących poza rolnictwem wzrosła o 46 osób, zaś kobiet o 18 osób. Nie mniej to wciąż kobiety stanowią dominującą grupę i w 2015 r. ich udział w pracujących poza rolnictwem wynosił prawie 60% (dla porównania w 2006 r. prawie 71%). Wskaźnik liczby osób pracujących na 1000 ludności wzrósł o ok. 41% w odniesieniu do 2006 r. oraz o ok. 18% w odniesieniu do średniej z 10 lat (śr. z lat 2006-2015: 46,5). W 2015 r. osiągnął poziom ok. 3 razy niższy niż tożsamy wskaźnik dla powiatu ostrowskiego.

Tabela nr 30 Bezrobocie w gminie Wąsewo w latach 2006-2015

Rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bezrobotni zarejestrowani	291	269	244	318	300	298	309	298	241	213
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	11,2%	10,2%	9,2%	11,9%	10,9%	10,9%	11,2%	10,9%	8,8%	7,9%
Bezrobotni zarejestrowani - kobiety	132	132	123	164	145	166	165	164	120	123
Udział kobiet w zarejestrowanych bezrobotnych	45,4%	49,1%	50,4%	51,6%	48,3%	55,7%	53,4%	55,0%	49,8%	57,7%

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, 2015 r.

Liczba zarejestrowanych bezrobotnych z terenu gminy Wąsewo według stanu na koniec 2015 r. zmalała o ok. 27% w porównaniu ze stanem z 2006 r. (była niższy od średniej z lat 2006-2015 o ponad 23%). W ostatnich latach, zarówno ilość jak i udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym gminy zmalały o 3,3%, przy czym największy spadek odnotowano w ciągu lat 2013-2015. W latach 2006 - 2012 udział osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym kształtował się na podobnym poziomie.

Udział kobiet i mężczyzn w liczbie bezrobotnych wciąż utrzymuje się w gminie na podobnym poziomie, a w ciągu dziesięciolecia 2006-2015 średnio połowę tej grupy stanowili mężczyźni, przy czym od 2011 r. udział kobiet jest jednak przeważający wśród bezrobotnych.

W Strategii rozwoju gminy Wąsewo na lata 2016-2020 wskazano jako działania z zakresu pomocy społecznej: utworzenie kompleksowego systemu pomocy dziecku i rodzinie, ograniczenie zjawiska wykluczenia i marginalizacji osób dotkniętych trwałym bezrobociem, ubóstwem, niepełnosprawnością i alkoholizmem. W celu zaś rozwoju przedsiębiorczości, w tym zmniejszenia bezrobocia, jako zadania określono utworzenie systemu ulg i zachęt dla przedsiębiorców, stworzenie centrum informacji dla przedsiębiorców i pracodawców, organizowanie szkoleń, a także zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej poprzez opracowanie ofert inwestycyjnych.



## 7. ANALIZY EKONOMICZNE, W TYM MOŻLIWOŚĆ FINANSOWANIA PRZEZ GMINĘ WYKONANIA SIECI KOMUNIKACYJNEJ I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, A TAKŻE INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ, SŁUŻĄCYCH REALIZACJI ZADAŃ WŁASNYCH GMINY

### Sytuacja finansowa i gospodarcza gminy

#### Dochody i wydatki budżetowe

W 2015 r. wg danych GUS dochody ogółem gminy Wąsewo wynosiły 20 mln zł, w tym dochody majątkowe stanowiły ok. 24,8%, a dochody własne ok. 23,2%. Natomiast wydatki ogółem wynosiły 20,1 mln zł i były porównywalne z dochodami. Wydatki bieżące ogółem stanowiły 63,7% gminnych wydatków ogółem, natomiast wydatki majątkowe inwestycyjne stanowiły 36,3% wydatków ogółem.

Tabela nr 31 Dochody i wydatki budżetu gminy według działów w 2015 r.

Dochody	zł	%
Rolnictwo i łowiectwo	2618976,09	13,1
Transport i łączność	198185,70	1,0
Gospodarka mieszkaniowa	67960,72	0,3
Administracja publiczna	3079200,53	15,4
Urzędy naczelných organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	39894,00	0,2
Obrona narodowa	500,00	0,0
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	622,60	0,0
Różne rozliczenia	6917753,87	34,6
Oświata i wychowanie	573284,02	2,9
Pomoc społeczna	2947208,97	14,7
Edukacyjna opieka wychowawcza	54267,00	0,3
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	324071,73	1,6
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	244355,48	1,2
Dochody od osób prawnych i osób fizycznych	2876938,19	14,4
Kultura fizyczna	57258,51	0,3
Dochody ogółem	20000477,41	100

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, 2016 r.

Wydatki	zł	%
Rolnictwo i łowiectwo	3725769,43	18,5
Przetwórstwo przemysłowe	2666,19	0,0
Transport i łączność	783025,75	3,9
Gospodarka mieszkaniowa	504509,50	2,5
Administracja publiczna	4886967,01	24,3
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	223910,38	1,1
Urzędy naczelných organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	39894,00	0,2
Obrona narodowa	500,00	0,0
Różne rozliczenia	11669,63	0,1
Oświata i wychowanie	5031991,21	25,0
Pomoc społeczna	3413715,83	16,9
Edukacyjna opieka wychowawcza	69825,89	0,3
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	480546,23	2,4
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	521657,76	2,6
Działalność usługowa	2558,40	0,0
Ochrona zdrowia	41559,15	0,2
Kultura fizyczna	280392,75	1,4
Obsługa długu	127209,33	0,6
Wydatki ogółem	20148368,44	100,000

Z powyższego zestawienia wynika, iż w 2015 r. największa część dochodów gminnych ogółem dotyczyła rozliczeń różnych, a następnie administracji publicznej, pomocy społecznej, dochodów od osób prawnych i fizycznych oraz rolnictwa i łowiectwa. Łącznie dochody z ww. działów stanowią ponad 92% dochodów ogółem.

Natomiast największa część gminnych wydatków ogółem dotyczyła oświaty i wychowania oraz administracji publicznej, w dalszej kolejności rolnictwa i łowiectwa oraz pomocy społecznej. Udział wydatków w powyżej wymienionych działach wynosił łącznie ok. 85% gminnych wydatków ogółem.

Tabela nr 32 Dochody i wydatki budżetu gminy (wybrane wskaźniki) w latach 2006-2015

Lata	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
udział dochodów własnych w dochodach ogółem [%]	27,6	25,1	31,0	25,3	25,5	26,1	26,9	24,1	25,1	23,2
udział wydatków majątkowych inwestycyjnych w wydatkach ogółem [%]	23,6	37,1	27,6	22,6	30,1	23,1	20,5	23,7	21,6	36,3
udział wydatków na drogi publiczne w wydatkach ogółem [%]	-	-	9,3	10,3	16,1	8,6	6,7	17,4	17,8	3,9

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, 2016 r.

Wskaźnik udziału dochodów własnych w dochodach ogółem w latach 2006-2015 w gminie Wąsewo osiągał wartości od 23,2% (w 2015 r.) do 31,0% (w 2008 r.). Uśredniona wartość tego wskaźnika z ww. lat wynosi 26%, dla powiatu ostrowskiego bez miast na prawach powiatu odpowiednio 38,8%, dla województwa mazowieckiego bez miast na prawach powiatu ok. 51,2%.

Wskaźnik udziału wydatków majątkowych inwestycyjnych w wydatkach ogółem najwyższy był w roku 2007, wynosił bowiem ok. 37,1%, natomiast najniższy był w roku 2012 osiągając poziom 20,5%. Średnia wartość tego wskaźnika z powyższych lat wynosi ok. 26,6%, adekwatnie dla powiatu ostrowskiego ok. 19,8%, dla województwa mazowieckiego ok. 22%.

Udział wydatków na drogi publiczne w gminie w wydatkach ogółem w ostatnich latach był bardzo różny, najwyższy w 2013 i 2014 r. (17,4% i 17,8%), najniższy w 2015 r. (ok. 3,9%), średnio wynosi ok. 11,3%.

Z danych z ostatnich kilku lat udostępnionych przez GUS wynika, że w gminie Wąsewo dochody oraz wydatki gminy na 1 mieszkańca były następujące:

Tabela nr 33 Dochody i wydatki budżetu gminy na 1 mieszkańca w latach 2006-2015 (w przybliżeniu)

Lata	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
dochody ogółem [zł]	1716	2097	2411	2593	2564	2793	3057	2955	3625	3501
dochody własne [zł]	509	579	606	804	648	713	797	796	873	878
wydatki ogółem [zł]	1675	2203	2615	2624	2619	3172	3131	3115	3460	3445
na oświatę i wychowanie [zł]	717	750	799	962	902	942	1064	1042	1130	1077

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, 2016 r.

W latach 2006-2015 widoczny jest wyraźny wzrost dochodów ogółem budżetu gminy Wąsewo na 1 mieszkańca (o ok. 104%) oraz dochodów własnych na 1 mieszkańca (o ok. 73%). Podobna tendencja wzrostowa występuje w odniesieniu do wydatków ogółem na 1 mieszkańca (o ok. 106%) oraz dla wydatków na oświatę i wychowanie (o ok. 50%).

#### Planowane dochody i wydatki budżetu gminy na lata 2016-2025

Według uchwały budżetowej gminy Wąsewo na rok 2018 planowane są m.in. następujące wydatki dot. sieci komunikacyjnych i infrastruktury technicznej oraz społecznej, służące realizacji zadań własnych gminy (wybrane elementy):

- budowa kanalizacji sanitarnej w m. Rososz wraz z przyłączami (łącznie nakłady finansowe: 383 tys. zł; limit w 2018 r.: 10 tys. zł),

- wykonanie spinki wodociągowej w m.Zastawie łączącej SUW Wąsewo z SUW Rząśnik Włościański (łącznie nakłady finansowe: 30 tys. zł; limit w 2018 r.: 13,6 tys. zł),
- budowa lokalnej oczyszczalni ścieków, kanalizacji tłoczno-grawitacyjnej wraz przyłączami oraz przepompowni ścieków z kablowymi liniami zasilającymi w m.Trynosy-Osiedle (łącznie nakłady finansowe: 2 730 tys. zł; limit w 2018 r.: 500 tys. zł),
- przebudowa i rozbudowa stacji uzdatniania wody w m.Wąsewo (łącznie nakłady finansowe: 1 170 tys. zł; limit w 2018 r.: 50 tys. zł),
- modernizacja drogi powiatowej w m.Rząśnik-Majdan (łącznie nakłady finansowe: 80 tys. zł; limit w 2018 r.: 80 tys. zł),
- partycypacja Gminy Wąsewo w przebudowie drogi nr 2646W na odcinku Brudki Nowe-Przedświt (łącznie nakłady finansowe: 500 tys. zł; limit w 2018 r.: 250 tys. zł),
- budowa drogi gminnej relacji Rynek-Modlinek (łącznie nakłady finansowe: 886,1 tys. zł; limit w 2018 r.: 881,1 tys. zł),
- przebudowa dróg gminnych w obrębie geodezyjnym wsi Zastawie (łącznie nakłady finansowe: 842,74 tys. zł; limit w 2018 r.: 330,74 tys. zł),
- przebudowa drogi gminnej relacji Bagatele – Dalekie – etap I (łącznie nakłady finansowe: 852,95 tys. zł; limit w 2018 r.: 840,65 tys. zł),
- przebudowa drogi gminnej w m.Rząśnik-Majdan (łącznie nakłady finansowe: 300 tys. zł; limit w 2018 r.: 100 tys. zł),
- przebudowa drogi gminnej w m.Rząśnik Szlachecki (łącznie nakłady finansowe: 250 tys. zł; limit w 2018 r.: 10 tys. zł),
- przebudowa drogi gminnej w m.Choiny (łącznie nakłady finans.: 250 tys. zł; limit w 2018 r.: 10 tys. zł),
- przebudowa drogi gminnej Choiny – Ruda (łącznie nakłady finans.: 310 tys. zł; limit w 2018 r.: 10 tys. zł),
- modernizacja drogi gminnej transportu rolnego Grądy – Choiny poprzez powierzchniowe utrwalenie nawierzchni zwirowej emulsją asfaltową (łącznie nakłady finans.: 200 tys. zł; limit w 2018 r.: 35 tys. zł),
- modernizacja drogi w Brudkach Starych tzw. ul. „Zapłotnej” (łącznie nakłady finansowe: 120 tys. zł; limit w 2018 r.: 110 tys. zł),
- przebudowa drogi Wąsewo – Króle – DK60 (łącznie nakłady finansowe: 610 tys. zł; limit w 2018 r.: 150 tys. zł),
- przebudowa drogi Wiśniewo-Grębki-Koziki Majdan (łącznie nakłady finansowe: 1 500 tys. zł; limit w 2018 r.: 250 tys. zł),
- przebudowa drogi gminnej Grądy-Rynek (łącznie nakłady finans.: 300 tys. zł; limit w 2018 r.: 10 tys. zł),
- wykonanie kotłowni wraz z instalacją gazową w Domu Nauczyciela (łącznie nakłady finansowe: 30 tys. zł; limit w 2018 r.: 30 tys. zł),
- modernizacja i rozbudowa oświetlenia ulicznego na terenie Gminy Wąsewo (łącznie nakłady finansowe: 80 tys. zł; limit w 2018 r.: 80 tys. zł),
- przebudowa remizy w m.Przyborowie na potrzeby świetlicy wiejskiej (dokumentacja) (łącznie nakłady finansowe: 20 tys. zł; limit w 2018 r.: 20 tys. zł).

Ponadto w budżecie zarezerwowane zostały środki na dotacje udzielone następującym podmiotom / celom nienależącym do sektora finansów publicznych:

- Stowarzyszenie Przyszłość w Gminie Wąsewo (246,8 tys. zł),
- upowszechnianie kultury dla gminy (60 tys. zł).

Według Wieloletniej Prognozy Finansowej (WPF) Gminy Wąsewo na lata 2016-2024 oraz WPF Gminy Wąsewo na lata 2017-2025 zaplanowane zadania inwestycyjne (poza wymienionymi w uchwale budżetowej na 2018 r.), to:

- montaż kolektorów słonecznych i mikroinstalacji fotowoltaicznych przez mieszkańców (okres realizacji: 2016-2019; łączne nakłady finansowe: 1 164 tys. zł; limit w 2016 r.: 20 tys. zł);
- dotacja dla Samorządu Województwa Mazowieckiego na realizację zadania pn. „Regionalne partnerstwo samorządów Mazowska dla aktywizacji społeczeństwa informacyjnego w zakresie e-administracji i geoinformatyzacji” (okres realizacji: 2016-2018; łączne nakłady finansowe: 27,3 tys. zł; limit w 2016 r.: 5,5 tys. zł);
- montaż odnawialnych źródeł energii w obiektach gminnych (okres realizacji: 2017-2018; łączne nakłady finansowe: 280 tys. zł; limit w 2016 r.: 0 zł);

- termomodernizacja budynku Urzędu Gminy (okres realizacji: 2016-2017; łączne nakłady finansowe: 300 tys. zł; limit w 2016 r.: 20 tys. zł);
- budowa ul. Kwiatowej i ul. Krótkiej w Wąsewie (okres realizacji: 2014-2016; łączne nakłady finansowe: 200 tys. zł; limit w 2016 r.: 154 tys. zł);
- modernizacja drogi w m.Grądy na dz. nr 200 (okres realizacji: 2015-2016; łączne nakłady finansowe: 110 tys. zł; limit w 2016 r.: 100 tys. zł);
- budowa połączenia ul. Szkolnej z drogą powiatową nr 4401W w Wąsewie (okres realizacji: 2014-2016; łączne nakłady finansowe: 100 tys. zł; limit w 2016 r.: 90 tys. zł);
- przebudowa drogi w m.Zastawie (okres realizacji: 2017-2018; łączne nakłady finansowe: 729 tys. zł; limit w 2016 r.: 0 zł);
- utrzymanie ciągłości projektu „Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu na terenie gminy Wąsewo” (okres realizacji: 2016-2020; łączne nakłady finansowe: 84,4 tys. zł; limit w 2016 r.: 16,9 tys. zł);
- opracowanie programu rewitalizacji Gminy Wąsewo na lata 2016-2026 (okres realizacji: 2016-2017; łączne nakłady finansowe: 100,5 tys. zł; limit w 2017 r.: 98,5 tys. zł);
- energia słoneczna jako kierunek inwestowania w środowisko naturalne – OZE (okres realizacji: 2016-2017; łączne nakłady finansowe: 1 835,8 tys. zł; limit w 2017 r.: 1 835,8 tys. zł);
- budowa drogi gminnej nr 261013W relacji Ulasek – Brudki Stare na odcinku 1675,6 m od drogi powiatowej nr 4401W do drogi krajowej nr 60 (okres realizacji: 2016-2019; łączne nakłady finansowe: 469,9 tys. zł; limit w 2017 r.: 10 tys. zł);
- budowa drogi gminnej relacji Bagatele – Brudki Nowe – Wąsewo-Lachowiec – DK60 (okres realizacji: 2016-2017; łączne nakłady finansowe: 810 tys. zł; limit w 2017 r.: 500 tys. zł);
- budowa kanalizacji sanitarnej w m.Dalekie i Bagatele wraz z przyłączami (okres realizacji: 2016-2018; łączne nakłady finansowe: 2 540 tys. zł; limit w 2017 r.: 520 tys. zł);
- partycypacja Gminy Wąsewo w przebudowie dróg powiatowych w m. Bagatele i m.Rząśnik-Majdan (okres realizacji: 2017-2019; łączne nakłady finansowe: 600 tys. zł; limit w 2017 r.: 200 tys. zł);
- opracowanie koncepcji zagospodarowania terenu po byłym SKR i gruntów na działkach 3/2 i 11/24 w obrębie geodezyjnym Wąsewo-Kolonia (okres realizacji: 2016-2017; łączne nakłady finansowe: 50 tys. zł; limit w 2017 r.: 25 tys. zł).

Tabela nr 34 Planowane dochody i wydatki budżetu gminy w latach 2016-2025:

Lata	Dochody [tys. zł]		Wydatki [tys. zł]			Wynik budżetu [tys. zł]	Kwota długu [tys. zł]
	ogółem	bieżące	ogółem	bieżące	majątkowe		
2016	18 589,1	17 936,1	19 721,4	16 047,1	3 674,3	- 1 132,3	4 773,2
2017	20 440,6	17 424,6	21 429,5	16 393,9	5 035,6	-988,9	5 762,1
2018	23 071,4	18103,9	26 230,4	16 707,1	9 523,3	-3 159,0	8 921,1
2019	21 800,0	18 809,9	23 022,0	16 707,1	6 314,9	-1 222,1	10 143,1
2020	20 055,8	19 543,5	19 088,3	17 501,5	1 586,8	967,5	9 175,6
2021	20 778,9	20 266,6	19 367,9	17 939,0	1 428,8	1 411,1	7 764,6
2022	21 508,5	20 996,2	19 722,5	18 387,5	1 335,0	1 786,0	5 978,6
2023	22 201,4	21 689,1	20 313,8	18 847,2	1 466,6	1 887,6	4 091,0
2024	22 895,5	22 383,2	20 974,5	19 318,3	1 656,1	1 921,0	2 170,0
2025	23 589,3	23 077,0	21 419,3	19 801,3	1 618,0	2 170,0	0,0

Źródło: WPF Gminy Wąsewo na lata 2017-2025

Według Wieloletniej Prognozy Finansowej (WPF) gminy do roku 2025 nastąpi wzrost dochodów i wydatków, który został zaplanowany na podstawie prognoz makroekonomicznych Ministerstwa Finansów. Prognozę finansową przygotowano w oparciu o szczegółową analizę poszczególnych źródeł dochodów i wydatków budżetowych z uwzględnieniem Produktu Krajowego Brutto (PBK) i średniorocznej inflacji. W WPF zakłada się wzrost dochodów bieżących na poziomie: 3,8% w roku 2018; 3,9% w latach 2019-2020; 3,7% w 2021 r.; 3,6% w 2022 r., 3,3% w 2023 r.; 3,2% w 2024 r. i 3,1% w 2025 r. Wydatki bieżące zostały zaplanowane zgodnie z przyjętą dynamiką cen towarów i usług konsumpcyjnych na poziomie 1,8% w roku 2018, 2,2% w 2019 r. oraz 2,5% w latach 2020-2025. W przypadkach, gdzie były możliwe ograniczenia tych wydatków, zastosowano niższe wskaźniki wzrostu. W prognozie założono dyscyplinę wydatków bieżących.

Wydatki na obsługę długu zaplanowano na podstawie harmonogramów spłat zaciągniętych kredytów i pożyczek. W roku 2025 jego wartość ma zostać całkowicie spłacona.

Jako priorytetowe zadania inwestycyjne przyjęto w WPF budowę infrastruktury wodociągowo-kanalizacyjnej, budowę dróg gminnych oraz zadania z zakresu ochrony środowiska.

Możliwości rozwoju gminy Wąsewo wynikające z uwarunkowań ekonomicznych wyznacza przede wszystkim polityka finansowa zapisana w prognozie finansowej gminy określonej w perspektywie kilku najbliższych lat, corocznie weryfikowana, oraz istniejący stopień wyposażenie w urządzenia i sieci infrastruktury technicznej i komunikacyjnej.

W ostatnich latach gmina zrealizowała szereg inwestycji z zakresu przebudowy sieci komunikacyjnej i rozbudowy sieci infrastruktury technicznej oraz zaplanowała kolejne inwestycje tego typu, które zostały uwzględnione w bieżącym budżecie gminy oraz wieloletniej prognozie finansowej gminy do roku 2025.

Zakładając, iż tendencje zmian w wydatkach i dochodach gminy wyżej opisane utrzymają się w kolejnych latach, można przewidywać dla roku 2037 (w perspektywie najbliższych 20 lat) utrzymanie się aktualnego poziomu dochodów gminy, w tym w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, jak również znaczną pewność pozyskiwania dochodów gminy z różnych źródeł finansowania (dochody własne, subwencja ogólna, dotacje, środki z budżetu Unii Europejskiej). W konsekwencji można zakładać dla powyższego horyzontu czasowego wzrost możliwości inwestycyjnych gminy Wąsewo po 2025 r. na kiedy to zaplanowano całkowitą spłatę zaciągniętego w latach poprzednich długu.

Jak wskazano powyżej należy również uznać, iż zrealizowanie zadań inwestycyjnych zaplanowanych w Wieloletniej Prognozie Finansowej w perspektywie 2025 r. spowoduje, iż w budżetach gminy i wieloletnich prognozach finansowych dotyczących lat 2026-2037 powinny być zarezerwowane środki finansowe na inwestycje związane ze zwiększaniem się terenów zabudowy w gminie, głównie w zakresie rozbudowy dróg i sieci infrastruktury technicznej na tych terenach oraz ewentualnie na wykonanie inwestycji infrastruktury społecznej (np. zdrowotne).

Środki na realizację inwestycji z zakresu komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej, które należą do zadań własnych gminy, pochodzą z budżetu gminy, ale również mogą być pozyskiwane w ramach strukturalnych funduszy na rozwój regionalny, pożyczek i kredytów preferencyjnych lub umów z innymi podmiotami. Współdziałanie z innymi podmiotami publicznymi i prywatnymi działającymi i inwestującymi na terenie gminy podczas wykonywania inwestycji z ww. zakresu ma na celu, zarówno obecnie jak i w przyszłości, zoptymalizowanie wydatków publicznych. Przykładem takiego działania może być np. koordynacja prac przy realizacji poszczególnych rodzajów uzbrojenia technicznego wraz z budową nawierzchni ulic. Gmina rozpoczęła już działania nad inicjowaniem procesu wdrażania przedsięwzięć w formule Inicjatyw Lokalnych, w tym dotyczących działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych (obejmującej m.in. budowę, rozbudowę lub remont dróg, kanalizacji, sieci wodociągowej, budynków oraz obiektów architektury stanowiących własność samorządu terytorialnego a także budynków oraz obiektów małej architektury).

Biorąc pod uwagę dotychczasowe wydatki związane z inwestycjami służącymi realizacji zadań własnych gminy można zakładać, iż potrzeby finansowe na budowę potencjalnych inwestycji infrastruktury społecznej to wydatki (szacowane bardzo ogólnie) rzędu maksymalnie 1 mln zł, co w rozbiciu na 12 lat (2026-2037) oznacza konieczność rezerw finansowych w rocznych budżetach gminy średnio po ok. 84 tys. zł.

Uśredniony udział dotychczasowych wydatków na drogi publiczne w wydatkach ogółem (średnio wynoszących ok. 1 576 tys. zł/rok) na poziomie 11,3% powoduje konieczność rezerw finansowych w rocznych budżetach gminy średnio po ok. 2 388 tys. zł, zwiększonych na

wydatki dotyczące uzupełniającej rozbudowy infrastruktury technicznej rzędu 100 tys. zł, co łącznie z rezerwami na infrastrukturę społeczną daje kwotę ogólną ok. 2 572 tys. zł. Wartość ta, zwłaszcza w odniesieniu do powyżej wymienionych możliwości pozyskania środków finansowych z różnych źródeł finansowania oraz w odniesieniu do danych budżetowych z lat 2006-2015 (wydatki majątkowe inwestycyjne wynosiły średnio ok. 3 754 tys. zł/rok) i planowanych na lata 2016-2025 (zakłada się wydatki majątkowe na poziomie średnio ok. 3 364 tys. zł/rok) świadczy, iż realizacja zadań własnych gminy wynikających z uwarunkowań społeczno-gospodarczych rozwoju gminy, w tym prognoz demograficznych, w perspektywie 20 lat jest w zasięgu możliwości finansowych gminy Wąsewo.

## **8. ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH**

Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym oraz najważniejsze inwestycje strategiczne uwzględnione w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego (PZPW) przyjętym 19 grudnia 2018 r. w obrębie gminy Wąsewo to:

- linia elektroenergetyczna 220 kV Miłosna – Ostrołęka (w dokumentach poziomu krajowego wskazano orientacyjne rozmieszczenie planowanej linii elektroenergetycznej 400 kV relacji Ostrołęka-Stanisławów z wykorzystaniem trasy istniejącej linii 220 kV, która przebiega przez gminę Wąsewo),
- gazociąg DN 250 Wólka Radzywińska – Ostrów Mazowiecka – Białystok,
- gazociąg DN 200/150/100 Ostrów Mazowiecka – Ostrołęka – Kadzidło/Baranowo,
- budowa urządzeń melioracji wodnych szczegółowych<sup>4</sup> - zadanie Wąsewo pow. ostrowski (Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły - aktualizacja).

Do pozostałych inwestycji oraz obiektów i obszarów celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym zlokalizowanych w gminie Wąsewo należą:

- droga krajowa nr 60 relacji Kutno-Płock-Ciechanów-Różan-Ostrów Mazowiecka (klasa drogi GP),
- droga wojewódzka nr 627 relacji Ostrów Mazowiecka-Ostrołęka (klasa drogi G),
- Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000 Puszcza Biała PLB140007 położony w południowej części gminy.

W zakresie systemu kolejowego w PZPW postuluje się m.in. uruchomienie przewozów pasażerskich na linii nr 34 Małkinia-Ostrołęka.

Gmina Wąsewo położona jest w obszarze funkcjonalnym województwa mazowieckiego określonym w PZPW jako wiejskie obszary funkcjonalne uczestniczące w procesach rozwojowych - w podregionie ostrołęckim. Zgodnie z Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2010-2020, są to tereny ściśle powiązane z najważniejszymi ośrodkami miejskimi regionu, położone w strefie oddziaływania potencjału rozwojowego miast. Obszary te charakteryzują się dobrymi połączeniami komunikacyjnymi z miastami i tym samym ułatwionym dostępem do rynku pracy, usług publicznych i usług wyższego rzędu. W gminach zlokalizowanych na tych terenach zauważalne jest zjawisko suburbanizacji oraz zatracania ich wiejskiego charakteru związanego z funkcjonowaniem gospodarstw rolnych.

Zasady zagospodarowania:

<sup>4</sup> Zgodnie z art. 6 ustawy o gospodarce nieruchomościami celem publicznym jest budowa oraz utrzymanie urządzeń melioracji wodnych, będących własnością Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego.

- ochrona terenów otwartych przed rozpraszaniem zabudowy;
- przeciwdziałanie negatywnym skutkom suburbanizacji w aspekcie ochrony środowiska;
- ochrona krajobrazu przed chaosem inwestycyjnym i kształtowanie ładu przestrzennego;
- ochrona gruntów rolnych klas I-III oraz gruntów leśnych przed ich nieuzasadnionym przeznaczaniem na cele nierolnicze i nieleśne;
- wspieranie działalności gospodarczej towarzyszącej produkcji rolnej, a także dążenie do zrównoważonego rozwoju funkcji pozarolniczych.

## 9. BILANS TERENÓW PRZEZNACZONYCH POD ZABUDOWĘ

### 9.1. Maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę

Biorąc pod uwagę wcześniejsze analizy przeprowadzone w Studium, szacując maksymalne zapotrzebowanie na nową zabudowę w podziale na funkcję przyjęto, iż w gminie Wąsewo będzie występowało zapotrzebowanie na budynki mieszkalne - przede wszystkim w zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej, a także w zabudowie zagrodowej. Ponadto przewiduje się zapotrzebowanie na zabudowę usług podstawowych, komplementarnych z funkcją mieszkaniową oraz zapotrzebowanie na zabudowę produkcji, składów, magazynów i usług ponadpodstawowych, a także zapotrzebowanie na zabudowę lotniskową. W szacowanych powierzchniach zabudowy nie uwzględniono maksymalnego zapotrzebowania na nową powierzchnię budynków gospodarczych ponieważ są to budynki towarzyszące pozostałym funkcjom a ich powierzchnia może być bardzo zróżnicowana i może zależeć od wielu czynników. Ponadto, ponieważ budynki te nie funkcjonują samodzielnie, nie wymagają więc zabezpieczenia oddzielnych terenów (wymagają zabezpieczania odpowiedniej powierzchni działki, co powinno zostać uwzględnione w przeliczaniu powierzchni użytkowej budynków o funkcji podstawowej na maksymalne powierzchnie działek budowlanych i wyznaczaniu nowych terenów zabudowy w Studium w części Kierunki zagospodarowania przestrzennego).

Szacując maksymalne zapotrzebowanie na nową powierzchnię użytkową budynków mieszkalnych w zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej i zabudowie zagrodowej przyjęto następujące założenia: prognozowaną w perspektywie 20 lat (2037 r.) liczbę mieszkańców gminy - 3755 osób oraz niepewność procesów rozwojowych wyrażającą się możliwością zwiększenia zapotrzebowania w stosunku do wyników analiz o 30%. Przyjęcie perspektywy 20-letniej było podyktowane możliwością porównania skutków finansowych wyznaczenia nowych terenów zabudowy z aktualnymi wieloletnimi prognozami finansowymi gminy. Obecna sytuacja gospodarcza w Polsce i jej uzależnienie od gospodarki europejskiej i światowej, przy jednoczesnej zmiennej dynamice wskaźników makroekonomicznych odnotowanej w ostatnich latach i trudnych do oszacowania w przyszłości tendencji, nie pozwala na prognozowanie budżetu gminy w długim horyzoncie czasowym w sposób prawdopodobny. Świadczą o tym również przyjmowane na szczeblu krajowym dokumenty strategiczne, w których określanie polityki rozwoju, celów i zadań na kolejne 20 lat uznaje się jako długookresowe wizje rozwoju, których realizacja obarczona jest dużym stopniem niepewności. Natomiast na szczeblu zarówno lokalnym jak i wojewódzkim przyjmowane są dokumenty strategiczne z krótszym horyzontem czasowym, najczęściej w perspektywie 5-10 lat, maksymalnie 15 lat. Pozwala to ograniczyć błędy w przyjętych szacunkach oraz daje możliwość częstszej weryfikacji założeń w odniesieniu do zaistniałej koniunktury gospodarczej.

W bilansie terenów założono, iż zostaną zlikwidowane substandardowe zasoby mieszkaniowe i w roku 2037 osiągnięty zostanie wskaźnik 41,7 m<sup>2</sup> powierzchni użytkowej mieszkania na osobę jako docelowa wartość przeciętna dla gminy (przyjmując obecny trend znaczącego przyrostu powierzchni użytkowej mieszkania na osobę wynikający z danych GUS z

dziesięciolecia 2006-2015 w gminie, a także średnią powierzchnię użytkową mieszkania na osobę w krajach Europy Zachodniej).

Na podstawie powyższych założeń oszacowano, że w gminie Wąsewo w roku 2037 powierzchnia użytkowa zabudowy mieszkaniowej (mieszkań) ogółem powinna wynosić maksymalnie ok. 156,5 tys. m<sup>2</sup>.

Prognozowana liczba mieszkańców w roku 2037	x	Prognozowana powierzchnia użytkowa mieszkania przypadająca na jedną osobę w roku 2037	=	Prognozowana powierzchnia użytkowa mieszkań w roku 2037
3 755 os.		41,7 m <sup>2</sup>		156 584 m <sup>2</sup>

Uwzględniając dotychczasową (wg danych GUS, stan na 31.12.2015 r.) powierzchnię użytkową budynków mieszkalnych w gminie na poziomie 116,2 tys. m<sup>2</sup>, maksymalne zapotrzebowanie na nową powierzchnię użytkową zabudowy mieszkaniowej (mieszkań) w gminie Wąsewo, zwiększone w związku z niepewnością procesów rozwojowych wyrażającą się możliwością zwiększenia zapotrzebowania w stosunku do wyników analiz o 30% wyniesie ok. 52,5 tys. m<sup>2</sup>.

Prognozowana powierzchnia użytkowa mieszkań w roku 2037	-	Powierzchnia użytkowa mieszkań w gm. Wąsewo w 2015 r. (dotychczasowa)	=	Pożądana powierzchnia użytkowa nowej zabudowy mieszkaniowej (ogółem) w 2037 r.	+	Wynik x 30% w związku z niepewnością procesów rozwojowych	=	<b>Maksymalne zapotrzebowanie na powierzchnię użytkową nowej zabudowy mieszkaniowej (mieszkań)</b>
156 584 m <sup>2</sup>		116 212 m <sup>2</sup>		40 372 m <sup>2</sup>		12 112 m <sup>2</sup>		52 484 m <sup>2</sup>

Biorąc pod uwagę obecne zagospodarowanie gminy, tendencje zmian (wzrost zatrudnienia w działach nierolniczych mieszkańców gminy) i złożone wnioski do Studium przyjęto, że docelowo nowe mieszkania w zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej będą stanowiły około 60-65% ogółu mieszkań, natomiast w zabudowie zagrodowej około 35-40% ogółu mieszkań. Dla potrzeb niniejszego opracowania przyjęto średnie wartości ww. udziałów, tj. 63% dla mieszkań w zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej oraz 37% dla mieszkań w zabudowie zagrodowej. Założono, że w zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej i zagrodowej będą realizowane budynki jednomieszkaniowe, co jest zgodnie z obecnym stanem i trendem zmian w tej dziedzinie w gminie (z marginalnym udziałem zabudowy bliźniaczej).

Zatem **maksymalne zapotrzebowanie na nową powierzchnię użytkową zabudowy mieszkaniowej (mieszkań) w zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej wyniesie w przybliżeniu ok. 33 tys. m<sup>2</sup>, zaś w zabudowie zagrodowej ok. 19,4 tys. m<sup>2</sup>.**

Szacując maksymalne zapotrzebowanie na nową powierzchnię **zabudowy usługowej, usług komplementarnych z funkcją mieszkaniową – usług podstawowych, w tym również usług publicznych i społecznych, a także usług turystyki** wzięto pod uwagę prognozy demograficzne, w tym m.in. spadek udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym, wzrost udziału ludności w wieku poprodukcyjnym oraz utrzymywanie się na podobnym poziomie udziału ludności w wieku produkcyjnym, przy prognozowanym spadku ogólnej liczby mieszkańców gminy, co skutkuje brakiem potrzeby istotnego wzrostu powierzchni usług podstawowych, w szczególności społecznych. Wzięto jednak również pod uwagę fakt, iż rynek usług podstawowych jest niestabilny, usługi te są stosunkowo często otwierane jak i zamykane, konieczne jest więc dopuszczenie zdecydowanie większej powierzchni w Studium tych usług niż to wynika z realnego zapotrzebowania, w celu umożliwienia funkcjonowania ich na rynku. Względy ekonomiczne rynku spowodują natomiast, iż tylko niewielka część z nich będzie realnie wykorzystana. W celu oszacowania zapotrzebowania na nowe budynki usług



społecznych i publicznych uwzględniono analizy przeprowadzone we wcześniejszych rozdziałach Studium oraz prognozy demograficzne w perspektywie 20 lat:

- placówki edukacyjno-opiekuńcze dla dzieci i młodzieży - obecny zasób lokalowy funkcjonujących placówek tego typu to ok. 7,8 tys. m<sup>2</sup> powierzchni użytkowej.

Maksymalne zapotrzebowanie w gminie Wąsewo na powierzchnię użytkową, uwzględniając standardy urbanistyczne stosowane w latach 80-tych i 90-tych ubiegłego wieku w projektowaniu to dla:

- szkół podstawowych maksymalnie ok. 1625 m<sup>2</sup>, zakładając wskaźnik 7 m<sup>2</sup> powierzchni użytkowej/ucznia i biorąc pod uwagę prognozowaną w 2037 r. liczbę dzieci w wieku szkoły podstawowej - 232 dzieci,
- przedszkoli w gminie maksymalnie ok. 600 m<sup>2</sup>, zakładając wskaźnik 6 m<sup>2</sup> powierzchni użytkowej/dziecko i biorąc pod uwagę 95% prognozowanej w 2037 r. liczby dzieci w wieku przedszkolnym - 105 dzieci,
- żłobków, klubów malucha maksymalnie ok. 345 m<sup>2</sup>, zakładając wskaźnik 14 m<sup>2</sup> powierzchni użytkowej/dziecko i biorąc pod uwagę 33% prognozowanej w 2037 r. liczby dzieci w wieku 0-2 lata - 75 dzieci.

(ze względu na małą liczbę mieszkańców w gminie aktualną i prognozowaną, nie przewiduje się w gminie Wąsewo budowy szkół ponadpodstawowych. Standardy urbanistyczne określone w latach 70-tych ubiegłego wieku wskazywały na konieczność budowy takich szkół na terenach liczących co najmniej 20-25 tys. mieszkańców)

W sumie maksymalne zapotrzebowanie na powierzchnię użytkową placówek edukacyjno-opiekuńczych dla dzieci i młodzieży w roku 2037 w gminie wyniesie ok. 2570 m<sup>2</sup>. Jest więc to powierzchnia mniejsza niż ta w funkcjonujących placówkach edukacyjno-opiekuńczych.

Dodatkowo należy założyć, iż są to wartości maksymalne (pożądane). Obecnie np. minimalną powierzchnię pomieszczeń żłobka lub klubu dziecięcego precyzuje rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 10 lipca 2014 r. w sprawie wymagań lokalowych i sanitarnych jakie musi spełniać lokal, w którym ma być prowadzony żłobek lub klub dziecięcy wraz z rozporządzeniem Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 8 grudnia 2017 r. zmieniającym ww. Rozporządzenie z dnia 10 lipca 2014 r. Zgodnie z nim powierzchnia pomieszczenia przeznaczonego na zbiorowy pobyt od 3 do 5 dzieci wynosi co najmniej 16 m<sup>2</sup> i ulega zwiększeniu o co najmniej 2 m<sup>2</sup>, jeżeli czas pobytu dziecka nie przekracza 5 godzin dziennie lub o co najmniej 2,5 m<sup>2</sup>, jeżeli czas pobytu dziecka przekracza 5 godzin dziennie. Do podanej wielkości należy doliczyć również powierzchnię na pomieszczenia sanitarne, szatnie. A zatem dla prognozowanej liczby dzieci w 2037 r. i zakładanego 33% stopnia objęcia opieką żłobkową dzieci z grupy wiekowej 0-2 lata oznaczałoby to konieczność zapewnienia 2 oddziałów żłobkowych (po 13 dzieci każdy) o powierzchni minimum ok. 70 m<sup>2</sup> każdy (łącznie ok. 140 m<sup>2</sup>).

Należy więc uznać, iż brak jest zapotrzebowania na nową powierzchnię użytkową w placówkach edukacyjno-opiekuńczych, zaś nadwyżka powierzchni użytkowej może zostać rozdysponowana na inne funkcje społeczne (m.in. zdrowotne, kulturalne) lub poprawę komfortu funkcjonowania istniejących placówek;

- placówki świadczące podstawowe usługi zdrowia - obecny zasób lokalowy funkcjonującej przychodni lekarskiej to ok. 370 m<sup>2</sup> powierzchni użytkowej.

Zgodnie z projektem Krajowych Przepisów Urbanistycznych (2010 r.) minimalna powierzchnia dla pomieszczeń podstawowej opieki zdrowotnej to 5 m<sup>2</sup>, powyżej 2500 m<sup>2</sup> całkowitej powierzchni mieszkań (przyjęto, że to ok. 2250 m<sup>2</sup> pow. użytkowej) w zabudowie jednorodzinnej i niskiej na każde kolejne 2500 m<sup>2</sup> (przyjęto odpowiednio 2250 m<sup>2</sup> pow. użytkowej). Biorąc pod uwagę taki wskaźnik oraz określoną pożądaną powierzchnię

użytkową wszystkich mieszkań w 2037 r. na poziomie ok. 203,5 tys. m<sup>2</sup>, zapotrzebowanie na powierzchnię pomieszczeń podstawowej opieki zdrowotnej w gminie kształtuje się na poziomie ok. 450 m<sup>2</sup>.

Natomiast według standardów urbanistycznych stosowanych w latach 80-tych i 90-tych ubiegłego wieku w projektowaniu ośrodków zdrowia zakładano wskaźnik 115 m<sup>2</sup> powierzchni użytkowej (1 gabinet)/1000 mieszkańców, czyli dla prognozowanych w 2037 r. mieszkańców (3755 osób) należy przyjąć założenie maksymalnej powierzchni użytkowej ośrodka zdrowia na poziomie ok. 430 m<sup>2</sup>.

Porównując zatem zapotrzebowania na pomieszczenia podstawowej opieki zdrowotnej w 2037 r. z obecnym zasobem lokalowym, należy stwierdzić, iż istnieje niedobór powierzchni użytkowej przeznaczonej dla placówek świadczących podstawowe usługi zdrowia w wysokości ok. 60-80 m<sup>2</sup>;

- domy seniora - obecny zasób lokalowy funkcjonującego DDP Senior-Wigor to ok. 370 m<sup>2</sup> powierzchni użytkowej. Biorąc pod uwagę prognozę demograficzną do 2037 r. (920 osób w wieku poprodukcyjnym) oraz założenie, iż w gminie Wąsewo zapotrzebowanie na miejsca w domu seniora będzie kształtować się na poziomie ok. 5% liczby osób w wieku poprodukcyjnym zapotrzebowanie na miejsca w domu seniora wyniesie w przybliżeniu ok. 45. Uwzględniając standardy urbanistyczne stosowane w latach 80-tych i 90-tych ubiegłego wieku w projektowaniu domów rencisty i emeryta zakładano wskaźnik 12 m<sup>2</sup> powierzchni użytkowej/miejsce, czyli dla 45 osób można przyjąć założenie maksymalnej powierzchni użytkowej na poziomie ok. 540 m<sup>2</sup>. Porównując zapotrzebowanie na powierzchnię domu seniora z obecnym zasobem lokalowym, należy stwierdzić, iż istnieje niedobór powierzchni użytkowej przeznaczonej dla tego typu placówek w wysokości ok. 170 m<sup>2</sup>. Można będzie na ten cel przeznaczyć dotychczasowe zasoby lokalowe będące własnością gminy (po dostosowaniu ich do nowej funkcji), np. obiekty i tereny usług oświaty, które w perspektywie 20 lat nie będą już wykorzystywane do tego celu. Należy jednak jednocześnie zauważyć, iż zgodnie z obowiązującą ustawą o pomocy społecznej, do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy jedynie kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu, natomiast prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym jest zadaniem własnym gminy niemającym charakteru obowiązkowego;
- miejsca lokalnych spotkań i promocji kultury - obecny zasób lokalowy gminnej biblioteki publicznej (zlokalizowanej w budynku Urzędu Gminy), wiejskiego domu kultury, świetlic wiejskich, w tym znajdujących się w remizach strażackich, a także pomieszczeń w gminnym centrum sportu i rekreacji wynosi ok. 600 m<sup>2</sup> powierzchni użytkowej. Według standardów urbanistycznych stosowanych w latach 80-tych i 90-tych ubiegłego wieku w projektowaniu bibliotek i domów kultury zakładano wskaźnik 80 m<sup>2</sup> powierzchni użytkowej/1000 mieszkańców, czyli dla prognozowanej w 2037 r. liczby ludności można przyjąć założenie maksymalnej powierzchni użytkowej obiektów kultury w gminie na poziomie ok. 300 m<sup>2</sup>. Istniejący zasób powierzchni użytkowej tego typu obiektów jest więc wystarczający dla aktualnych i przyszłych potrzeb mieszkańców gminy;
- administracja publiczna, opieka społeczna, policja - organy właściwe do spraw administracji publicznej oraz bezpieczeństwa nie zgłaszały zapotrzebowania na zwiększenie swoich zasobów lokalowych w gminie w związku z tym, jak również biorąc pod uwagę brak wskaźników odpowiadających tym funkcjom, uznano, iż obecne zasoby są wystarczające.

Szacując maksymalne zapotrzebowanie na nową powierzchnię budynków usług komplementarnych z funkcją mieszkaniową - usług podstawowych, wzięto pod uwagę uwarunkowania ekonomiczne, środowiskowe i społeczne rozwoju gminy i wynikającą z tego potrzebę wzrostu powierzchni usług komercyjnych, z dopuszczeniem w Studium

zdecydowanie większej powierzchni tych usług niż to wynika z realnego zapotrzebowania, w celu umożliwienia funkcjonowania ich na rynku. Zmiany zapotrzebowania na usługi związane są również m.in. ze zmianami statusu społecznego mieszkańców gminy oraz z poszerzaniem oferty przedsiębiorstw i planowanymi kierunkami rozwoju gminy. Wskazane zapotrzebowanie oszacowano mając na uwadze planowane inwestycje oraz wnioski o zmianę przeznaczenia w zakresie terenów usługowych. Ze względu na potencjał gospodarczy gminy oraz kierunki polityki rozwoju przyjęto za zasadne lokalizowanie w granicach gminy nowych terenów zabudowy usługowej.

Szacując maksymalne zapotrzebowanie na nowe budynki usług turystyki uwzględniono wniosek dotyczący zlokalizowania przy granicy z gminą Ostrów Mazowiecka terenu z taką funkcją wraz z terenami sportu i rekreacji, tj. dotyczący budowy infrastruktury wspomagającej i uzupełniającej działalność lotniska funkcjonującego w ww. sąsiedniej gminie (hotel, gastronomia, hangar z pomieszczeniami technicznymi, serwisowymi oraz miejscami postojowymi, również płyta postojowa dla samolotów, parkingi). Ze względu na specyfikę inwestycja ta będzie wymagała bardzo dużych rezerw terenowych w ograniczonej lokalizacji.

Biorąc pod uwagę opisane wyżej względy, a także wobec braku miarodajnych wskaźników do określania maksymalnego zapotrzebowania na zabudowę usługową, założono, że wskaźnik powierzchni użytkowej usług podstawowych, w tym publicznych i społecznych, towarzyszących zabudowie mieszkaniowej oraz usług turystyki do powierzchni użytkowej zabudowy mieszkaniowej będzie kształtować się na poziomie 0,75-0,80 (dla potrzeb niniejszego opracowania przyjęto średnią wartość 0,77).

Prognozowana powierzchnia użytkowa zabudowy mieszkaniowej (mieszkań) w 2037 r. 156 584 m <sup>2</sup>	x	Wskaźnik 0,77	=	Prognozowana powierzchnia użytkowa zabudowy usługowej w 2037 r. 120 570 m <sup>2</sup>
--	---	---------------	---	---

Uwzględniając dotychczasową powierzchnię użytkową zabudowy usługowej w gminie na poziomie 12,5 tys. m<sup>2</sup> (w tym ok. 9 tys. stanowią usługi publiczne), maksymalne zapotrzebowanie na powierzchnię użytkową nowej zabudowy usługowej w gminie Wąsewo, zwiększone w związku z niepewnością procesów rozwojowych wyrażającą się możliwością zwiększenia zapotrzebowania w stosunku do wyników analiz o 30% wyniesie ok. 140,5 tys. m<sup>2</sup>.

Prognozowana powierzchnia użytkowa zabudowy usługowej w 2037 r. 120 570 m <sup>2</sup>	-	Istniejąca powierzchnia użytkowa zabudowy usługowej w gminie w 2016 r. 12 450 m <sup>2</sup>	=	Pożądana powierzchnia użytkowa nowej zabudowy usługowej 108 120 m <sup>2</sup>	+	Wynik x 30% w związku z niepewnością procesów rozwojowych 32 436 m <sup>2</sup>	=	<b>Maksymalne zapotrzebowanie na powierzchnię użytkową nowej zabudowy usługowej</b> 140 555 m <sup>2</sup>
---	---	---	---	---	---	--	---	---

**Zatem maksymalne zapotrzebowanie na powierzchnię użytkową nowej zabudowy usługowej (usług podstawowych, komplementarnych z funkcją mieszkaniową, w tym usług publicznych i społecznych, a także usług turystyki) do 2037 r. wyniesie ok. 140,5 tys. m<sup>2</sup> powierzchni użytkowej.**

Oszacowanie potencjalnego zapotrzebowania na **powierzchnię użytkową zabudowy produkcji, magazynów i usług ponadpodstawowych**, w tym związanych z obsługą komunikacji samochodowej i transportem oraz obsługą produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych i ogrodniczych uzależnione jest od wielu czynników gospodarczo-społecznych w skali regionalnej, jak również krajowej czy międzynarodowej, ale także w skali lokalnej od rodzaju prowadzonej działalności i zastosowanej technologii. Szacowanie powierzchni zabudowy jest ściśle związane z powierzchnią terenu zajmowaną przez te funkcje. Część funkcji związanych z działalnością gospodarczą realizowana jest poza budynkami, powoduje to więc dużą terenochłonność przy braku dużej powierzchni użytkowej budynków. Jest to związane z potrzebą realizacji otwartych powierzchni magazynowo – składowych, parkingów dla aut osobowych klientów i pracowników oraz pojazdów ciężarowych, placów manew-

rowych, obiektów zewnętrznych obsługi pojazdów. Terenochłonność terenów produkcyjno-usługowych uzależniona jest też w dużej mierze od trudnych do przewidzenia przemian technologicznych, organizacyjnych i społecznych. Dodatkowo należy założyć, iż specyficzne potrzeby inwestorów w sferze produkcyjno-usługowej mogą być bardziej wymagające niż standardy rynku mieszkaniowego, stąd też w celu bardziej elastycznego odpowiadania na ich preferencje, zasób terenów przeznaczonych pod tego typu działalność powinien być nieco większy niż realne możliwości całkowitego wykorzystania w perspektywie 20 lat.

Szacując maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nowe tereny produkcyjno-usługowe wzięto pod uwagę również szereg czynników lokalnych. Przede wszystkim istotnym czynnikiem jest dobre skomunikowanie gminy, tj. położenie przy drodze krajowej i drodze wojewódzkiej. Ponadto istotne jest wskazanie w Strategii rozwoju Gminy Wąsewo na lata 2016-2022 potrzeby rozwoju gospodarki (zapewnienie warunków do powstawania, rozwoju i poprawy konkurencyjności przedsiębiorstw) m.in. poprzez wspieranie rozwoju przedsiębiorczości i zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy. Wskazanie to jest zgodne ze Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 r. - Innowacyjne Mazowsze, w której za cel strategiczny przyjęto „Rozwój produkcji ukierunkowanej na eksport w przemyśle zaawansowanych i średniozaawansowanych technologii oraz w przemyśle i przetwórstwie rolno-spożywczym”. Sektor usług i produkcji jest branżą bardzo dynamiczną i rozwojową. Potwierdzeniem tego faktu na poziomie gminy Wąsewo może być m.in. odnotowany w dziesięcioleciu 2006-2015 sukcesywny wzrost liczby osób zatrudnionych w budownictwie, gospodarce magazynowej i przemyśle (wzrost liczby podmiotów zarejestrowanych w gminie w tym dziale PKD).

Zapotrzebowanie na powierzchnię użytkową w zabudowie produkcyjnej, magazynowej i usług ponadpodstawowych oszacowano mając również na uwadze planowane inwestycje oraz wnioski o zmianę przeznaczenia w zakresie terenów produkcyjnych i usług ponadpodstawowych. Ze względu na potencjał gospodarczy gminy oraz kierunki polityki rozwoju przyjęto za zasadne lokalizowanie w granicach gminy nowych terenów tego typu zabudowy. Biorąc pod uwagę opisane wyżej względy założono, że wskaźnik relacji powierzchni użytkowej zabudowy produkcji, magazynów i usług ponadpodstawowych, w tym związanych z obsługą komunikacji samochodowej i transportem oraz obsługą produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych i ogrodniczych do powierzchni użytkowej budynków mieszkalnych wyznaczonych w Studium, uwzględniając niepewność procesów rozwojowych i perspektywę nie dłuższą niż 20 lat, powinien kształtować się na poziomie 0,95.

Prognozowana powierzchnia użytkowa zabudowy mieszkaniowej (mieszkań) w 2037 r.	×	Wskaźnik 0,95	=	Prognozowana powierzchnia użytkowa zabudowy produkcji, magazynów i usług ponadpodstawowych w 2037 r.
156 584 m <sup>2</sup>				148 755 m <sup>2</sup>

Uwzględniając fakt, iż obecnie zabudowa ta zajmują w gminie ok. 10 tys. m<sup>2</sup> powierzchni użytkowej, **maksymalne zapotrzebowanie na powierzchnię użytkową nowej ww. zabudowy do 2037 r., zwiększone w związku z niepewnością procesów rozwojowych wyrażającą się możliwością zwiększenia zapotrzebowania w stosunku do wyników analiz o 30%, wyniesie ok. 180,6 tys. m<sup>2</sup>.**

Prognozowana powierzchnia użytkowa zabudowy produkcji, magazynów i usług w 2037 r.	-	Istniejąca powierzchnia użytkowa zabudowy produkcji, magazynów i usług w gminie w 2016 r.	=	Pożądana powierzchnia użytkowa nowej zabudowy produkcji, magazynów i usług	+	Wynik x 30% w związku z niepewnością procesów rozwojowych	=	Maksymalne zapotrzebowanie na powierzchnię użytkową nowej zabudowy produkcji, magazynów i usług
148 755 m <sup>2</sup>		9 805 m <sup>2</sup>		138 950 m <sup>2</sup>		41 685 m <sup>2</sup>		180 635 m <sup>2</sup>

Oszacowanie potencjalnego zapotrzebowania na powierzchnię budynków rekreacyjnych, w tym domów letnich, jest bardzo trudne z powodu braku dokładnych danych (braku rozróżnienia funkcji rekreacyjnych i letniskowych w ewidencji budynków prowadzonej przez Starostwo) dotyczących stanu istniejącego, jak również z powodu trudności określenia możliwego stopnia zainteresowania takimi terenami zarówno przez mieszkańców Ostrowi Mazowieckiej jak i innych okolicznych miast, głównie z aglomeracji warszawskiej. Nie mniej niewątpliwie zapotrzebowanie na tego typu tereny występuje. Przyjmując średnią powierzchnię użytkową domu letniego w gminie Wąsewo na poziomie 41,7 m<sup>2</sup> (podobnie jak dla zabudowy mieszkaniowej) i zakładając, że będą z niego korzystać średnio 2,47 osoby otrzymujemy wskaźnik powierzchni użytkowej domu letniego na 1 osobę na poziomie ok. 16,9 m<sup>2</sup>. Przyjmując, iż w perspektywie 20 lat zainteresuje się takimi terenami około 125 osób (50 rodzin; czyli 2,5 rodziny rocznie - co odpowiada danym statystycznym z lat 2005-2015, kiedy średnio w gminie Wąsewo powstawały rocznie 2 budynki letniskowe) można szacować **maksymalne zapotrzebowanie na powierzchnię zabudowy letniskowej (budynków rekreacyjnych) rzędu ok. 2,1 tys. m<sup>2</sup> powierzchni użytkowej.**

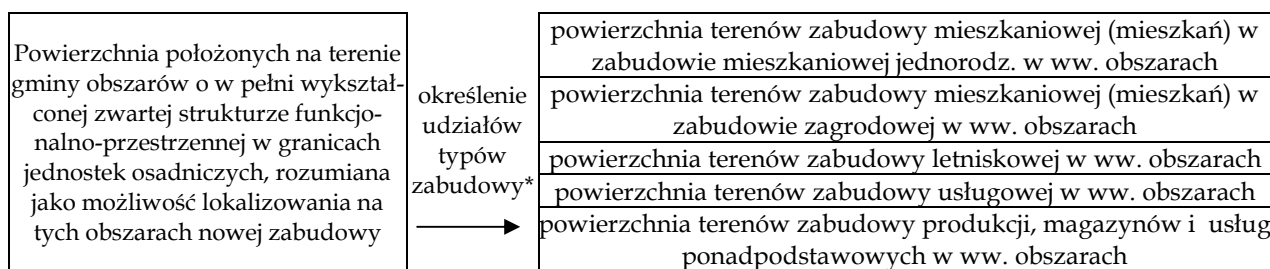
### 9.2 Szacunkowa chłonność, położonych na terenie gminy, obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostek osadniczych, rozumiana jako możliwość lokalizowania na tych obszarach nowej zabudowy

Licząc szacunkową chłonność położonych na terenie gminy obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostek osadniczych, rozumianą jako możliwość lokalizowania na tych obszarach nowej zabudowy przyjęto następujące założenia:

- w obrębie ww. terenów, położonych w obszarach o funkcji mieszanej: mieszkaniowo-usługowej oraz usługowej przyjęto przybliżony udział poszczególnych funkcji zabudowy: mieszkaniowej jednorodzinnej - 70%, usługowej - 30%, w obszarach o funkcji mieszanej: mieszkaniowej i zagrodowej, mieszkaniowo-usługowej oraz usługowej przyjęto przybliżony udział poszczególnych funkcji zabudowy: mieszkaniowej jednorodzinnej - 25%, zagrodowej - 70%, usługowej - 5%, zaś w obszarach o funkcji mieszanej: mieszkaniowej, zagrodowej i letniskowej przyjęto przybliżony udział poszczególnych funkcji zabudowy: mieszkaniowej jednorodzinnej - 15%, zagrodowej - 70% oraz letniskowej - 15% (założenie to jest oparte na analizach przeprowadzonych w niniejszym Studium, dokumentach strategicznych, uwarunkowaniach gospodarczych i środowiskowych),
- przyjęto średnią powierzchnię działki budowlanej: dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej - 1000 m<sup>2</sup>, dla zabudowy letniskowej - 2000 m<sup>2</sup>, zaś dla zabudowy zagrodowej - 3000<sup>5</sup> m<sup>2</sup>,
- przyjęto średnią powierzchnię użytkową mieszkania na osobę 41,7 m<sup>2</sup> (przyjmując obecny trend znaczącego przyrostu powierzchni użytkowej mieszkania na osobę wynikający z danych GUS z lat 2006-2015 w gminie, a także średnią powierzchnię użytkową mieszkania na osobę w krajach Europy Zachodniej) oraz że jedno mieszkanie zajmowane jest średnio przez 2,47 osoby, natomiast nie oszacowano powierzchni użytkowej budynków gospodarczych i inwentarskich gdyż ich powierzchnia użytkowa jest zależna od wielu czynników takich jak np. rodzaj produkcji rolnej, technologia, wielkość gospodarstwa. Powyższą zasadę obliczeń przyjęto analogicznie dla zabudowy letniskowej. Dla pozostałych

<sup>5</sup> Jako średnią powierzchnię działki budowlanej dla zabudowy zagrodowej przyjęto minimalną powierzchnię działki wykorzystywanej na cele rolne - zabudowy zagrodowej lub przeznaczonej na cele rolne - którą można uzyskać w wyniku podziału nieruchomości zgodnie z ustawą z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami.

terenów zabudowy przyjęto, że średni wskaźnik powierzchni użytkowej budynków o funkcji podstawowej do powierzchni działki budowlanej wynosi: dla terenów zabudowy produkcyjnej, magazynów i usług ponadpodstawowych w tym związanych z obsługą komunikacji samochodowej oraz obsługą produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych i ogrodniczych – 0,2, dla usług komplementarnych z funkcją mieszkaniową – usług podstawowych, w tym usług publicznych i społecznych, a także usług turystyki – 0,3. Powyższe wskaźniki intensywności są spowodowane dużą terenochłonnością ww. form zagospodarowania przy braku dużej powierzchni użytkowej budynków. W przypadku zabudowy produkcji, magazynów i usług ponadpodstawowych wzięto pod uwagę, iż w ramach tych terenów będą realizowane takie funkcje jak produkcja, składy, magazyny, bazy transportowe, usługi, w tym obsługujące komunikację samochodową takie jak stacje paliw, myjnie zewnętrzne itp., których funkcjonowanie jest związane z potrzebą realizacji otwartych powierzchni magazynowo – składowych, parkingów dla aut osobowych klientów i pracowników oraz aut ciężarowych, placów manewrowych, obiektów zewnętrznych obsługi pojazdów, a także związane jest z potrzebą kształtowania zieleni izolacyjnej w przypadku terenów położonych na styku z terenami mieszkaniowymi. Ponadto stosunkowo duża część realizowanych budynków położonych na terenach aktywności gospodarczej to obiekty jednokondygnacyjne – hale produkcyjne, magazyny, obiekty handlowe. W przypadku terenów usług publicznych, w szczególności szkół czy też innych funkcji społecznych, znaczną część terenu stanowią tereny zieleni, sportu i rekreacji oraz parkingi.



\* w obrębie ww. obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach gminy Wąsewo przyjęto przybliżony udział poszczególnych typów (funkcji) zabudowy: mieszkaniowej jednorodzinnej – 24%, zagrodowej – 19%, letniskowej – 1%, usługowej – 35%, produkcji, magazynów i usług – 21%.

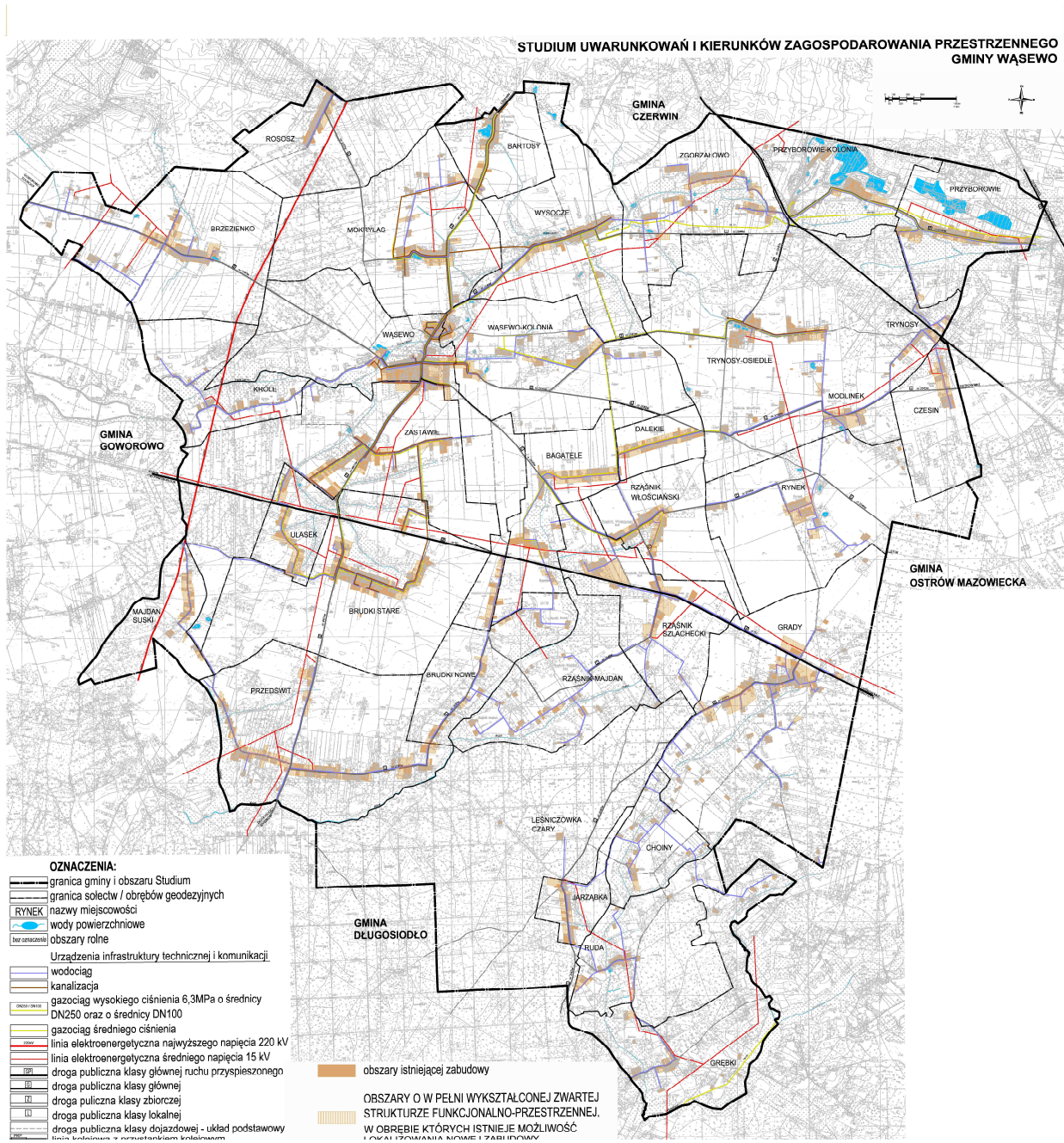
powierzchnia terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	/	średnia powierzchnia działki budowlanej w terenach zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	x	średnia powierzchnia mieszkania na osobę	x	średnia ilość osób w mieszkaniu	=	chłonność położonych na terenie gminy obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostek osadniczych, rozumiana jako możliwość lokalizowania na tych obszarach nowej zabudowy wyrażona w powierzchni użytkowej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (mieszkań)
718 100 m <sup>2</sup>		1000 m <sup>2</sup>		41,7 m <sup>2</sup>		2,47		ok. 73 960 m <sup>2</sup>
powierzchnia terenów zabudowy zagrodowej	/	średnia powierzchnia działki budowlanej w terenach zabudowy zagrodowej	x	średnia powierzchnia mieszkania na osobę	x	średnia ilość osób w mieszkaniu	=	chłonność położonych na terenie gminy obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostek osadniczych, rozumiana jako możliwość lokalizowania na tych obszarach nowej zabudowy wyrażona w powierzchni użytkowej zabudowy mieszkaniowej (mieszkań) w zabudowie zagrodowej
1 515 900 m <sup>2</sup>		3000 m <sup>2</sup>		41,7 m <sup>2</sup>		2,47		ok. 52 050 m <sup>2</sup>
powierzchnia terenów zabudowy letniskowej	/	średnia powierzchnia działki budowlanej w terenach zabudowy letniskowej	x	średnia powierzchnia mieszkania na osobę	x	średnia ilość osób w mieszkaniu	=	chłonność położonych na terenie gminy obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostek osadniczych, rozumiana jako możliwość lokalizowania na tych obszarach nowej zabudowy wyrażona w powierzchni użytkowej zabudowy letniskowej
18 800 m <sup>2</sup>		2000 m <sup>2</sup>		41,7 m <sup>2</sup>		2,47		ok. 970 m <sup>2</sup>

powierzchnia terenów zabudowy usługowej	x	średnia intensywność zabudowy	=	chłonność położonych na terenie gminy obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostek osadniczych, rozumiana jako możliwość lokalizowania na tych obszarach nowej zabudowy wyrażona w powierzchni użytkowej zabudowy usługowej
239 000 m <sup>2</sup>		0,3		ok. 71 700 m <sup>2</sup>
powierzchnia terenów zabudowy produkcji, magazynów i usług ponadpodstawowych, w tym zw. z obsługą kom. samochodowej	x	średnia intensywność zabudowy	=	chłonność położonych na terenie gminy obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostek osadniczych, rozumiana jako możliwość lokalizowania na tych obszarach nowej zabudowy wyrażona w pow. użytkowej zabudowy produkcji, magazynów i usług ponadpodstawowych
214 100 m <sup>2</sup>		0,2		ok. 42 820 m <sup>2</sup>

Oszacowano chłonność położonych na terenie gminy obszarów o w pełni wykształconej **zwartej strukturze** funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostek osadniczych, rozumianą jako możliwość lokalizowania na tych obszarach nowej zabudowy (zgodnie z przyjętym w podrozdziale 9.1. założeniem, w podanej niżej powierzchni użytkowej zabudowy nie uwzględniono powierzchni użytkowej budynków gospodarczych towarzyszących funkcji podstawowej):

- 73 960 m<sup>2</sup> powierzchni użytkowej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (na terenach o powierzchni ok. 71,8 ha),
- 52 050 m<sup>2</sup> powierzchni użytkowej zabudowy zagrodowej (na terenach o powierzchni ok. 151,6 ha),
- 970 m<sup>2</sup> powierzchni użytkowej zabudowy letniskowej (na terenach o powierzchni ok. 1,9 ha),
- 71 700 m<sup>2</sup> powierzchni użytkowej zabudowy usługowej komplementarnej z funkcją mieszkaniową - usług podstawowych, w tym usług publicznych i społecznych, a także usług turystyki (na terenach o powierzchni ok. 23,9 ha),
- 42 820 m<sup>2</sup> powierzchni użytkowej zabudowy produkcji, magazynów i usług ponadpodstawowych, w tym związanych z obsługą komunikacji samochodowej oraz obsługą produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych i ogrodniczych (na terenach o powierzchni ok. 21,4 ha).

Rys. 1. Obszary o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostek osadniczych w gminie Wąsewo



### 9.3 Szacunkowa chłonność, położonych na terenie gminy, obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę, rozumiana jako możliwość lokalizowania na tych obszarach nowej zabudowy

Licząc szacunkową chłonność położonych na terenie gminy obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod nową zabudowę, położonych poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostek osadniczych, przyjęto następujące założenia:

- wyeliminowano teren usług z zielenią towarzyszącą w miejscowości Króle o pow. ok. 12 ha, na którym zgodnie z aktualnym wnioskiem ma być prowadzona gospodarka leśna (zgodnie z istniejącym użytkowaniem),



- dla wyznaczonych w obowiązujących planach miejscowych terenów z funkcjami mieszanymi: mieszkaniową i mieszkaniowo-usługową przyjęto udział poszczególnych funkcji: mieszkaniowej jednorodzinnej – 80%, usługowej - 20%,
- dla wyznaczonych w obowiązujących planach miejscowych terenów z funkcjami mieszanymi: zagrodową, mieszkaniową, mieszkaniowo-usługową przyjęto przybliżony udział poszczególnych funkcji zabudowy: mieszkaniowej jednorodzinnej – 25%, zagrodowej - 70% i usługowej – 5%,
- dla wyznaczonych w obowiązujących planach miejscowych terenów z funkcjami mieszanymi: mieszkaniową i letniskową oraz z funkcją zabudowy rekreacji indywidualnej przyjęto udział poszczególnych funkcji: zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej – 70%, letniskowej - 30%,
- dla pozostałych wyznaczonych w obowiązujących planach miejscowych terenów przyjęto, że mają jednolitą funkcję,
- dla wyznaczonych w obowiązujących planach miejscowych terenów rolniczych przyjęto, iż nie będą tam realizowane nowe budynki mieszkalne w zabudowie zagrodowej (założenie to oparto o fakt, iż w dziesięcioleciu 2006-2015 na terenach rolnych nie powstała lub powstała jednostkowo nowa tzw. zabudowa kolonijna w gospodarstwach o wielkości powyżej średniej w gminie, mogą tam natomiast być lokalizowane budynki gospodarcze i inwentarskie, które stanowią funkcję towarzyszącą funkcji podstawowej terenu,
- przyjęto średnią powierzchnię działki budowlanej: dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej – 1000 m<sup>2</sup>, dla zabudowy letniskowej – 2000 m<sup>2</sup>, dla zabudowy zagrodowej – 3000<sup>5</sup> m<sup>2</sup>,
- przyjęto średnią powierzchnię użytkową mieszkania na osobę 41,7 m<sup>2</sup> (przyjmując obecny trend znaczącego przyrostu powierzchni użytkowej mieszkania na osobę wynikający z danych GUS z lat 2006-2015, a także średnią powierzchnię użytkową mieszkania na osobę w krajach Europy Zachodniej) oraz że jedno mieszkanie zajmowane jest średnio przez 2,47 osoby, natomiast nie oszacowano powierzchni użytkowej budynków gospodarczych i inwentarskich gdyż ich powierzchnia użytkowa jest zależna od wielu czynników takich jak np. rodzaj produkcji rolnej, technologia, wielkość gospodarstwa. Powyższą zasadę obliczeń przyjęto analogicznie dla zabudowy letniskowej. Dla pozostałych terenów zabudowy przyjęto, że średni wskaźnik intensywności powierzchni użytkowej budynków o funkcji podstawowej do powierzchni działki budowlanej stanowi: dla terenów zabudowy produkcyjnej, magazynów i usług ponadpodstawowych w tym związanych z obsługą komunikacji samochodowej oraz obsługą produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych i ogrodniczych – 0,2, dla usług komplementarnych z funkcją mieszkaniową – usług podstawowych, w tym usług publicznych i społecznych, a także usług turystyki – 0,3. Powyższe wskaźniki intensywności są spowodowane dużą terenochłonnością ww. form zagospodarowania przy braku dużej powierzchni użytkowej budynków. W przypadku zabudowy produkcji, magazynów i usług ponadpodstawowych wzięto pod uwagę, iż w ramach tych terenów będą realizowane takie funkcje jak produkcja, składy, magazyny, bazy transportowe, usługi, w tym obsługujące pojazdy takie jak stacje paliw, myjnie zewnętrzne itp., których funkcjonowanie jest związane z potrzebą realizacji otwartych powierzchni magazynowo – składowych, parkingów dla aut osobowych klientów i pracowników oraz aut ciężarowych, placów manewrowych, obiektów zewnętrznych obsługi pojazdów, a także związane jest z potrzebą kształtowaniem zieleni izolacyjnej w przypadku terenów położonych na styku z terenami mieszkaniowymi. Ponadto stosunkowo duża część realizowanych budynków położonych na terenach aktywności gospodarczej to obiekty jednokondygnacyjne – hale produkcyjne, magazyny, obiekty handlowe. W przypadku terenów usług publicznych, w szczególności szkół, czy też innych społecznych funkcji, a

także usług turystyki znaczną część terenu stanowią tereny zieleni, sportu i rekreacji oraz parkingi. Podobnie się ma w przypadku terenów letniskowych, gdzie tereny zieleni wykorzystywane na cele rekreacyjne stanowią dominującą część działki.

Powierzchnia położonych na terenie gminy obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę, poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostek osadniczych, gdzie istnieje możliwość lokalizowania nowej zabudowy	określenie udziałów typów zabudowy* →	powierzchnia terenów zabudowy mieszkaniowej (mieszkań) w zab. mieszkaniowej jednorodzinnej w ww. obszarach
		powierzchnia terenów zabudowy mieszkaniowej (mieszkań) w zabudowie zagrodowej w ww. obszarach
		powierzchnia terenów zab. letniskowej w ww. obszarach
		powierzchnia terenów zab. usługowej w ww. obszarach
		powierzchnia terenów zabudowy produkcji, magazynów i usług ponadpodstawowych w ww. obszarach

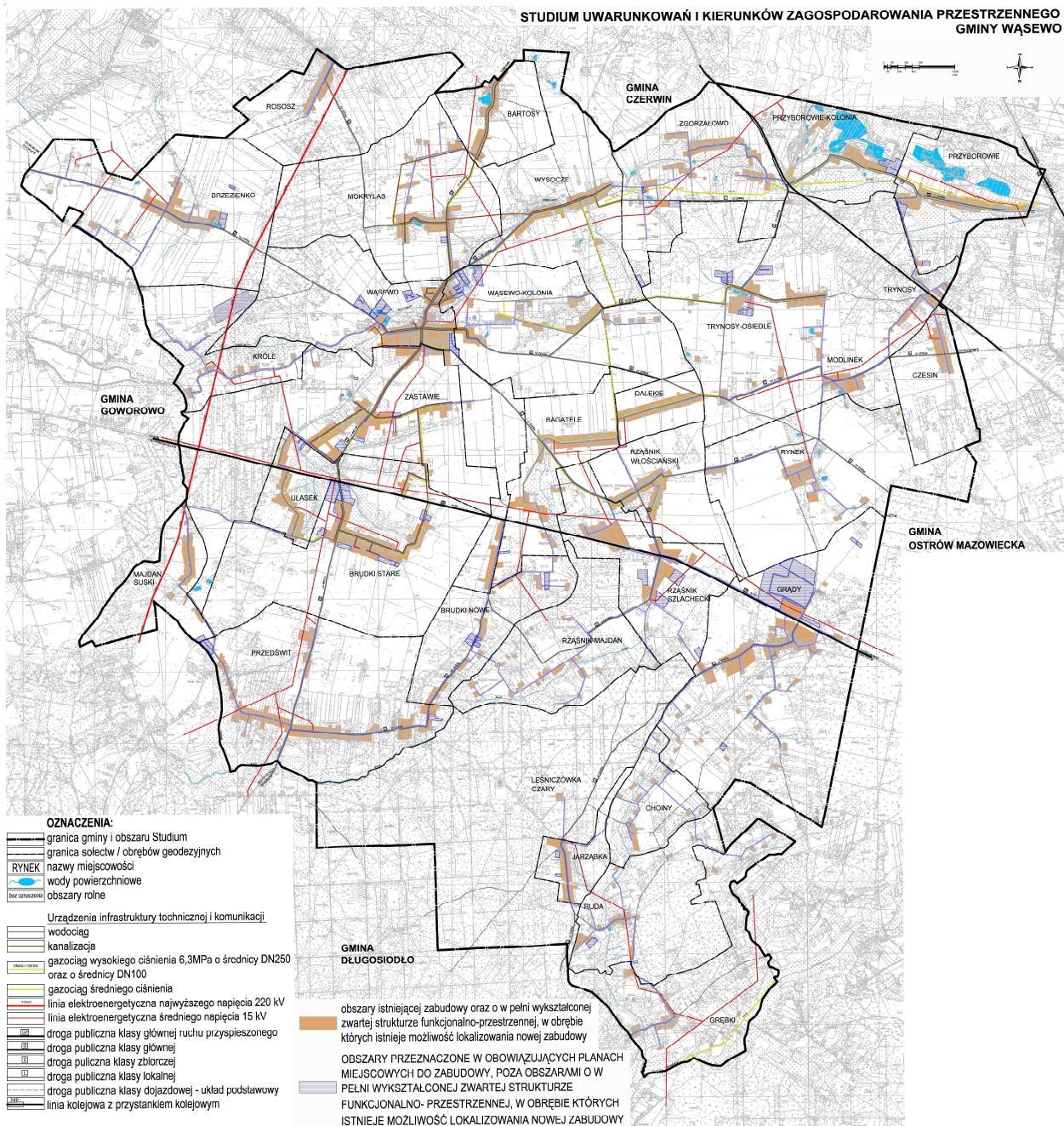
\* w obrębie ww. obszarów wyznaczonych w obowiązujących w gminie Wąsewo planach miejscowych, poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostek osadniczych, przyjęto udział poszczególnych typów (funkcji) zabudowy: dla terenów zabudowy mieszkaniowej i mieszkaniowo-usługowej: mieszkaniowej jednorodzinnej - 80%, usługowej - 20%; dla terenów zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej, mieszkaniowo-usługowej: mieszkaniowej jednorodzinnej - 25%, zagrodowej - 70%, usługowej - 5%; dla terenów zabudowy mieszkaniowej i letniskowej oraz zabudowy rekreacji indywidualnej: mieszkaniowej jednorodzinnej - 70%, letniskowej - 30%; dla terenów usług podstawowych nieuciążliwych, w tym rzemiosła oraz przetwórstwa rolno-spożywczego oraz obiektów turystyki, sportu i rekreacji jednolite przeznaczenie - 100%; dla terenów zabudowy produkcyjnej, składów, magazynów i usług ponadpodstawowych w tym związanych z obsługą komunikacji samochodowej oraz obsługą produkcji w gospod. rolnych, hodowlanych i ogrodnictwach: jednolite przeznaczenie - 100%.

powierzchnia terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	/	średnia powierzchnia działki budowlanej w terenach zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	x	średnia powierzchnia mieszkania na osobę	x	średnia ilość osób w mieszkaniu	=	chłonność położonych na terenie gminy obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostek osadniczych, gdzie istnieje możliwość lokalizowania nowej zabudowy wyrażona w powierzchni użytkowej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (mieszkań)
310 620 m <sup>2</sup>		1000 m <sup>2</sup>		41,7 m <sup>2</sup>		2,47		ok. 31 990 m <sup>2</sup>
powierzchnia terenów zabudowy zagrodowej	/	średnia powierzchnia działki budowlanej w terenach zabudowy zagrodowej	x	średnia powierzchnia mieszkania na osobę	x	średnia ilość osób w mieszkaniu	=	chłonność położonych na terenie gminy obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostek osadniczych, gdzie istnieje możliwość lokalizowania nowej zabudowy wyrażona w powierzchni użytkowej zabudowy mieszkaniowej (mieszkań) w zabudowie zagrodowej
74 500 m <sup>2</sup>		3000 m <sup>2</sup>		41,7 m <sup>2</sup>		2,47		ok. 2 560 m <sup>2</sup>
powierzchnia terenów zabudowy letniskowej	/	średnia powierzchnia działki budowlanej w terenach zabudowy letniskowej	x	średnia powierzchnia mieszkania na osobę	x	średnia ilość osób w mieszkaniu	=	chłonność położonych na terenie gminy obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostek osadniczych, gdzie istnieje możliwość lokalizowania nowej zabudowy wyrażona w powierzchni użytkowej zabudowy letniskowej
34 550 m <sup>2</sup>		2000 m <sup>2</sup>		41,7 m <sup>2</sup>		2,47		ok. 1 780 m <sup>2</sup>
powierzchnia terenów zabudowy usług podstawowych nieuciążliwych, w tym rzemiosła oraz przetwórstwa rolno-spożywczego oraz obiektów turystyki, sportu i rekreacji	x	średnia intensywność zabudowy	=	chłonność położonych na terenie gminy obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostek osadniczych, gdzie istnieje możliwość lokalizowania nowej zabudowy wyrażona w powierzchni użytkowej zabudowy usługowej				
129 650 m <sup>2</sup>		0,3		ok. 38 895 m <sup>2</sup>				
powierzchnia terenów zabudowy produkcyjnej, składów, magazynów i usług ponadpodstawowych w tym związanych z obsługą komunikacji samochodowej oraz dla terenów obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych i ogrodnictwach	x	średnia intensywność zabudowy	=	chłonność położonych na terenie gminy obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostek osadniczych, gdzie istnieje możliwość lokalizowania nowej zabudowy wyrażona w powierzchni użytkowej zabudowy produkcji, magazynów i usług ponadpodstawowych				
609 650 m <sup>2</sup>		0,2		ok. 121 930 m <sup>2</sup>				

Oszacowano chłonność położonych na terenie gminy obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę, usytuowanych poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostek osadniczych (zgodnie z przyjętym w podrozdziale 9.1. założeniem, w podanej niżej powierzchni użytkowej zabudowy nie uwzględniono powierzchni użytkowej budynków gospodarczych towarzyszących funkcji podstawowej):

- 31 990 m<sup>2</sup> powierzchni użytkowej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (na terenach o powierzchni ok. 31,1 ha),
- 2 560 m<sup>2</sup> powierzchni użytkowej zabudowy zagrodowej (na terenach o powierzchni ok. 7,5 ha),
- 1 780 m<sup>2</sup> powierzchni użytkowej zabudowy letniskowej (na terenach o powierzchni ok. 3,5 ha),
- 38 895 m<sup>2</sup> powierzchni użytkowej zabudowy usługowej, komplementarnej z funkcją mieszkaniową - usług podstawowych, w tym usług publicznych i społecznych, a także usług turystyki (na terenach o powierzchni ok. 13 ha),
- 121 930 m<sup>2</sup> powierzchni użytkowej zabudowy produkcji, magazynów i usług ponadpodstawowych, w tym związanych z obsługą komunikacji samochodowej oraz obsługą produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych i ogrodnich (na terenach o powierzchni ok. 61 ha).

Rys. 2. Obszary przeznaczone w planach miejscowych pod nową zabudowę, położone poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostek osadniczych w gminie Wąsewo



#### 9.4. Wnioski dotycząca zapotrzebowanie na nową zabudowę wynikające z analiz opisanych w pkt 9.1 - 9.3

Porównując maksymalne w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę (w podziale na funkcje zabudowy) oraz sumę powierzchni użytkowej zabudowy (w podziale na funkcje zabudowy) możliwą do zrealizowania w obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej i możliwą do zrealizowania na podstawie prawa miejscowego położoną poza tymi obszarami ustalono, iż w gminie Wąsewo nie istnieje zapotrzebowanie na wytyczenie terenów nowej zabudowy mieszkaniowej, zagrodowej oraz letniskowej poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej oraz poza terenami zabudowy wyznaczonymi w planach miejscowych. Istnieje natomiast

zapotrzebowanie na wytyczenie terenów nowej zabudowy poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej oraz poza terenami zabudowy wyznaczonymi w planach miejscowych, o powierzchni (zgodnie z przyjętym w podrozdziale 9.1. założeniem, że w podanej niżej powierzchni użytkowej zabudowy nie uwzględnia się powierzchni użytkowej budynków gospodarczych towarzyszących funkcji podstawowej) odpowiadającej około:

- 29 960 m<sup>2</sup> powierzchni użytkowej zabudowy usługowej komplementarnej z funkcją mieszkaniową – usług podstawowych, w tym usług publicznych i społecznych, a także usług turystyki (co odpowiada ok. 10 ha powierzchni terenu),
- 15 890 m<sup>2</sup> powierzchni użytkowej zabudowy produkcji, magazynów i usług ponadpodstawowych, w tym związanych z obsługą komunikacji samochodowej oraz obsługą produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych i ogrodnich (co odpowiada ok. 7,9 ha powierzchni terenu).

Tabela nr 35 Porównanie maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę oraz sumy powierzchni użytkowej zabudowy wynikającej pkt 9.2 i 9.3

	maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę [m <sup>2</sup> ]	chłonność obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostek osadniczych, gdzie istnieje możliwość lokalizowania nowej zabudowy [m <sup>2</sup> ]	chłonność obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostek osadniczych, gdzie istnieje możliwość lokalizowania nowej zabudowy [m <sup>2</sup> ]	zapotrzebowanie na wytyczenie terenów nowej zabudowy, poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostek osadniczych oraz poza obszarami przeznaczonymi w planach miejscowych pod zabudowę [m <sup>2</sup> ]
Powierzchnia użytkowa zabudowy:	[1]	[2]	[3]	[4]=[1]-[2]-[3]
mieszkaniowej jednorodzinnej	35 200	73 960	31 990	-70 750 (nadpodaż)
zagrodowej	17 300	52 050	2 560	-37 310 (nadpodaż)
letniskowej	2 100	970	1 780	- 650 (nadpodaż)
usługowej	140 555	71 700	38 895	29 960
produkcji, magazynów i usług ponadpodstawowych, w tym związanych z obsługą komunikacji samochodowej oraz obsługą produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych i ogrodnich	180 635	42 820	121 930	15 885

#### 9.5.Potrzeby inwestycyjne gminy wynikające z konieczności realizacji zadań własnych, związane z lokalizacją nowej zabudowy oraz możliwości ich finansowania

Określając potrzeby inwestycyjne gminy wynikające z konieczności realizacji zadań własnych związane z lokalizacją nowej w stosunku do stanu istniejącego zagospodarowania zabudowy oraz możliwości ich finansowania założono, że w Kierunkach zagospodarowania przestrzennego Studium w pierwszej kolejności zostaną wytyczone nowe (w stosunku do stanu istniejącego zagospodarowania i wyznaczonych terenów zabudowy w obowiązujących planach miejscowych) tereny zabudowy w wytypowanych przy ustalaniu chłonności, obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostek osadniczych, a w następnej kolejności, o ile występuje zapotrzebowanie na daną funkcję zabudowy, w obszarach położonych w miarę możliwości wzdłuż istniejących dróg publicznych oraz w rejonach obsługiwanych przez sieci infrastruktury technicznej, których finansowanie należy do zadań własnych gminy (przede wszystkim wodociąg, który obsługuje dominującą część gminy, a także sieć kanalizacyjną w miarę jej rozbudowy).

W przeprowadzonych analizach ekonomicznych, środowiskowych i społecznych służących określeniu potrzeb i możliwości rozwoju gminy oszacowano możliwości finansowania przyjętych do realizacji inwestycji (określonych jako najbardziej potrzebnych) w perspektywie 20 lat. Założenia finansowe oraz podsumowanie możliwości finansowania przez gminę inwestycji wynikających z konieczności realizacji zadań własnych gminy zawiera rozdział 7. Wynika z nich ogólnie, iż dla obszaru gminy, w wyniku realizacji ustaleń kierunkowych niniejszego Studium, tj. m.in. powiększenia w stosunku do stanu istniejącego zagospodarowania obszarów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, zagrodowej, letniskowej, usług podstawowych i turystyki oraz produkcji, magazynów i usług ponadpodstawowych, zgodnie z określonymi we wcześniejszych rozdziałach zasadami, w tym zapotrzebowaniem, przewiduje się konieczność rezerw budżetowych na wykonanie inwestycji z zakresu zadań własnych gminy.

Realizacja potencjalnych inwestycji dotyczących obiektów infrastruktury społecznej (dot. obiektu służby zdrowia, ewentualnie opieki nad seniorami), w odniesieniu do omówionych we wcześniejszych rozdziałach założeń, w tym naddatku dotychczasowej powierzchni usług publicznych w gminie w perspektywie 20 lat, a także dotyczących nakładów finansowych, jak również przy uwzględnieniu możliwości pozyskiwania środków finansowych z różnych źródeł, w tym z programów rządowych, w perspektywie 2037 r., będzie możliwa ze środków finansowych zabezpieczonych w kolejnych budżetach gminy.

W zakresie nakładów finansowych dotyczących inwestycji komunikacyjnych i infrastruktury technicznej uwarunkowania ekonomiczne gminy nie ograniczają możliwości rozwoju zamierzonych funkcji terenu zakładając realizację wyżej opisanego założenia, tj. lokalizowania nowej zabudowy przede wszystkim w zasięgu obsługi poprzez istniejące drogi publiczne oraz sieci infrastruktury technicznej i w ich sąsiedztwie. W obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej będzie mogła być realizowana modernizacja (przebudowa i remonty) istniejących dróg publicznych oraz rozbudowa infrastruktury technicznej (dalsza, sukcesywna rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej), przewiduje się, że oszacowane w rozdziale 7 środki finansowe budżetu gminy z podziałem na poszczególne grupy wydatków inwestycyjnych przeznaczonych do 2025 r., będą wystarczające na realizację ww. wydatków.

Zakładane dotychczas w budżecie gminy udziały środków finansowych przeznaczane na drogi publiczne i infrastrukturę techniczną pozwalają wnioskować, iż utrzymanie się podobnych tendencji w kolejnych, po 2025 r., latach pozwoli na przeprowadzenie rozbudowy układu komunikacyjnego wraz z siecią kanalizacji sanitarnej i siecią wodociągową dla potrzeb nowej zabudowy poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej.

Przyjmuje się, biorąc pod uwagę wcześniejsze analizy, iż w latach 2026-2037 gmina zrealizuje obowiązek budowy nowych dróg gminnych wraz z infrastrukturą wodno-kanalizacyjną poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej na terenach zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, zagrodowej i letniskowej wyznaczonych w obowiązujących planach miejscowych, a na nowych terenach usługowych i produkcyjno-usługowych obowiązek zapewnienia obsługi komunikacyjnej i obsługi w infrastrukturę techniczną, w głównej mierze przejmą prywatni inwestorzy. Zakładając, iż na 1 ha terenów zabudowy mieszkaniowej niezbędne jest wykonanie odcinka 200 metrów drogi dla zapewnienia dostępu do drogi publicznej każdej potencjalnej działki budowlanej (o średniej pow. 1500 m<sup>2</sup>) otrzymujemy dla 42 ha terenów inwestycyjnych (zgodnie z wnioskami rozdziałów 9.3. i 9.4) konieczność zapewnienia przez gminę finansowania budowy ok. 8,5 km nowych dróg gminnych.

Przyjmując realny koszt budowy drogi gminnej wraz z siecią wodociągową i kanalizacyjną oraz kosztem wykupu gruntu na uśrednionym poziomie 1,2 mln zł / 1 km drogi niezbędne jest zarezerwowanie środków finansowych na ten cel w wysokości ok. 10 mln zł.

Zakładając, iż realizacja inwestycji nastąpi w latach 2026-2037, powyższy koszt powinien być uwzględniony w budżetach gminy z ww. lat, a więc w rocznych budżetach przyjmowanych od 2026 r. będzie to koszt rzędu 0,8 mln zł/rok. Takie nakłady inwestycyjne są znacznie niższe od danych budżetowych z lat 2005-2016, kiedy to wydatki majątkowe inwestycyjne wynosiły średnio po ok. 3,5 mln zł/rok (od 1,6 mln w 2005 r. do 7,3 mln w 2015 r.) oraz są niższe od przewidywanych w Wieloletniej Prognozie Finansowej Gminy na lata 2016-2025 (zakłada się wydatki majątkowe średnio rzędu 3,4 mln zł/rok (od 1,3 mln w 2022 r. do 9,5 mln w 2018 r.)). Jak wskazano we wcześniejszej części opracowania udział wydatków na drogi publiczne w wydatkach ogółem wynosił w dotychczasowych rocznych budżetach gminy średnio po ok. 1,6 mln zł, zwiększonych na wydatki dotyczące uzupełniającej rozbudowy infrastruktury technicznej rzędu 100 tys. zł, co łącznie z rezerwami na infrastrukturę społeczną daje kwotę ogólną ok. 2,6 mln zł, natomiast w budżecie na 2018 r. zarezerwowano środki na wydatki majątkowe inwestycyjne rzędu 3,9 mln zł, co świadczy, iż gmina Wąsewo będzie posiadała możliwości finansowe wykonania sieci komunikacyjnych i infrastruktury technicznej, a także społecznej dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, zagrodowej i letniskowej wyznaczonych w obowiązujących planach miejscowych poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej.





## 1. KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ GMINY ORAZ W PRZEZNACZENIU TERENÓW

Gmina Wąsewo jest gminą wiejską, położoną w północno-wschodniej części województwa mazowieckiego, którą zamieszkuje 4398 osób (według danych GUS na 31.12.2016 r.). Przyjmuje się, że zaludnienie gminy w perspektywie najbliższych 20 lat będzie stopniowo maleć i w roku 2037 ilość osób w gminie będzie wynosiła 3755. Zmianie ulegać będzie również struktura wieku społeczeństwa - wzrastać będzie liczba osób w wieku poprodukcyjnym, maleć zaś liczba osób w wieku przedprodukcyjnym.

Wraz z zachodzącymi zmianami gospodarczymi, w tym w strukturze rolnictwa - wzrostem obszarowym indywidualnych gospodarstw rolnych, zmniejszeniu zgodnie z istniejącym trendem ulegnie liczba bezpośrednio zatrudnionych w rolnictwie. W dłuższym okresie spowoduje to zmiany w przestrzennym rozmieszczeniu ludności i jej koncentrację przy pozarolniczych ośrodkach pracy, w szczególności w obszarach podmiejskich, w tym przypadku w rejonie Ostrowi Mazowieckiej i Ostrołęki, oraz w ośrodkach o dogodnej dostępności do większych miast. Wzrośnie także liczba zatrudnionych przy obsłudze ludności. Zgodnie z obowiązującymi trendami zmianom podlegać będzie również komfort zamieszkania, w tym wzrastać będzie powierzchnia mieszkań przypadająca na osobę.

Szanse rozwojowe gminy Wąsewo należy wiązać głównie z rozwojem rolnictwa, funkcji obsługi mieszkańców gminy oraz obsługi transportu, a także z rozwojem przedsiębiorczości, m.in. związanej z produkcją żywności lub budownictwem.

O ważnej roli rolnictwa w gminie przesądza znaczny areał użytków rolnych stosunkowo dobrej jakości w środkowej i północnej części gminy oraz duża liczba ludności pracującej w gospodarstwach rolnych. Szczególnie korzystne warunki do rozwoju rolnictwa występują w północnej części gminy. Ze względu na niższą jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej część południowa gminy jest predysponowana do rozwoju funkcji poza rolniczych - innych dziedzin gospodarki, a także ochrony przyrody.

Z uwagi na zasoby i walory środowiska przyrodniczego oraz na zachowane zabytki kultury materialnej, na obszarze gminy, zwłaszcza w południowej jej części, w sąsiedztwie kompleksu leśnego Puszczy Białej może rozwijać się funkcja rekreacyjna związana z wypoczynkiem na własnych działkach rekreacyjnych oraz w gospodarstwach agroturystycznych. Predyspozycje dla funkcji rekreacyjnej występują również w środkowo-zachodniej części gminy, a także w miejscowościach położonych w części północno-wschodniej i wschodniej gminy, gdzie występują duże zbiorniki wodne powstałe po wyeksploatowaniu złóż kopaliny.

Z rozwojem wspomnianych funkcji wiąże się potrzeba zmiany możliwości zagospodarowania przestrzennego w gminie, której celem jest tworzenie optymalnych warunków funkcjonowania gospodarki i zapewnienie jak najlepszych warunków środowiska zamieszkania ludności gminy.

Rozwój zagospodarowania jest ściśle związany z naturalnymi zasobami środowiska przyrodniczego, jak też z działalnością ludzi - mieszkańców gminy, a zwłaszcza z działalnością i przedsiębiorczością Samorządu oraz jego polityką w zakresie rozwoju zagospodarowania przestrzennego.

Dalszy rozwój zagospodarowania będzie w dominującej części podporządkowany istniejącemu układowi przestrzennemu. Dotyczy to zwłaszcza rozwoju zagospodarowania mieszkaniowego i towarzyszącego mu zagospodarowania usługowego. Szczególna uwaga będzie zwrócona na lokalizację i kształtowanie przestrzenne obszarów produkcyjno-usługowych jako centrów wzrostu ekonomicznego zlokalizowanych głównie przy drodze krajowej.

Niniejsze Studium w dużym stopniu utrzymuje kierunki struktury funkcjonalno-przestrzennej określone w dotychczasowym Studium. Zmiany wprowadzone w niniejszym dokumencie wynikają z aktualnej analizy uwarunkowań, w tym bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę, wniosków złożonych przez właścicieli gruntów, zmiany przepisów oraz przejęcia w 2018 r. przez Sejmik Województwa nowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego. Określając w Studium kierunki zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy oraz w przeznaczeniu terenów nie uwzględniono wytycznych określonych w audycie krajobrazowym, gdyż nie został on dotychczas opracowany dla województwa mazowieckiego.

Dotychczasowa struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy zostaje zachowana poprzez kontynuowanie zasad rozmieszczenia przeznaczenia w następujący sposób:

- poprzez koncentrację usług, w tym publicznych w miejscowości gminnej, a także Brudkach Starych, Grądach i Przyborowiu;
- poprzez lokalizację zabudowy mieszkaniowej, zagrodowej i usługowej w poszczególnych sołectwach głównie w oparciu o wykształcony układ komunikacyjny, w strefie obsługi przez sieci infrastruktury technicznej;
- poprzez lokalizację zabudowy z zakresu usług, produkcji, składów i magazynów oraz obsługi komunikacji samochodowej w rejonach węzłów komunikacyjnych wiążących drogę krajową z układem dróg powiatowych i gminnych, a także w rejonie miejscowości gminnej;
- poprzez lokalizację zabudowy wypoczynkowej w obszarze o dużych walorach przyrodniczo-krajobrazowych podstawowo w południowej części gminy;
- poprzez zachowanie dotychczasowego przeznaczenia obszarów o wysokich wartościach przyrodniczych i krajobrazowych: kompleksów leśnych w tym stanowiących korytarze ekologiczne rangi międzynarodowej i regionalnej oraz doliny niewielkich cieków wodnych;
- poprzez wskazanie zagospodarowania terenów poeksploatacyjnych w Przyborowiu, Przyborowiu-Kolonii i Zgorzałowie dla potrzeb rolnictwa i rekreacji.

Planując nowe (w stosunku do stanu istniejącego zagospodarowania) tereny zabudowy w perspektywie roku 2037 przyjęto:

- stopniową likwidację substandardowych zasobów mieszkaniowych,
- osiągnięcie wskaźnika 41,7 m<sup>2</sup> powierzchni użytkowej mieszkania lub budynku letniskowego na osobę jako docelową wartość przeciętną dla gminy, przy założeniu, że jedno mieszkanie lub budynek letniskowy będzie zajmowane średnio przez 2,47 osoby,
- kontynuację zabudowy na terenach wyznaczonych w planach miejscowych, a dotychczas nie zabudowanych, za wyjątkiem wyznaczonego w planie miejscowym terenu usług z zielenią towarzyszącą w miejscowości Króle o powierzchni ok. 12 ha, na którym zgodnie z aktualnym wnioskiem ma być prowadzona gospodarka leśna. Ponadto biorąc pod uwagę zaobserwowane tendencje w gminie zmniejszania się obecnego udziału tzw. zabudowy kolonijnej oraz braku nowych tego typu zabudowań sytuowanych na terenach rolnych z dopuszczeniem zabudowy zagrodowej wyznaczonych w planach miejscowych w obszarze gminy od ponad 10 lat, zakłada się, że na terenach rolnych będą powstawały jedynie budynki inwentarskie i gospodarcze nie zaś nowe zagrody z budynkami mieszkalnymi - ewentualny udział nowych budynków mieszkalnych na wyznaczonych terenach rolnych z dopuszczeniem zabudowy zagrodowej do pozostałych budynków mieszkalnych w gminie należy uznać za marginalny,

- wzrost udziału budownictwa mieszkaniowego, letniskowego i zagrodowego na dużych działkach budowlanych, odpowiednio o powierzchniach - 1000 m<sup>2</sup>, 2000 m<sup>2</sup> i 3000 m<sup>2</sup>, jako najbardziej funkcjonalnej i pożądanej formie zabudowy na obszarze gminy wiejskiej,
- dużą terenochłonność terenów zabudowy o funkcji usługowej oraz produkcji, magazynów i usług ponadpodstawowych, przy ograniczonej powierzchni użytkowej budynków. Wzięto pod uwagę, iż w ramach tych terenów będą realizowane funkcje, których funkcjonowanie jest związane z potrzebą realizacji otwartych powierzchni magazynowo - składowych, parkingów dla aut osobowych klientów i pracowników oraz aut ciężarowych, placów manewrowych, obiektów zewnętrznych obsługi pojazdów, a także związane jest z potrzebą kształtowania zieleni izolacyjnej w przypadku terenów położonych na styku z terenami mieszkaniowymi, ponadto stosunkowo duża część realizowanych w terenach usług i terenach produkcyjno-usługowych budynków to obiekty jednokondygnacyjne - obiekty handlowe, magazyny, hale produkcyjne. W przypadku terenów usług publicznych, w szczególności szkół czy też innych funkcji społecznych znaczną część terenu stanowią tereny zieleni, sportu i rekreacji oraz parkingi. Z tych względów przyjęto, że realny średni wskaźnik powierzchni użytkowej budynków o funkcji podstawowej na działce budowlanej wynosi: dla terenów zabudowy produkcyjnej, magazynów i usług ponadpodstawowych w tym związanych z obsługą komunikacji samochodowej oraz obsługą produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych i ogrodniczych - 0,2, dla usług podstawowych, w tym rzemiosła oraz przetwórstwa rolno-spożywczego oraz obiektów turystyki, sportu i rekreacji - 0,3.

Zmiany dotyczące wytyczenia nowych (lub powiększenia istniejących) obszarów powierzchniowej eksploatacji kruszywa naturalnego, produkcji energii ze źródeł odnawialnych - promieniowania słonecznego - z urządzeń wytwarzających energię o mocy przekraczającej 100 kW, infrastruktury technicznej i gospodarki komunalnej, w tym cmentarza, wynikają ze złożonych wniosków osób prywatnych i postulatów instytucji.

W Studium wyodrębniono w obszarze gminy następujące strefy o zróżnicowanej polityce zagospodarowania przestrzennego:

- **Strefę wielofunkcyjną o dominacji funkcji mieszkaniowej:** obszary zabudowy mieszkaniowej lub usługowej (MU), obszary zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej lub usługowej (RMU), obszary zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej lub letniskowej (RML);
- **Strefę wielofunkcyjną o dominacji funkcji usługowej i produkcyjnej:** obszary usług z zielenią towarzyszącą (UZP), obszar usług turystyki z zielenią towarzyszącą (UTZ), obszary zieleni urządzonej lub ogrodów działkowych (ZP), obszary zabudowy produkcyjno-usługowej (PU), obszary produkcji energii ze źródeł odnawialnych - promieniowania słonecznego - z urządzeń wytwarzających energię o mocy przekraczającej 100 kW (PE), obszary powierzchniowej eksploatacji kruszywa naturalnego (PG);
- **Strefę obszarów infrastruktury technicznej i gospodarki komunalnej:** cmentarze (ZC), oczyszczalnie ścieków (K), obszary gospodarki odpadami (O), ujęcia i stacje uzdatniania wody (W), stacje bazowe telefonii komórkowej (T);
- **Strefę rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej:** obszary lasów i zadrzewień (ZL), obszary rolne (R) oraz obszary po eksploatacji kruszywa naturalnego (RPG).

W rozdziale 2 - Polityka przestrzenna gminy, określono szczegółowo dopuszczone w ramach ww. obszarów przeznaczenie terenów.

Biorąc pod uwagę przeanalizowane zapotrzebowanie na różne funkcje zabudowy, przyjęto, że w ogólnej powierzchni nowo planowanych obszarów zabudowy położonych w strefie

wielofunkcyjnej o dominacji funkcji mieszkaniowej będą dominowały tereny zabudowy zagrodowej, które będą stanowiły około 55% powierzchni tych nowych terenów zabudowy.

Tereny zabudowy mieszkaniowej będą stanowiły ponad 35% tej nowej zabudowy, tereny usług komplementarnych z funkcją mieszkaniową – usług podstawowych około 8%, zaś tereny zabudowy letniskowej około 2% powierzchni nowych terenów zabudowy położonych w strefie wielofunkcyjnej o dominacji funkcji mieszkaniowej. W stosunku do istniejącego stanu zagospodarowania zaplanowano powiększenie obszarów zabudowy tej strefy o ponad 291 ha, w tym w obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej około 244 ha, zaś w obszarach przeznaczonych w planach miejscowych pod nową zabudowę, położonych poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej około 48 ha.

W strefie wielofunkcyjnej o dominacji funkcji usługowej i produkcyjnej w obszarach usług z zielenią towarzyszącą, obszarze usług turystyki z zielenią towarzyszącą oraz obszarach zabudowy produkcyjno-usługowej, biorąc pod uwagę przeanalizowane zapotrzebowanie na różne funkcje zabudowy, przyjęto, iż tereny o funkcji usługowej, w tym usług turystyki będą stanowiły 20% tych nowych obszarów, zaś tereny o funkcji produkcji, magazynów i usług ponadpodstawowych, w tym związanych z obsługą komunikacji samochodowej oraz terenów obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych i ogrodnictwa będą stanowiły 80% tych nowych obszarów. W stosunku do istniejącego stanu zagospodarowania zaplanowano powiększenie obszarów usług z zielenią towarzyszącą, usług turystyki z zielenią towarzyszącą oraz obszarów zabudowy produkcyjno-usługowej o ponad 112 ha, w tym w obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej około 27 ha, zaś w obszarach przeznaczonych w planach miejscowych pod nową zabudowę, położonych poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej nieco ponad 68 ha.

Ponadto na podstawie wniosków o zmianę przeznaczenia wyznaczono w Studium obszary powierzchniowej eksploatacji kruszywa naturalnego, które zajmują łącznie powierzchnię około 160 ha, w tym przeznaczonych w obowiązujących planach miejscowych jest około 110 ha oraz obszary produkcji energii ze źródeł odnawialnych – promieniowania słonecznego – z urządzeń wytwarzających energię o mocy przekraczającej 100 kW na obszarze około 4,5 ha. W stosunku do istniejącego stanu zagospodarowania nie zaplanowano powiększenia obszarów zieleni urządzonej lub ogrodów działkowych.

W ramach strefy terenów gospodarki komunalnej i obsługi technicznej nastąpiło powiększenie obszarów gospodarki odpadami o około 0,4 ha (PSZOK na działce gminnej), ujęcia i stacji uzdatniania wody o około 0,5 ha, a także cmentarza czynnego o około 1,3 ha (rezerwa terenów w obrębach geodezyjnych Mokrylas i Wąsewo), w tym około 0,7 ha stanowią niezagospodarowane dotąd tereny wyznaczone w planach miejscowych pod tę funkcję.

W obrębie poszczególnych terenów obowiązują zasady zagospodarowania określone w niniejszym Studium, jak również wynikające z przepisów odrębnych dotyczących m.in. form ochrony przyrody (Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000 Puszcza Biała PLB 140007), form ochrony dóbr kultury i krajobrazu kulturowego, a także stref związanych z obecnością urządzeń infrastruktury technicznej i komunikacji oraz cmentarza.

## 2. KIERUNKI I WSKAŹNIKI DOTYCZĄCE ZAGOSPODAROWANIA ORAZ UŻYTKOWANIA TERENÓW, W TYM WYŁĄCZONE SPOD ZABUDOWY ORAZ OBSZARY PRZESTRZENI PUBLICZNEJ

W Studium wyodrębniono strefy funkcjonalno-przestrzenne, w ramach których wydzielono obszary o przewadze danych funkcji. Obszary, oznaczone wydzieleniem kolorystycznym oraz symbolami literowymi, a także w zależności od potrzeb symbolem cyfrowym, określone są na rysunku „Kierunki zagospodarowania przestrzennego”. Zasięg wyznaczonych w Studium obszarów należy traktować jako przybliżony schemat ich przebiegu. Niniejsze studium określa przeznaczenie terenów o powierzchni co najmniej 1 ha. W miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego granice terenów zostaną jednoznacznie określone za pomocą linii rozgraniczających w wyniku analizy aktualnej ewidencji gruntów, stanu prawnego, aktualnego zagospodarowania, szczegółowej analizy uwarunkowań oraz dokładniejszej skali opracowania.

W obrębie stref funkcjonalno-przestrzennych, poza wymienionym niżej przeznaczeniem obszaru, możliwa jest również lokalizacja terenów infrastruktury technicznej i komunikacji, a w strefach wielofunkcyjnych o dominacji funkcji mieszkaniowej oraz o dominacji funkcji usługowej i produkcyjnej również terenów zieleni urządzonej lub nieurządzonej, parkingów, terenów sportu i rekreacji, a także terenów rolnych i lasów.

W Obszarze Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000 lokalizację terenów towarzyszących wyżej wymienionym funkcjom należy uzależnić od ustaleń Planu zadań ochronnych tego Obszaru oraz od lokalizacji miejsc gniazdowania i żerowania ptaków, będących przedmiotem ochrony w tym Obszarze.

W planach miejscowych dopuszcza się możliwość weryfikacji podanych w Studium parametrów i wskaźników w zależności od czynników terenowych i ich zmianę jednak nie więcej niż o 10% podanych w niniejszym Studium wartości.

Do terenów wyłączonych spod zabudowy zalicza się:

- wody powierzchniowe;
- obszary rolne, bez dopuszczenia zabudowy związanej z gospodarką rolną i zalesień;
- obszary lasów i zadrzewień;
- obszary po eksploatacji kruszywa naturalnego.

Zakaz zabudowy na tych obszarach nie dotyczy obiektów budowlanych, których lokalizacja jest zgodna z przepisami odrębnymi i z ustaleniami Studium.

Ograniczenia lokalizacji zabudowy a także ograniczenia w zagospodarowaniu terenów dotyczą również takich terenów jak: strefy od urządzeń infrastruktury technicznej i komunikacji, strefy wokół cmentarza czynnego wskazane w rozdziale 6, podrozdziale 6.2, w części dotyczącej cmentarza, Obszaru Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000 Puszcza Biała PLB 140007, obszarów i terenów górniczych, co wynika z przepisów odrębnych, oraz obszarów położonych w obrębie Systemu Przyrodniczego Gminy, co wynika z ustaleń Studium.

Na terenie gminy nie wyznaczono terenów, gdzie istnieje możliwość lokalizacji obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m<sup>2</sup>.

### **Strefa wielofunkcyjna o dominacji funkcji mieszkaniowej:**

**MU** – obszary zabudowy mieszkaniowej lub usługowej obejmujące:

- tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej;

- tereny istniejącej zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej;
- tereny istniejącej zabudowy zagrodowej;
- tereny zabudowy usług publicznych;
- tereny zabudowy pozostałych usług.

Parametry i wskaźniki urbanistyczne zagospodarowania przestrzennego obszarów oznaczonych symbolem **MU**:

- minimalna powierzchnia biologicznie czynna na działce budowlanej:  
60% dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej,  
30% dla terenów istniejącej zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zabudowy zagrodowej,  
20% dla terenów zabudowy usługowej;
- maksymalna wysokość budynków:  
15 m – mieszkalnych w zabudowie mieszkaniowej wielorodzinnej,  
10 m – mieszkalnych w zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej i zagrodowej,  
12 m – usługowych i gospodarczych w zabudowie zagrodowej,  
6 m – gospodarczych i garaży w zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej.

**RMU** – obszary zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej lub usługowej, obejmujące:

- tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej;
- tereny zabudowy zagrodowej;
- tereny zabudowy usług publicznych;
- tereny pozostałych usług;
- istniejące tereny zabudowy produkcyjno-magazynowej.

Parametry i wskaźniki urbanistyczne zagospodarowania przestrzennego obszarów oznaczonych symbolem **RMU**:

- minimalna powierzchnia biologicznie czynna na działce budowlanej:  
60% dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej,  
30% dla terenów zabudowy zagrodowej,  
20% dla terenów zabudowy usługowej oraz terenów istniejącej zabudowy produkcyjno-magazynowej;
- maksymalna wysokość budynków:  
12 m – usługowych, gospodarczych w zabudowie zagrodowej, produkcyjnych i magazynowych,  
10 m – mieszkalnych w zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej i zagrodowej;  
6 m – gospodarczych w zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej.

**RML** – obszary zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej lub letniskowej obejmujące:

- tereny zabudowy zagrodowej;
- tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej;
- tereny zabudowy letniskowej.

Parametry i wskaźniki urbanistyczne zagospodarowania przestrzennego obszarów oznaczonych symbolem **RML**:

- minimalna powierzchnia biologicznie czynna na działce budowlanej:  
70% dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i letniskowej,

30% dla terenów zabudowy zagrodowej;

- maksymalna wysokość budynków:  
10 m – mieszkalnych w zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej i zagrodowej oraz gospodarczych w zabudowie zagrodowej;  
8 m – letniskowych;  
6 m – gospodarczych w zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej;

### **Strefa wielofunkcyjna o dominacji funkcji usługowej i produkcyjnej:**

**UZZ** – obszary usług z zielenią towarzyszącą, obejmujące:

- tereny zabudowy usługowej, w tym z zakresu usług publicznych;
- tereny zieleni urządzonej;
- tereny sportu i rekreacji;
- dopuszcza się lokalizację budynków lub lokali mieszkalnych właścicieli lub zarządców obiektów usługowych.

Parametry i wskaźniki urbanistyczne zagospodarowania przestrzennego obszarów oznaczonych symbolem **UZZ**:

- minimalna powierzchnia biologicznie czynna na działce budowlanej: 50%;
- maksymalna wysokość budynków: 12 m, za wyjątkiem obiektów sakralnych.

**UTZ** – obszary usług turystyki z zielenią towarzyszącą, obejmujące:

- tereny zabudowy usługowej z zakresu hotelarstwa i gastronomii;
- tereny infrastruktury wspomagającej i uzupełniającej działalność lotniska, w tym hangar z pomieszczeniami technicznymi, serwisowymi oraz miejscami postojowymi, płyta postojowa, parkingi;
- tereny zieleni urządzonej;
- tereny sportu i rekreacji;
- dopuszcza się lokalizację budynków lub lokali mieszkalnych właścicieli lub zarządców obiektów usługowych.

Parametry i wskaźniki urbanistyczne zagospodarowania przestrzennego obszarów oznaczonych symbolem **UTZ**:

- minimalna powierzchnia biologicznie czynna na działce budowlanej: 40%;
- maksymalna wysokość budynków: 12 m.

**PU** - obszary zabudowy produkcyjno-usługowej, obejmujące:

- tereny zabudowy usługowej;
- tereny zabudowy produkcyjnej, w tym produkcji energii z odnawialnych źródeł energii o mocy poniżej 100 kW, za wyjątkiem elektrowni wiatrowych;
- tereny składów lub magazynów;
- tereny obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych i ogrodniczych;
- tereny obsługi komunikacji samochodowej, w tym parkingi, stacje paliw, stacje obsługi pojazdów, myjnie;
- dopuszcza się lokalizację budynków lub lokali mieszkalnych właścicieli lub zarządców obiektów przeznaczenia podstawowego.

Parametry i wskaźniki urbanistyczne zagospodarowania przestrzennego obszarów oznaczonych symbolem **PU**:

- minimalna powierzchnia biologicznie czynna na działce budowlanej: 20%, za wyjątkiem terenów obsługi komunikacji samochodowej;
- maksymalna wysokość budynków: 15 m;

**PE** - obszary produkcji energii ze źródeł odnawialnych - promieniowania słonecznego (lokalizacji kolektorów - ogniw fotowoltaicznych) - z urządzeń wytwarzających energię o mocy przekraczającej 100 kW.

Parametry i wskaźniki urbanistyczne zagospodarowania przestrzennego obszarów oznaczonych symbolem **PE**:

- minimalna powierzchnia biologicznie czynna na działce budowlanej: 10%.

**PG** - obszary powierzchniowej eksploatacji kruszywa naturalnego, obejmujące:

**PG1** - tereny istniejących zakładów eksploatacji powierzchniowej kopalin pospolitych, które posiadają udokumentowane złoża (dla których wyznaczono tereny i obszary górnicze);

**PG2** - potencjalne tereny pod eksploatację kruszywa naturalnego (dla których wydano koncesje na poszukiwanie i rozpoznanie złoża oraz tereny przeznaczone pod zakłady przerobcze, a także kolejne planowane tereny pod eksploatację kruszywa naturalnego; eksploatacja możliwa po uzyskaniu wymaganych prawem koncesji).

Parametry i wskaźniki urbanistyczne zagospodarowania przestrzennego obszarów oznaczonych symbolem **PG**:

- minimalna powierzchnia biologicznie czynna na działce budowlanej: 5%.

**ZP** - obszary zieleni urządzonej lub ogrodów działkowych, obejmujące:

- tereny zieleni urządzonej;
- tereny sportu i rekreacji oraz obsługi imprez masowych, w tym zabudowy usług sportowych;
- tereny ogrodów działkowych.

Parametry i wskaźniki urbanistyczne zagospodarowania przestrzennego obszarów oznaczonych symbolem **ZP**:

- minimalna powierzchnia biologicznie czynna na działce budowlanej: 70%;
- maksymalna wysokość budynków: 6 m, za wyjątkiem budynków usług sportu: 12 m.

**Strefa obszarów infrastruktury technicznej i gospodarki komunalnej:**

**ZC1 i ZC2** - cmentarze: czynny wraz z rezerwą terenową pod powiększenie cmentarza, zlokalizowany w miejscowości Wąsewo i Mokrylas oznaczony symbolem ZC1, nieczynny w miejscowości Brzezienko oznaczony symbolem ZC2.

Parametry i wskaźniki urbanistyczne zagospodarowania przestrzennego obszarów oznaczonych symbolem **ZC**:

- minimalna powierzchnia biologicznie czynna na działce budowlanej: 25%.

**O1 i O2** - obszary gospodarki odpadami: gminny punkt selektywnej zbiórki odpadów komunalnych (PSZOK) w miejscowości Wąsewo oznaczony symbolem O1 oraz nieczynne składowisko odpadów stałych w miejscowości Króle (d. Brzezienko Rościszewskie) oznaczone symbolem O2.

**W** - ujęcia i stacje uzdatniania wody.



**K** – oczyszczalnie ścieków.

**T** – stacje bazowe telefonii komórkowej.

Parametry i wskaźniki urbanistyczne zagospodarowania przestrzennego obszarów oznaczonych symbolami: **O, W, K, T**:

- minimalna powierzchnia biologicznie czynna na działce budowlanej: 20%.

#### **Strefa rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej:**

**ZL** – obszary lasów i zadrzewień, obejmujące lasy i zadrzewienia, w tym lasy ochronne i objęte formami ochrony przyrody (Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000 Puszcza Biała), dla których obowiązują przepisy odrębne.

Parametry i wskaźniki urbanistyczne zagospodarowania przestrzennego obszarów oznaczonych symbolem **ZL**, dla budynków związanych z gospodarką leśną:

- maksymalna wysokość budynków: 10 m.

**R1** – obszary rolne, bez dopuszczenia zabudowy związanej z gospodarką rolną i zalesień, obejmujące:

- grunty rolne III klasy bonitacyjnej z zakazem zabudowy wchodzącej w skład gospodarstw rolnych i służącej produkcji rolniczej oraz przetwórstwu rolno-spożywczemu, za wyjątkiem płyt gnojowych oraz zbiorników na płynne odchody zwierzęce realizowanych zgodnie z przepisami odrębnymi;
- istniejące obiekty budowlane.

**R2** – obszary rolne z dopuszczeniem zabudowy związanej z gospodarką rolną i zalesień, obejmujące: grunty rolne od IV do VI klasy bonitacyjnej (w tym również niewielkie zbiorniki wodne, tereny pod urządzenia melioracji wodnych, zadrzewienia i zakrzewienia śródpolne) oraz nieużytki, w tym tereny objęte formami ochrony przyrody, dla których obowiązują przepisy odrębne.

Dopuszcza się:

- sposoby zagospodarowania zgodne z ustawą o ochronie gruntów rolnych i leśnych, w tym realizację zabudowy zagrodowej oraz rozbudowę i przebudowę istniejących obiektów budowlanych. Podstawową zasadą zabudowywania tych obszarów powinno być lokalizowanie nowych terenów zabudowy w powiązaniu z istniejącymi urządzeniami infrastruktury technicznej, a także infrastrukturą społeczną. Zakazuje się lokalizacji nowej zabudowy zagrodowej w obrębie Systemu Przyrodniczego Gminy (SPG) (wyznaczonego na rysunku Studium). W Obszarze Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000 Puszcza Biała, poza SPG, lokalizacja tej zabudowy powinna być ograniczona i powinna uwzględniać cele i przedmioty ochrony tego Obszaru;
- wprowadzenie zalesień, podstawowo tak, aby tworzyły zwarte kompleksy leśne, a także uzupełnianie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych i przydrożnych. W obrębie Systemu Przyrodniczego Gminy zakazuje się wprowadzania zalesień na łąkach i pastwiskach. Wprowadzenie zalesień w Obszarze Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000 Puszcza Biała, poza łąkami i pastwiskami położonymi w SPG, należy ograniczyć zgodnie z ustaleniami Planu zadań ochronnych tego Obszaru i uzależnić od lokalizacji miejsc gniazdowania i żerowania gatunków ptaków, będących przedmiotem ochrony w tym Obszarze tak, aby wprowadzenie zalesień nie spowodowało pogorszenia warunków siedliskowych tych gatunków.

Kierunki i wskaźniki urbanistyczne zagospodarowania przestrzennego obszarów oznaczonych symbolem **R2**:

- maksymalna wysokość budynków:  
10 m – budynki mieszkalne;  
12 m – budynki gospodarcze.

**RPG** – obszary po eksploatacji kruszywa naturalnego bez dopuszczenia zabudowy.

Obszary oznaczone symbolem **RGP** wymagają rekultywacji. Kierunek rekultywacji – tereny rolne, leśne lub wody.

Do obszarów przestrzeni publicznej w gminie Wąsewo zalicza się oznaczone na rysunku Studium „Kierunki zagospodarowania przestrzennego” obszary zieleni urządzonej lub ogrodów działkowych w miejscowościach: Grądy, Trynosy-Osiedle, Wąsewo, Wąsewo-Kolonia i Zastawie.

### **3. OBSZARY ORAZ ZASADY OCHRONY ŚRODOWISKA I JEGO ZASOBÓW, OCHRONY PRZYRODY I KRAJOBRAZU**

#### **System Przyrodniczy Gminy**

System Przyrodniczy Gminy (SPG) Wąsewa został wyznaczony w celu ochrony funkcjonowania przyrodniczego tj. hydrologicznego, klimatycznego i biologicznego. W obrębie SPG funkcje przyrodniczej podporządkowane są inne funkcje użytkowe terenów. SPG został wyodrębniony w oparciu o doliny cieków wodnych oraz tereny lasów i jest powiązany z obszarami o wysokich walorach przyrodniczych, w tym położonymi poza granicami gminy, przez co warunkuje integralność regionalnego systemu przyrodniczego.

W celu zapewnienia ciągłości przestrzennej i funkcjonalnej SPG w relacjach lokalnych i z regionalnym układem powiązań przyrodniczych, w obrębie SPG ustala się:

- a) pozostawienie obszarów w dotychczasowym ekstensywnym użytkowaniu, w tym na terenach rolnych (R1 i R2) w dolinach rzecznych i zagłębieniach bezodpływowych zachowanie istniejących łąk i pastwisk z zadrzewieniami oraz nie wprowadzenie nowych zalesień na tych gruntach;
- b) ograniczenie naruszania walorów przyrodniczych i krajobrazowych;
- c) ograniczenie usuwania zadrzewień i zakrzewień śródpolnych, łąkowych, nadwodnych i przydrożnych, za wyjątkiem niezbędnych działań związanych z budową lub przebudową infrastruktury komunikacyjnej i technicznej;
- d) ograniczenie naruszania stosunków wodnych w celu zachowania stabilności hydrologicznej, w tym zakaz likwidacji i przekształceń naturalnych zbiorników wodnych oraz obszarów podmokłych,
- e) zakaz wykonywania prac ziemnych zniekształcających rzeźbę terenu w sposób istotny i trwałe, za wyjątkiem prac związanych z realizacją niezbędnych urządzeń infrastruktury komunikacyjnej i technicznej;
- f) zakaz lokalizowania nowych terenów zabudowy zagrodowej w obrębie obszarów rolnych z dopuszczeniem zabudowy związanej z gospodarką rolną i zalesień oznaczonych symbolem R2.

Powyższe ustalenia określone w punktach od a) do e) nie dotyczą czasowo, wyznaczonych w Studium obszarów powierzchniowej eksploatacji kruszywa naturalnego (PG1 i PG2), w

okresie użytkowania tych obszarów zgodnego z przeznaczeniem, a także nie dotyczą wyznaczonych w Studium obszarów zabudowy.

### **Obszary i obiekty ochrony przyrody**

W gminie Wąsewo ochronie przyrody podlegają następujące obiekty i obszary:

- Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000 Puszcza Biała PLB 140007,
- użytek ekologiczny – oddział 24d, położony w Leśnictwie Czary, obręb Długosiodło,
- 5 pomników przyrody.

Dla wymienionych wyżej obszarów i obiektów obowiązują odpowiednie przepisy odrębne ustanowione na podstawie ustawy o ochronie przyrody. W Studium wskazuje się obowiązek przestrzegania tych przepisów i uwzględnienia ich w zagospodarowaniu przestrzennym gminy.

W obszarze Natura 2000 zgodnie z ww. ustawą, zabrania się podejmowania działań mogących w znaczący sposób pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków roślin i zwierząt, a także w znaczący sposób wpłynąć negatywnie na gatunki, dla ochrony których został wyznaczony dany obszar. Zadaniem obszaru specjalnej ochrony ptaków jest ochrona przestrzeni życiowej ptaków, wymienionych w Załączniku 1 Dyrektywy Ptasiej.

Dla Obszaru Natura 2000 Puszcza Biała obowiązuje Plan zadań ochronnych, w tym określający m.in. zasady zalesień.

### **Pozostałe zasady ochrony środowiska i jego zasobów w gminie Wąsewo:**

- zakaz lokalizacji przedsięwzięć, które mogą spowodować przekroczenie standardów jakości środowiska poza obszarem do którego inwestor posiada tytuł prawny, jak również mogą powodować zagrożenie funkcjonowania lokalnych wartościowych ekosystemów, a także zagrożenie dla zdrowia ludzi. Zakaz ten nie dotyczy inwestycji celu publicznego;
- zakaz lokalizacji zakładów zaliczanych do zakładów o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnych awarii;
- zachowanie w miarę możliwości istniejących zadrzewień liniowych i wprowadzenie nowych - wzdłuż dróg w celu regulacji warunków klimatycznych i aerosanitarnych, a także prawidłowego funkcjonowania hydrologicznego oraz biologicznego (pasy drzew są miejscem bytowania wielu gatunków ptaków i owadów);
- w zakresie ochrony zasobów wód podziemnych i powierzchniowych:
  - odprowadzanie wód opadowych i roztopowych w miarę możliwości powierzchniowo do gruntu, a w przypadku odprowadzania wód opadowych i roztopowych z zanieczyszczonych szczelnych powierzchni poprzez otwarte lub zamknięte systemy kanalizacyjne - wymóg ich wstępnego podczyszczenia zgodnie z przepisami odrębnymi,
  - zachowanie jak największego udziału powierzchni biologicznie czynnej na terenach przeznaczonych do zabudowy, zgodnie ze wskazaniem określonymi w niniejszym Studium dla poszczególnych obszarów funkcjonalno-przestrzennych,
  - pozostawianie w stanie naturalnym lub zbliżonym do naturalnego lokalnych cieków i zbiorników wodnych wraz z ich dolinkami oraz w miarę możliwości renaturalizacja koryt cieków i ich brzegów, przywracanie naturalnych meandrów w

- celu: zapewnienia optymalnych warunków zasilania cieków oraz wspomaganie naturalnych procesów retencji oraz samooczyszczania się cieków wodnych,
- wprowadzanie działań służących zapobieganiem skutkom suszy zgodnie z wytycznymi dokumentów z tego zakresu;
- w zakresie ochrony jakości wód powierzchniowych i podziemnych, w tym wody pobieranej na potrzeby zaopatrzenia ludności:
- ograniczanie przedostawania się zanieczyszczeń do wód poprzez rozbudowę systemu oczyszczania ścieków - odprowadzanie ścieków bytowych do gminnych oczyszczalni ścieków, bądź przydomowych oczyszczalni ścieków, rozbudowa sieci kanalizacyjnej, a także prawidłowe, zgodne z przepisami, funkcjonowanie systemu gospodarki odpadami,
  - tworzenie i ochrona roślinnych pasów ochronnych,
  - przestrzeganie zasad użytkowania i zagospodarowania stref wokół cmentarza zgodnie z przepisami odrębnymi,
  - przestrzeganie zasad użytkowania i zagospodarowania stref ochrony od ujęć wód podziemnych,
  - przestrzeganie zasad użytkowania i zagospodarowania obszarów ochrony Głównych Zbiorników Wód Podziemnych, po ich ustanowieniu;
- w zakresie ochrony jakości powietrza:
- wprowadzenie w planach miejscowych zasad sposobu zaopatrzenia w ciepło ograniczających stosowanie paliw stałych w indywidualnych źródłach ciepła,
  - wskazanie w planach miejscowych wykorzystania odnawialnych źródeł energii (promieniowania słonecznego, geotermalnych, aerotermalnych, biomasy) w indywidualnych urządzeniach zaopatrzenia w ciepło i energię oraz wykorzystania technologii łącznego wytwarzania energii elektrycznej, ciepła i chłodu,
  - wskazana rozbudowa systemu zaopatrzenia w gaz,
  - zachowanie i kształtowanie zieleni urządzonej w obrębie terenów zabudowy, w tym alei drzew wzdłuż dróg publicznych i parków,
  - tworzenie systemu dróg rowerowych wzdłuż dróg publicznych;
- w zakresie ochrony przed hałasem:
- ustalenie w planach miejscowych zasady przestrzegania norm w zakresie ochrony akustycznej zgodnie z przepisami odrębnymi,
  - przy planowaniu rodzajów zabudowy w planach miejscowych należy uwzględnić oddziaływanie akustyczne drogi krajowej nr 60 oraz drogi wojewódzkiej nr 627 zgodnie z aktualnymi danymi określającymi zasięg ponadnormatywnego oddziaływania akustycznego tych dróg, a także należy uwzględnić oddziaływanie akustyczne linii kolejowej Ostrołęka-Małkinia,
  - zachowanie i kształtowanie zieleni urządzonej w obrębie terenów zabudowy, w tym alei drzew i parków,
  - tworzenie systemu dróg rowerowych wzdłuż dróg publicznych;
- w zakresie ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym: przestrzeganie zasad zagospodarowania w strefie oddziaływania elektromagnetycznego linii elektroenergetycznej wysokiego bądź najwyższego napięcia.

#### 4. KIERUNKI I ZASADY KSZTAŁTOWANIA ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ

W Studium w rozdziale 2 części „Kierunki zagospodarowania przestrzennego” zostały określone zasady użytkowania i zagospodarowania terenów rolnych i leśnych, w tym wskazano ograniczenia w ich użytkowaniu i zagospodarowaniu wynikające z położenia tych terenów w obrębie:

- Obszaru Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000 Puszcza Biała PLB 140007,
- Systemu Przyrodniczego Gminy,
- obszarów oddziaływania elementów systemu komunikacji, infrastruktury technicznej i cmentarza czynnego.

Obszary rolne w Studium zostały podzielone na dwie kategorie:

- R1 – obszary rolne, bez dopuszczenia zabudowy związanej z gospodarką rolną i zalesień,
- R2 – obszary rolne z dopuszczeniem zabudowy związanej z gospodarką rolną i zalesień.

Do pierwszej kategorii zaliczono tereny położone na gruntach najwyższej klasy bonitacyjnej występującej w gminie Wąsewo, tj. III klasy, stanowiące najcenniejszą przestrzeń produkcyjną gospodarki rolnej. Grunty te zostały poddane szczególnej ochronie w Studium.

Do drugiej grupy zaliczono pozostałe grunty rolne oraz nieużytki.

Na obszarach rolnych należy przestrzegać zasad ograniczających suszę, w tym zwiększać ich zdolność do retencji wód zgodnie z dokumentami z tego zakresu (w tym poprzez zachowanie lokalnych obszarów podmokłych oraz ochronę i kształtowanie zadrzewień liniowych, a także poprzez odbudowę lub przebudowę systemów melioracyjnych z odwadniających na nawadniająco-odwadniające i budowę nowych tego typu systemów melioracyjnych oraz renaturalizację koryt cieków i ich brzegów), propagować zmiany struktury upraw rolniczych na gatunki i odmiany roślin uprawnych bardziej odpornych na suszę rolniczą a także odpowiednio nawozić gleby oraz prowadzić uprawowe zabiegi agrotechniczne w sposób zapobiegający przesuszaniu gleby.

W obrębie obszarów lasów i zadrzewień - oznaczonych symbolem ZL nie wydzielono w Studium kategorii. W obrębie tego obszaru znajdują się więc zarówno grunty leśne: lasy i grunty zadrzewione i zakrzewione, jak i grunty rolne - zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych. Na terenie gminy Wąsewo część lasów została zakwalifikowana do lasów ochronnych.

Ponadto w Studium wyodrębniono obszary po eksploatacji kruszywa naturalnego bez dopuszczenia zabudowy - oznaczone symbolem RPG. Obszary te wymagają rekultywacji w kierunku rolnym, leśnym lub wodnym.

W Studium generalnie nie przewiduje się istotnego ograniczenia obszarów produkcji leśnej oraz obszarów stanowiących najcenniejszą przestrzeń produkcyjną gospodarki rolnej (gruntów III klasy bonitacyjnej). Nie dotyczy to obszarów przeznaczonych do zabudowy w obowiązujących planach miejscowych, które uzyskały zgody na zmianę przeznaczenia na cele nierolnicze i nieleśne. Nie należy jednak wykluczyć niewielkich obszarów, które będą wymagały uzyskania zgody na zmianę przeznaczenia na cele nierolnicze i nieleśne w trakcie sporządzania planów miejscowych przy szczegółowej analizie aktualnej ewidencji użytków. Zatem zmiana ich przeznaczenia będzie uzależniona od ww. decyzji. W przypadku uzyskania decyzji o braku zgody na zmianę przeznaczenia grunty te pozostaną w istniejącym użytkowaniu.

Na pozostałych gruntach rolnych tj. klas bonitacyjnych od IV do VI, w Studium zaplanowano ograniczenie obszarów produkcji rolnej w niedużym stopniu w stosunku do obowiązujących aktów prawa miejscowego.

Na obszarach rolnych w zakresie urządzeń melioracji wodnej ustala się:

- obowiązek zapewnienia funkcjonowania systemu urządzeń melioracji wodnych podstawowych oraz szczegółowych (rowów i urządzeń drenarskich), pełniących funkcję nawadniająco-odwadniająco, przy zachowaniu równowagi przyrodniczej i zgodnie z przepisami odrębnymi odpowiadającymi właściwym formom ochrony przyrody. W obszarze Natura 2000 Puszcza Biała oraz terenach na niego oddziałujących istnieje obowiązek zachowania stabilności hydrologicznej, poprzez odpowiednie kształtowanie systemu urządzeń melioracyjnych, w celu utrzymania właściwego stanu ochrony gatunków będących przedmiotem ochrony w obszarze Natura 2000 i ich siedlisk;
- wydzielenie wzdłuż rowów melioracyjnych pasów technicznych wolnych od zabudowy o szerokości umożliwiającej dostęp do rowów w stopniu wystarczającym na ich konserwację, a także pasów służących ochronie obszarów zagrożonych czasowymi podtopieniami (retencji wód);
- zakaz odprowadzania do urządzeń melioracyjnych nieoczyszczonych ścieków i innych zanieczyszczeń;
- przy realizacji wszelkich inwestycji na terenach zmeliorowanych należy uwzględnić istniejące urządzenia melioracyjne, ponieważ ich przebudowa lub likwidacja może spowodować wystąpienie ewentualnych podtopień.

## **5. OBSZARY I ZASADY OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ**

W gminie Wąsewo w Gminnej Ewidencji Zabytków (GEZ) znajdują się:

- obiekty i obszary będące w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków: obiekty będące w rejestrze zabytków oraz obiekty i obszary o wysokich wartościach historycznych i kulturowych nie będące w rejestrze zabytków
- pozostałe obiekty zabytkowe o wysokich wartościach historycznych i kulturowych,
- stanowiska archeologiczne.

Obiekty te zostały wymienione w części I. „Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego” oraz zostały wskazane na rysunkach Studium.

W stosunku do wymienionych obszarów i obiektów obowiązują przepisy odrębne.

Ponadto na rysunku „Kierunki zagospodarowania przestrzennego” określono obszary wymagające ochrony krajobrazu w planach miejscowych. W kategorii tej wskazano: strefy ochrony krajobrazu kulturowego (uwzględniające potrzebę ochrony krajobrazu w otoczeniu zabytków będących w rejestrze zabytków), układ urbanistyczny centrum miejscowości Wąsewo, a także okna i ciągi widokowe (opisane w części „Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego”).

W strefach ochrony krajobrazu kulturowego oraz w obrębie układu urbanistycznego centrum miejscowości Wąsewo wskazuje się na konieczność uwzględnienia w planach miejscowych ograniczenia bądź zakazu lokalizowania obiektów dysharmonizujących z zabytkiem lub przesłaniających obiekty zabytkowe. Wskazane jest również określenie w planach miejscowych gabarytów, kolorystyki i pokrycia dachowego obiektów budowlanych uwzględniających cechy danego zabytku i z wykluczeniem agresywnych form przestrzennych.

Odnosnie okien i ciągów widokowych wskazuje się na potrzebę ich zachowania lub kształtowania w planach miejscowych poprzez zakaz wprowadzania na osi widoku elementów dysharmonijnych w krajobrazie czy zasłaniających widok.

Ponadto określa się potrzebę uwzględnienia w planach miejscowych ochrony i ekspozycji wartościowych dóbr kultury współczesnej – kapliczek, figur, krzyży przydrożnych, po przeprowadzeniu szczegółowej inwentaryzacji i waloryzacji tych obiektów.

## 6. KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

### 6.1. Komunikacja

#### Komunikacja drogowa

Polityka Gminy w zakresie rozwoju systemów komunikacji powinna zmierzać w kierunku utworzenia racjonalnego systemu powiązań wewnętrznych w gminie. Jako podstawę rozwiązań komunikacyjnych przyjmuje się istniejący układ drogowy gminy poddany uzupełnieniom. Dalszy rozwój sieci dróg gminnych powinien iść w kierunku selekcji dotychczasowego stanu pod kątem wyboru dróg zapewniających optymalne powiązania komunikacyjne wewnątrz gminy i z obszarami sąsiednimi.

Kształtowanie sieci drogowej winno następować zgodnie z obowiązującymi przepisami odrębnymi dotyczącymi dróg publicznych m.in. z zakresu warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie. Wskazuje się, również, iż przepisy odrębne dotyczące dróg publicznych należy stosować przy ustalaniu w planach miejscowych odległości i warunków sytuowania obiektów budowlanych przy drogach publicznych.

W zakresie rozwoju systemów komunikacji drogowej na obszarze gminy Wąsewo przewiduje się zachowanie istniejącego trzonu układu sieci komunikacyjnej:

- drogi krajowej nr 60 klasy głównej ruchu przyspieszonego relacji Ostrów Mazowiecka – Różan – Ciechanów – Płock – Kutno,
- drogi wojewódzkiej nr 627 klasy głównej relacji Ostrów Mazowiecka – Ostrołęka,
- dróg powiatowych:
  - nr 2567w klasy lokalnej relacji Brzeźno Kolonia - Rososz - Mokrylas,
  - nr 2642w klasy lokalnej relacji (droga powiatowa nr 2643w) Wąsewo – Dalekie – Czesin – granica gminy (Jelenie),
  - nr 2643w klasy zbiorczej relacji Jelonki – Wąsewo – Brzezienko – Wólka Brzezińska,
  - nr 2644w klasy lokalnej relacji (droga powiatowa nr 4401w) Wąsewo – Wysocze – Przyborowie,
  - nr 2645w klasy lokalnej relacji Wąsewo – Bagatele – Rząśnik Szlachecki,
  - nr 2646w klasy lokalnej relacji (Stok) – Rynek – Rząśnik – Brudki Nowe – Przedświt – droga powiatowa nr 4401w,
  - nr 4401w klasy zbiorczej relacji (Długosiodło) – Przedświt – Wąsewo – Bartosy – (Czerwin),
  - nr 2647w klasy lokalnej relacji (droga krajowa nr 60) Grądy – Choiny – Jarząbka – (Wiśniewo)
- dróg gminnych – podstawowy układ dróg gminnych będą tworzyły drogi gminne, publiczne zaliczane do klasy lokalnej lub dojazdowej. Układ komunikacyjny podstawowy może zostać uzupełniony (we wszystkich strefach funkcjonalno-przestrzennych wyznaczonych w Studium) o niewyznaczone na rysunku Studium inne drogi gminne

o mniejszym znaczeniu oraz drogi wewnętrzne, o ile nie jest to sprzeczne z przepisami odrębnymi.

Na rysunku Studium wskazano drogi publiczne klasy: głównej ruchu przyspieszonego, głównej, zbiorczej, lokalnej oraz dojazdowe - układu podstawowego.

### **Komunikacja kolejowa**

W Studium adaptuje się istniejący przebieg linii kolejowej stanowiącej potencjalne powiązanie regionalne w relacji Ostrołęka - Małkinia, wraz z przystankiem kolejowym w Przyborowiu-Kolonii (przystanek Jelonki).

Wskazuje się obowiązek stosowania w planach miejscowych przepisów odrębnych w zakresie lokalizacji wszelkich zamierzeń inwestycyjnych oraz zagospodarowania terenów w sąsiedztwie obszaru kolejowego.

### **Komunikacja rowerowa**

Na obszarze gminy brak jest urządzonych dróg rowerowych. Wskazane jest utworzenie systemu dróg rowerowych o funkcji komunikacyjnej wzdłuż dróg publicznych (w szczególności dróg krajowej, wojewódzkiej i powiatowych mające na celu zmniejszenia kolizyjności na styku samochód-rower) oraz szlaków rowerowych o funkcji turystycznej w terenach o dużych walorach krajobrazowych (w sposób niekolidujący z ochroną siedlisk ptaków będących przedmiotem ochrony w obrębie obszaru Natura 2000 Puszcza Biała).

### **Polityka parkingowa**

W zakresie miejsc parkingowych w Studium określa się ich minimalne ilości:

- dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zagrodowej - co najmniej jedno miejsce parkingowe na mieszkanie;
- dla funkcji usługowych i produkcyjnych, z wyjątkiem usług handlu - co najmniej dwa miejsca parkingowe na 100 m<sup>2</sup> powierzchni użytkowej budynku usługowego lub produkcyjnego;
- dla funkcji usługowych handlu - co najmniej trzy miejsca parkingowe na 100 m<sup>2</sup> powierzchni użytkowej budynku usługowego.

Dodatkowo należy przewidywać miejsca dla przechowywania (postoj) rowerów w przy obiektach usługowych, produkcyjnych, magazynowych i składowych w liczbie nie mniejszej niż 10% wyliczonej liczby miejsc dla samochodów osobowych.

Na parkingach przy obiektach usługowych należy przeznaczyć miejsca dla samochodów, z których korzystają osoby niepełnosprawne w ilości wynikającej z przepisów odrębnych.

## **6.2. Infrastruktura techniczna**

Właściwe zaopatrzenie w urządzenia infrastruktury technicznej terenów zabudowanych podnosi jakość życia mieszkańców tych terenów, natomiast rozwój infrastruktury technicznej na terenach przeznaczonych do zainwestowania może w znacznym stopniu podnieść atrakcyjność tych terenów, a tym samym może być czynnikiem wzrostu gospodarczego gminy.

Ustala się, iż kierunki rozwoju poszczególnych systemów infrastrukturalnych planowane do wprowadzenia w gminie Wąsewo będą uwzględniać wytyczne wynikające z przepisów odrębnych dotyczących ochrony terenów i stref, w tym ochrony środowiska, przyrody, krajobrazu kulturowego, a także infrastruktury technicznej.



W obrębie gminy Wąsewo nie został utworzony obszar ograniczonego użytkowania dla takich obiektów jak oczyszczalnia ścieków, składowisko odpadów komunalnych, trasy komunikacyjne itp.

### **Zaopatrzenie w wodę**

Rozwój systemów zaopatrzenia w wodę powinien zapewnić wszystkim mieszkańcom gminy odpowiednie dostawy wody o wymaganej jakości do picia, na potrzeby gospodarcze oraz cele przeciwpożarowe.

Studium przewiduje dalszą sukcesywną rozbudowę zorganizowanego zaopatrzenia w wodę i objęcie nim terenów istniejącej i planowanej zabudowy na całym obszarze gminy, w oparciu o istniejące ujęcia wód podziemnych zlokalizowane w Brzezienku, Majdanie Suskim, Przyborowiu (poza granicą administracyjną gm. Wąsewo), Rząśniku Włościańskim i Wąsewie.

Wskazuje się na obowiązek przestrzegania wyznaczonych na terenie gminy stref ochrony bezpośredniej ujęć wód zgodnie z przepisami odrębnymi.

### **Odprowadzanie ścieków**

Rozwój systemów w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków gminy Wąsewo powinien być ukierunkowany na zmniejszenie istniejącej dysproporcji w zakresie wyposażenia w urządzenia kanalizacji w stosunku do stopnia zaopatrzenia w wodę wodociągową.

Realizacja zasady, o której powyżej mowa wymaga:

- sukcesywnej rozbudowy oraz utrzymywania w dobrym stanie istniejących sieci i urządzeń kanalizacyjnych w miejscowościach Bartosy, Brudki Stare, Mokrylas, Wąsewo, Wysocze, Zastawie, w części miejscowości Wąsewo-Kolonia i Trynosy oraz gminnej oczyszczalni ścieków w miejscowości Wąsewo i lokalnej oczyszczalni ścieków w Trynosach-Osiedlu,
- budowy sieci kanalizacyjnej tak, aby objąć jej zasięgiem możliwie jak największy obszar gminny, w tym większe miejscowości o zwartej zabudowie (Trynosy-Osiedle, Przyborowie, Przyborowie-Kolonia, Grądy) wraz z budową nowych przepompowni ścieków,
- budowy przydomowych oraz lokalnych oczyszczalni ścieków dla miejscowości mniej zaludnionych lub o rozproszonej zabudowie,
- do czasu pełnej realizacji ww. systemu dopuszczenie gromadzenia ścieków jedynie w szczelnych zbiornikach bezodpływowych, okresowo opróżnianych poprzez wywóz ścieków taborem asenizacyjnym do punktów zlewnych przy najbliższej oczyszczalni ścieków,
- stosowania szczelnych zbiorników na gnojowicę, ze względu na konieczność ochrony wód podziemnych,
- stosowania lokalnych podczyszczalni ścieków w gospodarstwach specjalistycznych i w dużych gospodarstwach oraz w ramach prowadzonej działalności produkcyjnej i usługowej zgodnie z przepisami odrębnymi.

W Studium nie przewiduje się budowy na terenie gminy zbiorczego, systemu zamkniętego kanalizacji deszczowej. Wody opadowe i roztopowe z zanieczyszczonych powierzchni szczelnych ujęte w zamknięte lub otwarte systemy kanalizacyjne z terenów produkcji, składów, magazynów, baz transportowych, obiektów magazynowych i dystrybucji paliw, drogi krajowej i wojewódzkiej, a także parkingów, winny być odprowadzane do gruntu lub wód płynących, w stanie odpowiadającym wymaganiom przepisów odrębnych. Oczyszczenie zanieczyszczonych wód opadowych i roztopowych do parametrów wymaganych przepisami winno odbywać się na terenach własnych.

W zakresie ochrony środowiska na terenach wiejskich ustala się budowę zbiorników na płynne odchody zwierzęce i płyt obornikowych zgodnie z przepisami odrębnymi oraz stosowanie urządzeń zabezpieczających wody powierzchniowe i podziemne przed zanieczyszczeniem biogenami powstającymi w produkcji rolniczej.

### **Zaopatrzenie w gaz ziemny**

Rozwój systemów w zakresie zaopatrzenia gminy Wąsewo w gaz ziemny powinien zapewnić jak największej liczbie mieszkańców niezawodne dostawy gazu ziemnego. Realizacja tej zasady wymaga:

- rozbudowy sieci gazowej w oparciu o istniejącą sieć (gazociąg wysokiego ciśnienia DN 100) i źródła zasilania (stacja redukcyjna w m. Przyborowie – poza granicami administracyjnymi gm. Wąsewo),
- budowy sieci gazowej średniego i niskiego ciśnienia, zgodnie z przepisami odrębnymi.

Gazyfikacja nowych obszarów może być podjęta o ile spełnione zostaną kryteria techniczne i ekonomiczne dostaw gazu i zawarte odpowiednie porozumienie pomiędzy dostawcą gazu a odbiorcami. Infrastruktura gazowa powinna być zaprojektowana z uwzględnieniem docelowych parametrów technicznych umożliwiających obsługę przewidywanych użytkowników. Wskazuje się, że w stosunku do sieci gazowych obowiązują przepisy odrębne określające zasady sytuowania obiektów budowlanych.

Wzdłuż gazociągu wysokiego ciśnienia DN 250, DN 100 oraz planowanej sieci gazowej wymagane jest zachowanie stref kontrolowanych zgodnie z przepisami odrębnymi, w obrębie których ograniczona jest możliwość lokalizowania zabudowy i zadrzewień. Lokalizacja obiektów budowlanych względem istniejących gazociągów wysokiego ciśnienia, wymienionych wyżej, powinna być zgodna z przepisami odrębnymi, jak dla gazociągów wybudowanych przed 12 grudnia 2001 r. lub dla których przed tym dniem wydano pozwolenie na budowę.

### **Zaopatrzenie w energię ciepłą**

W zakresie ciepłownictwa, przyjmuje się następujące zasady:

- zaopatrzenie w ciepło podstawowo z indywidualnych źródeł ciepła z zastosowaniem rodzajów instalacji i paliw zgodnie z przepisami odrębnymi. Wskazane jest również indywidualne wykorzystanie odnawialnych źródeł energii (promieniowania słonecznego, geotermalnych, aerotermalnych, biomasy), a także wykorzystanie technologii łącznego wytwarzania energii elektrycznej, ciepła i chłodu;
- dopuszcza się tworzenie lokalnych systemów ciepłowniczych,
- zapewnienie warunków w planach miejscowych do ocieplania istniejących budynków.

Całość działań w zakresie ciepłownictwa zmierzać ma do zmniejszenia: emisji zanieczyszczeń atmosferycznych, kosztów wytwarzania energii cieplnej, strat na przesyle, a także ilości zużywanej energii cieplnej.

### **Zaopatrzenie w energię elektryczną**

Utrzymuje się istniejącą sieć elektroenergetyczną najwyższego (220 kV), średniego i niskiego napięcia oraz dopuszcza się budowę linii 400 kV albo linii wielotorowej, wielonapięciowej, po trasie istniejącej linii elektroenergetycznej 220 kV relacji Miłosna – Ostrołęka. Istniejąca linia zostanie w takim przypadku poddana rozbiórce przed realizacją nowej linii. Dopuszcza się także odbudowę, rozbudowę, przebudowę i nadbudowę istniejącej linii, która zostanie ewentualnie wybudowana na jej miejscu. Realizacja inwestycji po trasie istniejącej linii nie wyłącza możliwości rozmieszczenia słupów oraz podziemnych, naziemnych lub

nadziemnych obiektów i urządzeń niezbędnych do korzystania z linii w innych niż dotychczasowe miejscach.

Rozwój systemu zaopatrzenia gminy Wąsewo w energię elektryczną powinien zmierzać w kierunku:

- zapewnienia wszystkim odbiorcom niezawodnych dostaw mocy i energii elektrycznej o wymaganym standardzie, w drodze sukcesywnej rozbudowy i przebudowy sieci elektroenergetycznej średniego i niskiego napięcia,
- zaspokojenia przyszłych potrzeb wynikających z planowanego powiększenia terenów zabudowy, w drodze rozbudowy sieci rozdzielczej średniego i niskiego napięcia, budowy nowych stacji transformatorowych SN/nn, zapewniających niezbędny przyrost mocy,
- ograniczania niekorzystnego wpływu napowietrznych linii elektroenergetycznych na krajobraz i zdrowie ludzi poprzez sukcesywną wymianę, w ramach podejmowanej rozbudowy i przebudowy, istniejących linii napowietrznych średniego i niskiego napięcia, na linie kablowe oraz wymianę istniejących napowietrznych stacji transformatorowych SN/nn na stacje wewnętrzne oraz poprzez projektowanie nowych stacji transformatorowych w miarę możliwości w wykonaniu wewnętrznym.

Wyklucza się lokalizację budynków z pomieszczeniami przeznaczonymi na pobyt ludzi w zasięgu ponadnormatywnego oddziaływania napowietrznych linii elektroenergetycznych. Warunki lokalizacji pozostałych obiektów budowlanych nieprzeznaczonych na pobyt ludzi, jak również zasady zagospodarowania terenu w pasie technologicznym linii elektroenergetycznych, powinny uwzględniać wymagania określone w przepisach odrębnych. W bezpośrednim sąsiedztwie pasów technologicznych lokalizacja takich obiektów jak: budowle zawierające materiały niebezpieczne pożarowo, stacje paliw i strefy zagrożone wybuchem powinna odbywać się zgodnie z przepisami odrębnymi.

W celu dywersyfikacji źródeł energii w Studium określa się obszary produkcji energii ze źródeł odnawialnych - promieniowania słonecznego (lokalizacji kolektorów - ogniw fotowoltaicznych) - z urządzeń wytwarzających energię o mocy powyżej 100 kW. W zakresie ww. urządzeń nakazuje się takie ich lokalizowanie, aby przedsięwzięcia te nie powodowały jakichkolwiek przekroczeń standardów jakości środowiska, określonych przepisami odrębnymi, poza obszarami oznaczonymi na rysunku „Kierunki zagospodarowania przestrzennego” symbolem PE.

Wskazane jest również indywidualne wykorzystanie zasobów odnawialnych źródeł energii (promieniowania słonecznego, geotermalnych, aerotermalnych, biomasy).

### **Telekomunikacja**

Ustala się, że kierunkiem rozwoju systemu telekomunikacyjnego jest wzrost dostępności do systemów telekomunikacyjnych i teleinformatycznych dla mieszkańców gminy poprzez rozwój sieci przewidując możliwość:

- lokalizacji sieci telekomunikacyjnych zarówno w tradycyjnych jak i nowych technologiach, w tym budowy infrastruktury światłowodowej;
- objęcia terenu gminy zintegrowanym systemem telekomunikacyjnym, połączonym z systemem sieci internetowych: wojewódzkiej i krajowej;
- rozwoju systemów telekomunikacyjnych i teleinformatycznych (przewodowych i bezprzewodowych) stosownie do wzrostu zapotrzebowania na usługi telekomunikacyjne i teleinformatyczne w gminie i regionie, z uwzględnieniem przepisów odrębnych obowiązujących w ww. zakresie.

## Gospodarka odpadami

Określa się następujące kierunki rozwoju systemu gospodarki odpadami:

- pełne unieszkodliwienie powstających na terenie gminy Wąsewo odpadów w sposób bezpieczny dla środowiska – w oparciu o sukcesywnie aktualizowany plan gospodarki odpadami oraz zgodnie ze stosownymi uchwałami Rady Gminy przyjętymi w celu utrzymania czystości i porządku w gminie,
- sukcesywne zwiększanie udziału segregacji odpadów u źródła zgodnie z założeniami planu gospodarki odpadami,
- kompostowanie odpadów możliwych do takiego przerobu,
- utylizację odpadów w sposób bezpieczny dla środowiska, w tym odpadów niebezpiecznych,
- likwidację tzw. "dzikich wysypisk".

Na rysunku „Kierunki zagospodarowania przestrzennego” określono lokalizację Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych dla gminy Wąsewo.

W Studium wskazuje się potrzebę rekultywacji nieczynnego składowiska odpadów komunalnych w miejscowości Króle (d. Brzezienko Rościszewskie).

## Cmentarze

W zakresie cmentarnictwa ustala się następujące zasady:

- utrzymanie istniejącego cmentarza czynnego w miejscowości Wąsewo i Mokrylas (wraz z rezerwą terenową ustaloną w obowiązujących planach miejscowych),
- powiększenie ww. cmentarza w granicach wyznaczonych na rysunku Studium (teren o powierzchni ok. 0,6 ha w miejscowości Mokrylas).

Powiększenie cmentarza czynnego możliwe będzie po spełnieniu warunków określonych w przepisach odrębnych, w tym na podstawie wyników badań wymaganych prawem.

Ze względów sanitarnych, zgodnie z przepisami o cmentarzach wskazuje się obowiązek zachowania niezbędnych odległości zabudowy oraz studzien, ujęć wód o charakterze zbiornika wodnego, które służą do czerpania wody do picia i celów gospodarczych względem cmentarzy.

Odległości te od cmentarzy, zgodnie z przepisami odrębnymi, wynoszą:

- do zabudowań mieszkalnych, zakładów żywienia zbiorowego, produkcji i składów żywności oraz studzien, służących do czerpania wody do picia i potrzeb gospodarczych – 150 m, w przypadku gdy w strefie od 50 m do 150 m od cmentarza budynki korzystające z wody nie są podłączone do sieci wodociągowej,
- do zabudowań mieszkalnych, zakładów żywienia zbiorowego, produkcji i składów żywności oraz studzien, służących do czerpania wody do picia i potrzeb gospodarczych – 50 m, w przypadku gdy w strefie od 50 m do 150 m od cmentarza wszystkie budynki korzystające z wody są podłączone do sieci wodociągowej,
- do ujęć wody o charakterze zbiornika wodnego, służących do czerpania wody do picia i potrzeb gospodarczych – 500 m.

## 7. OBSZARY ROZMIESZCZENIA INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU LOKALNYM I PONADLOKALNYM

W gminie Wąsewo są obszary, na których rozmieszczone są inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym ustalone w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego. Zostały one wskazane w części Uwarunkowania

zagospodarowania przestrzennego, rozdz. 8. „Zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych”. W Studium określono również inne obszary, na których mogą być realizowane inwestycje celu publicznego.

Obszary, na których będą rozmieszczone inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym:

- drogi publiczne o znaczeniu ponadlokalnym:
  - droga krajowa klasy głównej ruchu przyspieszonego nr 60 relacji Kutno – Płock – Ciechanów – Różan – Ostrów Mazowiecka
  - droga wojewódzka klasy głównej nr 627 relacji Ostrołęka – Ostrów Mazowiecka
  - drogi powiatowe:
    - nr 2567w klasy lokalnej relacji Brzeźno Kolonia - Rososz - Mokrylas,
    - nr 2642w klasy lokalnej relacji (droga powiatowa nr 2643w) Wąsewo - Dalekie - Czesin - granica gminy (Jelenie),
    - nr 2643w klasy zbiorczej relacji Jelonki - Wąsewo - Brzezienko - Wólka Brzezińska,
    - nr 2644w klasy lokalnej relacji (droga powiatowa nr 4401w) Wąsewo - Wysocze - Przyborowie,
    - nr 2645w klasy lokalnej relacji Wąsewo - Bagatele - Rząśnik Szlachecki,
    - nr 2646w klasy lokalnej relacji (Stok) - Rynek - Rząśnik - Brudki Nowe - Przedświt - droga powiatowa nr 4401w,
    - nr 4401w klasy zbiorczej relacji (Długosiodło) - Przedświt - Wąsewo - Bartosy - (Czerwin),
    - nr 2647w klasy lokalnej relacji (droga krajowa nr 60) Grądy - Choiny - Jarząbka - (Wiśniewo)
- linia kolejowa (jednotorowa linia kolejowa relacji Ostrołęka - Małkinia, obecnie nieczynna);
- tereny, w obrębie których położone są przewody i urządzenia umożliwiające przesył i dystrybucję energii elektrycznej i gazu:
  - linia elektroenergetyczną 220 kV Miłosna - Ostrołęka (w dokumentach poziomu krajowego wskazano orientacyjne rozmieszczenie planowanej linii elektroenergetycznej 400 kV relacji Ostrołęka-Stanisławów z wykorzystaniem trasy istniejącej linii 220 kV, która przebiega przez gminę Wąsewo),
  - gazociąg DN 250 Wólka Radzywińska - Ostrów Mazowiecka - Białystok,
  - gazociąg DN 200/150/100 Ostrów Mazowiecka - Ostrołęka - Kadzidło/Baranowo,
- urządzenia służące regulacji przepływów oraz urządzenia melioracji wodnej - budowa urządzeń melioracji wodnych szczegółowych - zadanie Wąsewo pow. ostrowski (zgodnie z przepisami prawa inwestycja celu publicznego dotyczy urządzeń będących własnością Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego)
- obszary gminy, na których realizowane są zadania wynikające z ochrony zagrożonych wyginięciem gatunków roślin i zwierząt lub siedlisk przyrodniczych, czyli tereny podlegające ochronie przyrody - obecnie na terenie gminy Wąsewo jest to Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków „Puszcza Biała”.

W Studium wyznaczono następujące obszary inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym:

- obszary usług celu publicznego z zakresu infrastruktury społecznej, takie jak urząd administracji samorządowej, szkoły państwowe (podstawowe), publiczny obiekt

- ochrony zdrowia, publiczne przedszkola, publiczne placówki opiekuńczo-wychowawcze, publiczne domy opieki społecznej, publiczne obiekty sportowe, usługi pocztowe wykonywane przez wyznaczonego operatora w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. - Prawo pocztowe, obiekty służące zapewnieniu bezpieczeństwa publicznego, o przesądzonej lokalizacji oraz obszary planowanego rozwoju zabudowy, w tym mieszkaniowej, zagrodowej, letniskowej i usługowej (MU, RMU, RML, UZP), na których będą mogły być rozmieszczone inwestycje celu publicznego w zakresie infrastruktury społecznej;
- obszary, na których mogą być zlokalizowane inwestycje celu publicznego w zakresie publicznych obiektów sportowych oraz publicznie dostępnych samorządowych parków - obszary usług z zielenią towarzyszącą (UZP), obszary zieleni urządzonej lub ogrodów działkowych (ZP);
  - drogi gminne, dla których w obrębie pasa drogowego możliwa jest realizacja m.in. przewodów infrastruktury technicznej oraz dróg rowerowych;
  - cmentarz czynny wraz z rezerwą terenową pod powiększenie cmentarza (ZC1);
  - obszary rozmieszczenia inwestycji celu publicznego z zakresu infrastruktury technicznej wodno-kanalizacyjnej - o przesądzonej lokalizacji oraz obszary niezbędne dla rozbudowy systemu wodno-kanalizacyjnego obsługującego tereny przeznaczone pod zabudowę: MU, RMU, RML, PU, UZP, UTZ, ZP oraz ewentualnie R2 zgodnie z ustaleniami Studium. Studium wyznacza tereny ujęć i stacji uzdatniania wody, oczyszczalni ścieków, obszary gospodarki odpadami, a także orientacyjny przebieg istniejących sieci wodociągowych i kanalizacyjnych, a także określa kierunki rozwoju infrastruktury w tym zakresie. Szczegółowa lokalizacja nowych obiektów musi być zgodna z przepisami odrębnymi oraz programami rozwoju infrastruktury technicznej w gminie i uwzględniona w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego;
  - obszary rozmieszczenia inwestycji celu publicznego z zakresu infrastruktury technicznej: energetyki i gazownictwa - obszary niezbędne dla rozbudowy sieci elektroenergetycznych średniego i niskiego napięcia oraz rozbudowa sieci gazowych średniego i niskiego ciśnienia zgodnie z ustaleniami Studium. Studium ze względu na skalę i specyfikę opracowania określa ogólnie te inwestycje jako niezbędne i planowane na obszarze Gminy. Układ lokalnej sieci gazowej i elektroenergetycznej winien być realizowany w oparciu o szczegółowe opracowania;
  - użytek ekologiczny, w obrębie którego są realizowane przedsięwzięcia związane z ochroną zagrożonych wyginięciem gatunków roślin i zwierząt lub siedlisk przyrodniczych;
  - nieruchomości stanowiące zabytek wskazane w Gminnej Ewidencji Zabytków, w obrębie których będą realizowane przedsięwzięcia związane z opieką nad nieruchomościami stanowiącymi zabytki w rozumieniu przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Wymienione wyżej obszary inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym i lokalnym, istniejące i projektowane zostały przedstawione na rysunku „Kierunki zagospodarowania przestrzennego”.

## **8. OBSZARY SZCZEGÓLNEGO ZAGROŻENIA POWODZIĄ ORAZ OBSZARY OSUWANIA SIĘ MAS ZIEMNYCH**

W gminie Wąsewo nie zidentyfikowano obszarów szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszarów osuwania się mas ziemnych.

## **9. OBIEKTY LUB OBSZARY, DLA KTÓRYCH WYZNACZA SIĘ W ZŁOŻU KOPALINY FILAR OCHRONNY**

W Studium określono obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny. Zostały one oznaczone na rysunku studium symbolem PG – obszary powierzchniowej eksploatacji kruszywa, na których możliwe jest wyznaczenie w złożu kopaliny filarów ochronnych.

## **10. OBSZARY POMNIKÓW ZAGŁADY I ICH STREF OCHRONNYCH**

W gminie Wąsewo nie występują obszary pomników zagłady, ani ich strefy ochronne.

## **11. OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCEŃ, REHABILITACJI, REKULTYWACJI, REMEDIACJI ORAZ OBSZARY ZDEGRADOWANE**

W gminie Wąsewo wyznaczono obszary wymagające rekultywacji:

- obszary po eksploatacji kruszywa naturalnego w m. Przyborowie, Przyborowie-Kolonia i Zgorzałowo, oznaczone symbolem RPG;
- obszary powierzchniowej eksploatacji kruszywa naturalnego – po zakończeniu eksploatacji, oznaczone symbolami PG1 (istniejące - tereny górnicze) i PG2 (potencjalne);
- obszar nieczynnego składowiska odpadów komunalnych w sołectwie Króle (d. Brzezienko Rościszewskie), oznaczony symbolem O2.

W obszarze gminy nie wyznaczono obszarów wymagających przekształceń, rehabilitacji i remediacji.

Rada Gminy Wąsewo uchwałą nr XVIII.132.2016 z dnia 22 listopada 2016 r. zmienioną uchwałą nr XXIII.167.2017 z dnia 2 czerwca 2017 r. określiła obszary zdegradowane i obszary rewitalizacji na terenie gminy Wąsewo oraz przyjęła Program Rewitalizacji Gminy Wąsewo na lata 2016 – 2026. Obszary zdegradowane zostały wyznaczone w sołectwach: Grądy, Majdan Suski, Rząśnik-Majdan oraz we fragmentach sołectw: Trynosy, Trynosy-Osiedle, Wąsewo, Wąsewo-Kolonia i Zastawie. Wskazane obszary zostały przedstawione na rysunku „Kierunki zagospodarowania przestrzennego”.

## **12. GRANICE TERENÓW ZAMKNIĘTYCH I ICH STREF**

W gminie Wąsewo znajdują się tereny zamknięte ustalone przez ministra właściwego do spraw transportu (Decyzja Nr 3 Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 24 marca 2014 r. w sprawie ustalenia terenów, przez które przebiegają linie kolejowe, jako terenów zamkniętych, z późn. zm.) obejmujące powierzchnię ok. 29 ha w obrębie geodezyjnym Trynosy i Przyborowie-Kolonia (Trynosy dz. ewid. 485 i 516, Przyborowie-Kolonia dz. ewid. 1/2). Granice ww. terenów zostały oznaczone na rysunku Studium „Kierunki zagospodarowania przestrzennego”.

## **13. OBSZARY WYZNACZONE DO SPORZĄDZENIA MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO**

W gminie Wąsewo nie występują obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające obligatoryjnego przeprowadzenia scaleń

i podziałów nieruchomości. Jednak w sporządzanych planach miejscowych lub zmianach planów dla obszarów, na których obecny podział geodezyjny jest nieodpowiedni dla przeznaczenia działek pod nowe tereny zabudowy, należy określić odpowiednie regulacje indywidualnie dla przeprowadzanych scaleń i podziałów działek.

Aktualnie 74% powierzchni gminy zostało objęte miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego wymienionymi w części „Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego” w rozdziale 1.2. p.t. „Dotychczasowe przeznaczenie terenów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego”. Dominującą część terenów nieobjętych planami miejscowymi stanowią lasy.

W Studium przyjęto założenie, że tereny przewidziane do zmiany przeznaczenia, na terenach nie objętych planami lub terenach, na których ustalenia obowiązującego planu różnią się od przewidywanych w niniejszym opracowaniu, a także dla terenów dla których wymagane jest dostosowanie do aktualnych przepisów, będą sukcesywnie obejmowane planami miejscowymi (lub zmianami planów miejscowych) w formie mniejszych powierzchniowo opracowań, odpowiadającym bieżącym potrzebom inwestycyjnym.

W Studium wyznaczono obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego ze względu na wymóg uzyskania zgody na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne.

#### **14. PODSUMOWANIE – UZASADNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ ORAZ SYNTEZA USTALEŃ STUDIUM**

Wyrażona w Studium polityka przestrzenna Gminy Wąsewo, będąca rezultatem uwzględnienia wszechstronnych uwarunkowań funkcjonowania obszaru, w szczególności uwarunkowań przyrodniczych i kulturowych, kształtujących rozwój Gminy z poszanowaniem jej zasobów środowiskowych, a także z uwzględnieniem problemów społeczno-gospodarczych i potrzeb aktywizacji ekonomicznej obszaru, zakłada rozwój Gminy zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.

Przyjęte w niniejszym opracowaniu rozwiązania oraz wprowadzone zmiany w odniesieniu do dotychczas obowiązującego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wąsewo przyjętego w 2011 r. wynikają m.in. z:

- analizy potrzeb i możliwości rozwoju gminy, uwzględniających w szczególności analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne, prognozy demograficzne, możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy oraz bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę;
- uwzględnienia części wniosków dotyczących m.in. zmiany przeznaczenia terenów na funkcję zabudowy usługowej i produkcyjno-usługowej, eksploatacji kruszywa, produkcji energii ze źródeł odnawialnych - promieniowania słonecznego;
- zaistniałych zmian w zagospodarowaniu i użytkowaniu terenów, w tym wynikających z wydanych decyzji o warunkach zabudowy na obszarach nie objętych planami miejscowymi;
- uwarunkowań środowiskowych, w tym ustanowienia Planu zadań ochronnych dla Obszaru Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000 Puszcza Biała, udokumentowania złóż kruszywa naturalnego oraz skreśleniu części z nich z zasobów;
- ustaleń zawartych w dokumentach regionalnych: Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku, Innowacyjne Mazowsze przyjętej w 2013 r. oraz Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego przyjętym w 2018 r.;



- informacji i ustaleń zawartych w dokumentach lokalnych w tym Strategii Rozwoju Gminy na lata 2016-2022 i Gminnej Ewidencji Zabytków opracowanej w 2013 r.;
- oraz innych aktualnie obowiązujących (znowelizowanych) uwarunkowań prawnych.

W Studium, na podstawie opracowanych uwarunkowań rozwoju zdiagnozowanych w pierwszej części Studium pt. „Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego”, wydzielono na terenie gminy strefy funkcjonalno-przestrzenne. Wytyczając strefy wzięto pod uwagę czynniki determinujące możliwości dalszego rozwoju, w tym takie jak: wysoką w skali regionu jakość środowiska przyrodniczego i kulturowego, potrzebę rozwoju społeczno-gospodarczego, w tym potrzebę tworzenia nowych miejsc pracy w działach poza rolniczych, a także rozwój gospodarki rolnej i obsługę mieszkańców gminy.

Wyodrębniono w obszarze gminy następujące strefy funkcjonalno-przestrzenne o zróżnicowanej polityce zagospodarowania przestrzennego:

strefę wielofunkcyjną o dominacji funkcji mieszkaniowej, obejmującą:

- obszary zabudowy mieszkaniowej lub usługowej - MU,
- obszary zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej lub usługowej - RMU,
- obszary zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej lub letniskowej - RML;

strefę wielofunkcyjną o dominacji funkcji usługowej i produkcyjnej, obejmującą:

- obszary usług z zielenią towarzyszącą - UZP,
- obszary usług turystyki z zielenią towarzyszącą - UTZ,
- obszary zieleni urządzonej lub ogrodów działkowych - ZP;
- obszary zabudowy produkcyjno-usługowej - PU,
- obszary produkcji energii ze źródeł odnawialnych - promieniowania słonecznego - z urządzeń wytwarzających energię o mocy przekraczającej 100 kW - PE,
- obszary powierzchniowej eksploatacji kruszywa naturalnego - PG,

strefę obszarów infrastruktury technicznej i gospodarki komunalnej, obejmującą:

- cmentarze - ZC,
- oczyszczalnie ścieków - K,
- obszary gospodarki odpadami - O,
- ujęcia i stacje uzdatniania wody - W,
- stacje bazowe telefonii komórkowej - T;

strefę rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej:

- obszary lasów i zadrzewień - ZL,
- obszary rolne - R,
- obszary po eksploatacji kruszywa naturalnego - RPG.

Wyznaczono również obiekty liniowe:

drogi publiczne następujących klas:

- główną ruchu przyspieszonego (droga krajowa nr 60);
- główną (droga wojewódzka nr 627);
- zbiorcze i lokalne (drogi powiatowe);
- dojazdowe - układu podstawowego (drogi gminne);

linię kolejową;

linię energetyczną najwyższego napięcia - 220 kV (z możliwością budowy linii 400 kV po trasie istniejącej linii 220 kV);

gazociągi:

- gazociąg DN 250 Wólka Radzymińska – Ostrów Mazowiecka – Białystok,
- gazociąg DN 200/150/100 Ostrów Mazowiecka – Ostrołęka – Kadzidło/Baranowo;

wodociągi;

kanalizację.

W Studium uporządkowano zasady zagospodarowania przestrzennego poprzez określenie wskaźników urbanistycznych. W polityce przestrzennej gminy przyjęto następujące zadania priorytetowe, których rozwiązanie w ramach działań organizacyjnych władz samorządowych oraz w dalszych opracowaniach planistycznych jest niezbędne. Za takie uznano:

- koncentrację usług, w tym publicznych w miejscowości gminnej, a także Brudkach Starych, Grądach i Przyborowiu;
- lokalizację zabudowy mieszkaniowej, zagrodowej i usługowej w obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej jednostek osadniczych, tj. w oparciu o wykształcony układ komunikacyjny i w strefie obsługi przez sieci infrastruktury technicznej;
- lokalizację zabudowy z zakresu usług, produkcji, składów i magazynów oraz obsługi komunikacji samochodowej w rejonach węzłów komunikacyjnych wiążących drogę krajową z układem dróg powiatowych i gminnych, a także w rejonie miejscowości gminnej;
- lokalizację zabudowy wypoczynkowej w obszarze o dużych walorach przyrodniczo-krajobrazowych głównie w południowej części gminy w obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej jednostek osadniczych;
- ograniczenie wprowadzania zabudowy rozproszonej na terenach rolnych, w szczególności o najcenniejszych glebach dla produkcji rolnej;
- zachowanie dotychczasowego przeznaczenia obszarów o wysokich wartościach przyrodniczych i krajobrazowych: kompleksów leśnych w tym stanowiących korytarze ekologiczne rangi międzynarodowej lub regionalnej oraz doliny niewielkich cieków wodnych;
- poprzez wskazanie zagospodarowania terenów poeksploatacyjnych w Przyborowiu, Przyborowiu-Kolonii i Zgorzałowie dla potrzeb rolnictwa i rekreacji.

Studium nakłada obowiązek stosowania przepisów odrębnych m.in. w zakresie:

- ochrony przyrody, poprzez uwzględnienie w planowanym zagospodarowaniu i użytkowaniu form ochrony przyrody, w tym: Obszaru Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000 Puszcza Biała, użytku ekologicznego oraz pomników przyrody;
- ochrony zasobów środowiska i zdrowia ludzi, w tym ochrony zasobów wód podziemnych i powierzchniowych (m.in. zachowanie stref ochronnych wokół ujęć wód podziemnych), stanu czystości powietrza atmosferycznego, ochrony przed hałasem oraz promieniowaniem elektromagnetycznym (zachowanie strefy wokół linii elektroenergetycznej najwyższego napięcia), a także ochrony gleb, rzeźby terenu i kompleksów leśnych oraz ochrony przed poważnymi awariami (zachowanie stref kontrolowanych wokół istniejących gazociągów);
- zasad kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej;
- ochrony obiektów zabytkowych będących w Gminnej Ewidencji Zabytków i ochrony krajobrazu kulturowego.

W Studium wyznaczono:

- obszary rozmieszczenia celu publicznego o znaczeniu lokalnym;
- obszary rozmieszczenia celu publicznego o znaczeniu ponad lokalnym;
- obszary przestrzeni publicznej;
- obszary wyłączone z zabudowy;
- obszary rekultywacji (nieczynne składowisko odpadów, obszary po eksploatacji kruszywa naturalnego oraz obszary powierzchniowej eksploatacji kruszywa – po zakończeniu eksploatacji, zgodnie z przepisami odrębnymi);
- obszary zdegradowane;
- obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny;
- obszary, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kV;
- obszary, dla których gmina zamierza sporządzić mpzp lub zmiany mpzp, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne,
- granice terenów zamkniętych.

Na terenie gminy Wąsewo nie występują lub nie wyznacza się:

- obszarów szczególnego zagrożenia powodzią i obszarów osuwania się mas ziemnych;
- obszarów pomników zagłady i ich stref ochronnych;
- obszarów wymagających rehabilitacji;
- obszarów funkcjonalnych o znaczeniu lokalnym;
- obszarów, na których przewiduje się lokalizację obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m<sup>2</sup>.

Studium, mimo iż nie jest aktem prawa miejscowego, jest dokumentem niezbędnym do opracowania planów miejscowych, zaś jego aktualność jest konieczna, bowiem przesądza o przyjętych kierunkach rozwoju gminy. Zgodnie z art. 20 ust. 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym istnieje obowiązek stwierdzenia braku sprzeczności rozwiązań przyjętych w projektach planów miejscowych z ustaleniami Studium.





**ROZSTRZYGNIĘCIE O SPOSOBIE ROZPATRZENIA NIEUWZGLĘDNIONYCH UWAG DO STUDIUM  
wyłożonego do publicznego wglądu w dniach od 10 grudnia 2019 r. do 31 grudnia 2019 r.**

Lp.	Data wpływu uwagi	Imię i nazwisko, nazwa jednostki organizacyjnej i adres zgłaszającego uwagę	Treść uwagi	Oznaczenia nieruchomości której dotyczy uwaga	Ustalenia projektu studium dla nieruchomości której dotyczy uwaga	Rozstrzygnięcie Wójta w sprawie rozpatrzenia uwagi	Uwagi
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
1.	20.01.2020	osoba fizyczna	<p>1) Zmiana przeznaczenia działek o łącznej pow. 2,89 ha - oprócz części użytkowanej jako las o pow. 0,59 ha (czyli zmiana na obszarze o pow. ok. 2,3 ha) na obszary zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej lub letniskowej (RML);</p> <p>2) Wskazanie uciążliwości od lądowiska zlokalizowanego w gm. Ostrów Maz. wynikających z nieprzestrzegania norm hałasu i ciszy nocnej, wyznaczonych korytarzy powietrznych oraz wymaganych wysokości lotów. W Studium w sąsiedztwie działek nr 123 i 125 przeznaczono teren pod UZP - pod budowę bazy lądowiska.</p>	123, 125 Grądy	<p>RML - obszary zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej lub letniskowej obejmujące tereny: zabudowy zagrodowej, zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, zabudowy letniskowej (na obszarze o pow. ok. 1,9 ha)</p> <p>R2 - obszary rolne z dopuszczeniem zabudowy związanej z gospodarką rolną i zalesień, obejmujące: grunty rolne od IV do VI klasy bonitacyjnej oraz nieużytki - położone w obszarze Natura 2000 i częściowo w Systemie Przyrodniczym Gminy</p> <p>ZL - obszary lasów i zadrzewień - położone w obszarze Natura 2000 i Systemie Przyrodniczym Gminy</p>	<b>Uwaga nie-uwzględniona</b>	<p>1) W Studium uwzględniono wnioski w zakresie zmiany przeznaczenia działek nr 123 i 125 dla ok. 82,5% ich powierzchni. Ze względu na uwarunkowania dot. potrzeb i możliwości rozwoju gminy, po uwzględnieniu bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę wskazano przeznaczenie pozostałej części ww. działek pod R2 jako najmniej korzystnych dla zabudowy (położone wzdłuż drogi krajowej nr 60, w pasie technologicznym linii EE 15kV, w Systemie Przyrod. Gminy).</p> <p>W Studium zawarto ustalenia dot. uwzględnienia w planach miejscowych m.in. oddziaływania akustycznego drogi krajowej nr 60, zgodnie z aktualnymi danymi określającymi zasięg ponadnormatywnego oddziaływania akustycznego tej drogi, a także ograniczeń zagospodarowania terenów położonych w pasach technologicznych linii elektroenergetycznych.</p>

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
							2) Brak udokumentowanych danych o przekroczeniach norm, o których mowa w uwadze. W zakresie potencjalnych uciążliwości Studium zawiera ustalenia dot. zakazu lokalizacji przedsięwzięć, które mogą spowodować przekroczenie standardów jakości środowiska poza obszarem do którego inwestor posiada tytuł prawny, jak również mogą powodować zagrożenie funkcjonowania lokalnych wartościowych ekosystemów, a także zagrożenie dla zdrowia ludzi. Zakaz ten nie dotyczy inwestycji celu publicznego.
2.	22.01.2020	osoba fizyczna	Zmiana przeznaczenia działki w części dotyczącej PU na MU, tj. przeznaczenie całej działki na teren mieszkalno-usługowy	571 Wąsewo	MU - obszary zabudowy mieszkaniowej lub usługowej obejmujące tereny: zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, istniejącej zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, istniejącej zabudowy zagrodowej, zabudowy usług publicznych, zabudowy pozostałych usług PU - obszary zabudowy produkcyjno-usługowej obejmujące tereny: zabudowy usługowej, zabudowy produkcyjnej, składów lub magazynów, obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych i ogrodniczych, obsługi komunikacji samochodowej, dopuszcza się lokalizację budynków lub lokali mieszkalnych właścicieli lub zarządców obiektów przeznaczenia podstawowego	<b>Uwaga nieuwzględniona</b>	W Studium uwzględniono wniossek w zakresie zmiany przeznaczenia dz. 571 dla ok. 68,5% jej powierzchni. Ze względu na uwarunkowania dot. potrzeb i możliwości rozwoju gminy, po uwzględnieniu bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę wskazano przeznaczenie pozostałej części ww. działki pod PU jako rozszerzenie przeznaczenia ustalonego w obowiązującym planie miejscowym (tj. pod tereny zabudowy usługowej - nieuciążliwej, w tym rzemiosła oraz przetwórstwa rolno-spożywcze-go). W Studium dla terenów PU dopuszczono lokalizację budynków lub lokali mieszkalnych właścicieli lub zarządców obiektów przeznaczenia podstawowego. Wyznaczony teren PU tworzy większy kompleks terenów o tej funkcji wraz z istniejącą zabudową usługowo-produkcyjną usytuowaną po drugiej stronie drogi publicznej, do której przylega.

**ROZSTRZYGNIĘCIE O SPOSOBIE ROZPATRZENIA NIEUWZGLĘDNIONYCH UWAG DO STUDIUM  
wyłożonego do publicznego wglądu w dniach od 4 maja 2021 r. do 25 maja 2021 r.**

Lp.	Data wpływu uwagi	Imię i nazwisko, nazwa jednostki organizacyjnej i adres zgłaszającego uwagę	Treść uwagi	Oznaczenia nieruchomości której dotyczy uwaga	Ustalenia projektu studium dla nieruchomości której dotyczy uwaga	Rozstrzygnięcie Wójta w sprawie rozpatrzenia uwagi	Uwagi
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
1.	08.06.2021	osoba fizyczna	Zastrzeżenie co do zakwestionowania przekształcenia działki rolnej na budowlaną czy też budowlano-rolną. Działka graniczy z działką budowlaną z domem mieszkalnym, grunt o najniższej przydatności dla produkcji rolnej - kl. VI, położona przy drodze publicznej	106/4 Grądy	ZL - obszary lasów i zadrzewień, obejmujące lasy i zadrzewienia, w tym lasy ochronne i objęte formami ochrony przyrody (Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000 Puszcza Biała), dla których obowiązują przepisy odrębne.	<b>Uwaga nie-uwzględniona</b>	Działka nie ma dostępu do wodociągu, najbliższy położony jest w drodze na dz. nr 41 w odległ. ok. 95 m. Droga gminna (dz. nr 43), przy której położona jest analizowana działka ma szerokość ok. 2,9 m, co nie spełnia warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie, a także nie stanowi dojazdu do działki budowlanej oraz dojazdu do budynku i urządzeń z nim związanych wg warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie. Działki nie zakwalifikowano do obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej jednostek osadniczych, które zostały wyznaczone w oparciu o wykształcony układ komunikacyjny, w strefie obsługi przez sieci infrastruktury technicznej. Wg mapy ewidencyjnej uzyskanej na potrzeby sporządzenia studium na całej działce występuje użytek gruntowy Ls, tj. las.



**Dane przestrzenne Studium**

```
<?xml version="1.0" encoding="UTF-8"?>
  -<wfs:FeatureCollection
xsi:schemaLocation="https://www.gov.pl/static/zagospodarowanieprzestrzenne/schemas/app/1.0
https://www.gov.pl/static/zagospodarowanieprzestrzenne/schemas/app/1.0/planowaniePrzestrzenne.xsd
http://www.opengis.net/gml/3.2 http://schemas.opengis.net/gml/3.2.1/gml.xsd
http://www.opengis.net/wfs/2.0 http://schemas.opengis.net/wfs/2.0/wfs.xsd" timeStamp="2021-06-
30T12:16:49Z"
numberReturned="4" numberMatched="unknown"
xmlns:xlink="http://www.w3.org/1999/xlink" xmlns:wfs="http://www.opengis.net/wfs/2.0"
xmlns:xsi="http://www.w3.org/2001/XMLSchema-instance" xmlns:gml="http://www.opengis.net/gml/3.2"
xmlns:gmd="http://www.isotc211.org/2005/gmd" xmlns:gco="http://www.isotc211.org/2005/gco"
xmlns:app="https://www.gov.pl/static/zagospodarowanieprzestrzenne/schemas/app/1.0">
  -<wfs:member>
    -<app:AktPlanowaniaPrzestrzennego gml:id="PL.ZIPPZP.7407_141610-
SUIKZP_XXII.183.2021_DOC_20210629T120000">
      <gml:identifier
codeSpace="https://www.gov.pl/zagospodarowanieprzestrzenne/app">https://www.gov.pl/zagospodarowani
eprzestrzenne/app/AktPlanowaniaPrzestrzennego/PL.ZIPPZP.7407/141610-
SUIKZP/XXII.183.2021_DOC/20210629T120000</gml:identifier>
      -<app:idIIP>
      -<app:Identyfikator>
      <app:przestrzenNazw>PL.ZIPPZP.7407/141610-SUIKZP</app:przestrzenNazw>
      <app:lokalnyId>XXII.183.2021_DOC</app:lokalnyId>
      <app:wersjaId>20210629T120000</app:wersjaId>
      </app:Identyfikator>
      </app:idIIP>
      <app:poczatekWersjiObiektu>2021-06-29T12:00:00</app:poczatekWersjiObiektu>
      <app:tytul>Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy
Wąsewo</app:tytul>
      <app:typPlanu xlink:title="studium uwarunkowań i kier. zagosp. przestrz. gminy"
xlink:href="https://www.gov.pl/static/zagospodarowanieprzestrzenne/codelist/TypAktuPlanowaniaPrzestrze
nnegoKod/studiumUwarunkowanIKierunkowZagospodarowaniaPrzestrzennegoGminy"/>
      <app:poziomHierarchii xlink:title="lokalny"
xlink:href="http://inspire.ec.europa.eu/codelist/LevelOfSpatialPlanValue/local"/>
      <app:status xlink:title="w
trakcie
przyjmowania"
xlink:href="http://inspire.ec.europa.eu/codelist/ProcessStepGeneralValue/adoption"/>
      -<app:mapaPodkladowa>
      -<app:MapaPodkladowa>
      <app:data>2015-07-14</app:data>
```

<app:referencja>Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego zostało sporządzone na podkładzie mapowym pochodzącym z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie Departament Geodezji i Kartografii - </app:referencja>

</app:MapaPodkladowa>

</app:mapaPodkladowa>

-<app:zasiegPrzestrzenny>

-<gml:MultiSurface srsName="http://www.opengis.net/def/crs/EPSG/0/2180" srsDimension="2">

-<gml:surfaceMember>

-<gml:Polygon>

-<gml:exterior>

-<gml:LinearRing>

<gml:posList>562316.0664988849 674647.750574979 562316.3408297626 674669.8055694189  
562316.6076444155 674691.5907425451 562316.8856508825 674714.4957395279 562317.1683333507  
674736.8505421176 562317.3548109718 674781.9607534386 562317.3665004959 674803.5630186999  
562317.3743842673 674808.5133930496 562317.3707499504 674818.7947280699 562317.3837859249  
674825.7251968542 562317.3908253787 674869.4202492295 562317.4304503473 674949.8288203425  
562317.6647358146 675027.5316643232 562318.2736227335 675173.9724172967 562318.388011408  
675202.4926890578 562175.0350691425 675269.073545069 561876.3819595417 675400.9576864713  
561778.9757327521 675755.544017077 561871.7737207105 675838.7197195956 561915.4248189209  
675878.7789136762 561956.8147292119 675916.6508146137 561987.5108415931 675944.7393464831  
562051.5293387575 676003.2835552746 562089.9029467506 676038.0690816033 562118.9397463212  
676064.393608392 562172.8341309605 676113.49862165 562290.955957083 676222.1821449401  
562293.8917643419 676224.8907120283 562432.3979603061 676351.2286664771 562433.3107674709  
676387.2277471047 562432.9841638384 676392.3774889354 562430.6935407771 676428.9858768969  
562425.0068158666 676529.2968611772 562422.0831237333 676602.7775394125 562413.6574043017  
676781.4047685975 562404.6868836079 676982.8401770437 562401.6132180365 677052.0145935948  
562436.1153720403 677094.2989883575 562469.7839829717 677137.5367239921 562578.1116941189  
677262.2553652334 562578.7298435597 677261.4680466098 562672.9053011071 677374.6794203593  
562846.0556731848 677158.8487793225 562852.3983456176 677163.582711564 562878.6620090948  
677195.5452324173 562900.6916081794 677222.3550338671 562934.9775546575 677264.0553448028  
562961.89365701 677296.8197986 562972.929564123 677310.2641179197 562984.1717461087  
677323.9327204383 562933.9319501566 677385.9201101372 563014.0932201836 677491.5008069933  
563039.8793343799 677525.3468945337 563066.1454516407 677559.5496591897 563108.6228450947  
677614.9035878868 563129.1395732788 677641.6155398384 563139.6730687208 677655.3338991756  
563150.1246679304 677668.9845312827 563171.0670081014 677696.2547019676 563226.1236307994  
677769.4705555036 563252.5142263835 677804.5499788313 563283.2880399851 677845.4680645447  
563284.8982910076 677847.6234897581 563297.5173757942 677864.4041555169 563310.0118063446  
677881.0182724025 563338.0226667505 677918.2528481738 563352.0854306147 677936.9535506296  
563368.8486986263 677959.2494966367 563326.3653281555 678137.0261675267 563334.4096580036  
678141.0926164059 563355.5255022859 678150.8956942726 563376.63163279 678160.7090429466  
563417.3137110015 678179.6182682196 563431.2155877315 678186.0818592564 563443.1314427657  
678191.620652092 563455.948975293 678197.5743813983 563468.1385551579 678203.2455658247  
563479.3653833177 678208.4635093918 563492.8872291092 678214.9276847222 563505.6428829962  
678221.1731744711 563518.3072032724 678227.3712018457 563533.6587961726 678234.8945441063  
563566.115928052 678250.7924792488 563578.9121160209 678257.0568400328 563592.0633691577  
678263.5013330467 563619.0451904824 678276.721437613 563686.1090157488 678309.5675489819  
563673.335710167 678328.1758288248 563662.955019786 678343.27699553 563640.9457038697  
678375.3543412299 563623.0344396196 678402.3168539358 563594.8241238678 678444.7983181744  
563577.839260037 678469.1146777736 563523.1958205551 678551.0977178569 563510.9546300434  
678569.4211445795 563427.6916423226 678694.2771336674 563417.6562771369 678709.5687155518  
563416.3819514681 678711.2144324704 563414.8761326922 678713.1666387046 563414.2756296666  
678719.2541759876 563412.3085779008 678733.0108005567 563413.9587613605 678748.0868382246  
563414.9408624656 678754.2603020093 563421.5380436536 678788.2310514342 563427.7258687727  
678820.0729239467 563433.6153374165 678818.9487144614 563500.9283962613 679179.511885986

563543.1002490381 679400.1468734059 563610.7339156708 679753.9008576169 563630.8152444763  
679860.4660068923 563635.2537149806 679889.4663316945 563658.341614739 680021.0212028503  
563679.6433230862 680124.3620035069 563687.156919024 680168.248739328 563686.9123510737  
680174.9064696801 563686.8860409213 680178.9877650448 563687.5833581006 680182.1187712549  
563686.7214342235 680192.4642080861 563678.7929270444 680206.5570171531 563674.4034816809  
680213.0601915581 563651.9518858502 680239.3192513405 563582.7053164896 680315.888827796  
563525.7113819765 680367.7236649268 563523.5042823143 680365.6848651178 563432.8086456908  
680282.2897964774 563274.9086029762 680134.8079392161 563261.6055955496 680123.6369680149  
563250.5573080769 680112.9832608786 563239.5107213119 680102.7495641201 563228.5157738905  
680092.5744369213 563218.1160484273 680082.9428040932 563166.4461360592 680035.0955255408  
563114.3353780154 679986.8604727458 563112.2592117572 679987.0083252965 563137.6674784143  
680113.1879005213 563147.7315254062 680261.908057679 563187.1892804084 680419.2307036482  
563187.5856269607 680425.2004905484 563194.2106011678 680524.0696675868 563229.6207780158  
680651.701053895 563240.8533294238 680640.9666678663 563245.4959023073 680643.9077554604  
563309.3986686114 680684.2533153654 563280.1381018478 680745.7669790625 563320.1822251128  
680773.7154190681 563377.5310004521 680812.5133336545 563330.6527158618 680860.5559025416  
563402.4131868789 680922.675641689 563440.4254304357 680955.5913804206 563595.4381466676  
681087.0117302411 563595.9542282773 681107.330215555 563596.2916597212 681159.2881399029  
563596.510369204 681192.2667007175 563596.7229532916 681225.0254047018 563754.4759123139  
681214.6393972103 563748.2594496375 681416.1811043166 563747.5710725999 681437.0632446865  
563745.5749712177 681498.5975933212 563743.3451906675 681567.5395189023 563741.3601351678  
681628.3934892672 563741.0696474994 681636.9928079112 563739.0578613412 681696.8873998193  
563736.8752103616 681761.7774779277 563734.5112038925 681832.3634380368 563735.365282705  
681854.4028043475 563613.1843520356 681828.7927359963 563610.6314799935 681828.3437866698  
563584.3582162326 681823.695010023 563494.2509372793 681807.7428094588 563454.0718126195  
681800.8010614841 563413.9831896741 681793.8767898347 563348.4888420459 681782.5695885179  
563250.5833704816 681765.6444051263 563229.81062409 681762.0625308168 563211.3089772705  
681758.8674477562 563192.4645172516 681776.3948767539 563170.0108299041 681799.3536194208  
563164.3123990297 681805.1831859158 563140.4645608151 681838.0521827156 563130.0720022041  
681852.3737224522 563119.6794426143 681866.6952625185 563099.2218552744 681894.889155675  
563080.5443414403 681917.332640527 563046.0013243947 681964.4316009377 563021.8885845188  
681996.767907474 562906.5693708323 682073.5011323963 562902.4058270659 682076.2675042939  
562902.0907833735 682107.6808059914 562893.718076665 682115.5251541822 562842.6060008779  
682179.9781481161 562836.8782481691 682187.2687432463 562740.6738493256 682257.2585459608  
562644.0877451701 682324.3185409969 562620.3109565824 682354.7152141198 562611.4219417488  
682366.6445338775 562585.7693572063 682393.2529063532 562552.5732423514 682427.6725253055  
562541.248516012 682439.4096605275 562503.627359272 682462.9009430934 562498.6854115948  
682465.729002806 562372.8748054318 682505.1389257715 562385.2287895596 682565.8936747233  
562408.7468311153 682594.4227873669 562464.253389338 682682.3295900706 562504.5683488538  
682731.1238229286 562544.9761010576 682791.1471174173 562587.5492379004 682858.8912371672  
562640.6228083717 682937.7245203536 562653.1428556871 682953.0980502106 562656.5915313791  
682956.622509913 562732.0341859851 683042.4837767099 562759.2633652948 683071.7496472122  
562802.0856076181 683115.403309101 562820.3927356778 683132.4358920716 562895.2517703399  
683198.7805417605 562915.6125000725 683217.7262047438 562944.4349492779 683247.8178185564  
562967.0536162639 683279.2424342133 562982.1106019598 683303.4666134547 563007.8412616747  
683352.5371640594 563027.52417247 683396.3353971909 563072.712515465 683497.9917837868  
563084.2811220363 683521.9331023949 563099.0738079324 683559.286613006 563123.6074295826  
683614.571466214 563132.5577290561 683628.8942905938 563178.9404841289 683677.2094992847  
563190.2809168007 683687.5751559304 563383.2956091342 683831.7401725381 563379.2571898047  
683837.2034854683 563378.1972549306 683840.0834426528 563376.5405155467 683850.261118456  
563367.0138902571 683906.7949727678 563365.6703980723 683914.9336188054 563352.0757916346  
683995.6144328424 563328.8838362806 684133.8812915325 563265.8914491276 684503.2834704772  
563247.7769423377 684609.1850462521 563230.9935473514 684706.9800222401 563214.170502169  
684801.7581888826 563198.320934563 684890.5332849672 563191.9544842048 684923.0056058319  
563186.5668387385 684961.8916501546 563158.0943466472 685119.9190699371 563144.946746531  
685202.6480587618 563129.1859123958 685304.3027888457 563115.7692847485 685383.4787696538  
563114.1343627702 685395.8762319984 563075.0492419675 685622.800207671 563067.7276369818  
685666.9410287251 563056.3336403156 685736.1492046366 563034.2121577682 685853.9738130501

563012.6845835214 685987.0143103148 563001.4302117117 686059.7992300001 562989.8340511229  
686135.3941294859 562986.5744834142 686136.5050982025 562982.5865167528 686162.0902108286  
562971.7463402255 686214.5604294505 562954.6960684098 686304.3995378456 562950.9799403399  
686323.9461376562 562942.075890624 686370.8815775864 562925.9044015659 686456.0055050771  
562920.6806775453 686483.5453749435 562917.8637697808 686503.7770473842 562911.597100825  
686548.8087493929 562908.4966414217 686571.0686464701 562904.1396350702 686602.4349930419  
562900.855504185 686626.0002176336 562899.6233706195 686634.9059545405 562888.4227164648  
686703.1588066099 562841.7510172157 686987.7042735592 562824.5066996617 687088.8908298548  
562818.6538946871 687123.2893797853 562822.3892053813 687124.5355369386 562818.8779767463  
687144.6165664536 562815.6314832289 687163.4300194592 562808.2347501442 687206.3129477918  
562800.614646812 687250.5123158228 562791.8077718653 687301.6558662239 562789.5274315197  
687314.5814675814 562782.3190376861 687355.60887098 562776.4999865787 687388.7062998299  
562767.5634330455 687439.5034287501 562760.6622796068 687479.7121581422 562756.1710227132  
687505.9014970987 562751.2832466112 687534.3722524922 562745.2195272064 687569.816895757  
562738.887653281 687608.9196058277 562736.7211677181 687622.3421292417 562734.5618917309  
687635.664436144 562731.2587657496 687654.5995157768 562729.307852868 687666.4257772786  
562727.4682066357 687677.5788306283 562725.5347755123 687689.314591355 562722.4123733211  
687708.2746444839 562720.1282160953 687722.1405218658 562718.7566001248 687729.629944765  
562717.5586909549 687736.1743757104 562716.0236402666 687744.618506566 562712.327804042  
687764.8947495192 562706.5235698391 687796.0114861131 562698.0984461764 687841.1135070506  
562696.5585933942 687845.0770437089 562675.7963680355 687898.2540205847 562662.9052202785  
687931.3184828246 562656.3050474757 687948.2250823553 562651.1571255773 687962.6908336236  
562648.0774751799 687971.338025854 562628.5846382305 688019.8188960995 562600.8180775549  
688087.2433261699 562597.0380174117 688095.8800283007 562594.8317493359 688101.4123866701  
562593.7751046047 688104.052250305 562590.4178209091 688112.4271342464 562587.9681375828  
688118.5563706192 562586.5020218743 688121.2176429293 562568.8217488918 688153.2653503488  
562556.9687458435 688174.7690219141 562554.2266468592 688179.7362131187 562541.4994553616  
688183.8613806614 562513.8942157142 688192.8117367872 562483.0080028344 688202.8236491965  
562474.8547262046 688207.4214956551 562465.3339514583 688222.5291573072 562462.547584543  
688225.9073202796 562451.518423697 688239.2867109205 562444.9400113914 688247.2812513502  
562425.1747907232 688271.2657082746 562418.6441192701 688279.1789058679 562397.99266377  
688315.8701389907 562378.4204011606 688350.731015408 562356.4377202755 688389.8997404965  
562310.0519325547 688472.5453263773 562301.5689782938 688489.364372986 562295.2092632037  
688521.3667930018 562285.888170559 688565.9037703839 562282.3099499373 688592.5578423261  
562217.4555375446 688564.7795687921 562190.0940344967 688553.0396945231 562109.51884552  
688524.2490856157 562076.0041431859 688512.4305655885 562060.9434455652 688507.1091474134  
562047.3777135117 688502.3161791587 562026.1758626476 688494.8354418208 562002.1759157907  
688486.3624695454 561985.4509444535 688480.8973763369 561964.8396276766 688474.1503093997  
561944.6022617714 688467.5428493796 561939.4441576079 688465.8462274338 561923.1958053391  
688459.8977771025 561897.1692184601 688450.1210261304 561885.9401703086 688445.9130696066  
561872.8311006892 688440.9973559264 561862.6328442814 688437.1707532875 561851.1206274088  
688432.8506636148 561840.9123776471 688429.024338723 561831.1791304862 688425.374813598  
561829.7743896293 688424.8538505327 561821.4555990659 688421.7150159245 561803.5556976488  
688415.0024306657 561784.778616894 688409.1144103184 561716.562384855 688387.7507330582  
561702.8720320016 688383.1512540315 561621.754032989 688355.6958701862 561618.8044088213  
688322.6925825453 561614.5094618499 688274.7843141044 561612.4201139854 688252.1987888828  
561609.2789077358 688222.3713697138 561606.5358124459 688196.4235030817 561604.6325325724  
688178.3635444524 561603.576608886 688172.4119750103 561600.895674698 688149.7729241939  
561597.8377872398 688124.0138616029 561586.2310671723 688023.6606705401 561583.3984195003  
687999.1655523941 561577.809512876 687950.7632906467 561575.2206169553 687926.4014116721  
561570.2697887328 687879.7216721337 561569.7356865341 687847.2612528757 561561.2658212259  
687766.8840430588 561559.7189828567 687752.2847461686 561548.9748568116 687739.6319084914  
561479.3908428093 687657.6664722075 561467.7677374277 687643.9779466786 561427.107003809  
687596.0725487943 561410.1683433652 687576.1110413146 561406.3631079653 687571.6362888057  
561399.1968488712 687563.194495192 561383.6855030665 687544.92351276 561361.8452418577  
687519.1875763603 561358.4223073646 687515.1522485312 561331.0813557906 687509.1726996448  
561298.3672154099 687502.0325979346 561277.9596394617 687497.5702032264 561256.6662016232  
687492.902444127 561208.5256923921 687482.3913923977 561190.8650942687 687478.5225887068

561185.2903578021 687477.3076403271 561158.557646866 687471.261127277 561128.3322921153  
687464.4217480721 561097.0403517997 687457.3520312925 561091.5450102845 687456.1148666806  
561081.3391375691 687453.8087088371 561065.6473608483 687450.2451195212 561046.6447780887  
687445.9536112909 560997.3566053454 687434.8143864955 560983.4668147387 687431.6706795089  
560970.603635665 687428.7584204464 560963.6638633013 687427.0113954779 560960.9443653766  
687426.3270168591 560953.7328103445 687424.5175501304 560950.1468814127 687423.6072630708  
560942.6732592471 687421.7250823248 560925.6913887952 687417.4472969454 560917.5531616425  
687415.4035972185 560910.6333776042 687413.656014403 560902.4243585588 687411.5842811539  
560879.5604239134 687405.8300560684 560857.6231625667 687400.3100617357 560850.5423640106  
687398.5269557476 560843.9448894709 687396.8604091185 560831.4350902205 687393.7082650742  
560798.6501016356 687385.4599064419 560754.8803208582 687364.1753350816 560723.4195636865  
687348.8889575888 560701.4891487155 687338.2279331298 560679.376340705 687327.4819728561  
560652.4068897376 687314.3708718786 560596.6837465698 687287.2882109062 560571.0374151878  
687274.6403347943 560559.3752474459 687268.8841579023 560546.2927862313 687262.4074147192  
560522.9068198781 687250.8367659992 560503.1720848009 687241.0847355193 560496.0833935672  
687237.5815651863 560484.4106781268 687231.8056766987 560476.0169830974 687224.89829761  
560391.1919338573 687185.7040354686 560356.7170269722 687152.3286542989 560303.8344356483  
687221.4923276542 560299.1249876004 687227.6444550081 560304.5914875297 687233.2331363461  
560301.9617450768 687237.5670606446 560299.8768811226 687240.9956667915 560292.6096993284  
687252.989956583 560270.2197223855 687259.5844793577 560231.590591005 687270.9719582692  
560201.8694227394 687279.7209630482 560162.3672279138 687291.3627854602 560145.4829239901  
687296.333731817 560129.4716777708 687301.0503259933 560101.0005452968 687309.4344555314  
560086.040853899 687313.8417172453 560029.1979387272 687330.2271382045 560001.2478473941  
687338.28669849 559972.2062226329 687346.656699673 559928.8361834623 687359.4763821024  
559902.0423132833 687367.3937167116 559877.3887473 687374.59133794 559853.1121637849  
687381.6784427285 559842.7548284857 687384.7073222797 559829.7086378988 687388.5111952075  
559807.4560497571 687395.0118457291 559795.5607971149 687398.4836170012 559783.8540360518  
687401.9001305806 559775.5998130925 687404.3103492878 559760.7383808689 687408.6548500874  
559748.5555315511 687412.2146416511 559737.3251351807 687415.4978682523 559712.7706649397  
687422.6627125842 559701.9272454213 687425.8351452249 559690.1310940366 687429.2741480333  
559679.5355725037 687432.3696651397 559677.3230824536 687433.0113723609 559669.6262877649  
687435.3260521856 559665.9364006817 687436.4289697579 559487.040147054 687490.038679763  
559367.6509135552 687525.5985519832 559296.7779116612 687546.3751888082 559228.1073980127  
687566.5103846313 559165.7659334214 687584.7790513434 559161.6393488329 687585.6440831588  
559108.5963836256 687600.2132521933 559025.6361210393 687622.5966194785 558939.0028801607  
687645.9723861476 558893.1302073933 687660.1518279356 558694.4538621996 687718.5525778702  
558636.0850690501 687735.1002635831 558624.4577802662 687773.3401843759 558589.7113401694  
687775.1078118582 558583.5889886646 687775.4183080515 558464.747519644 687781.4477995574  
558452.8826893736 687750.0930122333 558442.1942923525 687721.8359797114 558436.4723429121  
687706.7128191473 558431.2582290145 687692.9457415651 558410.9287659535 687639.2029805251  
558408.5542484168 687632.9480711945 558402.4159226809 687618.316585825 558396.1285005035  
687603.3591989733 558389.8932744535 687588.4803723672 558381.9563253243 687569.5982727406  
558379.4987863563 687571.496996237 558352.1038738219 687592.6730784568 558345.9548893329  
687597.4150291454 558340.8146818997 687601.3887718497 558311.4716097349 687624.079332919  
558264.2795118112 687660.5590263733 558165.9101385605 687736.5898443115 557861.5404810114  
687680.1837324474 557688.2047253475 687649.7339797704 557683.2299098177 687648.512265263  
557605.7147856746 687635.4879263524 557631.1254196223 687548.7865345086 557635.9425507616  
687532.4898042827 557639.1874311259 687504.9850288751 557643.9949608073 687464.2746230876  
557652.6855189288 687390.6008124163 557656.5857530981 687357.536910525 557657.0307964738  
687353.7639137369 557657.9038379816 687348.8388171867 557660.9447704861 687331.6113911013  
557665.4628771208 687306.0114977125 557671.9518469898 687269.2949547154 557673.4465045668  
687260.8319864231 557674.7921346407 687253.1232881527 557677.8855158817 687235.6243636523  
557680.7538367957 687219.3819070857 557684.702496252 687197.038397709 557689.0135790901  
687172.62446866 557697.8975307513 687123.8593389842 557717.8178911824 687015.987528628  
557727.1275823135 686965.6303172735 557727.6096078493 686962.8264507325 557728.8236916484  
686955.7815277632 557740.0049049845 686890.7398833255 557747.6479313495 686846.260024739  
557754.0824608123 686809.3850256976 557759.9803563431 686776.5856185383 557761.4411551794  
686768.3436412495 557799.673505432 686555.5455410997 557800.4696754795 686551.0926718299

557790.0004462693 686549.3838365903 557698.7728034332 686534.5410050852 557691.9311061986  
686533.4412833196 557597.6083979635 686518.0744965982 557382.8138301298 686483.2080722806  
557347.3216253091 686476.504970133 557328.9127305914 686473.0568516472 557325.8998333327  
686472.6106474805 557319.100061724 686471.5797614085 557152.7464025542 686442.5757123498  
556980.1379142916 686411.9954271164 556973.3231433667 686410.7849226317 556889.6764051039  
686394.8506708171 556812.6156996517 686380.1732789938 556727.3904867638 686363.9428728588  
556619.6342794551 686345.2891781373 556560.2391027249 686335.0207266497 556525.1547752656  
686328.9562800169 556482.8442657394 686321.6327575038 556474.5329061737 686320.1938607743  
556459.2574287076 686317.5686087692 556446.3535714783 686315.347410656 556386.8493085979  
686305.1119676968 556350.2084325235 686298.8207886994 556343.0130663048 686297.5908604315  
556307.6580792246 686291.5039190557 556238.1043547215 686279.5478776622 556210.6040515415  
686274.6625012546 556158.4878125032 686265.3915423539 556103.3982058493 686254.2715900701  
556052.2754315119 686246.5046481828 556005.4965265263 686238.1852670708 555970.5146627333  
686232.207920366 555747.6610888038 686194.174168325 555722.848326995 686189.5439933918  
555620.8267098432 686169.940209392 555578.785479431 686161.8689533257 555494.9339958839  
686145.7600016342 555457.7236499814 686142.0049648961 555415.6830242714 686134.6737864062  
555379.4011311401 686128.3424973196 555351.8933644313 686123.547267534 555340.8681046655  
686121.623790602 555314.0218789084 686116.8801553985 555300.204427395 686114.534315112  
555156.7700115936 686089.3119779918 555079.6809321949 686075.7651287378 555058.0318415295  
686071.966991908 555010.2008560225 686063.5767289667 554935.7254823996 686050.5071845029  
554907.8049228825 686045.6133874815 554865.3712261394 686038.1730564253 554820.1936408505  
686030.2489995391 554765.6120494753 686020.7963855737 554760.1248249849 686019.8489321218  
554732.2723001083 686015.2432713687 554666.925858317 686003.8798970131 554560.5798816131  
685985.5763068236 554519.3332795259 685978.7429909927 554496.8660995541 685975.0175913903  
554481.1312178988 685972.4150301185 554448.6362445252 685967.028404628 554405.8022792144  
685959.9392042502 554368.8977504419 685953.5151092465 554287.6712584784 685939.3630984132  
554229.3897221768 685929.2132358539 554182.8166306252 685921.0978879656 554142.9572397843  
685914.1559057581 554127.097988301 685911.3967628441 554075.9360132366 685902.2689277331  
554019.0750040794 685892.1295014226 553967.9130353509 685883.0016485299 553947.6492376011  
685879.3849179377 553901.2016306557 685871.1060111359 553886.920869384 685868.6429815732  
553871.2531737834 685865.9385043147 553845.5354781896 685861.4933892998 553790.3715232145  
685851.9567962171 553766.9252265552 685847.908536921 553758.7546399888 685846.4956553624  
553751.4685157184 685845.2381885406 553738.6549198432 685843.0243686542 553712.8467274262  
685838.5617579988 553664.555239487 685829.8040375016 553648.5219363272 685826.889696866  
553626.4064901108 685822.86440149 553616.2737607984 685821.0260437627 553598.2499953723  
685817.757019113 553581.7539122216 685814.7555297352 553548.1285208734 685808.640149305  
553515.076393907 685802.6388329831 553480.0291018058 685796.4629977185 553459.7567120511  
685792.8964825093 553438.7805839023 685789.1995257722 553421.2518032305 685786.1067464699  
553391.5315517364 685780.8728341381 553369.1784852557 685776.9341454115 553342.2021215055  
685772.1839612125 553273.8764758948 685760.1430803351 553266.9817830939 685758.9347193207  
553248.5788160302 685755.6962296627 553242.5683070403 685754.6332906707 553229.7397189969  
685752.2398391473 553113.8710204335 685730.6501904712 552998.2727272082 685709.0729780121  
553175.0558208469 685400.8867868257 553177.6886919737 685396.3028266662 553228.8021693379  
685307.0069565204 553233.0086529823 685299.6687911804 553292.4584463332 685195.8187636052  
553366.4765047515 685065.9494381946 553427.8480672287 684956.4051224006 553466.9234429458  
684886.6572613519 553499.0027071564 684836.1369995216 553506.0879723383 684823.7079677498  
553537.7655523522 684768.0981125806 553540.2357488638 684763.778725147 553548.7122998098  
684749.9507719094 553581.1728425017 684696.9595392579 553585.9554744828 684670.0723794854  
553606.4789047502 684554.713823028 553612.861198768 684518.820801821 553621.1026452268  
684472.4644717185 553617.7504327521 684469.8873522973 553587.2099010944 684446.3135313449  
553580.964652746 684441.4865658113 553554.7361261854 684422.633482651 553522.5061182445  
684399.4467245734 553502.5636362135 684385.0894202183 553483.2543968912 684371.2045677959  
553475.6716191974 684365.7547216043 553451.687900018 684348.4994180143 553424.8669582829  
684329.2027455366 553408.832748089 684317.6371197902 553392.8085328862 684306.0712155248  
553374.3041067766 684292.7140472755 553366.3843080895 684287.0135389123 553337.6939155012  
684266.3086639629 553319.9959657714 684253.5391443971 553307.4622088186 684244.4865028776  
553285.1533960924 684229.1948887304 553281.5852195937 684226.7637984145 553236.8907924937  
684186.5912612386 553224.3766449522 684175.3677462428 553206.1729585379 684180.7250211667

553028.7315751417 684235.1899949322 552839.5373456851 684293.5724409787 552609.5408855053  
684363.2416164704 552712.2705167038 684425.9331015521 552754.642410445 684464.9501874546  
552768.440636632 684479.5485193647 552794.3469470832 684506.9519331232 552843.4800001355  
684558.9128785272 552867.5309933992 684584.3376100939 552877.3001408856 684594.6773901813  
552888.099256074 684606.0886780353 552919.0365426289 684637.4527267105 552971.1436663195  
684690.2610608324 553011.4861445231 684731.104885543 553065.3723334409 684786.7441553647  
553090.7288997322 684811.2824303749 553012.4840162806 684948.1202407273 553008.3691273984  
684955.1557998382 552877.7309453879 685182.7452377944 552799.0242770752 685320.966218485  
552798.0141538503 685322.7645983032 552796.9937587278 685324.5532624028 552788.7931248201  
685338.9536320252 552750.0546763502 685299.6853120079 552669.2424917398 685217.7409379242  
552643.7803747524 685191.9253345687 552603.7095448915 685148.6234633066 552605.712875736  
685103.8008484796 552592.7300466793 685049.4937050589 552592.3752513276 684977.7925940041  
552586.0135290371 684969.4983092615 552573.7256748714 684953.467707223 552563.6279869927  
684940.3066136192 552552.5333564347 684925.8230531489 552543.5253387121 684914.0818623696  
552532.5245471867 684899.7357128398 552525.2597219618 684890.2563723566 552513.0237896983  
684874.2943381676 552489.2579232352 684843.3007720921 552472.3515535733 684821.237739291  
552455.3313617809 684799.037852844 552450.2464323845 684792.4183054301 552360.1530360058  
684674.8867789279 552315.4130355753 684656.7986697023 552289.1084175389 684660.3709881965  
552280.8485967154 684661.5009417415 552249.0671685124 684629.9902872969 552239.4812987177  
684620.4855141947 552185.464834352 684540.7461011258 552211.9236367065 684497.0634273004  
552210.7800770756 684494.7848949583 552190.5644187629 684454.4311659749 552189.2734390153  
684451.8866947186 552187.9727435708 684449.3524953135 552151.9915851932 684439.0818966398  
552150.357316602 684438.9373381629 552137.0794321187 684438.3666262846 552108.7369485274  
684448.4966094662 552073.0760729779 684461.2405728127 552068.8130465774 684464.7496948792  
552066.4856895823 684466.6547267558 552054.0003837347 684472.6429553176 552037.3399834558  
684480.6276301949 552027.8255445017 684485.1929977168 552022.4596836846 684490.763110474  
552012.7880878039 684500.8236815806 552008.9823358916 684505.6702851728 551994.4743981222  
684524.1566714536 551984.6793727381 684536.6110390857 551973.9088970032 684550.3127312524  
551969.5143770799 684555.925829791 551960.3314940426 684562.7023082393 551947.1798176356  
684572.4196369123 551940.3796619624 684573.8890271812 551921.5398766752 684577.9537299254  
551918.3503681766 684581.943060854 551892.2740892684 684613.8532921559 551887.8809638806  
684613.4054317891 551885.9907328384 684613.0479598063 551882.9188766414 684615.8738413565  
551876.95185012 684618.1701800185 551871.900691757 684615.2802537844 551871.2736744639  
684623.6589680414 551865.9712103466 684625.39673503 551864.685690728 684627.0027392509  
551859.9108637376 684632.9664701296 551856.0803455692 684636.5635730282 551854.1661790125  
684641.0975095236 551847.3631855631 684647.4977259 551846.2564575784 684649.4188044325  
551839.4645215608 684642.19664388 551833.5246632732 684643.672101426 551818.2770732613  
684647.4368262533 551820.796483458 684663.2191398444 551818.490786951 684671.6545608836  
551817.9464910766 684673.6600067273 551817.4019171502 684675.6554587991 551818.1058909027  
684681.1867166504 551814.3142345827 684684.7427322817 551805.0229221536 684687.9816871777  
551797.4110178119 684695.1445213335 551798.110447403 684698.3555531509 551793.1538627548  
684706.0546043294 551789.6293051159 684710.5833378459 551781.4214753173 684713.5821158708  
551779.2828368405 684714.3617261504 551774.6539033493 684711.1900092334 551776.3262991775  
684700.8419134419 551770.3366128765 684705.559249139 551766.708852943 684705.3001249887  
551750.0587134659 684707.1835763607 551744.729994352 684698.9905617058 551743.9879044816  
684697.8410299382 551743.2463707067 684696.711485744 551737.856494437 684699.2618060106  
551719.8088978911 684688.6622312494 551708.912828872 684687.4251427766 551673.6167848576  
684683.4463771096 551655.7817087304 684682.6423762501 551642.1626353487 684682.0311267155  
551624.0577271776 684681.2346310732 551605.9819663297 684680.4073188744 551542.4229605282  
684677.5548980066 551539.1783013642 684677.4051311514 551517.1729790466 684694.5898592761  
551502.0427144067 684709.0429304123 551487.1461824132 684723.2694653518 551463.3449685313  
684732.7029680653 551444.5694387462 684740.1563712335 551432.4113554657 684744.9652974472  
551409.9850949217 684753.8504668488 551401.6976185683 684757.5815618567 551389.1374952188  
684767.3524253739 551378.3198432196 684775.7646127855 551359.5972990524 684802.0194022711  
551349.7692599474 684815.8048813745 551328.8515356462 684845.1212006825 551319.071794522  
684858.8453278858 551318.2920466373 684859.937183953 551269.4432857018 684895.4813829416  
551267.4092328697 684894.627831514 551263.8268352672 684897.077852998 551261.9813656528  
684898.3293773662 551260.1261802623 684899.5911735498 551233.4973442983 684917.7546493798

551216.8306544339 684929.1099799154 551182.839919827 684952.2789942052 551176.1262175767  
684956.856439316 551201.1283427291 685012.5195061956 551154.2300623404 685049.5096715323  
551078.3578905938 685002.7529222432 551072.2826015363 685005.4723237988 551020.529796565  
685028.6653838321 551018.2824517768 685065.8035825382 550992.3584102308 685110.3814931934  
550980.4164636414 685153.1602219137 550963.5622329693 685154.539231518 550927.5280103851  
685157.8220188512 550925.2591097942 685157.1550252261 550917.2631309079 685154.8270734109  
550902.9954044176 685150.6732874524 550882.2918572221 685137.717159395 550881.5653455574  
685116.9941873354 550870.5265197176 685094.087714111 550815.7333621988 685138.1385115134  
550811.7126501901 685141.370840984 550793.0922657009 685121.6857331414 550780.9947916875  
685108.9002539954 550754.790171369 685081.194866063 550741.2499210471 685066.8792822071  
550722.0010193633 685046.5315551417 550719.7648086874 685044.1633904611 550711.3647666425  
685038.0961001312 550682.6933861487 685018.0704984898 550655.8958970252 684999.2529602954  
550612.243668437 684968.8524423285 550574.3924559718 684942.4111794707 550567.618714462  
684938.3589619786 550560.0324752452 684935.6595494791 550548.856517897 684932.9899838779  
550470.0248380462 684919.3404704574 550430.998965553 684910.7145850878 550421.974940828  
684906.3048974993 550418.9731176272 684904.4581053592 550377.076125986 684878.5494304566  
550358.54438728 684867.0831018348 550324.2289993186 684845.864272031 550314.8537067659  
684838.8939615887 550301.0866747759 684824.3346402894 550253.8428772017 684766.2097591484  
550240.855868957 684757.3996191323 550101.4016070655 684737.1550717199 550089.7525893981  
684733.6585220457 549988.0369726913 684694.101401314 549977.5101924855 684694.6342488638  
549940.606926715 684700.4714717851 549888.717215307 684708.6758427616 549844.4023792753  
684713.0589583036 549831.4209333314 684689.3463833511 549733.2990443753 684510.0280560944  
549624.3790995851 684371.4662500676 549645.3279172406 684218.1305602645 549676.0675597433  
684117.2705256833 549717.2811424369 684029.4411841214 549721.5979223112 684000.1767507605  
549676.3629009407 683943.7863356908 549657.2366791749 683858.8055593162 549652.7574185822  
683825.7752049644 549647.3705027904 683810.8127882075 549607.4129690984 683736.682989733  
549563.2129564947 683650.9794704594 549540.4944129139 683606.9247409014 549531.6040554848  
683589.6994289596 549526.3612102736 683559.0606922491 549509.8574459953 683462.6453943481  
549497.4042467764 683389.96098183 549494.8833406176 683375.1989098589 549493.6582696028  
683367.471839112 549491.6918859575 683364.3760676514 549487.5286936667 683357.8108778071  
549477.9937663926 683348.694699881 549465.8284089286 683335.9811437728 549451.1557088792  
683322.657226772 549441.2746163877 683313.6806961885 549435.975804925 683308.7173241903  
549440.4514943678 683305.3023527301 549502.47629542 683273.862813933 549512.1217527958  
683268.9738530542 549509.5866624182 683276.3554408764 549511.7575541772 683277.095177033  
549510.2300589271 683281.50830662 549519.1783200996 683288.2304441797 549523.0964751495  
683289.5816786924 549521.6619682107 683293.7421852951 549527.2366089858 683295.6774386759  
549530.1702974746 683287.1645985509 549536.3101470778 683289.2841603043 549536.7545446139  
683288.0016126429 549545.2303604651 683295.7170346876 549556.670097434 683294.2086705958  
549560.5882527214 683295.5599046461 549562.5232274337 683289.975269933 549563.5131769413  
683290.3277910685 549569.7590124765 683298.4152836952 549579.8461238444 683315.8773305248  
549590.7168539418 683309.0140002919 549597.0778371459 683315.4880528123 549600.1969441902  
683306.4499774693 549610.9898808021 683312.9707820565 549613.575519979 683313.8790080968  
549615.3980740737 683316.1186520645 549627.1274977019 683318.5528098764 549642.2449062811  
683323.7731561941 549644.0553233745 683335.6445574516 549648.0171463443 683324.1826873337  
549659.7416334534 683328.2372200886 549671.5633291015 683318.5270201392 549692.9384833882  
683300.9799770295 549694.845010926 683299.40672336 549696.7618101602 683297.8431854539  
549721.9797192905 683277.1388066857 549799.4850743609 683260.3808425032 549808.6593499575  
683253.2946529791 549823.4244114524 683241.8923421223 549827.4093038104 683238.8110643091  
549891.4536937485 683187.2123213126 549988.7347883331 683099.7239394824 550001.2075660806  
683100.4771604177 550002.6924080001 683098.8456250653 550008.8074929668 683092.1645739403  
550087.7495876802 683029.9799307998 550153.52605832 682954.7195334343 550395.807527219  
682775.5248928176 550499.494501045 682664.4948729877 550600.7393700229 682540.8209494263  
550612.6911309008 682501.632851708 550622.36961478 682469.8890636242 550630.0690454906  
682444.6612653919 550630.9694761215 682441.7958067819 550648.3732672529 682386.4737489496  
550657.4605626501 682357.566824198 550680.2030828958 682285.2738440251 550689.2273664922  
682256.6187167496 550695.637168278 682248.309238188 550710.7260596212 682228.7767439629  
550743.7490978716 682206.0649686079 550886.0621455908 682193.5748070492 550929.359787155  
682197.2210155219 550984.2355585704 682210.8066006121 551019.2516748719 682219.4738695218



551051.1260960149 682226.6583085151 551112.9222630458 682240.5814274742 551130.4306099862  
682245.1050747407 551139.1343980944 682247.3532975612 551267.8271080405 682280.5783924212  
551281.8679932805 682284.5403693231 551278.1559085369 682211.74208287 551277.4442420284  
682201.7610561798 551248.8839350375 681846.9948569008 551209.8590826903 681364.7577711069  
551169.870202962 680872.7555451891 551165.0455888289 680812.9795402557 551164.2976682218  
680805.107278706 551148.7295983922 680613.260056436 551129.2673761053 680359.3619555938  
551548.73872732 680338.6409431975 551623.778970168 680335.0430411859 551703.5131638208  
680331.204513227 551709.9759910079 680330.9146932291 551881.6024927031 680323.4693867085  
552126.3065041611 680310.9003466367 552553.0968699204 680282.5632851712 552625.9841504355  
680279.032362588 552595.7936594706 679838.18937324 552556.771017182 679286.9794664639  
552547.4158867166 679111.0066097982 552544.59108093 679106.7150779299 552510.794695464  
678621.3163155874 552834.4273777129 678605.1404385732 552993.2704491904 678596.5900312033  
553082.3098205095 678597.5829018045 553104.2890783809 678597.8114192751 553414.995948392  
678601.2571348089 553418.6078026732 678601.3066475175 553426.3966740705 678578.2268899388  
553423.397209404 678578.2603495412 553427.9327573013 678569.4529937906 553440.6941875014  
678544.6446570352 553449.2154093422 678528.1153894973 553448.9344946248 678511.5510238771  
553448.7777333818 678501.9641232712 553448.3704050779 678477.6222529854 553448.2754336176  
678471.3340681677 553475.9242441235 678429.4692774172 553501.2502663452 678391.1095783374  
553513.3615873475 678372.7701901132 553522.787273977 678351.7251719174 553549.7852918869  
678291.5060938688 553559.7669445453 678269.2354505841 553563.69371041 678260.4750464343  
553568.7947928766 678247.5514238375 553586.2386174379 678203.4002964919 553595.749642997  
678179.3125157978 553602.5696792156 678162.0304990209 553624.8625437012 678105.6028616969  
553631.0286351843 678089.9792599031 553686.6177652786 678053.7478200038 553700.7079058215  
678043.2644073991 553708.6337328833 678039.483384589 553712.9659910453 678023.7307928448  
553713.135440981 678020.4756545982 553713.8223818941 678007.0647968632 553712.2532482976  
678004.2280881561 553667.128998097 677944.6258944493 553662.6059578015 677920.0985613721  
553654.716118657 677877.3725496591 553647.191979751 677836.6466274475 553644.8842297392  
677824.1592222825 553638.4652339127 677789.3633241155 553634.2956778267 677766.7564160831  
553634.3801737214 677752.1821820578 553634.4248303995 677745.880125513 553634.457600723  
677740.588530314 553634.514179674 677733.996104793 553634.5486006197 677728.404425134  
553634.6036813185 677719.6017562845 553634.7849991843 677692.6932394252 553635.0470452746  
677653.5909073475 553635.7925499035 677623.236254658 553636.2398007177 677607.3217617277  
553636.659887746 677592.2281310435 553637.2311427016 677574.6599767901 553637.7267464269  
677559.7642719902 553638.586602591 677534.5971133035 553638.976592375 677522.7347386081  
553638.06264902 677515.4092276576 553633.380789306 677506.7383831579 553618.529224393  
677478.3579728205 553616.2092778757 677477.2923864871 553609.4866371797 677471.118645778  
553597.559890681 677460.1490892455 553581.7532465914 677445.6070288939 553574.9378031241  
677443.2863639777 553558.7173056277 677440.827366393 553556.8676045705 677434.0179597496  
553551.9454391077 677415.9926045579 553547.7457151525 677400.5674821131 553545.5750553384  
677392.6468644077 553542.8682525633 677382.7109065802 553540.0609405255 677372.397697353  
553543.9089741753 677371.5905270971 553546.5142113939 677371.0479700088 553612.184233712  
677357.4490315787 553613.3376443367 677357.2069080535 553655.6371131213 677342.2580509532  
553671.7211758662 677336.5797985665 553680.3870989606 677333.5182843276 553698.4476206275  
677326.9849278415 553710.4188114014 677321.9411926538 553732.4829988591 677312.6460820294  
553749.1793730222 677305.6106154567 553766.227726927 677298.2853174196 553799.8133531632  
677283.238891049 553828.7068323912 677270.293283779 553846.2517636167 677262.1240571942  
553859.8393263817 677255.5051408669 553891.8341927147 677238.2826895489 553916.0575868795  
677224.6369334444 553932.9645222155 677215.105281644 553983.9680586271 677211.0455801606  
554025.1931888796 677207.0879716496 554048.3266833145 677203.5138159329 554119.1306892838  
677192.5522538343 554127.8869718704 677192.3785814998 554181.2843891494 677191.3226178106  
554193.2569767265 677192.0795653369 554330.4971416695 677221.6444576012 554384.1569969319  
677227.8620825256 554403.5221153274 677230.1135031446 554553.8173418976 677219.9099470827  
554579.5720133567 677218.1630433626 554646.3605103409 677206.6630288755 554661.2910129381  
677204.097223138 554667.6046436513 677202.7613600448 554680.2813163102 677200.0682557551  
554703.960456349 677194.5386166244 554719.815570428 677190.696915749 554722.9840382216  
677189.9086440406 554733.8404961396 677187.216190148 554738.6478840094 677186.0222591006  
554741.1606723946 677185.392253483 554759.4269696753 677180.863365164 554811.5334646553  
677167.9217001826 554890.3929374255 677154.6054902918 554974.1380881965 677140.3931848248

555007.6810916644 677134.2389458694 555054.531097726 677108.5118960541 555058.2644075723  
677106.4577411764 555099.6242824979 677079.6733362874 555157.1550721275 677042.427576994  
555205.7161303293 677010.9821685809 555240.7366068168 676981.7338613964 555252.1331596049  
676972.2154950637 555274.4130364871 676949.1125300108 555307.09419904 676915.2287365205  
555339.3184537562 676881.8177185719 555336.4445500188 676878.0972284795 555358.6989957588  
676837.1927238337 555374.731153368 676807.732832476 555387.8996208552 676783.5433039478  
555396.6439648885 676773.5986953315 555400.5217657657 676769.1902204636 555416.1204064004  
676751.4638760884 555431.7093298454 676733.7478036373 555444.205449068 676719.5382459903  
555454.7240842292 676707.5840060335 555460.8511181502 676700.6226135234 555482.629259591  
676681.0540610295 555493.5471971659 676671.2289761441 555501.2071314426 676664.3649347358  
555509.3836482093 676657.0164557183 555524.399835527 676643.5168529556 555540.8211520426  
676628.7579864613 555557.7693213103 676613.524397577 555573.4727558205 676603.5161058977  
555591.5145900724 676592.0025456705 555624.6014152076 676570.8990688899 555661.6401496055  
676525.7725950548 555720.8116119513 676453.6967759416 555811.7774000643 676342.1111557275  
555874.0018465687 676265.8198557834 555902.7345184833 676230.5757955958 555892.8713152735  
676232.6605643372 555856.0636982089 676240.4559487196 555834.9854066381 676244.9231449371  
555817.7048818003 676248.5745410639 555799.2515212791 676252.4886105221 555797.6906084893  
676252.8220943194 555770.9026060784 676255.8880209147 555739.8476767158 676259.4427595391  
555707.8061716054 676263.1249683062 555684.5819530403 676265.9516736565 555664.6372511638  
676268.3870566194 555568.5913253138 676280.1015450219 555561.3449641364 676280.98332523  
555541.7053300738 676283.2401877358 555529.5127616348 676284.6396870415 555517.3004842317  
676286.0497356821 555504.7092880923 676287.5003343347 555503.5606478946 676283.6018163073  
555471.6932948083 676174.9651971195 555452.3047104795 676109.3466521782 555380.0054929107  
675868.949069893 555379.0314938836 675865.5757612102 555358.4148420701 675794.6408023788  
555315.7319557024 675647.7606597354 555256.625040778 675444.7508252293 555253.1273246584  
675434.7869534716 555251.0519602234 675428.8539886094 555321.1126013659 675376.8278991716  
555274.3506540656 675282.81787314 555240.5786117762 675214.2594417599 555255.6008394258  
675210.6809465333 555262.8932094323 675208.9377917894 555270.8712344943 675207.0355360884  
555283.2210733276 675204.10148916 555290.5134430099 675202.3583337906 555296.6435307395  
675200.8975584146 555302.4657679861 675199.5153598287 555308.7943341797 675197.9990538938  
555399.6933206543 675246.795238991 555436.6389923105 675277.3807370795 555590.185489621  
675404.5028865604 555635.1679063747 675439.9653017669 555661.421522879 675457.5867837381  
555710.951691824 675485.7617381365 555753.6693826318 675504.5351412343 555797.8652878115  
675528.2680035544 555826.5494274432 675548.4121395799 555845.7990172505 675561.2479605348  
555867.8407865157 675575.9462973686 555917.7212614799 675612.7525350198 555952.0927902292  
675637.0888875308 555978.8320123665 675655.6269509477 556005.9076988269 675674.3956769381  
556036.1937375693 675692.084918387 556067.8247128045 675718.9278473478 556095.6056919582  
675750.4585052333 556105.2849487476 675764.7608636839 556120.5737995291 675782.2574860613  
556144.039994278 675802.4968496365 556178.7914829897 675829.7029700489 556351.1007974921  
675932.7497872553 556370.6304424386 675948.8181959832 556392.5800068201 675976.0106231853  
556420.1690443186 676018.6079893262 556441.6908666426 676046.2423796256 556460.0124640204  
676072.4456675051 556459.5750172297 676077.928522002 556459.4565714784 676079.4220036841  
556459.0751696825 676084.4032362567 556452.5171035342 676167.1360268957 556451.6519247321  
676178.0914677201 556447.759582405 676227.2459114871 556468.7221629815 676294.0707626952  
556647.880394849 676303.2652403271 556840.7741156006 676311.5171704337 556925.0239617387  
676330.5344509081 557007.0064499332 676364.0266280412 557159.4144193158 676487.9297487402  
557243.6316585569 676571.1559114314 557329.9592422228 676645.4022007582 557325.9768287903  
676650.0036354407 557469.8152133459 676656.4804743743 557489.8158932533 676656.7737543534  
557510.1993717169 676639.2041305256 557533.0830375766 676619.4746369582 557561.4653409636  
676595.0014806112 557563.3895462761 676593.3477084725 557566.5950042224 676593.8885454688  
557638.7620861791 676606.0311333303 557716.9870267172 676583.1415554278 557722.3789671669  
676582.9105388846 557763.057863716 676578.017514621 557847.2956928983 676554.5695605078  
557882.1034067664 676554.3305471535 557886.2132428242 676554.3061334752 558028.7263736771  
676539.7669595998 558077.5409929147 676524.6261201182 558086.6907539908 676513.8000435256  
558101.6428016331 676510.5733898956 558109.5680237478 676511.8029139286 558259.032565984  
676524.5835373374 558348.9935883638 676573.4251845309 558397.2915892908 676592.1729297754  
558470.164663041 676646.9110213696 558519.6634308752 676562.5923654027 558527.9850263344  
676559.0202407616 558532.5805296777 676557.042051879 558551.5243673334 676594.8093907401

558554.8173638368 676558.9832126584 558555.3555192621 676553.1675001415 558556.3239207286  
676542.6892243857 558586.2996870307 676604.1824061829 558636.6541747386 676614.8918509973  
558646.332487559 676616.9426574133 558692.1050879341 676608.9273022597 558709.9173112912  
676602.8206255853 558747.464078825 676589.9636690374 558777.0454366375 676576.9484550626  
558803.1191671528 676565.4710886737 558813.6417629691 676560.8475453801 558889.9404235063  
676499.3955707697 558902.9307456166 676488.932588032 558931.6676807534 676456.0083794339  
558945.7598830005 676430.5228378432 558947.7597321989 676426.91670728 558950.672764508  
676421.6249412178 558985.2856570138 676447.0744397492 559030.8088112539 676469.9698528567  
559071.4295990597 676488.8512504259 559090.8921780856 676503.9412610027 559103.5667896336  
676508.718970299 559152.3594186194 676526.1926602009 559186.3690954531 676547.218384685  
559201.5349912336 676557.7774528263 559322.9154424397 676427.2315154726 559361.1231956137  
676383.1621821702 559399.1632248452 676338.4574408972 559434.6554126665 676289.1730706734  
559474.5280635534 676231.6257076659 559481.8692210997 676220.8599636292 559537.5740023451  
676134.2281683568 559548.9987792587 676117.8280233149 559562.4115248555 676102.7826941845  
559571.1809323858 676096.257710623 559584.6322024316 676088.3421931947 559598.4528246177  
676082.5566553057 559615.5441005845 676076.7800499322 559623.756069567 676073.9410437206  
559648.6792821465 676065.3260119718 559685.7263951357 676050.3326074318 559702.4322987264  
676043.646615418 559703.9484506184 676042.4242477916 559735.8790944768 676026.503187676  
559756.585123498 676019.0857214557 559779.1583650224 676012.9964267396 559824.581779018  
676007.1709078923 559828.5480551999 676006.6604049241 559830.6608303273 676006.3915420293  
559859.4167994149 675997.4997383297 559876.1018996695 675991.1443579377 559893.6181030599  
675984.465794758 559918.8059653072 675981.4040608155 559944.233114101 675978.3156585414  
559987.8712778632 675972.3098038274 560015.6966830883 675966.6342956292 560025.3730331641  
675964.6646107436 560087.157390031 675957.7233384039 560114.6570315771 675953.9971333803  
560132.2905972824 675950.4556768273 560144.1338368654 675948.0055902427 560154.6320018405  
675943.9427585342 560170.70111477 675937.7345336811 560206.6095624352 675923.8729177895  
560238.0082138767 675910.7569704163 560283.807369208 675895.7997937463 560288.81260949  
675894.170215516 560297.9948216528 675892.0542641286 560302.3286019554 675891.0934658964  
560305.3448864222 675889.869322475 560315.1554450383 675885.8956441866 560413.9183081118  
675845.3404425371 560540.5886366647 675794.5168090517 560552.5877322154 675778.6307134149  
560556.6777341375 675773.2261534819 560666.2573927399 675660.6908259332 560695.6526361955  
675618.0170074458 560714.2527149189 675591.0057300563 560731.474698931 675562.632664015  
560778.3846354038 675512.5101957035 560792.7119476637 675493.3188652303 560799.0218970068  
675484.3120460778 560809.4170811754 675469.3707370224 560818.2120766556 675456.5842533605  
560833.7086327346 675433.7699213956 560836.291665771 675429.9175190995 560847.4799880786  
675411.8537433748 560855.97524234 675396.2052595031 560859.8180476744 675389.1073797947  
560866.8710351847 675382.7201890445 560873.7286064243 675376.4984603985 560882.7469660603  
675369.9365161689 560891.8250077609 675363.3629083427 560902.4371107118 675350.1057660198  
560946.1374058733 675277.3899440018 560964.9557309458 675244.2118546149 560983.7654501442  
675211.0840133686 560993.5810218975 675196.5188980928 561001.9388592299 675180.9642592387  
561010.656936747 675164.3394591501 561017.0632535135 675152.3295977811 561042.8413077788  
675105.8260863543 561054.4773630193 675087.6798430776 561065.3933849633 675070.2537394906  
561076.5245030802 675052.2915815902 561087.2211427512 675033.8114615865 561092.7076870035  
675024.3275230352 561099.004502303 675006.9500676823 561110.1599254962 674976.215696491  
561114.455338642 674952.3331974245 561233.5380889485 675040.9675193854 561298.2780548856  
675089.1603626227 561312.3444402609 675063.4755158362 561327.0855649384 675036.5217260941  
561336.1463783616 675018.9172608716 561345.5864810087 674995.1814941224 561352.936992961  
674977.2146186221 561360.2406599373 674956.4887163787 561367.3961214013 674936.1869939121  
561367.8268174799 674934.4147858097 561373.5418362692 674910.5127477819 561376.3985102782  
674898.5317490902 561379.2565758182 674886.6007180935 561377.9881070824 674884.8658363224  
561362.1355034448 674878.7365928033 561328.7040253347 674864.1058949488 561304.3782709027  
674853.2320540664 561244.0398472073 674826.2592152704 561230.5906867972 674820.2430451113  
561196.8359742556 674807.6515821747 561180.8155188244 674802.6771438762 561177.6575089926  
674801.6849731233 561313.1695027873 674654.3134023483 561314.208461131 674653.1943340388  
561315.2760080509 674652.0244634802 561382.2455889443 674579.1906845268 561396.8159678774  
674563.3430119384 561480.571870625 674433.5749693892 561496.9683777718 674408.2453163855  
561509.3857334647 674389.0672146085 561521.8128026677 674369.878841765 561534.527147281  
674350.2324146032 561547.5867792899 674330.0563090354 561558.3356956877 674313.4549817669

561575.3657276398 674288.9677899089 561591.3931198083 674272.2894458417 561651.7021307321  
674209.5223842118 561654.1511629531 674206.963874775 561808.4372800188 674247.4616150076  
561886.9816785464 674309.4013579176 561894.6399010252 674315.4087747197 562009.8175315019  
674405.6715613131 562101.2648488171 674476.993025143 562148.984831674 674514.1283262279  
562204.2115735095 674558.295379285 562316.0664988849 674647.750574979</gml:posList>

</gml:LinearRing>

</gml:exterior>

</gml:Polygon>

</gml:surfaceMember>

</gml:MultiSurface>

</app:zasiegPrzestrzenny>

<app:dokumentUchwalajacy

xlink:href="https://www.gov.pl/zagospodarowanieprzestrzenne/app/DokumentFormalny/PL.ZIPPZP.7407/141610-SUIKZP/XXII.183.2021\_SUIKZP"/>

<app:rysunek

xlink:href="https://www.gov.pl/zagospodarowanieprzestrzenne/app/RysunekAktuPlanowaniaPrzestrzennego/PL.ZIPPZP.7407/141610-SUIKZP/XXII.183.2021\_RYS.1/20210629T120000"/>

<app:rysunek

xlink:href="https://www.gov.pl/zagospodarowanieprzestrzenne/app/RysunekAktuPlanowaniaPrzestrzennego/PL.ZIPPZP.7407/141610-SUIKZP/XXII.183.2021\_RYS.2/20210629T120000"/>

</app:AktPlanowaniaPrzestrzennego>

</wfs:member>

-<wfs:member>

-<app:DokumentFormalny gml:id="PL.ZIPPZP.7407\_141610-SUIKZP\_XXII.183.2021\_SUIKZP">

<gml:identyfikator

codeSpace="https://www.gov.pl/zagospodarowanieprzestrzenne/app">https://www.gov.pl/zagospodarowanieprzestrzenne/app/DokumentFormalny/PL.ZIPPZP.7407/141610-SUIKZP/XXII.183.2021\_SUIKZP</gml:identyfikator>

-<app:idiIP>

-<app:Identyfikator>

<app:przestrzenNazw>PL.ZIPPZP.7407/141610-SUIKZP</app:przestrzenNazw>

<app:lokalnyId>XXII.183.2021\_SUIKZP</app:lokalnyId>

</app:Identyfikator>

</app:idiIP>

<app:tytul>Uchwała nr XXII.183.2021 Rady Gminy Wąsewo z dnia 29 czerwca 2021 r. w sprawie uwchwalenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wąsewo</app:tytul>

-<app:data>

-<gmd:CI\_Date>

-<gmd:date>

<gco:Date>2021-06-29</gco:Date>

</gmd:date>

-<gmd:dateType>

```

    <gmd:CI_DateTypeCode codeListValue="creation"
codeList="http://standards.iso.org/iso/19139/resources/gmxCodelists.xml#CI_DateTypeCode">utworzenie<
/gmd:CI_DateTypeCode>
    </gmd:dateType>
</gmd:CI_Date>
</app:data>
    <app:uchwala
xlink:href="https://www.gov.pl/zagospodarowanieprzestrzenne/app/AktPlanowaniaPrzestrzennego/PL.ZIPP
ZP.7407/141610-SUIKZP/XXII.183.2021_DOC"/>
    </app:DokumentFormalny>
    </wfs:member>
    -<wfs:member>
    <app:RysunekAktuPlanowaniaPrzestrzennego gml:id="PL.ZIPPZP.7407_141610-
SUIKZP_XXII.183.2021_RYS.1_20210629T120000">
    <gml:identifier
codeSpace="https://www.gov.pl/zagospodarowanieprzestrzenne/app">https://www.gov.pl/zagospodarowani
eprzestrzenne/app/RysunekAktuPlanowaniaPrzestrzennego/PL.ZIPPZP.7407/141610-
SUIKZP/XXII.183.2021_RYS.1/20210629T120000</gml:identifier>
    -<app:idIIP>
    -<app:Identyfikator>
    <app:przestrzenNazw>PL.ZIPPZP.7407/141610-SUIKZP</app:przestrzenNazw>
    <app:lokalnyId>XXII.183.2021_RYS.1</app:lokalnyId>
    <app:wersjaId>20210629T120000</app:wersjaId>
    </app:Identyfikator>
    </app:idIIP>
    <app:poczatekWersjiObiektu>2021-06-29T12:00:00</app:poczatekWersjiObiektu>
    <app:tytul>STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO GMINY WĄSEWO - ZAŁ.2 UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO</app:tytul>
    <app:lacze>www.wasewo.pl/page/pliki/studium_rys_uwarunkowania.tif</app:lacze>
    <app:ukladOdniesieniaPrzestrzennego>http://www.opengis.net/def/crs/EPSG/0/2180</app:ukladOdniesie
niaPrzestrzennego>
    <app:rozdzielczoscPrzestrzenna>10000</app:rozdzielczoscPrzestrzenna>
    <app:opis>ZAŁ.2 UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO</app:opis>
    <app:plan
xlink:href="https://www.gov.pl/zagospodarowanieprzestrzenne/app/AktPlanowaniaPrzestrzennego/PL.ZIPP
ZP.7407/141610-SUIKZP/XXII.183.2021_DOC/20210629T120000"/>
    </app:RysunekAktuPlanowaniaPrzestrzennego>
    </wfs:member>
    -<wfs:member>
    <app:RysunekAktuPlanowaniaPrzestrzennego gml:id="PL.ZIPPZP.7407_141610-
SUIKZP_XXII.183.2021_RYS.2_20210629T120000">
    <gml:identifier
codeSpace="https://www.gov.pl/zagospodarowanieprzestrzenne/app">https://www.gov.pl/zagospodarowani

```

eprzestrzenne/app/RysunekAktuPlanowaniaPrzestrzennego/PL.ZIPPZP.7407/141610-SUIKZP/XXII.183.2021\_RYS.2/20210629T120000</gml:identifikator>

-<app:idiIP>

<app:Identyfikator>

<app:przestrzenNazw>PL.ZIPPZP.7407/141610-SUIKZP</app:przestrzenNazw>

<app:lokalnyId>XXII.183.2021\_RYS.2</app:lokalnyId>

<app:wersjaId>20210629T120000</app:wersjaId>

</app:Identyfikator>

</app:idiIP>

<app:poczatekWersjiObiektu>2021-06-29T12:00:00</app:poczatekWersjiObiektu>

<app:tytul>STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY WĄSEWO - ZAŁ.3 KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO</app:tytul>

<app:lacze>www.wasewo.pl/page/pliki/studium\_rys\_kierunki.tif</app:lacze>

<app:ukladOdniesieniaPrzestrzennego>http://www.opengis.net/def/crs/EPSSG/0/2180</app:ukladOdniesieniaPrzestrzennego>

<app:rozdzielczoscPrzestrzenna>10000</app:rozdzielczoscPrzestrzenna>

<app:opis>ZAŁ.2 KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO</app:opis>

<app:plan

xlink:href="https://www.gov.pl/zagospodarowanieprzestrzenne/app/AktPlanowaniaPrzestrzennego/PL.ZIPPZP.7407/141610-SUIKZP/XXII.183.2021\_DOC/20210629T120000"/>

</app:RysunekAktuPlanowaniaPrzestrzennego>

</wfs:member>

</wfs:FeatureCollection>

## UZASADNIENIE

W dniu 17 kwietnia 2014 r. Rada Gminy Wąsewo uchwałą Nr XXXV/250/2014 przystąpiła do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Wąsewo. Studium zostało opracowane zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 2021 r. poz. 741 z późn. zm.) oraz rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz.U. z 2004 r. Nr 118, poz. 1233).

Dla projektu studium została przeprowadzona procedura strategicznej oceny oddziaływania na środowisko zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2021 r. poz. 247 z późn. zm.).

Po uzyskaniu i rozpatrzeniu wniosków złożonych do studium, opracowano projekt studium wraz z prognozą oddziaływania na środowisko. W projekcie studium uwzględniono wnioski instytucji i organów właściwych do uzgadniania i opiniowania projektu studium oraz pozostałe wnioski, których uwzględnienie było zgodne z przepisami prawa, ustaleniami strategii rozwoju województwa i planu zagospodarowania przestrzennego województwa, strategii rozwoju gminy oraz nie naruszało zasad ładu przestrzennego. Projekt studium wraz z prognozą oddziaływania na środowisko uzyskał opinie oraz uzgodnienia w niezbędnym zakresie, a następnie został wyłożony do publicznego wglądu w dniach od 10 grudnia 2019 r. do 31 grudnia 2019 r. oraz zorganizowano dyskusję publiczną nad rozwiązaniami przyjętymi w projekcie. Do projektu studium złożono trzy uwagi, jedna z nich została rozpatrzona pozytywnie, nie spowodowało to jednak konieczności powtórzenia procedury w niezbędnym zakresie, dwie kolejne uwagi nie zostały uwzględnione w projekcie studium.

Wykładany w grudniu 2019 r. projekt studium został przyjęty uchwałą Nr XII.101.2020 Rady Gminy Wąsewo z dnia 26 marca 2020 r. w sprawie uchwalenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wąsewo. W dniu 4 maja 2020 r. Wojewoda Mazowiecki wydał rozstrzygnięcie nadzorcze (WNP-I.4131.51.2020.RM) stwierdzające nieważność ww. uchwały Rady Gminy Wąsewo. W związku z wydanym rozstrzygnięciem projekt studium został w niezbędnym zakresie, wskazanym w rozstrzygnięciu i wynikającym ze zmian przepisów, skorygowany i doprowadzony do zgodności z przepisami prawa. Projekt studium wraz z prognozą oddziaływania na środowisko uzyskał opinie oraz uzgodnienia w niezbędnym zakresie, a następnie został ponownie wyłożony do publicznego wglądu w dniach od 4 maja do 25 maja 2021 r. oraz zorganizowano kolejną dyskusję publiczną nad rozwiązaniami przyjętymi w projekcie. Do projektu studium złożono jedną uwagę, która nie została uwzględniona w projekcie studium. W dniu 26 maja 2021 r. Rada Gminy Wąsewo podjęła uchwałę Nr XXI.172.2021 zmieniającą uchwałę w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Wąsewo - w zakresie przystąpienia do sporządzenia studium, a nie zmian części ustaleń w dotychczas obowiązującym studium.

Ponieważ procedura sporządzenia studium została przeprowadzona zgodnie z art. 9, 11, 11a, 25 i 28 ww. ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w związku z powyższym nie ma przeszkód formalno-prawnych do podjęcia uchwały w sprawie uchwalenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wąsewo zgodnie z art. 12 ust. 1 ustawy jw. W trakcie procedury sporządzania studium zapewniono udział społeczeństwa, zgodnie z przepisami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz zgodnie z przepisami ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Celem przyjęcia nowego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wąsewo jest dostosowanie ustaleń tego dokumentu do aktualnych przepisów, dokumentów regionalnych oraz do nowych potrzeb kształtowania polityki przestrzennej gminy, powstałych w czasie, jaki upłynął od zatwierdzenia dotychczas obowiązującego studium. Uchwalenie studium pozwoli prowadzić racjonalną i aktualną politykę przestrzenną na terenie gminy oraz odpowiada zapotrzebowaniom funkcjonalno-przestrzennym jej mieszkańców.